

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GENÇLİK REFAH POLİTİKASI: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

DOKTORA TEZİ

Azize AÇIK

SOSYAL POLİTİKALAR ANABİLİM DALI

Ankara, 2024

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GENÇLİK REFAH POLİTİKASI: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

DOKTORA TEZİ

Azize AÇIK

SOSYAL POLİTİKALAR ANABİLİM DALI

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Emrah Akbaş

Ankara, 2024

ONAY SAYFASI

..... tarafından hazırlanan “.....” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi	Kabul / Red	Kurumu	İmza
Unvan – Adı Soyadı Prof. Dr. Emrah AKBAŞ	KABUL	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	
Unvan – Adı Soyadı Doç. Dr. Esat İPEK	KABUL	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	
Unvan – Adı Soyadı Prof. Dr. Mehmet Merve ÖZAYDIN	KABUL	Hacı Bayram Veli Üniversitesi	
Unvan – Adı Soyadı Prof. Dr. Murat ATAN	KABUL	Hacı Bayram Veli Üniversitesi	
Unvan – Adı Soyadı Abdulkadir DEVELİ	KABUL	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	

Tez Savunma Tarihi: Gün. Ay. Yıl

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Doç. Dr. Muhammet Enes KALA

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü V.

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Azize AÇIK

TEŞEKKÜR

Yıllar boyunca ciddi emek, zaman ve özveri ile hazırladığım doktora tezimi tamamlamanın heyecanı ve gururunu yaşıyorum. Bu teze başlarken beni her anlamda özgür bırakan, bilimsel düşünceyi yaşam biçimi olarak algılamamı sağlayan, beni destekleyen, takdir ve taltif eden bir öğrencisi olarak değil meslektaş olarak gören bana hep güvenen sayın hocam Prof. Dr. Emrah Akbaş'a teşekkür gönül borcumdur.

Bu süre zarfında desteğini benden eksik etmeyen annem, babam ve Doç. Dr. Ömür Fatih Karakullukçu'ya çok teşekkür ediyorum. Çalışma süresi boyunca onlardan esirgediğim zaman, sabır ve ilgiyi anlayışla karşılayan, amacımı hatırlatan Çağrı, Gülce ve Umay'ıma müteşekkirim. Herkese ve herşeye rağmen yılmadan bu tez çalışmasını gerçekleştirdiğim için en çok da kendime teşekkür ediyorum.

Ve son olarak çalışmamı güzel ülkemizin güzel gençlerine ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	i
BEYAN	iii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
TABLolar DİZİNİ	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1. Ana Hatlarıyla Araştırmanın Tasarımı	6
1.2. Araştırmanın Problemi	8
1.3. Araştırmanın Amacı	10
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	12
2.1. Genlik Refahına Sosyoekonomik Yaklaşım	12
2.2. Sosyal Refah Politika Kategorisi Olarak Gençlik Politikası	16
2.2.1. Sosyal Refah Açısından Gençlik Politikasının Önemi	17
2.3. Gençlik Politikasının Oluşum Süreci	18
2.3.1. Gençlik Politikasının Gerekliliğini Anlamak	18
2.3.2. Gençlik Politikasının Geliştirilmesi	18
2.3.3. Gençlik Politikasının Oluşum Süreci	19
2.4. Gençlik Politikasına İlişkin Kavramsal Çerçeve	20
2.4.1. Gençlik Politikası Çerçevesinin Bileşenleri	21
2.4.2. Gençlik Politikasının Uygulanması	22
2.5. Gençlik Refahının Ölçülmesine Yönelik Yaklaşımlar	23
2.5.1. Gençlerin Refahının Nesnel Ölçüleri	23
2.5.2. Gençlerin Refahına İlişkin Sübjektif Ölçümler	24
2.5.3. Gençlerin Refahının Bileşik Ölçüleri	25
2.6. Gençlik Refahı İçin Çalışan Kuruluşlar	26
2.6.1. Birleşmiş Milletlerin Gençlik Refahına Bakışı	26

2.6.2. Birleşmiş Milletler'in Küresel Çapta Gençlerin Refahını İyileştirmeye Yönelik Girişimleri	27
2.6.3. OECD'nin Gençlik Refahına Bakışı	29
2.7. Avrupa'da Gençlik Politikası	33
2.7.1. Avrupa'da Gençlik Politikasına Genel Bakış	33
2.7.2. Avrupa'da Gençlik Politikasının Temel Odak Alanları	34
2.7.3. Avrupa'da Gençlik Politikasının Uygulanması ve Değerlendirilmesi	35
2.7.4. Avrupa Konseyi ve Gençlik Politikaları	36
2.7.5. Avrupa Birliği ve Gençlik Politikaları	39
2.7.6. Avrupa'daki Gençlik Garanti Programları: Gençlerin Eğitim ve İstihdam Sorunlarını Çözmedeki Etkinliğinin Değerlendirilmesi	45
3. TÜRKİYEDE GENÇLİK POLİTİKASI	49
3.1. Ulusal Gençlik Politikası ve Gençlik Politikasını Gerekli Kılan Dinamikler	53
3.1.1. Türkiye'de Gençlik	56
3.1.2. Okur Yazarlık ve Eğitime Göre Genç Nüfus Oranı	57
3.1.3. Türkiye'de Gençlik Politikası Çerçevesi	58
3.1.4. Gençlik Alanında Yetkili Ulusal Kamu Kurumları	59
3.1.5. Gençlik ve Spor Bakanlığı	59
3.1.6. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı ve Hayat Boyu Öğrenme Programı	61
3.1.7. Gençlik Alanında Yetkili Olarak Görev Alan Yerel Kamu Kurumları	62
3.1.8. Türkiye Anayasasında Gençlik ile ilgili Maddeler	63
3.1.9. Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi	64
3.1.10. Cumhuriyet Dönemi Gençliğe Dair Gelişmeler	65
3.1.11. Millî Mücadele Dönemi Gençlik	66
3.1.12. Erken Cumhuriyet ve Tek Parti Dönemi Gençlik	69
3.1.13. 1940-1960 Arası Dönemde Türkiye Gençliği	72
3.1.14. Çok Partili Sisteme Geçiş Sürecinde Kurulan Gençlik Teşkilatları	75
3.1.15. 1950-1960 Dönemi Politikaları ve Gençlerin Faaliyetleri	78
3.1.16. 1960-1980 Dönemi Politikaları	79
3.1.17. 1980-2000 Dönemi Politikaları	79
3.2. 2000-2022 Arası Gençlik Refahı ile İlgili Çalışmalar	80
3.2.1. Hükûmet Programlarında Gençliğe Yönelik Bulgular	80
3.2.2. 58. Hükûmet Programı'nda (2002-2003) Gençliğe Yönelik Bulgular	80

3.2.3. 59. Hükûmet Programı'nda (2003-2007) Gençliğe Yönelik Bulgular	82
3.2.4. 60. Hükûmet (2007-2011) Programı'nda Gençliğe Yönelik Bulgular	83
3.2.5. 61. Hükûmet Programı'nda (2011-2014) Gençliğe Yönelik Bulgular	84
3.2.6. 62. Hükûmet Programı'nda (2014-2015) Gençliğe Yönelik Bulgular	85
3.2.7. 64. Hükûmet Programı'nda (2015-2016) Gençliğe Yönelik Bulgular	86
3.2.8. 65. Hükûmet Programı'nda (2016-2018) Gençliğe Yönelik Bulgular	87
3.2.9. Kalkınma Planlarında Gençliğe Yönelik Bulgular	88
3.2.10. 9. Kalkınma Planı'nda (2007-2013) Gençliğe Yönelik Bulgular	88
3.2.11. 10. Kalkınma Planı'nda (2014-2018) Gençliğe Yönelik Bulgular	89
3.2.12. 11. Kalkınma Planı'nda (2019-2023) Gençliğe Yönelik Bulgular	91
4. MATERYAL VE YÖNTEM	94
4.1. Araştırmanın Önemi	94
4.2. Araştırmanın Metodolojisi	96
4.3. Araştırmanın Yöntemi	98
4.3.1. Verilerin Toplanması ve Çalışma Grubu	99
4.3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları	106
4.3.3. Çalışmanın Geçerliliği ve Güvenirliği	107

5. BULGULAR	110
5.1. Gençlik Refahının Kavramsal Teması	110
5.1.1. Gençliğin Tanımı	111
5.1.2. Gençliğin İhtiyaçları	114
5.1.3. Gençlik mi Sorun? Gençliğin Sorunları mı?	117
5.1.4. Gençlik Refahı	121
5.1.5. Gençlik Refahını Sağlayan Aktörler	126
5.1.6. Devletin Rolü Nedir?	129
5.1.7. Refah Politikasına İlişkin Öneriler	133
5.2. Politikalar Teması	139
5.2.1. Gençliğe Yönelik Sosyal Politikalar	140
5.2.2. Gençliğe Yönelik Sosyal Politikaların Etkisi	143
5.2.3. Gençlik Politikalarının Farklı Kurumlar Tarafından Oluşturulması ve Uygulanması	147
5.2.4. Farklı Kurum ve Kuruluşlar Arasındaki İş birliği/Protokoller	152
5.2.5. Devlet Yapılanması	153
5.2.6. Politika ve Hükûmetlerdeki Boşluklar ile Gözlemlenen Sorunlar	156
5.2.7. Gençlerin Katılımı	161
5.2.8. Politikalar Teması Kategorilerinin Kavramlar Teması Kategorileri ile İlişkisi	162
5.3. Hizmetler Teması	167
5.3.1. Kurumun Refaha Katkısı veya Bu Konudaki Rolü	168
5.3.2. Verilen Hizmetler	172
5.3.3. Hizmetlerde Merkez ve Taşra Farkı	183
5.3.4. Hizmetler Teması Kategorilerinin Kavramlar Teması Kategorileri ile İlişkisi	201
5.3.5. Hizmetler Teması Kategorilerinin Politikalar Teması Kategorileri ile İlişkisi	205
6. TARTIŞMA	211
7. SONUÇ VE ÖNERİLER	218
8. KAYNAKLAR	224

ÖZET

Gençlik Refah Politikası Türkiye Örneği

Gençlik politikalarının parçalı yapısı, gençlik refahı uygulamalarının yüzeysel ve dağınık olmasına yol açmıştır. Devletin, gençliğe yönelik uyguladığı politikaların sosyal politikalar kapsamında ele almasının gerekliliği vurgulanırken; bu sosyal politikaların birer yurttaş olan gençliğin gelecekte ülke kalkınmasının temel taşı olacağı ülküsüyle eşitlikçi, kapsayıcı, bütünlük ve güncellenebilir ve refah artırıcı politikalar olması gerekliliği araştırmanın savıdır. Tüm bunların ışığında çalışmanın önemi gençlik refahının bilinirliği ve devlet kurum ve kuruluşları tarafından nasıl ele alındığı; uygulanan politika ve hizmetlerin önündeki engellerin tespit edilmesi suretiyle başta devlet olmak üzere diğer paydaşların gençlik refahının desteklenmesinde üstlenebileceği rolleri anlamaya çalışmaktır. Araştırma, Türkiye'de gençlik refah politikalarının tarihsel gelişimini ve güncel durumunu kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Gençlik refahı politikasının gelişimini ve Türkiye'deki çeşitli örneklerini literatüre kazandırmayı amaçlamaktadır. Keşfedici araştırma yaklaşımı ile gençlik refahı politikaları üst başlıklı tema araştırılmıştır. Sosyal bilimlerde yaygın biçimde kullanılmaya başlanan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Verilerin nitel analizi, gençliğin potansiyelini, karşılaştığı engelleri ve gençlik refahı konusundaki devletin rolünü anlamaya yöneliktir. Nitel araştırma yönteminde sıklıkla başvuru ve “amaçlı örnekleme” esas alınmıştır. Veriler, görüşme (mülakat) ile elde edilmiştir. Bu tezin, saha çalışması için amaçlı örnekleme yöntemi içerisinde yer alan, maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde başvurulmuştur. Çalışma hem teorik hem de pratik boyutları kapsamlı bir şekilde ele almakta; derinlemesine görüşmeler yoluyla toplanan veriler sistematik bir biçimde analiz edilmektedir. Bulgular, gençlik refahını artırmayı amaçlayan politikaların, çeşitli boyutlarını dikkate alan kapsamlı bir yaklaşım benimsemesini ve yalnızca bu politikaların alıcıları olarak gençlere odaklanmaması, aynı zamanda gençleri bu süreçlerin şekillendirilmesine aktif katılımcılar olarak dahil etmesi gerektiğini güçlü bir şekilde ortaya koymaktadır. Gençlik refahı politikaları için daha kapsayıcı, erişilebilir ve sürdürülebilir kurumlararası işbirliği içinde uzun vadeli sosyal politikaların gerekliliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik Refahı, Devlet Politikaları, Gençlik Politikaları, Sosyal Politika.

ABSTRACT

Youth Welfare Policy Türkiye Example

The fragmented structure of youth policies has led to superficial and scattered youth welfare practices. While it is emphasized that the state should address the policies implemented for youth within the scope of social policies; the thesis of the research is that these social policies should be egalitarian, inclusive, integrated, updatable, and welfare-enhancing policies with the ideal that youth, who are citizens, will be the cornerstone of the country's development in the future. In light of all these, the importance of the study is to understand the awareness of youth welfare and how it is addressed by state institutions and organizations; and the roles that the state and other stakeholders can undertake in supporting youth welfare by identifying the obstacles to the implemented policies and services. The study comprehensively examines the historical development and current status of youth welfare policies in Turkey. It aims to bring the development of youth welfare policy and various examples in Turkey to the literature. The theme titled youth welfare policies was researched with an exploratory research approach. The qualitative research method, which has become widely used in social sciences, was used. The qualitative data analysis aims to understand the potential of youth, the obstacles they face, and the state's role in youth welfare. The qualitative research method is frequently used and “purposeful sampling” is taken as the basis. The data were obtained through interviews. The maximum variation sampling method, which is included in the purposeful sampling method, was used for the field study of this thesis. The study comprehensively addresses theoretical and practical dimensions; the data collected through in-depth interviews are systematically analyzed. The findings strongly suggest that policies aiming to increase the welfare of youth should adopt a comprehensive approach that takes into account various dimensions and should not only focus on youth as recipients of these policies but also include youth as active participants in the shaping of these processes. It emphasizes the need for long-term social policies in more inclusive, accessible, and sustainable inter-institutional cooperation for youth welfare policies.

Keywords: Youth Welfare, State Policies, Youth Policies, Social Policy.

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
AK	: Avrupa Konseyi
ASHB	: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
C.	: Cilt
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
ÇASGEM	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi
Çev.	: Çeviren
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
DEÜ	: Dokuz Eylül Üniversitesi
ERASMUS+	: European Region Action Scheme for the Mobility of University Students
EYG	: Ekonomik Yatırım Geliştirme
GSB	: Gençlik ve Spor Bakanlığı
ISBN	: International Standard Book Number
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MTTB	: Millî Türk Talebe Birliği
OECD	: Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Teşkilatı
OPUS	: Toplum Araştırmaları Dergisi
PISA	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SEKAM	: Sosyal Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜSEV	: Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNDR	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Raporu
UNHCR	: Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği

UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
URL	: Uniform Resource Locator (Evrensel Kaynak Bulucu)
YGP	: Yükseköğretim Geliştirme Projesi
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Araştırmanın ana hatları	8
Şekil 2. Genç nüfus oranları (Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) veri tabanı, 2022, TÜİK, adrese dayalı nüfus kayıt sistemi, 2022).	57
Şekil 3. Gençlerin ihtiyaç ve istekleri	115
Şekil 4. Gençlerin sorunları	118
Şekil 5. Refah kavramı	122
Şekil 6. Gençlik refahı kavramı	124
Şekil 7. Gençlik refahını sağlayan aktörler	126
Şekil 8. Refah politikası kapsamında öneriler	137
Şekil 9. Politikalar teması ile gençlerin ihtiyaçları kategorisi şeması	163
Şekil 10. Politikalar teması ile gençlerin sorunları kategorisi şeması	163
Şekil 11. Politikalar teması ile gençlik refahını sağlayan aktörler kategorisi şeması	164
Şekil 12. Politikalar teması ile devletin rolü kategorisi şeması	165
Şekil 13. Politikalar teması ile refah politikası önerileri kategorisi şeması	165
Şekil 14. Politikalar teması ile refah ve gençlik refahı tanımı kategorisi şeması	166
Şekil 15. Politikalar teması ile refah ve genç birey tanımı kategorisi şeması	166
Şekil 16. Hizmetler teması ile gençlerin ihtiyaçları kategorisi şeması	201
Şekil 17. Hizmetler teması ile gençlerin sorunları kategorisi şeması	201
Şekil 18. Hizmetler teması ile gençlik refahını sağlayan aktörler kategorisi şeması	202
Şekil 19. Hizmetler teması ile devletin rolü kategorisi şeması	203
Şekil 20. Hizmetler teması ile refah politikası önerileri kategorisi şeması	203
Şekil 21. Hizmetler teması ile refah ve gençlik refahı tanımı kategorisi şeması	204
Şekil 22. Hizmetler teması ile genç birey tanımı kategorisi şeması	204
Şekil 23. Hizmetler teması ile sosyal politikalar kategorisi şeması	205
Şekil 24. Hizmetler teması ile sosyal politikaların etkisi kategorisi şeması	206
Şekil 25. Hizmetler teması ile devlet yapılanması kategorisi şeması	207
Şekil 26. Hizmetler teması ile iş birliği kategorisi şeması	207
Şekil 27. Hizmetler teması ile işbirliğinin etkisi kategorisi şeması	208
Şekil 28. Hizmetler teması ile boşluklar ve sorunlar kategorisi şeması	209
Şekil 29. Hizmetler teması ile katılım kategorisi şeması	209

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Mülakatlar sırasında görüşmecilere yöneltilen sorular	101
Tablo 2. Çalışma grubuna ait bilgiler	103
Tablo 3. Saha çalışması analizinin oluşum süreci	106
Tablo 4. Kavramlar teması ana kategoriler ve açıklamaları	111
Tablo 5. Politikalar teması ana kategoriler ve açıklamaları	139
Tablo 6. Hizmetler teması ana kategoriler ve açıklamaları	168

1. GİRİŞ

Politika toplumların koşullarındaki değişimleri kontrol edebilme ve değişen yapıları yönetme bilimi ya da sanatıdır. Bir devletin veya organizasyonun kurumlarının potansiyel değişimi politikanın doğrudan alanı içine girmektedir. Bu değişimlerden hareketle mevcut devlet veya organizasyon yapısının sürekliliği için de plan ve programlar üretilmelidir. İşte bu plan ya da programlar da politikayı oluşturmaktadır. Politikalar oluşturulurken yapılan çalışmalar geleceğin inşası için atılacak adımlardan oluşturulur. Gelecek inşası ise kuşaklar arası değişimlerin kaçınılmazlığı göz önüne alınarak planlanır. Çünkü yaklaşık bir asırda nesiller değişirken her çeyrek asırda da devlet yöneticileri değişmektedir. Dolayısıyla kuşakların değişmesi ya da yenilenmesi bir toplum için neredeyse her şeyin değişmesi anlamına gelmektedir. Her şeyi değiştiren kuşak değişimi ise toplumun geleceğine yön vermek için gençler üzerine politikalar geliştirmeyi gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla politika ve gençlik politikası, bir ülkenin geleceğini şekillendiren önemli konulardır. Politika, toplumun ortak çıkarlarını, değerlerini ve hedeflerini belirleyen ve koruyan bir süreçtir. Gençlik politikası ise, gençlerin toplumsal yaşama katılımını, gelişimini ve haklarını destekleyen bir politika alanıdır. Gençlik politikası, gençlerin eğitim, istihdam, sağlık, kültür, spor, çevre gibi farklı alanlarda ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılamayı amaçlar (Beşirli, 2013: 147-148).

Politika ve gençlik politikası arasında yakın bir ilişki vardır. Gençler, politikanın hem nesnesi hem de öznesidir. Yani hem politikanın etkisi altında kalan hem de politikayı etkileyen bir grup olarak görülebilirler. Gençler, politikaya katılarak toplumun geleceğine yön verirler. Aynı zamanda, politikanın kararları ve uygulamaları da gençlerin yaşam kalitesini ve fırsatlarını belirler. Bu nedenle, politika ve gençlik politikası arasında uyumlu, katılımcı ve etkili bir iş birliği olması gerekir.

Politika ve gençlik politikası, ülkenin demokratikleşmesi ve kalkınması için de önemlidir. Demokratik bir toplumda, gençlerin siyasi süreçlere dâhil olması, farklı görüşleri ifade etmesi ve eleştirel düşünmesi beklenir. Gençlik politikası ise, gençlerin bu becerileri kazanmasına ve demokratik değerleri benimsemesine yardımcı olur. Kalkınma açısından bakıldığında ise, gençlerin potansiyellerini gerçekleştirmeleri, yaratıcı ve yenilikçi olmaları

ve topluma katkıda bulunmaları gereklidir. Gençlik politikası da gençlerin bu amaçlara ulaşmasına imkân sağlar.

Politika ve gençlik politikası birbirinden ayrılmaz iki kavramdır. Gençlerin politikaya aktif olarak katılması ve politikanın da gençleri desteklemesi için çalışılmalıdır. Böylece hem gençlerin hem de toplumun yararına olacak bir ortak vizyon oluşturulabilir.

Gençlik ve politika arasındaki ilişkiyi daha iyi anlayabilmek için gençlik kavramı ve gençlik politikası kavramlarını ayrı ayrı ele almada yarar vardır. Gençlik, toplumsal yapı içinde önemli bir unsur olarak kabul edilir. Bu kavramın tanımı, farklı disiplinlerde ele alınmış ve çeşitli boyutlarıyla incelenmiştir. İşte gençliğe ilişkin kronolojik, psikolojik ve sosyolojik tanımlamalardan bazıları:

1. Kronolojik Tanımlamalar: Gençlik, yaş kategorilerine dayalı bir tanımlamadır. Beşirli'ye göre gençlik, belirli bir yaş aralığı içinde bulunan bireyleri ifade eder (Altun, 2023: 26).
2. Psikolojik Tanımlamalar: Psikolojik açıdan gençlik, bir "geçiş dönemi" olarak değerlendirilir. Bu dönemde bireyler kimliklerini arar, bağımsızlık kazanmaya çalışır ve geleceğe yönelik planlar yaparlar.
3. Sosyolojik Tanımlamalar: Sosyolojide gençlik, toplumsal yapı içindeki rol ve işlevleriyle ele alınır. Gençlikler sosyolojisi, gençlerin gündelik hayata katılımlarını, kimliklenme süreçlerini, boş zamanlarını ve beğenilerini inceleyen bir alt alan olarak görülür (Altun, 2023: 26).

Bu tanımlamalar, gençliğin hem yaşa dayalı bir kategori olduğunu hem de sosyal, psikolojik ve kültürel boyutları içerdiğini vurgular. Gençlik, toplumsal değişim ve dönüşümün önemli bir parçasıdır ve çoğulluklar bağlamında anlam kazanır (Altun, 2023: 26).

Yukarıda bahsi geçen gençlik tanımlarından hareketle gençlik politikası kavramı; gençlerin toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal hayata katılımını sağlamak, onların hak ve sorumluluklarını belirlemek, onlara yönelik hizmet ve destekleri düzenlemek amacıyla devlet tarafından oluşturulan strateji ve uygulamalar bütünü olarak tanımlanabilir. Gençlik politikasının amacı, gençlerin toplumun geleceği olduğu bilinciyle, onların potansiyellerini

geliştirmelerine, ihtiyaçlarını karşılamalarına, sorunlarını çözmelerine ve hayatlarını iyileştirmelerine yardımcı olmaktır.

Gençlik politikası veya kavramının ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, XVIII. yüzyılda aydınlanma felsefesinin ortaya çıkışıyla kabul görmüş olabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bilgi ve bilgiye ulaşma yöntemlerinin üstün tutulduğu bu dönemde gençlik belirli bir aşama, yapısal bir oluş hâli olarak görülmüştür (Beşirli ve Yalçınkaya, 2022: 283). Aydınlanmayı takip eden süreç içerisinde özellikle XIX. yüzyılda sanayileşmenin bütün Avrupa'da yaygınlaştığı dönemde Avrupa toplumu içerisinde kırsaldan kente kitlesel göçler yaşanmıştır. Çok sayıda insanın hayatını kaybettiği büyük savaşların ardından ulusal devletlerin kurulması ile oluşan kısmi istikrar ve ekonomik büyümelere bağlı olarak nüfusun da hızla arttığı bir dönem yaşanmıştır. Bundan önceki süreçte sadece savaş gücü olarak görülen genç nüfus ise daha potansiyelli bir kitle olarak görülmeye başlanmıştır. Sanayi toplumu ve gelecek dönemlerin teminatı olarak görülen gençler yeni dünyanın inşasında asıl güç olarak görülmeye başlanmıştır. Bu gelişmenin en büyük sebebi olarak 1900'lü yılların başında Avrupa nüfusunun 300 milyonu aşması gösterilebilir. Toplumsal aydınlanmanın ve gençliğin önem kazanması köklü bir değişim olarak algılanmamalıdır. Nitekim bir önceki yüzyılın yaygın anlayışı olan ulusal kimlik oluşturma ve gençlerin savaş durumunda güç olarak görülmesi devam eden bir anlayış olmaya devam etmiştir. Birinci Dünya Savaşı'na giden yolda sebepler iktisadi kaygılar olarak görülse de sosyal bilimlerin de desteklediği şekilde bunun tek geçerli sebep olarak görülmemesi de gereklidir. Dolayısıyla Birinci Dünya Savaşı yükselen sanayi devletlerinin araç üstünlüklerinin yanına genç insanların katarak büyük bir değişimin fitillerini ateşlemesiyle harlanmıştır (Beşirli ve Yalçınkaya, 2022: 284).

Birinci Dünya Savaşı'nda gençlerin yaşadığı travmalar, 1920'lerde gençlik hareketlerinin yükselişi, 1930'larda faşist rejimlerin gençleri ideolojik olarak etkilemeye çalışması, gençlik politikasının gelişimine zemin hazırlamıştır. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Fransa'da gençliğin millî birliği sağlamak için eğitilmesi gerektiği düşüncesiyle "Gençlik Bakanlığı" kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise İngiltere'de gençliğin sosyal uyumunu artırmak için "Gençlik Hizmetleri" adı altında çeşitli programlar geliştirilmiştir. İlk gençlik politikaları, gençleri savaşa hazırlamak, millî kimlik oluşturmak ve ideolojik olarak eğitmek gibi amaçlarla şekillenmiştir. Bu anlayış İkinci Dünya Savaşı yıllarına kadar sürmüştür. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Birleşmiş Milletler (BM),

Avrupa Konseyi (AK) ve Avrupa Birliği (AB) gibi uluslararası kuruluşlar, gençliğin barış, demokrasi, insan hakları ve kalkınma süreçlerine katkısını artırmak için gençlik politikalarına önem vermiştir. Bu gelişmelerin yaşanması gençlerin artık toplumların gelecek dizaynında başrolde olduklarının anlaşılmasıyla olmuştur. 1960'lı yıllarda ergenlik kavramı ve gençlik anlayışı gelişmiş olsa da ergen veya gençler toplumsal yapının dönüşümünde bir araç olarak değil sadece biyolojik varlıklar olarak görülmüştür. Dolayısıyla da gençler toy kabul edilmiş ve olgunlaşmasının beklenmesi gerekenler olarak düşünülmüştür. Psikolojik anlamda ergenlik ve gençlik dönemleri üzerine çalışmalar yapılması sonucunda ergenlik veya gençlik dönemlerinin, çocukluk ve akılcı yetişkinlik dönemleri arasında bir geçiş evresi olduğu ve bu durumun toplum inşasında önemli olduğu anlaşılmıştır (Beşirli ve Yalçınkaya, 2022: 284). Daha sonra, gençliğin sosyal sorunlarını çözmek, onlara eğitim, istihdam, sağlık, spor ve kültür gibi alanlarda fırsatlar sunmak ve onların demokratik katılımını artırmak gibi amaçlar ön plana çıkmıştır. Örneğin, 1970'lerde Avrupa Konseyi'nin başlattığı "Avrupa Gençlik Vakfı" ve "Avrupa Gençlik Merkezi" gibi kuruluşlar, gençler arasında uluslararası iş birliği ve dayanışmayı teşvik etmiştir. 1980'lerde ise Avrupa Birliği'nin başlattığı "Erasmus" ve "Gençlik için Avrupa" gibi programlar, gençlerin eğitim ve hareketlilik olanaklarını artırmıştır.

Türkiye'de ise gençlik politikası, Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren devletin öncelikli gündem maddeleri arasında yer almıştır Atatürk'ün "Cumhuriyeti biz kurduk, onu yükseltecek ve yaşatacak olan sizlersiniz" sözüyle ifade ettiği gibi, gençliğin ulusal kimlik, modernleşme ve kalkınma hedeflerine ulaşmada kilit bir rolü vardır. Türkiye'de gençlik politikasının tarihsel gelişimi, dört döneme ayrılabilir: Cumhuriyet'in İlk Yılları (1923-1950), Çok Partili Dönem (1950-1980), Darbe Sonrası Dönem (1980-2002) ve AK Parti İktidarı Dönemi (2002-günümüz). Her bir dönemde gençlik politikasının içeriği, yöntemi ve aktörleri değişiklik göstermiştir. Bu dönemler içerisinde en dikkat çekici dönem 1980'li yıllar gösterilebilir. Bu dönemde genlik, toplumun huzur ve refahına tehdit oluşturan bir unsur olarak görülmüştür (Çetintürk ve Küçük, 2019, s. 272). Avrupa'da gençler toplumun en değerli unsuru olarak kabul edilirken Türkiye'de tam tersi bir anlayışın hâkim olması endişe verici bulunmuştur. Toplumun aslında gençler tarafından değil de başka aktörlerce tehdit edildiğinin anlaşılması ise uzun zaman almıştır. Bugün ise gençlik politikaları, küreselleşme, teknoloji, göç, çevre, insan hakları gibi konularla ilgilenmekte ve gençliği toplumun aktif bir parçası olarak görmektedir.

Türkiye'de gençlik politikası ve refahının nasıl değişime uğradığını ve mevcut durumunu araştırmak, bugün gençlerin sadece beden terbiyesi değil, çok daha çeşitli alanlarda ihtiyaçlar duyduğunu anlamamız açısından önemlidir. Türkiye'deki gençlik politikaları, tek bir kurum yerine, çok parçalı bir yapıda farklı kurumlar tarafından oluşturulup uygulanmaktadır. Bu durum, gençlik refahı uygulamalarının yüzeysel kalmasına ve politikaların dağınık olmasına neden olmaktadır. Ayrıca, eğitim, sağlık ve istihdam gibi gençleri ilgilendiren çok farklı alanlar arasındaki eksik geçişkenlik, gençlikle ilgili stratejilerin uygulanmasında sıkıntılara yol açabilmektedir. Toplumun genelinin yanı sıra özellikle gençliğin ekonomik, sosyolojik, siyasal, kültürel kaygılarının olduğu yadsınamaz. Türkiye'nin farklı sosyoekonomik özelliklere sahip heterojen gençliğinin beklentilerini karşılayacak kapsayıcı, bütüncül ve uzun vadeli sosyal politikalara olan ihtiyaç bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Çoğunlukla, dönemin ihtiyaçlarını karşılayan ancak uzun süreli ve sürdürülebilir olmayı amaçlamayan sosyal politikalar uygulanmaktadır. Siyasi iklimin getirdiği popülist icraatlar, sosyal politikaların temel amacı olan refah sağlamaya yönelik uzun soluklu politikalar üretilmesinde engel teşkil etmektedir. Genel olarak, bir politikanın hedef aldığı kişilerin kendilerini ilgilendiren tüm konularda söz sahibi olmaları önemlidir. Türkiye'de ise sosyal politikalar, sosyal yardım ve hizmetler minvalinde ele alınmaktadır. Hâlbuki sosyal politikalar toplumun tamamını ilgilendiren, çıktılarıyla sosyal refahı doğrudan etkileyen politikalardır. Bu nedenle; gençlerin doğumdan yetişkinliğe kadar olan yolculuğunu desteklemek için kapsayıcı politikalara ihtiyaç vardır. Eğitsel, kültürel, sağlık, istihdam alanındaki gelişimlerine rehberlik sağlamak, katılımcı, erişilebilir ve eşitlikçi politikalar sunmak için çok kollu, karmaşık, dağınık iş birlikleri içeren yapılardan ziyade tek merkezli bir yapıya ihtiyaç duyulmaktadır.

Gençlik heterojen yapısı gereği kapsayıcı ve uzun vadeli sosyal politikalara ihtiyaç duyar. Ülkelerin farklı sosyal ve demografik yapıları ise bu ihtiyaçları çeşitli kılar. Politikaların belirlenmesinde ve toplumların yönetilmesinde tarihsel arka plan önemlidir. Uygulanan politikaların, gençlerin farklılıkları ve ihtiyaçları gözetilerek sunulup sunulmadığı, sosyal ve ekonomik yaşama katılımlarının gerçekleşip gerçekleşmediği, kaynaklara ve fırsatlara erişmelerinin sağlanıp sağlanmadığı üzerine düşünmek gençliğin potansiyelini destekleme ve gençlik refahının önündeki engelleri kaldırma konusunda devletin rolünü tartışmak elzemdir. Görüldüğü gibi gençlik üzerine söylenebilecek

ihtiyaçların boyutları o kadar çok ki, bunları bu çalışmada ortaya koymak sınırlarımızı zorlayacak bir çaba gerektirir.

Gençler, toplumsal sistemin tüm unsurlarının oluşumuna ve ilerlemesine katkıda bulunan, toplumun gelişiminde itici güç olan bir kesimdir. Bu bağlamda, devletin gençlik politikası, faaliyetlerinin öncelikli yönlerinden biri olmalıdır. Devletin gençlik politikası, toplumun ve gençliğin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilmeli ve sosyal yönelimli kamu yönetiminin uygun sistem ve mekanizmalarını oluşturarak toplum yaşamının önemli bir bileşeni hâline gelmelidir.

1.1. Ana Hatlarıyla Araştırmanın Tasarımı

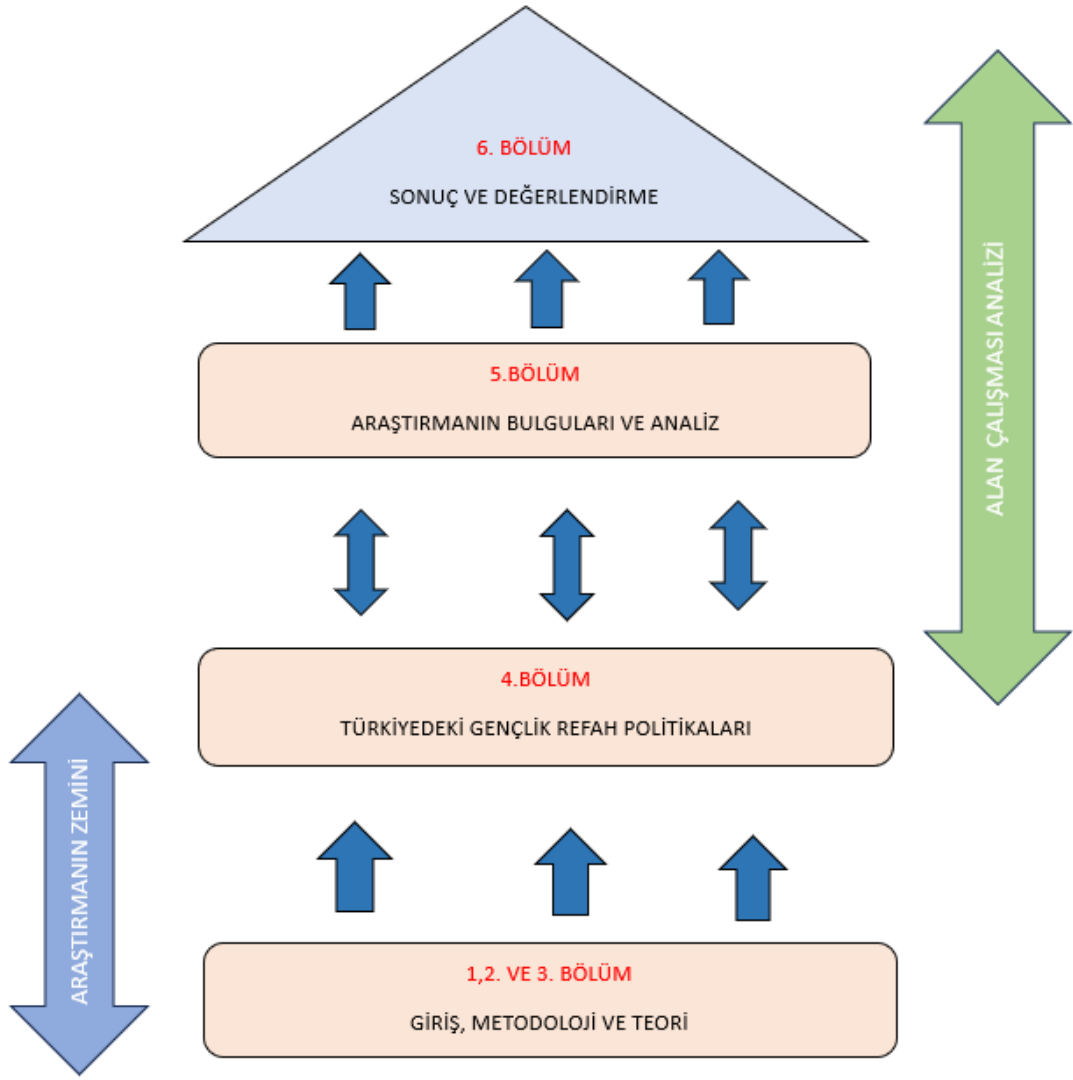
Araştırmanın zemini olarak nitelendirilen kısmını giriş, araştırmanın yöntemi ve gençlik refah politikasının teorik erevesi (Giriş, 1. ve 2. Bölüm) oluşturmaktadır. Araştırmanın yöntemi kapsamında, bu çalışmada nesnel, bireysel ve sosyal gerçeklik (Baş & Akturan, 2008) olarak ayrılan çalışma evrenlerinden yani sosyal gerçeklikten yola çıkılmış, ana veri kaynağı olarak ise derinlemesine görüşme seçilmiştir. Nitel araştırma yöntemi ile toplanan veriler, sistematik olarak bir araya getirilerek ve analiz edilerek bazı bilimsel sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen veriler ve analizlerine araştırmanın temel kısmını oluşturan 5. bölümde ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Araştırmanın içeriği kısaca şu şekilde özetlenebilir:

Araştırmanın giriş ve 1. bölümü yöntem, ikinci bölümünü tanım ve teori 3. bölümü ise Türkiye’de gençlik refahı politikaları oluşturmuştur.

Bu araştırma, gençlik refahı tanımı, dinamikleri ve süreçleri üzerine odaklanmaktadır. Gençlik refahı alanında teorik arka plan, farklı perspektifler ışığında tartışılmış ve ilgili kavramlar ele alınmıştır. Ayrıca gençlik refahının daha iyi anlaşılması ve değerlendirilmesi için devlet politikalarının dağılımı, oluşum süreci ve bu süreçte yer alan paydaşların rolleri, uluslararası kuruluşların politikaları ve ölçümü incelenmiştir. Gençlik refahını destekleme ve geliştirmede devletin rolü analiz edilmiştir. Ayrıca Türkiye’nin gençlik politikası değişimine ve geçmişten günümüze hâkim olan anlayışlara da değinilmiştir. Bu bağlamda devletin başlatıcı, liderlik edici ve motive edici rollerinin yanı sıra bizzat gençlik refahının kaynağı olması da ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde Türkiye’de gençlik refahı politikası ele alınmıştır. Bu araştırma, gençlik refahı politikasının gelişimini ve farklı sektörlerden Türkiye örneklerini Türkçe literatüre kazandırmıştır. Ayrıca sosyal politika ve sosyal refah açısından Türkiye’deki gençlik konusu incelenmiş ve kamu tarafından hayata geçirilen ve desteklenen gençlik refahı politikasına dair bakış örnekleri hem literatür hem de alan çalışması verileri kullanılarak derlenmiştir. Bu çalışma, gençlik kavramının ve sunduğu bakış açısının daha detaylı anlaşılmasını amaçlamaktadır.

Bu zamana kadar, Türkiye’de gençlik refahı politikasının kavramsal ve teorik çerçevesi ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Gençlik refahı politikasına yönelik bakış açısının gerekliliği ve Türkiye’deki mevcut durum, örneklerle incelenmiştir. Araştırmanın beşinci bölümünde, yapılan mülakatlar sonucunda elde edilen veriler analiz edilmiştir. Bu analiz, gençliğin potansiyelini, karşılaştığı engelleri ve gençlik refahı konusundaki devletin rolünü anlamaya yöneliktir. Bu bağlamda bazı önemli başlıklar öne çıkmıştır.

Şekil 1. Araştırmanın ana hatları

Sonuç bölümünde, Türkiye’de gençlik refahı politikasının hem teoride hem pratikte daha fazla yer almasını sağlayacak değerlendirme ve öneriler yer almaktadır. Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen veriler ışığında Türkiye’de devletin gençlik refahını desteklemesinde ve geliştirmesinde ne tür roller üstlenebileceği hususunda izleyebileceği yollar ile ilgili öneriler sunulmaktadır. Şekil 1’de ise araştırmanın daha iyi anlaşılması için görsel olarak sunulmaktadır.

1.2. Araştırmanın Problemi

Türkiye’deki gençlik politikalarının tek bir kurum tarafından değil; çok parçalı yapıda farklı farklı kurumlar tarafından oluşturulması ve uygulanması gençlik refahı

uygulamalarının yüzeysel olmasına, politikaların dağınık olmasına sebep olduğu gibi gençleri ilgilendiren eğitim, sağlık, istihdam gibi çok farklı alanlar arasındaki eksik geçişkenlik, gençlikle ilgili stratejilerin uygulanmasında sıkıntılara neden olabilmektedir.

Türkiye'nin farklı sosyoekonomik özelliklere sahip heterojen gençliğinin daha iyi şartlarda yaşayıp hem dönemlerinin ihtiyaçlarını gideren hem de yetişkin birer birey olduklarında katma değer üreten yurttaşlar olabilmeleri için kapsayıcı, bütüncül ve uzun vadeli sosyal politikalara ihtiyaç duyulması çalışmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Bu çalışmasının problemi ise yukarıda ifade edilen faktörler bağlamında gençliğe yönelik uygulanan politikaların paydaş kurum ve kuruluşlar tarafından ne derecede gerçekleştirildiğinin tespit edilmesi üzerinedir.

Gençlik politikalarının etkili bir şekilde uygulanması, gençlerin yaşam kalitesini artırmak ve potansiyellerini ortaya çıkarmak için kritik bir öneme sahiptir. Türkiye'de gençlik politikalarının çok parçalı bir yapıda farklı kurumlar tarafından oluşturulması ve uygulanması, bazı zorlukları beraberinde getirmektedir. Bu dağınık yapı, gençlik refahı uygulamalarının yüzeysel olmasına yol açabilmektedir. Farklı kurumlar arasında koordinasyon eksikliği, politikaların etkisini azaltabilirken üretilen politikalar da gençlerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamayabilir. Örneğin, eğitim politikaları ile istihdam politikaları arasındaki uyumsuzluk, gençlerin iş gücüne katılımını engelleyebilir. Ayrıca gençleri ilgilendiren alanlar arasındaki eksik geçişkenlik, gençlikle ilgili stratejilerin uygulanmasında sıkıntılara yol açabilir. Örneğin, eğitim sonrası iş hayatına geçişte destek mekanizmalarının yetersizliği, gençlerin istihdam edilebilirliklerini olumsuz etkileyebilir.

Türkiye'nin heterojen genç nüfusu, farklı sosyoekonomik özelliklere sahip bireyleri içermektedir. Bu nedenle Türkiye'de kapsayıcı, bütüncül ve uzun vadeli sosyal politikalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu politikalar, gençlerin eğitimden sağlığa, istihdamdan sosyal katılıma kadar geniş bir yelpazede ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Aynı zamanda, gençlerin yetişkinlik döneminde de topluma katkı sağlayabilecek beceriler kazanmalarını desteklemelidir.

Bu tez çalışmasının problemi, yukarıda ifade edilen faktörler bağlamında gençliğe yönelik uygulanan politikaların paydaş kurum ve kuruluşlar tarafından nasıl daha etkili bir şekilde koordine edilebileceğini incelemektir. Bu bağlamda, politika yapıcılarının iş birliği,

veri paylaşımı ve gençlerin katılımını artırmaya yönelik stratejiler geliştirmesi gerekmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Gençlik kavramı biyolojik olarak belirlenmekten çok, *toplumsal olarak inşa edilir*; bunun anlamı *zamana, toplumun sosyoekonomik gelişimine ve hatta kime sorduğunuza bağlı olarak değişiklik gösterebildiğidir*. Bir insanın ne zaman “genç” olduğunun ve dolayısıyla ne zaman bir “gençlik politikasının” hedefi olduğunun cevabı gerçekten öznelidir (Denstad, 2014). Bu bağlamda Türkiye’de gelişen ve değişen gençlik yapısı ile birlikte ortaya çıkan sorun ve ihtiyaçların giderilmesinde gençlik refah politikasının önemi büyüktür.

Devlet kurumlarının gençliğe dair ideolojilerini, değerlerini ve söylemlerini keşfetmeye çalışmak gençliğe bakış açısını anlamak için elzemdir. Bunu yaparken gençliğe ilişkin algının Türkiye’de nasıl değişime uğradığını, tarihsel arka planını ve mevcut durumunu araştırmak ve uygulanan politikaların, gençlerin farklılıkları ve ihtiyaçları gözetilerek sunulup sunulmadığı, sosyal ve ekonomik yaşama katılımlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini, kaynaklara ve fırsatlara erişmelerinin sağlanıp sağlanmadığını anlamamıza yardımcı olur. Sosyal ve ekonomik kalkınmada fırsat penceresi olarak görülen genç nüfusun potansiyelin dinamiklerinin desteklenmesinde kullanılan sosyal politikalar etkin birer araç olarak kullanıldığında ülkenin kalkınmasına sağladığı katma değer de artacaktır.

Türkiye’de gençlere yönelik kurumsal ve mevzuat düzenlemelerine son 10 yılda ağırlık verilmiştir. Ayrıca gençlerin eğitim, sağlık, işsizlik, yoksulluk, çevre ve sağlık, şiddet, suç ve madde bağımlılığı gibi pek çok sosyal, ekonomik, politik ve kültürel başlıklarda sorunları ve taleplerinin olduğu ifade edilmiştir. Bu politikalar, genç nüfusun potansiyelini destekleyerek ülkenin kalkınmasına katkı sağlamaktadır (URL-25).

Gençliğe yönelik politikaların temel ilkeleri arasında somut ve şeffaf bir strateji, bilgiye dayalı politika, gençleri kaynak olarak görmek, gençlerin katılımını teşvik etmek ve sektörler arası bütünleştirilmiş yaklaşım yer almaktadır. Bu ilkeler, gençlerin yaşam kalitesini artırmak ve potansiyellerini ortaya çıkarmak için önemlidir (URL-25). Bu politikaların etkin bir şekilde uygulanması, genç nüfusun potansiyelini ortaya çıkarabilir ve ülkenin kalkınmasına katkı sağlayabilir. Ancak, politikaların sadece oluşturulması değil,

aynı zamanda uygulanması ve izlenmesi de önemlidir. Gençlerin gerçek ihtiyaçlarına odaklanan, katılımcı ve sürdürülebilir politikaların hayata geçirilmesi, gençlerin geleceğini şekillendirecektir.

Bu tez çalışmasının amacı, gençlik refahı alanındaki başat aktörleri olan kurum ve kuruluşların gençliğin desteklenmesinde üstlendikleri rollerin ortaya konulması, refah kavramının politika üretici ve uygulayıcı kurumların orta ve üst düzey yöneticileri nezdinde, politik ve toplumsal açıdan tartışılması ve verilen hizmetlerin gençliğin refahına katkısını araştırmaktır. Bu çerçevede gerçekleştirilmiş olan saha çalışması kapsamında, Türkiye’de gençlik refahı alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların orta ve üst düzey yöneticilerinin bu konuya dair bakış açıları ve uyguladıkları politikalar ve hizmetlerin refaha etkisi incelenmiştir. Dolayısıyla, kurumlar nezdinde gençlik refahının tartışılması, kavramlar, politikalar ve hizmetler konu başlıklar üzerinden yapılmıştır. Bu tez çalışması hazırlanırken, nasıl bir süreç yaşandığı, araştırmanın sınırlılıkları ve bulgular başlığı altında, kapsamlı bir şekilde açıklanacaktır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Genlik Refahına Sosyoekonomik Yaklaşım

Toplumların yönetilmesinde sosyal devlet anlayışı devletler tarihi ile eş değer kabul edilebilir. Sosyal devleti, siyasal, kültürel, ekonomik ve sosyal birçok faktör etkilemektedir. Bu alanlarda yaşanan gelişmeler toplumların büyümesine paralel olarak sosyal devlet anlayışını daha da pekiştirmiştir. Sosyal devlet terimine bakıldığında ise bu terimin ilk kez 1941 yılında Nazi Almanyası'ndan İngiltere'yi ayırmak için kullanıldığı görülmüştür. Her ne kadar 1941 yılı sosyal devlet teriminin kullanıldığı yıl olsa da sosyal devlet anlayışı Türk tarihinin ilk aşamalarında dahi kendini göstermiştir (Yay, 2020, s. 13-16).

Yoksulluk ve ekonomik eşitsizlik, gençlerin refahını en çok etkileyen faktörlerden biridir. Türkiye'de bu sorunlar önemli bir yer tutmaktadır. Gelir eşitsizliği ve yoksulluk, çözüm bekleyen önemli sosyoekonomik sorunlardır. Yoksulluk, gençlerin temel ihtiyaçlarını karşılamalarını zorlaştırır ve gençlerin sosyal, ekonomik ve kültürel hayatta eşit olanaklara sahip olmalarını engeller. Bu nedenle gençlerin refahını artırmak için, yoksulluk ve ekonomik eşitsizlikle mücadele edilmesi gerekmektedir. Bu mücadele kapsamında Sosyal Refah Devleti oluşturabilme çerçevesinde çok yönlü projeler üretilmesi gerekmektedir. Bu projeler eğitim başta olmak üzere ekonomik, kültürel ve sosyal alanlar düşünülerek çok yönlü olarak planlanmalıdır. Bu temel alanların gençlik refahı için birbirlerinden farklı fakat aynı zamanda birbirleriyle iç içe bir temelde birleştirilmesi de gerekmektedir (Çalışkan, 2010, s. 103).

Gençlik refahı için oluşturulacak planlamaların başında eğitim gelmelidir. Çünkü eğitim ve istihdam imkânları, gençlerin refahını artırmak için önemli bir faktördür. Eğitim, gençlerin gelişiminde ve ekonomik faaliyetlerinde daha aktif rol almalarında önemli bir rol oynar. İstihdam imkânları, gençlerin kendilerine güvenmelerine ve bağımsız hissetmelerine yardımcı olur. Bu nedenle gençlerin refahını artırmak için, eğitim ve istihdam olanaklarının birlikte ve mümkün olması gerekmektedir (Akbulut, 2023, s. 276).

Sağlık hizmetlerine erişim ve temel ihtiyaçlar, gençlerin refahını sağlayan diğer önemli faktörlerdir (UNICEF, 2013, s. 20). Gençlerin sağlıklı bir yaşamı sürdürebilmeleri için, sağlık hizmetlerine erişimleri gerekmektedir. Ayrıca gençlerin temel ihtiyaçlarının karşılanması, yaşam kalitesinin artırılması yardımcı olur. Bu nedenle, gençlerin refahını

artırmak için, sağlık hizmetlerine erişim ve temel hizmetlerin karşılanması için politikaların artırılması gerekmektedir (Erol, 2013, s. 199; İkizler, 2023, s. 203).

Sosyoekonomik faktörler gençlerin ruh sağlığı ve refahı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sosyal değişim ve sorunlar ruh sağlığı bozukluklarının gelişmesine katkıda bulunabilir ve genç bireylerin genel refahını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle gençlerin refahını artırmayı amaçlayan sosyal politikaların uygulanması büyük önem taşımaktadır. Toplum temelli ruh sağlığı yaklaşımları da destek sağlayabilir ve bebeklikten itibaren ruh sağlığının iyileştirilmesine odaklanabilir, bu da gençler için olumlu sonuçlara yol açabilir (UNICEF, 2013, s. 126). Ruh sağlığı sorunlarına katkıda bulunan sosyoekonomik faktörleri ele alarak gençlerin refahını artırmak ve onların tatmin edici yaşamlar sürmelerine yardımcı olmak mümkündür (Aysan ve Avcı, 2015, s. 111).

Sosyoekonomik faktörler de gençlerin fiziksel sağlığı ve beslenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Yangılar ve Kaçar, 2020, s. 61). Öğrencilerin sağlığı iyileştirici yaşam tarzı davranışları sosyoekonomik durumlarına bağlı olarak farklılık gösterir. Daha yüksek sosyoekonomik altyapıya sahip öğrenciler genellikle daha iyi sağlık davranışları sergilerler. Hücrelerin düzenli çalışması için sağlıklı beslenme, genel iyilik hâli için ise yeterli ve dengeli beslenme şarttır. Bu nedenle, yetersiz beslenmeye katkıda bulunan sosyoekonomik faktörlerin ele alınması ve gençler arasında sağlıklı beslenme alışkanlıklarının teşvik edilmesi büyük önem taşımaktadır (Yüksel, 2012, s. 139).

Sosyoekonomik faktörler aynı zamanda gençler arasında akademik ve kariyer başarısını da etkileyebilir. Yüksek sosyoekonomik düzeylerden gelen başarılı öğrenciler akademik olarak daha iyi performans gösterme eğilimindedir, bu da eğitimde sosyoekonomik faktörlerin ele alınmasının önemini vurgulamaktadır (Özer, 2020, s. 333). Gençlere bütünsel ve stratejik bir yaklaşım, onların sosyoekonomik kalkınmanın itici gücü olma potansiyelini ortaya çıkarabilir. Bu nedenle sosyoekonomik eşitsizlikleri azaltmayı ve tüm gençlerin akademik ve mesleki açıdan başarılı olmaları için eşit fırsatlar sağlamayı amaçlayan politika ve programların uygulanması esastır. Zayıf akademik ve kariyer sonuçlarına katkıda bulunan sosyoekonomik faktörleri ele alarak gençlerin genel refahını artırmak ve tam potansiyellerine ulaşmalarına yardımcı olmak mümkündür (Göktaş, 2017, s. 389).

Gençlerin refahını artırmak için bir diğer strateji ise politika ve mevzuat değişiklikleridir. Bu değişiklikler, gençlere yönelik koruma ve destek şeklinde düşünülebilir. Gençlerin yasal haklarının korunması, gençlerin sosyal ve kültürel anlamda geliştirilmesi ve temsiliyeti gibi konuları kapsayabilir. Bu strateji, gençlerin yaşamlarını sürdürmek için hükûmetlerin ve diğer kuruluşların birlikte çalışmasını gerektirir. Gençlik politikaları iyi bir örnek olarak gösterilmekte ve Avrupa Birliği'nin bu alandaki uygulamalarına ilgi gösterilmektedir (Çetintürk ve Küçük, 2019, s. 267).

Eğitim ve iş eğitime yatırım yapmak da gençlerin refahını artırmak için etkili bir stratejidir. Eğitim, gençlerin kariyer fırsatlarını arttırırken, iş eğitimi de onların iş yerlerinde daha hazır hâle gelmelerini sağlayacaktır. Bu strateji, gençlerin gelişimini arttırmayı, ekonomik büyümeyi ve toplumsal refahı sağlamayı hedeflemektedir (Akbulut, 2023, s. 279).

Topluluğa dayalı programlar ve kaynaklar, gençlerin refahını artırmak için etkili bir strateji olarak kabul edilir. Bu programların, gençlerin sosyal yeteneklerini geliştirmelerine, çalışma ömürlerini arttırmalarına ve kaynaklardan yararlanmalarına yardımcı olması da mümkündür. Bu politika aynı zamanda gençlerin toplumun her aşamasında yer almalarını sağlar, refahlarını arttırmaya yardımcı olur. Bu stratejinin başarısı, gençlerin başarısı ve uygun olarak tasarlanmış programların ve etkili bir şekilde kullanılmasıyla gerçekleşecektir (Buz ve Ayyıldız, 2020, s. 529-530; Yıldırım alp ve Yenihan, 2013, s. 4).

Gençlerin sosyoekonomik anlamda refahlarına yönelik birçok yaklaşım bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar ise genel anlamda; “Bütünsel Yaklaşım”, “Hedefli Müdahaleler” ve “İyileştirilmiş Sonuçlar” olarak sınıflandırılabilir. Bütünsel Yaklaşım: Gençlerin refahına yönelik sosyoekonomik bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım gençlerin refahına katkıda bulunan sosyal ve ekonomik faktörleri dikkate alır. Bu yaklaşım, gençlerin refahının yalnızca bireysel faktörlere bağlı olmadığını, aynı zamanda gençlerin içinde yaşadığı daha geniş sosyal ve ekonomik bağlama da bağlı olduğunu kabul etmektedir. Hedefli Müdahaleler: Gençlerin refahını etkileyen sosyoekonomik faktörler anlaşılarak müdahaleler belirli ihtiyaçlara göre uyarlanabilir. Örneğin programlar, dezavantajlı gençlerin eğitime, sağlık hizmetlerine ve iş fırsatlarına erişimini sağlayacak, yoksulluk döngüsünü kırmaya ve genel refahlarını iyileştirmeye yardımcı olacak şekilde tasarlanabilir. İyileştirilmiş Sonuçlar: Gençlerin refahına yönelik sosyoekonomik bir yaklaşım, gençler için daha iyi sonuçlara yol açma potansiyeline sahiptir. Gençlerin savunmasızlığına katkıda bulunan temel sosyal ve

ekonomik faktörleri ele alan müdahaleler, gençlerin yaşamları üzerinde daha sürdürülebilir ve kalıcı bir etkiye sahip olabilir.

Gençlik refahı için oluşturulacak programlarda birtakım zorluklarla karşılaşılabilir. Bu zorluklar ise iki temel başlıkta birleştirilebilir:

1- Karmaşık ve Çok Yönlülük

Gençlerin refahına katkıda bulunan sosyoekonomik faktörler karmaşık ve çok yönlüdür. Bir gencin refahını etkileyebilecek tüm faktörleri belirlemek ve ele almak zor olabilir. Bu karmaşıklık, sorunların temel nedenlerini hedef alan etkili müdahalelerin tasarlanmasını zorlaştırabilir.

2- Kaynak Azlığı

Gençlerin refahına yönelik sosyoekonomik bir yaklaşımın uygulanması, finansman, uzmanlık ve altyapı dâhil olmak üzere önemli kaynaklar gerektirir. Bu, özellikle kaynakların sınırlı olduğu veya gençlik refahı girişimlerine yatırım yapma konusunda siyasi iradenin bulunmadığı bağlamlarda bir sınırlamaya neden olabilir.

Gençlik refahı ile ilgili bu zorlukların üstesinden gelmek için izlenebilecek iki yol şunlardır:

1- İş Birliği ve Koordinasyon: Gençlerin refahına yönelik sosyoekonomik yaklaşımın sınırlamalarının üstesinden gelmek için farklı paydaşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon çok önemlidir. Buna devlet kurumları, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, topluluk grupları ve bizzat gençler dâhildir. Birlikte çalışarak kaynaklar bir havuzda toplanabilir, uzmanlık paylaşılabılır ve daha kapsamlı bir yaklaşım benimsenebilir.

2- Uzun Vadeli Yatırım: Kaynak sınırlamalarını gidermek için gençlere yönelik refah girişimlerine uzun vadeli yatırımlara öncelik vermek önemlidir. Bu, daha fazla finansmanın savunulmasını, özel sektör kuruluşlarıyla ortaklıklar kurulmasını ve yenilikçi finansman modellerinin araştırılmasını içerebilir. Sürdürülebilir yatırım taahhüdü vererek müdahalelerin etkisi en üst düzeye çıkarılabilir.

Sonuç olarak gençlerin refahına yönelik sosyoekonomik bir yaklaşım, gençlerin refahına ilişkin bütünsel bir anlayış, hedefe yönelik müdahaleler ve iyileştirilmiş sonuçlar

da dâhil olmak üzere çeşitli faydalar sunar. Ancak, ilgili faktörlerin karmaşıklığı ve uygulamanın kaynak yoğunluğu gibi sınırlamaları da beraberinde getiriyor. Bu sınırlamaların üstesinden gelmek için paydaşlar arasında iş birliği ve koordinasyon ile uzun vadeli yatırımlar şarttır. Politika yapıcılar ve uygulayıcılar, artıları ve eksileri tartarak gençlerin refahı konularını etkili bir şekilde ele almak için bilinçli kararlar alabilirler.

2.2. Sosyal Refah Politika Kategorisi Olarak Gençlik Politikası

Gençlik politikası kavramını bir sosyal refah politikası kategorisi olarak anlamak için öncelikle sosyal refah politikasını tanımlamak gerekir. Sosyal refah politikası, bir toplumdaki bireylerin ve grupların refahını ve yaşam kalitesini iyileştirmeyi amaçlayan hükûmet programlarını ve girişimlerini ifade etmektedir (Yıldırım ve Şahin, 2019, s. 2540). Bu politikalar sağlık, eğitim, barınma ve gelir desteği dâhil olmak üzere birçok biçimde olabilir. Sosyal refah politikalarının temel amacı, sosyal adaleti teşvik etmek ve eşitsizliği azaltmak, toplumun tüm üyelerinin gelişmek için ihtiyaç duydukları kaynaklara ve fırsatlara erişmelerini sağlamaktır (Şeker ve Kurt, 2018, s. 12). Öte yandan gençlik politikası, genellikle 15 ila 29 yaşları arasındaki bireyler olarak tanımlanan gençleri hedef alan politika ve programları ifade etmektedir (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 98; Küçükoba, 2022, s. 165). Bu politikalar eğitim, istihdam, sağlık ve sosyal katılım da dâhil olmak üzere çok çeşitli konuları ele alabilir. Gençlik politikasının nihai hedefi, gençleri güçlendirmek ve yetişkinliğe geçişlerini desteklemek, hayatta başarılı olmak için ihtiyaç duydukları beceri, bilgi ve kaynaklara sahip olmalarını sağlamaktır (Aysan ve Avcı, 2015, s. 123).

Sosyal refah politikası merceğinden bakıldığında gençlik politikası, sosyal politikanın diğer alanlarıyla yakından iç içe geçmiş ayrı bir kategori olarak görülebilir. Aslında gençlik politikasının ele aldığı eğitim ve istihdam gibi pek çok konu aynı zamanda daha geniş sosyal refah politikalarının da temel bileşenleridir. Bu nedenle gençlik politikası, özellikle gençlerin karşılaştığı benzersiz ihtiyaçlara ve zorluklara değinmeye odaklanan sosyal refah politikasının bir alt kategorisi olarak düşünülebilir (Çetintürk ve Küçük, 2019, s. 265). Politika yapıcılar, gençlik politikasını bir sosyal refah politikası kategorisi olarak kabul ederek, gençlerin ihtiyaçlarının ve bakış açılarının daha geniş sosyal politika girişimlerine tam olarak entegre edilmesini sağlayabilir ve böylece

toplumun tüm üyeleri için daha etkili ve eşitlikçi sonuçlara yol açabilir (Kovankaya, 2021, s. 6; Özdemir, 2004, s. 98).

2.2.1. Sosyal Refah Açısından Gençlik Politikasının Önemi

Gençlik politikası, sosyal refah politikalarının önemli bir kategorisidir. Bu politika, gençlerin ihtiyaçlarının karşılanmasına odaklanarak, onların yaşam alanlarını artırmayı hedefler. Gençlerin eğitim, sağlık, barınma, istihdam gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması, onların sosyal refahını artırır. Bu nedenle gençlik politikaları, sosyal devlet anlayışının bir parçasıdır ve dolayısıyla toplumun refahına da katkı sağlar. Gençlerin ihtiyaçlarının karşılanması, sadece onların yaşam özgürlüğünün artmasıyla kalmaz, aynı zamanda toplumun geleceğine de yön verir (Kovankaya, 2021, s. 17).

Gençlik politikaları, gençlerin gelişimi için olanaklar yaratmayı da kapsar (Oktay, 2017, s. 334). Gençlerin eğitim, kültür, sanat, spor gibi alanlarda geliştirebilecekleri faaliyetlerde bulunmaları, onların kişisel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlar. Bu sayede gençlerin topluma kazandırılmaları sağlanırken topluma aktif bireyler olarak katılımları gerçekleşmiş olur. Gençlerin gelişimi için sunulan olanaklar, toplumun geleceği açısından da önemlidir, çünkü gençlerin yetenekleri ve potansiyelleri, toplumun kalkınmasına katkı sağlama şeklinde yorumlanabilir (Aysan ve Avcı, 2015, s. 121).

Gençlik politikaları, geniş çerçevede toplumun geleceğine yatırım yapılmasını sağlayan bir sosyal güvenlik politikası olarak da düşünülebilir. Gençler, toplumun geleceği açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bu nedenle gençlerin ihtiyaçlarının karşılanması ve kalkınmalarının sağlanması, toplumun kalkınması ve refahı için önemlidir. Gençlik hizmetleri, bu bağlamda, sadece bugünün gençlerine yönelik bir yatırım değil, aynı zamanda gelecekteki toplumların refahını güvence altına alacak önemli bir yatırımdır. Bu politika özgür ve toplumun geleceği açısından önemli bir yatırım olarak da değerlendirilmelidir (Oktay, 2017, s. 325).

2.3. Gençlik Politikasının Oluşum Süreci

2.3.1. Gençlik Politikasının Gerekliliğini Anlamak

Gençlik politikasının oluşum süreci gençlerin karşılaştığı sorunların ve zorlukların belirlenmesiyle başlar, bu sorunlar eğitim, sağlık, işsizlik, yoksulluk, çevre ve sağlık, şiddet, suç ve madde bağımlılığı dâhil olmak üzere çok çeşitli olabilir. Politika yapıcılar, gençlerin karşılaştığı belirli zorlukları anlayarak, bu sorunların temel nedenlerini ele alan hedefe yönelik çözümler geliştirebilirler. Bu ilk adım, gençlik politikasının gençlerin ihtiyaçlarını karşılamada ve genel refahlarını iyileştirmede etkili olmasını sağlamak açısından kritik öneme sahiptir (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 15).

Gençlerin karşılaştığı zorlukları anlamamanın yanı sıra, gençliğin gelişiminin ve güçlendirilmesinin öneminin anlaşılması da önemlidir (Lüküslü, 2010, s. 4). Gençler politikaların yalnızca pasif alıcıları değildir. Topluluklarının ve toplumlarının gelişimine katkıda bulunabilecek aktif aktörlerdir. Politika yapıcılar, gençlerin gelişimine ve güçlendirilmesine yatırım yaparak onların potansiyelini ortaya çıkarabilir ve pozitif değişimi teşvik etmek için enerjilerini ve yaratıcılıklarını kullanabilirler. Bu, eğitim, öğretim ve beceri geliştirme fırsatları sağlamanın yanı sıra gençlerin karar alma mekanizmalarına katılımını teşvik etmeyi de içerebilir (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 74).

Son olarak, gençlerin ulus inşasında ve kalkınmada oynadıkları rolün farkına varmak çok önemlidir. Gençler birçok ülkede nüfusun önemli bir bölümünü temsil ediyor ve onların topluma potansiyel katkıları çok büyük. Politika yapıcılar, bu potansiyeli fark ederek ve kullanarak, politikalarının gençlerin ihtiyaçları ve istekleriyle uyumlu olmasını sağlayabilirler. Bu, gençlerin politik, ekonomik ve sosyal alanlara katılmaları için fırsatlar yaratmanın yanı sıra girişimci ve yenilikçi çabalarına destek sağlamayı da içerebilir. Bu nedenle gençlik politikasının oluşum sürecinde gençlerin potansiyelinin ve topluma katkılarının öneminin tanınmasına öncelik verilmelidir (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 17).

2.3.2. Gençlik Politikasının Geliştirilmesi

Gençlik politikasının oluşum sürecinin ilk adımı uzmanlardan ve paydaşlardan oluşan bir ekip oluşturmaktır. Bu ekip, gençlik temsilcileri, akademisyenler, politika yapıcılar ve uygulayıcılar da dâhil olmak üzere farklı geçmişlere ve deneyimlere sahip

kişilerden oluşmalıdır. Ekip, çeşitli bakış açılarını bir araya getirerek politika geliştirme sürecinin kapsayıcı, iş birlikçi ve iyi bilgilendirilmiş olmasını sağlayabilir. Ekip aynı zamanda ülkedeki gençlerin karşılaştığı temel sorunları ve zorlukları belirlemekten de sorumlu olmalıdır. Türkiye'de yerel yönetimler gençlikle ilgili politika ve uygulamaların odak noktası ve ana paydaşıdır. Bu nedenle geliştirilen politikaların ihtiyaca uygun ve etkili olmasını sağlamak için onları ekibe dâhil etmek önemlidir (Akay, 2022, s. 35).

Gençlik politikasının oluşum sürecinin ikinci adımı araştırma ve analiz yapmaktır. Bu, ülkedeki gençliğin mevcut durumu hakkında, ihtiyaçları, istekleri ve zorlukları da dâhil olmak üzere veri ve bilgi toplamayı içerir. Araştırma kapsamlı olmalı ve eğitim, istihdam, sağlık ve sosyal içerme dâhil olmak üzere çok çeşitli konuları kapsamalıdır. Bu verilerin analizi, politika önerilerinin geliştirilmesine bilgi sağlamalı ve ekibin karar alma sürecine rehberlik etmelidir. Ekip, araştırma ve analiz yaparak geliştirilen politikaların kanıta dayalı olmasını ve gençlerin ihtiyaçlarına cevap vermesini sağlayabilir (Çetintürk ve Küçük, 2019, s. 273).

Gençlik politikasının oluşum sürecinin son adımı politika taslağının hazırlanması ve istişare sürecine girilmesidir. Politika taslağı, ekip tarafından yürütülen araştırma ve analizlere dayanmalı ve açık ve uygulanabilir öneriler içermelidir. İstişare süreci gençler, sivil toplum kuruluşları ve devlet kurumları dâhil olmak üzere geniş bir yelpazedeki paydaşları içermelidir. Bu süreç kapsayıcı ve katılımcı olmalı, ilgili tüm tarafların geri bildirim ve girdilerine olanak sağlamalıdır. Ekip bu geri bildirimi dikkate almalı ve politika taslağında gerekli revizyonları yapmalıdır. Ekip, bir istişare sürecine dâhil olarak geliştirilen politikaların tüm paydaşların ihtiyaç ve endişelerine yanıt vermesini ve başarılı uygulama potansiyeline sahip olmasını sağlayabilir (Yaman, 2021, s 49).

2.3.3. Gençlik Politikasının Oluşum Süreci

Gençlik politikasının oluşum sürecinin en önemli adımlarından biri yeterli kaynak ve bütçe tahsisinin sağlanmasıdır. Kamu idareleri, kamu hizmetlerinin istenilen düzeyde ve kalitede sunulması için bütçeleriyle program ve proje bazında kaynak ayırmaktadır. Bu nedenle gençlik çalışmalarına fon ve diğer kaynakların tahsisini sağlayacak sürdürülebilir yapı ve kaynakların oluşturulması esastır. Bu, gençlik politikalarının ve programlarının uygulanması için gerekli mali desteğin sağlanmasına yardımcı olacaktır (Arslan, 2004, s. 11).

Gençlik politikasının oluşum sürecinin bir diğer önemli unsuru da izleme ve değerlendirme mekanizmalarının oluşturulmasıdır (Arslan, 2004, s. 11). Bu mekanizmalar gençlik politikalarının ve programlarının etkililiğinin değerlendirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Millî eğitim müdürleri, gençlik politika ve programlarının uygulanmasını yönetmek, yönlendirmek, denetlemek ve değerlendirmekten sorumludur (URL 1). Politika yapıcılar, izleme ve değerlendirme mekanizmaları kurarak gençlik politika ve programlarının güçlü ve zayıf yönlerini tespit edebilir ve bunların etkililiğini artırmak için gerekli düzenlemeleri yapabilir.

Paydaşlarla iş birliği aynı zamanda gençlik politikasının oluşum sürecinde de hayati bir adımdır (Çelik, 2013, s. 218). Yerel yönetimler gençlikle ilgili politika ve uygulamaların odak noktası ve ana paydaşıdır. Politika yapıcılar gençlik örgütleri, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşları gibi paydaşlarla iş birliği yaparak gençlerin ihtiyaç ve beklentilerini daha iyi anlayabilirler. Bu, gençlik politika ve programlarının gençlerin ihtiyaçlarını karşılayacak ve yaşamları üzerinde olumlu etki yaratacak şekilde tasarlanıp uygulanmasını sağlamaya yardımcı olabilir (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 408). Gençlik ve Spor Bakanlığı ayrıca gençlere gönüllü olarak hizmet etmeleri, bilgi, emek ve zamanlarını aktarmaları için birçok gönüllü fırsatı sunmaktadır. Paydaşlarla yapılan bu iş birliği, gençlik politika ve programlarının etkili bir şekilde uygulanmasını ve gençlerin yaşamları üzerinde güçlü, bütünsel bir etkiye sahip olmasını sağlamaya yardımcı olabilir (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 98).

2.4. Gençlik Politikasına İlişkin Kavramsal Çerçeve

Gençlik politikası, gençlerin ihtiyaçlarını karşılamayı ve onların potansiyelini ortaya çıkarmayı amaçlayan bir politika alanıdır. Bu politika alanını, gençlerin sosyal, ekonomik, kültürel ve politik yaşamını artırmayı hedefler. Gençlik politikası, ülkelerin kalkınması ve sürdürülebilirliği açısından önemlidir. Gençler, bir ülkenin geleceği için kritik bir rol oynarlar, bu nedenle gençlik politikası, bir ülkenin geleceği için vazgeçilmez bir faktörü oluşturur (Acar, 2008, s. 16-17).

Gençlik politikasının amacı, gençlerin ihtiyaçlarını ve haklarını karşılamak, potansiyellerini ortaya çıkarmak, boyutlarının sayısını artırmak ve sosyal uygunluğu sağlamaktır. Gençlik politikası, gençlerin eğitim, istihdam, sağlık, barınma ve güvenlik gibi temel ihtiyaçları karşılamayı hedefler. Ayrıca gençlerin toplumsal yaşamının genişlemesini

artırmak için fırsatlar yaratır ve onların siyasi, sosyal ve kültürel haklarını savunur (Yaman, 2021, s. 59-60).

Gençlik politikası, gençlerin yaşadığı sorunları çözmek ve onların ihtiyaçlarını karşılamak için tasarlanmıştır. Bu politika alanı, gençlerin potansiyellerini ortaya çıkarmak ve onları toplumun aktif üyeleri hâline getirmek için önemlidir. Gençlik politikası, gençlerin gelmeleri için bir faktörün varlığı, ülkelerin kalkınması için kritik bir rol oynuyor bu nedenle, gençlik politikası, onun ülkenin merkezinde yer alması gereken bir liste. Gençlik politikası, gençlerin ihtiyaçlarını karşılamak ve onların potansiyellerini ortaya çıkarmak için tasarlanmıştır (Lüküslü, 2010, s. 4). Bu politika alanının, gençlerin toplumsal yaşamın gelişmesini artırması ve sosyal adaleti sağlaması önemlidir (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 17).

2.4.1. Gençlik Politikası Çerçevesinin Bileşenleri

Gençlik politikasının kavramsal çerçevesinin ilk bileşeni hedef grubun belirlenmesidir. Hedef grubun tanımlanması, etkili gençlik politikalarının geliştirilmesinde kritik bir adımdır çünkü politika yapımcıların gençlerin karşı karşıya olduğu özel ihtiyaçları, zorlukları ve fırsatları anlamalarını sağlar. Hedef grup; yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum, eğitim düzeyi ve coğrafi konum gibi çeşitli kriterlere göre belirlenebilmektedir. Hedef grup belirlendikten sonra politika yapımcılar, kaynakların etkili ve verimli bir şekilde tahsis edilmesini sağlayarak, onların özel ihtiyaçlarına uygun politikalar geliştirebilirler (Yaman, 2021, s. 46).

Gençlik politikasının kavramsal çerçevesinin ikinci bileşeni durum analizinin yapılmasıdır. Bu, sosyal, ekonomik ve politik bağlamlar da dâhil olmak üzere toplumdaki gençliğin mevcut durumu hakkında veri toplamayı içerir. Durum analizi, politika yapımcıların gençlerin karşılaştığı temel zorlukları ve fırsatların yanı sıra mevcut politika ve programların güçlü ve zayıf yönlerini belirlemesine olanak sağlar. Politika yapımcılar kapsamlı bir durum analizi yaparak gençlerin karşı karşıya olduğu sorunların kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına dayanan kanıta dayalı politikalar geliştirebilirler (Macionis, 2012, s. 3).

Gençlik politikasına yönelik kavramsal çerçevenin üçüncü bileşeni, hedeflerin ve önceliklerin belirlenmesidir (Oktay, 2017, s. 318). Politika yapımcılar, durum analizinin bulgularına dayanarak, hedef grubun ihtiyaçlarına uygun, açık ve ölçülebilir hedefler ve

öncelikler geliştirebilirler. Bu hedefler ve öncelikler gençlere danışılarak geliştirilmeli, seslerinin ve bakış açılarının duyulması ve politika oluşturma sürecine dâhil edilmesi sağlanmalıdır. Açık hedef ve önceliklerin belirlenmesi, politika yapıcılarının çabalarını ve kaynaklarını gençlerin karşılaştığı en acil sorunlara odaklamalarına olanak tanıyarak politikaların etkili olmasını sağlar. Genel olarak gençlik politikasının kavramsal çerçevesi, gençlerin ihtiyaçlarını karşılayan etkili politikaların geliştirilmesinde kritik bir araçtır. Politika yapıcılar, hedef grubu belirleyerek, durum analizi yaparak ve net hedefler ve öncelikler belirleyerek gençlerin özel ihtiyaçlarına göre uyarlanmış ve yaşamları üzerinde olumlu etki yaratacak kanıta dayalı politikalar geliştirebilirler (Vatandaş, Mahitapoğlu, Can, Aydın, Doğruer, Tekin, M., ... ve Özkaya, 2013, s. 36; Çakı, 2021, 187).

2.4.2. Gençlik Politikasının Uygulanması

Eylem planlarının geliştirilmesi gençlik politikalarının uygulanmasında önemli bir adımdır. Bu planlar, kaynakların etkili ve verimli tahsisi ve politika hedeflerine ulaşılması için bir yol haritası sağlar. Eylem planları gençlik temsilcilerinin, sivil toplum kuruluşlarının ve ilgili paydaşların dâhil olduğu katılımcı bir süreçle geliştirilmelidir. Bu, planların gençlerin ihtiyaç ve isteklerine uygun hale getirilmesini ve ilgili tüm tarafların sahiplik ve desteğine sahip olmasını sağlar. Ayrıca planlar, değişen koşulları ve ortaya çıkan zorlukları yansıtacak şekilde düzenli olarak gözden geçirilmeli ve güncellenmelidir. Politika yapıcılar kapsamlı ve kapsayıcı eylem planları geliştirerek gençlik politikasının etkili bir şekilde uygulanmasını ve gençlerin ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayabilirler (Oktay, 2017, s. 313).

Kaynakların harekete geçirilmesi, gençlik politikasının uygulanmasında bir diğer kritik unsurdur. Eylem planlarının geliştirilmesi ve uygulanmasının desteklenmesinin yanı sıra gençlere gerekli hizmet ve programların sağlanması için yeterli finansman gereklidir. Kaynakların harekete geçirilmesi, hükûmetin farklı düzeyleri, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör arasında iş birliğine dayalı bir çaba gerektirir. Hükûmetler finansal destek sağlamada çok önemli bir rol oynayabilirken, özel sektör de kurumsal sosyal sorumluluk girişimleriyle katkıda bulunabilir. Kaynakların harekete geçirilmesi aynı zamanda dışlanmış ve dezavantajlı gençlere ulaşmaya odaklanarak kaynakların adil ve verimli bir şekilde tahsis edilmesini sağlamayı da içerir. Politika yapıcılar, kaynakları etkili bir şekilde harekete

geçirerek gençlik politikasının uygulanmasını kolaylaştırabilir ve gençlerin gerekli destek ve fırsatlara erişmesini sağlayabilir (Bağcı, 2020, s. 1527; Şenaslan, 2019, s. 60).

İzleme ve değerlendirme, etkili gençlik politikası uygulamasının temel bileşenleridir. Düzenli izleme ve değerlendirme, politika yapıcılarının politika ve programların etkinliğini değerlendirmesine, iyileştirilecek alanları belirlemesine ve gerekli düzeltmeleri yapmasına olanak sağlar. İzleme ve değerlendirme, gençlerin ve ilgili paydaşların dâhil olduğu katılımcı bir süreçle yürütülmelidir. Bu, gençlerin bakış açılarının ve deneyimlerinin dikkate alınmasını ve politika ve programların onların ihtiyaçlarına cevap vermesini sağlar. Ayrıca izleme ve değerlendirme, sadece çıktılardan ziyade sonuçlara odaklanarak güvenilir ve geçerli göstergeler kullanılarak yapılmalıdır. Politika yapıcılar, gençlik politikasının uygulanmasını düzenli olarak izleyip değerlendirerek politika ve programların etkili, verimli ve gençlerin ihtiyaçlarına yanıt veren olmasını sağlayabilirler (Oktay, 2017, s. 313).

2.5. Gençlik Refahının Ölçülmesine Yönelik Yaklaşımlar

2.5.1. Gençlerin Refahının Nesnel Ölçüleri

Gençlerin refahını ölçmenin bir yolu, ekonomik büyümeyi kullanmaktır (Erikli, 2022, s. 124). Bu göstergeler, gençlerin ailelerinin maddi karşılığını, gençlerin iş bulma olanaklarını ve gelir düzeylerini ölçer. Gelişmiş ülkelerde, son yıllarda, politikalarında ve topluma yönelik hizmetlerde çocukların "iyi olma" dikkatlerini alan yaklaşımlar benimsenmiştir (UNICEF, 2013, s. 5). Ekonomik göstergeler, gençlerin refahını sağlamak için yararlı bir araç olabilir, ancak tek başına yeterli değildir.

Sağlık değişiminin de gençlerin refahını kullanabilmesi için kullanılabilir. Bu göstergeler, gençlerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarını ölçer. Uluslararası sağlık programları, gençlerin sağlık durumlarını ve sağlık hizmetlerine erişimlerini ölçer. Ruhsal sağlık kaybı ise, gençlerin zihinsel sağlık durumlarını ve ruh sağlığı hizmetlerine erişimlerini ölçer. Sağlık rejimi, gençlerin refahını elde etmek için önemli bir araçtır, çünkü sağlık, gençlerin hayatında ve başarılarını elde etmelerinde önemli bir faktördür (UNICEF, 2013, s. 40).

Eğitim, gençlerin refahını elde etmek için bir diğer önemli araçtır. Bu gösterge, gençlerin okul başarılarını, okuldan ayrılma oranlarını ve eğitim hizmetlerine erişimlerini ölçer. Eğitim, gençlerin iş bulma olanaklarını ve hayat standartlarının belirlenmesi önemli

bir faktördür. Türkiye, diğer OECD ülkelerine göre eğitim göstergelerinde varlığını sürdürmektedir. Eğitim rejimi, gençlerin refahını elde etmek için önemli bir araçtır; zira eğitim, onların başarı ve mutluluklarını elde etmelerinde kritik bir faktördür (Akay, 2016, s. 25).

2.5.2. Gençlerin Refahına İlişkin Sübjektif Ölçümler

Gençlerin refahını ölçmeye yönelik yaklaşımlardan biri, kişisel olarak bildirilen yaşam memnuniyetidir. Bu öznel ölçüm, bireylerin bir bütün olarak yaşamlarından genel memnuniyetlerini derecelendirmesini içerir. Bu yapıyı ölçmek için dünya çapındaki çalışmalarda yaşam memnuniyeti ölçekleri geliştirilmiş ve kullanılmıştır (Kahyaoğlu, 2008, s. 22). Araştırmacılar, gençlerden yaşam memnuniyetlerini derecelendirmelerini isteyerek onların genel refahlarını nasıl algıladıklarına dair fikir edinebilir ve iyileştirme yapılabilecek alanları belirleyebilir. Bu yaklaşım, gençler arasında daha yüksek yaşam memnuniyeti düzeylerine katkıda bulunan faktörlerin belirlenmesinde özellikle yararlı olabilir (Erdoğan, 2022, s. 175).

Gençlerin refahını ölçmeye yönelik bir başka yaklaşım, algılanan mutluluk ve doyumun değerlendirilmesidir. Bu ölçüm, bireylerden günlük yaşamlarındaki öznel mutluluk, memnuniyet ve tatmin duygularını derecelendirmelerinin istenmesini içerir. Bu yaklaşım, gençlerin günlük yaşamlarını nasıl deneyimlediğine dair değerli bilgiler sağlayabilir ve ek desteğe veya kaynaklara ihtiyaç duyabilecekleri alanları belirleyebilir. Politika yapıcılar ve uygulayıcılar, algılanan mutluluk ve tatmine katkıda bulunan faktörleri anlayarak, gençliğin olumlu gelişimini teşvik eden ortamlar yaratmak için çalışabilirler (Erdoğan, 2022, s. 175).

Aidiyet duygusu ve sosyal bağlılık gençlerin refahının bir diğer önemli yönüdür (Alpar, 2022, s. 96). Bu ölçüm, gençlerin toplulukları, aileleri ve akranlarıyla olan bağlantı duygusunu değerlendirmeyi içerir. Araştırmalar, güçlü bir aidiyet ve sosyal bağlılık duygusunun zihinsel sağlık, akademik başarı ve genel refah üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabileceğini göstermiştir (Göksoy ve Hacıhasanoğlu, 2023, s. 36). Politika yapıcılar ve uygulayıcılar, aidiyet duygusuna ve sosyal bağlılığa katkıda bulunan faktörleri anlayarak, gençlerin olumlu gelişimini ve refahını teşvik eden destekleyici ortamlar yaratmak için çalışabilirler (Karaman, 2022, s. 121).

2.5.3. Gençlerin Refahının Bileşik Ölçüleri

Gençlerin refahını ölçmeye yönelik diğer bir yaklaşım, çok boyutlu refah endekslerinin kullanılmasıdır (Kandemir ve Kürkcü, (2016, s. 23). Bu endeksler sağlık, eğitim ve sosyal ilişkiler de dâhil olmak üzere refahın çeşitli boyutlarını hesaba katıyor. Refahın birçok yönünü göz önünde bulunduran bu endeksler, gençlerin refahına ilişkin tek başına göstergelerden daha kapsamlı bir tablo sağlar. Örneğin, Save the Children tarafından geliştirilen Çocuk Gelişimi Endeksi (CDI), sağlık, eğitim ve koruma gibi boyutlarda çocuğun refahını ölçer (Şanlıoğlu, 2016, s. 163). Benzer şekilde, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından geliştirilen İnsani Gelişim Endeksi (İGE), sağlık, eğitim ve gelir gibi boyutlarda refahı ölçmektedir. Bu endeksler, gençlerin refahını artırmak için müdahalelerin gerekli olduğu alanları belirlemede politika yapıcılar ve araştırmacılar için yararlı olabilir (Çevik, 2023, s. 116-117).

Gençlerin refahını ölçmeye yönelik başka bir yaklaşım da nesnel ve öznel göstergelerin birleşimidir. Gelir ve eğitim gibi nesnel göstergeler gençlerin kullanabileceği maddi ve sosyal kaynakların bir ölçüsünü sağlar. Yaşam memnuniyeti ve mutluluk gibi öznel göstergeler, gençlerin kendi refahlarını nasıl algıladıklarına dair fikir veriyor. Bu göstergeleri birleştirerek gençlerin refahına ilişkin daha ayrıntılı bir anlayış elde edilebilir. Örneğin, Avrupa Yaşam Kalitesi Araştırması (EQLS) hem gelir ve eğitim gibi nesnel göstergelerin yanı sıra yaşam memnuniyeti ve kurumlara duyulan güven gibi öznel göstergeleri de içermektedir. Bu yaklaşım, gençlerin refahını şekillendirmede hem nesnel hem de öznel faktörlerin önemini kabul etmektedir (Kahya, 2020, s. 951).

Gençlerin refahını ölçerken bağlamsal faktörler de önemlidir. Gençlerin refahı, kültürel normlar, sosyal politikalar ve ekonomik koşullar dâhil olmak üzere bir dizi bağlamsal faktörden etkilenebilir. Örneğin, düşük gelirli ülkelerdeki gençlerin refahı, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim eksikliğinin yanı sıra şiddet ve çatışmaya maruz kalma gibi faktörlerden etkilenebilir. Bu nedenle gençlerin refahını ölçerken bu bağlamsal faktörleri ve bunların refah sonuçları üzerindeki potansiyel etkilerini dikkate almak önemlidir. Politika yapıcılar ve araştırmacılar, gençlerin refahını ölçmek için bağlamsal bir yaklaşım benimseyerek, refah sonuçlarına katkıda bulunan faktörlere ilişkin daha ayrıntılı bir anlayış kazanabilir ve gençlerin refahını iyileştirmeye yönelik hedefli müdahaleler geliştirebilir (Alpar, 2022, s. 14).

2.6. Gençlik Refahı İçin Çalışan Kuruluşlar

Eğitim ve istihdam fırsatlarına erişim, dünya çapında gençlerin karşılaştığı önemli bir zorluktur. Yaygın eğitim ve gençlik çalışması, gençlerin bu dezavantajları aşmalarına ve topluluklarına ve bir bütün olarak topluma fayda sağlamalarına yardımcı olacak etkili yollar olarak belirlenmiştir. Ancak pek çok genç, özellikle düşük gelirli ve dışlanmış topluluklarda hâlâ kaliteli eğitime erişim ve istikrarlı istihdam sağlama konusunda zorluk yaşıyor. Bu fırsat eksikliği, gençlerin refahı ve gelecek beklentileri üzerinde uzun vadeli sonuçlar doğurabilir (Çevik, 2023, s. 117).

Zihinsel ve fiziksel sağlık sorunları da gençlerin refahı açısından önemli kaygılardır. Gençler, depresyon, anksiyete, madde bağımlılığı ve kronik hastalıklar da dâhil olmak üzere zihinsel ve fiziksel sağlıklarıyla ilgili bir dizi zorlukla karşılaşabilirler. Bu sorunlar sosyal ve ekonomik eşitsizlikler, ayrımcılık ve travma gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanabilir. Bu zorlukların üstesinden gelmek, kaliteli sağlık hizmetlerine, ruh sağlığı hizmetlerine ve toplum desteğine erişimi içeren kapsamlı bir yaklaşım gerektirir (Tereci, Turan, Kasa, Öncel ve Arslansoyu, 2016, s. 110; Işıkcı ve Karatepe, 2016, s. 90; Oktay, 2017, s. 310).

Sosyal ve ekonomik eşitsizlikler gençlerin refahını etkileyen bir diğer kritik sorundur. Ötekileştirilmiş topluluklardan gelen gençler sıklıkla eğitime, istihdama ve sağlık hizmetlerine erişimde önemli engellerle karşı karşıya kalıyor ve ayrıca toplumda ayrımcılık ve dışlanmaya maruz kalıyor. Bu eşitsizlikler gençlerin refahı üzerinde derin bir etkiye sahip olabilir, fırsatlarını sınırlayabilir ve tam potansiyellerine ulaşma yeteneklerini engelleyebilir. Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, bu eşitsizlikleri gidermeyi ve daha eşitlikçi ve adil bir dünya yaratmayı amaçlamaktadır. Gençlerin ihtiyaçlarına ve haklarına öncelik vererek herkes için daha kapsayıcı ve destekleyici bir toplum oluşturmak için çalışabiliriz (UNICEF, 2013, s. 36; URL-3).

2.6.1. Birleşmiş Milletlerin Gençlik Refahına Bakışı

Gençlik refahı, gençlerin fiziksel, zihinsel ve duygusal sağlıkları, eğitimleri, istihdamları ve sosyal katılımları da dâhil olmak üzere genel refahı ve mutluluğu olarak tanımlanabilir. Birleşmiş Milletler, gençliğin refahının öneminin farkındadır ve dünya çapında gençlerin haklarının ve refahının korunmasını ve geliştirilmesini savunarak bu konuda bir tutum benimsemiştir. Buna eğitim, sağlık ve istihdam fırsatlarına erişimin

sağlanması yanı sıra gençlerin şiddet, sömürü ve ayrımcılıktan korunması da dâhildir (Aysan ve Avcı, 2015, s. 109). BM, gençlerin refahına öncelik vererek herkes için daha adil ve eşitlikçi bir dünya yaratmayı amaçlıyor (Çetintürk ve Küçük 2019, s. 279).

Birleşmiş Milletler'in gençlik refahına olan bağlılığı, 2030 yılına kadar daha sürdürülebilir ve eşitlikçi bir dünya yaratmayı amaçlayan 17 hedeften oluşan Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SDG'ler) yansıtılmaktadır. Bu hedeflerin birçoğu doğrudan gençliğin refahıyla ilgilidir:

1. Hedef 4: Kaliteli Eğitim
2. Hedef 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme
3. Hedef 10: Eşitsizliklerin Azaltılması
4. Hedef 16: Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar

BM, bu hedefler aracılığıyla gençlerin kaliteli eğitim ve istihdam fırsatlarına erişimini sağlamanın yanı sıra sosyal içermeyi teşvik etmeyi ve gençlere yönelik ayrımcılık ve şiddetle mücadele etmeyi amaçlamaktadır. BM, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında gençlerin refahına öncelik vererek, gençlerin dünyamızın geleceğini şekillendirmede oynadıkları kritik rolü kabul ediyor. 2015 yılında New York'ta düzenlenen Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde bir araya gelen ülke liderleri, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşmada gençliğin refahının önemini kabul etmişlerdir. Ülkeler gençlerin refahına öncelik vererek herkes için daha adil ve eşitlikçi bir dünya yaratabilir, gençlerin gelişmek için ihtiyaç duydukları kaynaklara ve fırsatlara erişmelerini sağlayabilir. BM ve üye devletleri, gençlerin refahına yönelik iş birliği ve bağlılık yoluyla, dünya çapındaki gençler için daha iyi bir gelecek için çalışabilir (URL-2).

2.6.2. Birleşmiş Milletler'in Küresel Çapta Gençlerin Refahını İyileştirmeye Yönelik Girişimleri

Birleşmiş Milletler, gençliğin güçlendirilmesi programlarının uygulanması da dâhil olmak üzere küresel olarak gençlerin refahını artırmak için çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Bu programlar, gençlere kendi topluluklarında aktif katılımcılar olmaları ve toplumun gelişimine katkıda bulunmaları için gerekli beceri, bilgi ve kaynakları sağlamayı

amaçlamaktadır. Her iki yılda bir yayımlanan Birleşmiş Milletler Dünya Gençlik Raporu, gençleri güçlendirmenin ve büyümeleri ve gelişmeleri için fırsatlar yaratmanın önemini vurgulamaktadır. Birleşmiş Milletler, gençleri güçlendirme programlarına yatırım yaparak sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmeyi ve yoksulluğu sona erdirmeyi, çevreyi korumayı ve barışı teşvik etmeyi içeren Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşmayı amaçlamaktadır (Çetintürk ve Küçük 2019, s. 267-272).

Gençleri güçlendirme programlarına ek olarak, Birleşmiş Milletler aynı zamanda gençlerin refahı konularını ele almak için savunuculuk ve politika geliştirme faaliyetleriyle de ilgilenmektedir. Bu, gençlerin refahını ve gelişimini teşvik eden politika ve programların savunulmasını ve etkili politikaların geliştirilmesi ve uygulanması için hükûmetler ve diğer paydaşlarla birlikte çalışmayı içerir. Birleşmiş Milletler, bu savunuculuk ve politika geliştirme yoluyla gençlerin karşılaştığı işsizlik, eğitim eksikliği ve ayrımcılık gibi zorluklara ve engellere değinmeyi amaçlamaktadır (Çetintürk ve Küçük, 2019, s. 267).

Gençlerin refahı konularını daha fazla ele almak için Birleşmiş Milletler, gençlerin refahını destekleyen programlar geliştirmek ve uygulamak için hükûmetler ve sivil toplum kuruluşlarıyla (STK'lar) iş birliği yapar. Bu ortaklıklar, gençlerin karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmek ve büyümeleri ve gelişmeleri için fırsatlar yaratmak amacıyla bilgi, uzmanlık ve kaynakların paylaşımını içerir. Birleşmiş Milletler, hükûmetler ve STK'lar birlikte çalışarak küresel olarak gençlerin refahını artırmak için daha etkili ve sürdürülebilir çözümler yaratabilirler (Oktay, 2017, s. 326).

Sonuç olarak Birleşmiş Milletler gençliğin refahının önemini farkında ve bu konuda güçlü bir duruş sergilemektedir. Gençlik refahı, eğitime erişim, istihdam fırsatları, zihinsel ve fiziksel sağlık, sosyal ve ekonomik gibi unsurları kapsar. BM bunları dünya çapında gençlerin karşılaştığı temel zorluklar olarak tanımlamıştır. Bu zorlukların üstesinden gelmek için BM, gençleri güçlendirmeye yönelik programlar uygulamış, politika değişikliklerini savunmuş, hükûmetler ve STK'larla iş birliği yapmıştır. BM, gençlerin refahına öncelik vererek sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmayı ve herkes için daha iyi bir gelecek yaratmayı hedeflemektedir (UNICEF, 2013, s. 11).

2.6.3. OECD'nin Gençlik Refahına Bakışı

OECD, Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü'nün kısaltmasıdır. OECD, 1961 yılında kurulmuş bir uluslararası örgüttür. OECD'nin amacı, üye ülkelerin ekonomik ve sosyal refahını artırmak, ticaret ve kalkınmayı teşvik etmek, politika önerileri sunmak ve uluslararası standartlar oluşturmaktır. OECD, 2021 yılı itibarıyla 38 ülkeye sahiptir. Türkiye, 1961 yılında OECD'ye kurucu üye olarak katılmıştır (Özer, 2023, 149). OECD, eğitim, sağlık, çevre, inovasyon, vergi, kalkınma gibi pek çok alanda araştırmalar yapmakta ve istatistikler yayımlamaktadır. OECD, aynı zamanda üye ülkelerin performanslarını karşılaştırmak ve iyileştirme önerileri sunmak için uluslararası değerlendirme programları düzenlemektedir. Örneğin, OECD, 15 yaşındaki öğrencilerin okuryazarlık, matematik ve fen bilimleri becerilerini ölçen PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) testini her üç yılda bir uygulamaktadır (Ümmühan, & Güvel, 2023: 174).

Gençlik performansı, gençlerin fiziksel, zihinsel ve sosyal olarak iyi olma durumunu ifade eder (Aysan ve Avcı, 2015, s. 129). Bu kavram, gençlerin yaşam alanını artırmayı, potansiyellerini gerçekleştirmelerini ve toplumsal katkı bulunmamalarını genel olarak ifade eder. Bu amaç, çağın gençliğinin refahı, toplumun sürdürülebilir kalkınması için büyük önem taşıyor. Bu nedenle, gençliğin refahının korunması ve dönüştürülmesi, uluslararası düzeyde günlük günün parçalarından biridir. Bunlardan biri de OECD'dir (Baran, 2019, s. 17).

OECD, gençlerin refahına odaklanan birçok projeye imza atmıştır (Aysan ve Avcı, 2015, s. 110). Bu projeler arasında, çocukların ve gençlerin korunması, eğitimde evrensel standartların yakalanması, dezavantajlı öğrencilerin erişiminin artırılması ve sokakta yaşayan bireylerin desteklenmesi gibi hedefler mevcuttur. OECD, gençlerin refahını artırmak için eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve istihdam gibi programlar konusunda politika önerileri sunmaktadır. Ayrıca OECD, gençlerin topladıklarıyla, refahlarını artırmaya odaklanarak projeleri de yürütür (Yalçın ve Hanoğlu, 2020, s. 37).

OECD, gençlik refahını artırmak için sadece politika önerileri sunmakla kalmıyor, aynı zamanda yenilikler ve diğer ilgili mesleklerin refahına da önem veriyor. Bu nedenle OECD, ekonominin refahını artırmak için politika önerileri sunar ve çeşitliliğin miktarını artırmayı hedefler. OECD, gençlerin refahını artırmak için tüm bireylerin iş birliği içinde çalışmasının olduğuna inanır ve bu nedenle diğer uluslararası kuruluşlarla da iş birliği

yaparak gençlik refahını artırmaya çalışır (Yalçın ve Hanoğlu, 2020, s. 37; Aysan ve Avcı, 2015, s. 111).

OECD, gençlik ve spor alanlarında pek çok proje yürütmektedir. Bu projelerin bazıları şunlardır:

OECD Genç Ortaklar Programı: Bu program, çok taraflı politika oluşturma, araştırma ve analiz dünyasında ilk profesyonel deneyimini kazanmak isteyen lisans öğrencilerini hedefleyen iki yıllık bir programdır. Program, gençlerin OECD'nin çalışmalarına katkıda bulunmalarını, OECD uzmanlarıyla iş birliği yapmalarını ve kendi ülkelerindeki politika yapıcılarla iletişim kurmalarını sağlamaktadır (Açar & Güneş, 2023, 57).

Erasmus+ Merkezi Spor Projeleri: Bu projeler, Avrupa Birliği ile iş birliği içinde, sporun sosyal ve eğitimsel değerlerini, sporun sağlık ve fiziksel aktiviteye katkısını, sporun toplumsal kapsayıcılığı ve çeşitliliği teşvik etmesini, sporun dürüstlük ve etik ilkelerini desteklemesini amaçlamaktadır. Projeler, gençlerin spor faaliyetlerine katılımını artırmak, sporda cinsiyet eşitliğini sağlamak, sporda şiddet ve ayrımcılığı önlemek, sporda sosyal girişimciliği desteklemek gibi konuları kapsamaktadır (Dolapçıoğlu ve Girişken, 2022: 296).

Uluslararası Spor Projeleri: Bu projeler, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile ortaklaşa yürütülmekte olup gençlerin spor kültürü kazanmasına ve olimpik değerlerle bütünleşmesine yönelik eğitimler, spor festivali, yetenekli sporcuların keşfi gibi faaliyetleri içermektedir. Projeler, gençlerin spor becerilerini geliştirmek, sporda fair-play ruhunu yaymak, sporda uluslararası iş birliğini güçlendirmek gibi amaçlar taşımaktadır (Yıldıran, 2004: 7).

Gençlik Projeleri Destek Programı: Bu program, gençlerin ortak bir amaç etrafında birlikte ve uyumlu çalışabilmesi, sosyal hayata daha etkin katılmaları, öz güvenlerinin artmasına katkı sağlanması gibi hedefler doğrultusunda, gençlik topluluklarına maddi ve teknik destek sağlamaktadır. Program, gençlerin gönüllülük, liderlik, yaratıcılık, girişimcilik, demokrasi, insan hakları gibi konularda bilinçlenmelerini ve yetkinliklerini artırmayı hedeflemektedir (Kelleci ve Türk, 2016: 22).

OECD Araştırmasında Gençlerin Refahına İlişkin Temel Bulgular

OECD'nin gençlerin refahına ilişkin son araştırması, gençler için fiziksel sağlık ve refahın önemini vurgulamıştır. Fiziksel sağlık, genel refahın önemli bir bileşenidir ve gençlerin sağlıklı ve tatmin edici yaşamlar sürmesi için gereklidir. Türkiye'de Sağlık Bakanlığının “Gençlik Danışma ve Sağlık Hizmet Merkezleri” 10-19 yaş arası gençlerin sağlık hizmetlerine ve desteğine erişimini sağlamaktadır. Sağlık hizmetlerine bu şekilde erişilebilirlik, ülkedeki gençlerin fiziksel sağlığının ve refahının iyileştirilmesine katkıda bulunabilir (UNICEF, 2013, s. 16).

OECD raporu aynı zamanda gençlerin refahını artırmada ruh sağlığı ve dayanıklılığın önemini de vurguluyor. Gençler arasındaki ruh sağlığı sorunları dünya çapında yaygındır ve toplum temelli ruh sağlığı danışmanlığı koruyucu bir rol oynayabilir (UNICEF, 2013, s. 46). Türkiye'de özellikle ergenler ve gençler için bu tür hizmetlerin erişilebilirliğinin ve yaygınlığının artırılmasına ihtiyaç vardır. Duygusal zekâ, iletişim becerileri ve duygu düzenleme gibi sosyal ve duygusal beceriler, gençlerin günlük yaşamı ve sağlıklı gelişimi için gereklidir. Gençler, zihinsel sağlığa ve dayanıklılığa öncelik vererek hayatın zorluklarıyla başa çıkmak ve refahlarını korumak için gerekli becerileri geliştirebilirler (Ak, Polat, Toktaş ve Söylemez, 2021, s. 22).

OECD raporu aynı zamanda gençlerin refahını artırmada sosyal ilişkilerin ve bağlantılılığın önemini de vurgulamaktadır. Gençlik üzerine yapılan sosyal araştırmalar, gençlere aidiyet ve kimlik duygusu sağlayabilecek bir sosyal ilişkiler sistemini ifade eden "alt kültür" kavramını tanımlamıştır. Türkiye'de herkesin insan onuruna yakışır bir hayat yaşayabileceği ve sosyal refah standartlarına ulaşabileceği bir toplum yaratmak önceliklidir. Olumlu sosyal ilişkileri ve bağlılığı teşvik ederek gençler, genel refahlarına katkıda bulunabilecek bir aidiyet ve destek duygusu geliştirebilirler (UNICEF, 2013, s. 46).

OECD Araştırmasına Göre Gençlerin Refahına Katkıda Bulunan Faktörler

OECD'nin araştırmasına göre eğitim ve beceri gelişimi, gençlerin refahına katkıda bulunan önemli faktörlerdir. XXI. yüzyılda dijitalleşme, becerilerin sürdürülebilirliğinin belirlenmesinde önemli bir faktör hâline geldi. Bu nedenle problem çözme, eleştirel düşünme ve yaratıcılık gibi yetkinliklerin geliştirilmesi zorunlu hâle gelmiştir. Kaliteli eğitim ve beceri geliştirme fırsatlarının sağlanmasıyla gençler, sürekli değişen iş piyasasında

gezinmek ve topluma katkıda bulunmak için gerekli bilgi ve becerileri kazanabilir. Bu da refahın ve yaşam memnuniyetinin artmasına yol açabilir (UNICEF, 2013, s. 74).

Eğitim ve beceri gelişiminin yanı sıra aile ve toplum desteği de gençlerin refahına katkıda bulunan kritik faktörlerdir. Duygusal ve finansal destek sağlayan destekleyici bir aile ortamı, gencin zihinsel ve fiziksel sağlığını olumlu yönde etkileyebilir. Benzer şekilde kaynaklara ve fırsatlara erişim sağlayan destekleyici bir topluluk, gencin aidiyet ve amaç duygusuna katkıda bulunabilir. Bu, güvenin, özsaygının ve genel refahın artmasına yol açabilir. Bu nedenle politika yapıcılar, gençlerin refahını artırmada aileleri ve toplulukları destekleyen politika ve programların geliştirilmesine öncelik vermelidir (Orhan, 2019, s. 159).

Son olarak, sivil katılım ve katılım fırsatları (sivil katılım ve katılım fırsatları) gençlerin refahına katkıda bulunan temel faktörlerdir. Gençlere söz hakkı vermek ve onları karar alma süreçlerine dâhil etmek, onların yetkinlik ve öz güven duygularını artırabilir. Bu hem bireyi hem de toplumu olumlu yönde etkileyebilecek gönüllülük ve siyasi katılım gibi sivil faaliyetlere katılımın artmasına yol açabilir (Baran, 2019, s. 13). Politika yapıcılar, gençlerin süreçleri zenginleştirme ve bakış açılarını paylaşma potansiyelini kabul ederek gençlerin katılımı için fırsatlar yaratabilir ve gençlerin refahını teşvik edebilir (UNICEF, 2013, s. 74).

OECD'nin gençlerin refahına ilişkin bakış açısı, gençlerin fiziksel, zihinsel ve sosyal sağlığının geliştirilmesinin öneminin anlaşılması açısından hayati öneme sahiptir. OECD'nin gençlerin refahına ilişkin araştırması, eğitim ve beceri gelişimi, aile ve toplum desteği ve sivil katılım fırsatları gibi gençlerin refahına katkıda bulunan faktörler hakkında önemli bulgular sağladı. Topluluklar, gençlerin refahına öncelik vererek gençlerin gelişmek ve topluluklarına katkıda bulunmak için ihtiyaç duydukları kaynaklara ve desteğe sahip olmalarını sağlayabilir. Politika yapıcılar, eğitimcilerin ve toplulukların, gençlerin refahına öncelik vermek ve onlara başarılı olma fırsatları yaratmak için birlikte çalışması çok önemlidir (Orhan, 2019, s. 160).

2.7. Avrupa'da Gençlik Politikası

Gençlik Garanti Programları, Avrupa'da gençlere sunulan önemli bir gençlik politikasıdır. Bu programlar, gençlerin eğitim, istihdam ve piyasaya sürüldükten sonra karşılaşılabilecekleri sorunların çözülmesine yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Bu politikanın iktisadi olarak desteklendiği ülkeler, bireyler için hazırlanan Gençlik Politikası Programı ve merkezi hükûmetteki gençlik politikası ile dünyada örnek alınabilecek bir süreklilik modeli oluşturmaktadır (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 15-16). Bu programlar, gençlerin toplumsal ve ekonomik hayatta aktif bir rol üstlenmelerine yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Bu programların temel hedefi arasında, gençlerin iş bulmalarını kolaylaştırmak, eğitim ve öğretim olanaklarına erişimlerini artırmak ve sosyal hayata daha aktif katılımlarını sağlamak yer almaktadır (Çetintürk ve Küçük 2019, s. 264).

Genç istihdam girişimleri Avrupa'da yaygın olan bir gençlik politikasıdır. Bu politikalar, işsiz gençlerin istihdamını sağlamak ve iş hayatına atılmalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bu politikalar, işverenlerin gençlere iş fırsatları sunmalarını teşvik eder ve gençlerin iş hayatına atılmalarını sağlar. Bu politikaların kazandığı, gençlerin ekonomik olarak güçlenmelerine, toplumsal yaşamdaki katılımlarının artmasına ve kendilerinin olan güvenlerinin artmasına yardımcı olmaktadır (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 50).

Avrupa'da gençlere yönelik eğitim ve öğretim olanakları önemli bir gençlik politikasıdır (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 15-16). Bu politika, gençlerin eğitim ve öğretim hayatlarında karşılaşılabilecekleri sorunları çözmeyi ve eğitim olanaklarını artırmayı amaçlamaktadır. Bu politikalar, gençlerin eğitim hayatlarına erişimlerini artırmak, eğitim sınırlarını artırmak ve gençlerin kendilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Bu politikaların karşılığının, gençlerin iyileşmelerine ve sosyal hayata aktif katılımlarının artmasına yardımcı olmaktadır. Bu fiyatların örnekleri arasında dünyanın gençlere yönelik eğitim ve öğretim olanaklarındaki yeterlilik gösterilebilir (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 99).

2.7.1. Avrupa'da Gençlik Politikasına Genel Bakış

Gençlik politikası, gençlerin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatlarını kapsayan tüm politikaları kapsayan bir kavramdır. Avrupa'da gençlik politikası, uluslararası insan hakları sistemi, sıkı bir şekilde belirlenmiş olan tüm güvenlik önlemlerini içermelidir

(Çetintürk ve Küçük 2019, s. 277). Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları, aktif vatandaşlık, sivil toplumla tanışma ve sosyal sorumluluk gibi konulara odaklanarak, gençlerin değiştirme haklarını ve örgütlenme haklarını destekler. Konseyi Avrupa'nın gençlik politikasının kapsamı ve odak noktalarının işleyişinin temel değerleri yansıtılmaktadır (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 15).

Avrupa'da gençlik politikasının tarihsel gelişimi, gençliğin ortaya çıkışıyla başlamaktadır (Sarı ve Şahin, 2011, s. 25). İlk gençlik çalışmaları, gençlerin sosyal ve ekonomik durumlarına odaklanarak, onların eğitimini, istihdamını ve sosyal yaşama katılımlarını artırmaya yöneliktir. Daha sonra gençlerin aktif vatandaşlık ve demokratik haklarına odaklanan gençlik politikalarıdır (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 7). Avrupa gençlik politikalarını, gençlerin toplumsal yaşamın desteklenmesini teşvik etmek, özgürlükleri ve sosyal adaleti sağlamak, gençlerin potansiyellerini ortaya çıkarmak ve toplumsal hizmetlerin çözümünü sağlamak amacını gerçekleştirmektedir (Çetintürk ve Küçük 2019, s. 273; Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 44).

Avrupa'nın geleceği için gençlik politikasının oldukça önemi büyüktür. Gençler, toplumun biyolojik oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır ve bu nedenle, onların yaşam hakları ve dolaşım hakları korunarak, toplumsal canlı aktif katılımları teşvik edilmelidir. Gençlik politikaları, gençlerin ihtiyaçlarını ve bunların dikkate alınmaması, gelecekteki toplumsal sorunlara çözüm bulmak için etkili bir araçtır (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 15). Bu nedenle gençlerin örgütlenmesi, Avrupa'nın geleceği için büyük önem taşımaktadır (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 6).

2.7.2. Avrupa'da Gençlik Politikasının Temel Odak Alanları

Eğitim ve mesleki eğitim Avrupa'da gençlik politikasının temel odak alanlarıdır. AB Üye Devletleri, 2020 yılına kadar eğitim ve mesleki eğitimdeki zorlukların üstesinden gelmek için ortak hedefler belirlediler. Avrupa Eğitim Alanının kurulması, Avrupa Beceri Gündemi, yenilenen Mesleki Eğitim ve Öğretim Politikası ve Avrupa Araştırma Alanı ile uyum içinde çalışacaktır. Bu girişimler gençlik çalışmasının kalitesini, yenilikçiliğini ve tanınırlığını artırmayı ve diğer sektörlerdeki yaygın eğitim potansiyelinden yararlanmayı amaçlamaktadır (URL-4). Gençlerin katılımını teşvik etmeyi amaçlayan eğitim ve öğretim politikaları, gençlerin kişisel ve mesleki yaşamlarında başarılı olmak için gerekli beceri ve bilgiye sahip olmalarını sağlamak açısından hayati öneme sahiptir (Konseyi, 2003, s. 12).

Avrupa'da gençlik politikasının bir diğer önemli odak alanı da istihdam ve girişimciliktir. Gençlerin iş piyasasına girme konusunda engellerle karşı karşıya olduğu birçok AB Üye Devletinde genç işsizliği ciddi bir sorun olmaya devam ediyor. AB, Avrupa Komisyonu ve Üye Devletler, Gençlik Garantisi programı ve Avrupa Çıraklık İttifakı dâhil olmak üzere gençlerin istihdam durumlarını iyileştirmek için çeşitli girişimler ve önlemler almıştır. Bu girişimler ve önlemler, AB ve üye devletlerinin gençlerin işgücü piyasasında karşılaştığı zorlukları çözmek için birlikte çalışma konusundaki kararlılığını göstermektedir. Sosyal içerme ve topluma aktif katılım aynı zamanda Avrupa'daki gençlik politikasının da temel odak alanlarıdır (URL-4). Avrupa gençlik politikaları, gençlerin demokratik yaşama katılımını teşvik etmeyi, sosyal içermeyi teşvik etmeyi, radikalleşmeyi ve şiddet içeren aşırı cılığı önlemeyi amaçlamaktadır. Gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılımı, gençler arasında aidiyet ve kimlik duygusunun geliştirilmesine yardımcı olduğu için oldukça teşvik edilmektedir (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 18). Bakanlar Komitesi'nin vatandaşların yerel sosyal hayata katılımına ilişkin Rec (2001) 19 sayılı Tavsiye Kararı, gençlerin karar alma süreçlerine dâhil edilmesinin ve onların yerel ve bölgesel hayata aktif katılımlarının teşvik edilmesinin önemini vurgulamaktadır (Konseyi, 2003, s. 5). Avrupa'daki gençlik politikası, sosyal içermeyi ve aktif katılımı teşvik ederek gençleri güçlendirmeyi, daha kapsayıcı ve demokratik bir toplum yaratmayı amaçlamaktadır.

2.7.3. Avrupa'da Gençlik Politikasının Uygulanması ve Değerlendirilmesi

Avrupa'da gençlerin demokratik yaşama katılımını teşvik etmek, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hem ulusal hem de Avrupa gençlik politikaları uygulanmaktadır (URL-4). Bu politikaların temel hedefleri kişisel ve sosyal gelişim fırsatları sağlamak, aktif vatandaşlığı teşvik etmek ve gençlerin yetişkinliğe geçişini desteklemektir. Örneğin Avrupa Birliği'nin Gençlik Stratejisi 2019-2027, gençlerin topluma aktif olarak katılmalarını sağlamayı ve onların sosyal ve ekonomik katılımlarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Benzer şekilde Türkiye, genç işsizliği sorununu çözmek ve gençlerin sosyal ve ekonomik gelişimini desteklemek amacıyla çeşitli ulusal politikalar uygulamaktadır. Bu politikalar, gençlere ve gençlik örgütlerine danışılarak, onların ihtiyaçlarının ve isteklerinin dikkate alınması sağlanarak geliştirilmiştir (Tosun, 2020, s. 16; URL-4).

Gençlik politikalarının uygulanmasına yönelik çabalara rağmen uygulamada hâlâ zorluklar yaşanmaktadır. Bu zorluklar arasında yetersiz finansman, hükûmetin farklı

düzeyleri arasındaki koordinasyon eksikliği ve gençlerin politika oluşturma süreçlerine yetersiz katılımı yer almaktadır (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 44). Ayrıca, gençlik politikalarının uygulanmasında farklı bölge ve ülkeler arasında sıklıkla eşitsizlikler vardır ve bu da gençler için eşitsiz fırsatlara yol açabilir (Çetintürk ve Küçük 2019, s. 264). Bu zorlukların üstesinden gelmek hükûmetler, sivil toplum kuruluşları ve bizzat gençler arasında iş birliğine dayalı bir çaba gerektirir.

Gençlik politikalarının gençler ve toplum üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi, bunların etkililiğinin belirlenmesi ve iyileştirilecek alanların belirlenmesi açısından önemlidir. Avrupa Konseyi, 50 yılı aşkın bir süredir Avrupa'da nitelikli gençlik çalışmalarını destekliyor, gençlik çalışanlarına eğitim veriyor ve çeşitli gençlik etkinlikleri düzenliyor. Gençlerin Avrupa'da gelecekteki gençlik politikasına ilişkin vizyonunu temsil eden Avrupa Gençlik Hedefleri, kıtanın dört bir yanından gençleri içeren katılımcı bir süreç aracılığıyla geliştirildi (URL-4). Bu tür katılımcı yaklaşımlar, gençlik politikalarının gençlerin ve bir bütün olarak toplumun ihtiyaçlarına uygun ve duyarlı olmasını sağlamaya yardımcı olabilir (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 7).

Avrupa'daki gençlik politikası kıtanın geleceğini şekillendirmenin çok önemli bir unsurudur. Gençlik politikasının tanımı ve kapsamı zaman içinde gelişmiştir ve Avrupa'nın geleceği açısından önemi göz ardı edilemez. Avrupa'da gençlik politikasının temel odak alanları eğitim, istihdam, girişimcilik, sosyal içerme ve topluma aktif katılımdır. Gençlik politikasının ulusal düzeyde ve Avrupa düzeyinde uygulanması ve değerlendirilmesi zorluklarla karşı karşıyadır ancak bunun gençler ve toplum üzerindeki etkisi sürekli olarak değerlendirilmelidir. Sonuçta gençlik politikasına yatırım yapmak Avrupa'nın geleceğine yapılan bir yatırımdır (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 30-31).

2.7.4. Avrupa Konseyi ve Gençlik Politikaları

Avrupa Konseyi, Avrupa ülkeleri arasında iş birliğini teşvik etmek ve insan haklarını korumak amacıyla kurulmuş bir uluslararası kuruluştur. Gençlik politikaları, Avrupa Konseyi için önemli bir gerekliliktir. Çünkü gençlerin tanıtımı, demokratik sistemlere dâhil edilmeleri ve haklarının korunması, insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğüyle uyumluluk için gelecek inşası olarak görülmektedir (Şentuna ve Çelebi, 2010, s. 115).

Avrupa Konseyi, gençlik politikalarını desteklemek için bir dizi yaklaşımı benimsemiştir. Konsey, yerel ve bölgesel yönetimlerin gençlik politikalarını iyileştirmelerine yardımcı olmak için özellikle çalışmaktadır. Ayrıca Konseyin Gençlik Departmanı, daha iyi gençlik politikaları için rehberlik, programlar ve yasal araçların geliştirilmesinden sorumludur (URL-5). Konsey, gençlerin katılımını teşvik etmek, demokratik yaşamı dâhil etmek ve sosyalleşmeyi artırmak amacıyla gençlik politikalarını desteklemiştir (Konseyi, 2003, s. 11-12).

Avrupa Birliği (AB) ve Avrupa Konseyi gençlik politikalarını tanıtmak için birlikte çalışmaktadır. Konsey ve AB, gençlerin artışı artırma, eğitim fırsatlarını sağlama ve işsizliği azaltma gibi ortak hedeflere sahiptir (URL-4). Ayrıca Konsey, gençlerin yerel ve bölgesel yönetimlerdeki katılımını teşvik etmek için 10. Avrupa Şartı'nı yayınlamıştır. Bu şart, gençlerin karar almalarına dâhil edilmeleri ve yerel ve bölgesel yönetimlerin gençlik politikalarını geliştirmeleri için bir çerçeve sunmaktadır (URL-6).

Avrupa Konseyi'nin Gençlik Politikalarında Odaklandığı Temel Alanlar

Avrupa Konseyi'nin gençlik politikalarında odaklandığı temel alanlardan biri eğitim ve öğretimdir. Konsey, gençleri geleceğin zorluklarına hazırlamak için yüksek kaliteli eğitim ve mesleki eğitime erişimin önemini kabul etmektedir (URL-8). Bu amaçla Konsey, AB üye ülkelerine 2020 yılına kadar eğitim ve mesleki eğitim alanındaki zorlukların üstesinden gelmeleri için bir dizi hedef belirlemiştir. Bu ortak hedefler, eğitim ve öğretimin kalitesini ve uygunluğunu iyileştirmeyi, gençlerin eğitim ve öğretime katılımını artırmayı amaçlamaktadır. (URL-7). Avrupa Konseyi, eğitim ve öğretime öncelik vererek, gençlerin giderek daha karmaşık ve rekabetçi hâle gelen küresel ekonomide başarılı olmak için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmalarını sağlamak için çalışmaktadır

Avrupa Konseyi'nin gençlik politikalarında odaklandığı bir diğer önemli alan da topluma aktif katılımdır. Konsey, gençlerin kendi topluluklarının ve toplumlarının geleceğini şekillendirmede önemli bir role sahip olduğunun bilincindedir ve onların demokratik yaşama katılımlarını desteklemeye kararlıdır. Bu, sosyal ve sivil katılımı teşvik etmeyi ve tüm gençlerin toplumda etkin bir rol oynamak için gerekli kaynaklara erişimini sağlamayı amaçlar (URL-4). Konsey ayrıca, Avrupa Konseyi Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimlerinin yıl dönümünü kutlamayı amaçlayan Gençlerin Yerel ve Bölgesel Hayata Katılımına İlişkin 10. Avrupa Şartını da hazırlamıştır. Avrupa Konseyi, topluma aktif

katılımı teşvik ederek gençleri güçlendirmek ve hayatlarını etkileyen karar alma süreçlerinde seslerinin duyulmasını sağlamaya yönelik çalışmalarını sürdürmektedir (Konseyi, 2003, s. 5).

Avrupa Konseyi, gençlik politikalarında eğitim ve topluma aktif katılımın yanı sıra sosyal içerme ve çeşitliliğe de güçlü bir vurgu yapmaktadır. Konsey, farklı kökenlerden gelen gençlerin eğitime, istihdama ve diğer fırsatlara erişimde benzersiz zorluklarla karşılaşabileceğinin bilincindedir ve sosyal katılımı teşvik etmeye, ayrımcılıkla mücadele etmeye kararlıdır. Bu, kültürlerarası diyalogu teşvik eden, nefret söylemi ve nefret suçlarıyla mücadele eden, çeşitlilik ve katılımı teşvik eden girişimlerin desteklenmesini içerir (Çetintürk ve Küçük 2019, s. 264). Avrupa Konseyi, sosyal içerme ve çeşitliliğe öncelik vererek, tüm gençlerin başarıya ulaşmak ve kendi toplumlarına katkı sağlamak için eşit fırsatlara sahip olmalarına yönelik çalışmalar yapmaktadır (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 44); URL-4).

Avrupa Konseyi'nin Gençlik Politikalarının Etkisi

Avrupa Konseyi'nin gençlik politikaları, Avrupa çapında gençlerin yaşamları üzerinde olumlu bir etki yaratmıştır. Bu politikalar gençlerin sosyal, ekonomik ve politik refahını artırmayı amaçlamaktadır ve bu hedefe ulaşmada başarılı olmuştur. Özellikle eğitim, istihdam ve sosyal fırsatlara erişim konusunda gençlere sağlanan iyileştirmeler, bu politikaların önemli sonuçları arasındadır. Avrupa Konseyi gençlerin gelişimine ve refahına yatırım yaparak herkes için daha güçlü, daha müreffeh bir gelecek inşa etmeye katkı sağlamaktadır (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 53).

Avrupa Konseyi'nin gençlik politikalarının bir diğer önemli odak noktası da gençlerin demokratik hayata katılımlarının teşvik edilmesidir. Avrupa Konseyi, Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına İlişkin 10. Avrupa Şartı gibi girişimler aracılığıyla, gençlerin aktif vatandaşlar olmalarını ve siyasi süreçte seslerini duyurmalarını sağlamak için çalışmaktadır. Bu artan katılım yalnızca demokrasiyi güçlendirmekle kalmamakta, aynı zamanda tüm seslerin duyulduğu ve değer verildiği daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir toplum inşa etmeye de yardımcı olmaktadır (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 30-31; Konseyi, 2003, s. 7).

Avrupa Konseyi'nin gençlik politikaları da demokratik değerlerin ve insan haklarının desteklenmesine ve güçlendirilmesine odaklanmaktadır. Avrupa Konseyi, gençleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi Avrupa değer ve ilkeleriyle buluşturarak daha

adil ve eşitlikçi bir toplum inşa edilmesine yardımcı olmak istemektedir. Bu değerler sosyal uyum, barış ve istikrarın desteklenmesi için gereklidir ve Avrupa Konseyi'nin gençlik politikaları bunların desteklenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Avrupa Konseyi, gençlere yatırım yaparak ve demokratik değerleri ve insan haklarını teşvik ederek tüm Avrupalılar için daha parlak, daha müreffeh bir gelecek inşa etmeye yardımcı olmaktadır (URL-4; Gür ve Bahçeci, 2014, s. 30-31).

Sonuç olarak, Avrupa Konseyi, Avrupa çapında gençlik politikalarının şekillendirilmesinde ve uygulanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Kuruluş, gençler arasında aktif vatandaşlığı, sosyal katılımı ve çeşitliliği teşvik etmede gençlik politikalarının öneminin farkındadır. Avrupa Konseyi'nin gençlik politikalarına yaklaşımı eğitim ve öğretime, topluma aktif katılıma, sosyal içerme ve çeşitliliğe odaklanmaktadır. Avrupa Konseyi'nin gençlik politikalarının etkisi, gençlerin yaşamları üzerindeki olumlu etkisi, topluma katılımlarının artması, demokratik değerlerin ve insan haklarının güçlenmesinde açıkça görülmektedir. Avrupa Konseyi'nin gençlik politikalarını destekleme konusundaki kararlılığı, Avrupa'daki gençler için daha iyi bir gelecek yaratma konusundaki kararlılığının bir kanıtıdır (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 30-31).

2.7.5. Avrupa Birliği ve Gençlik Politikaları

Avrupa Birliği (AB), çoğunluğu Avrupa'da bulunan 27 üye devletin oluşturduğu siyasi ve ekonomik bir birliktir. AB, Avrupa'da barışı, istikrarı ve ekonomik refahı teşvik etmek amacıyla kurulmuştur. AB'nin 447 milyondan fazla nüfusu var ve bu da onu dünyanın en kalabalık üçüncü bölgesi yapmaktadır. AB aynı zamanda genç vatandaşlarına fayda sağlayan politikaları teşvik etmeye ve bunların Avrupa'nın geleceği açısından önemini kabul etmeye karardır (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 76). Bu nedenle AB, kıtadaki gençleri desteklemek ve güçlendirmek için bir dizi gençlik politikası geliştirmiştir (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 43; Ceylan, 2016, s. 1052).

AB'de gençlik politikalarının önemi abartılmamaktadır. Bu politikalar, eğitime ve istihdama erişim, sosyal içerme ve demokratik yaşama katılım gibi gençlerin karşılaştığı benzersiz zorluklara ve fırsatlara değinmek üzere tasarlanmıştır (URL-4). AB, gençlere yatırım yapmanın Avrupa'nın uzun vadeli refahı için hayati önem taşıdığını ve gençlere başarılı olmak ve topluma katkıda bulunmak için ihtiyaç duydukları araç ve kaynakların sağlanması gerektiğini kabul etmektedir (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 52). Bu nedenle

AB'deki gençlik politikaları genel politika çerçevesinin ayrılmaz bir parçasıdır ve AB'nin sosyal adaleti, eşitliği ve katılımı teşvik etme konusundaki kararlılığını yansıtmaktadır (Ceylan, 2016, s. 1053).

AB'de gençlik politikalarının temel hedefleri gençlerin demokratik hayata aktif katılımını teşvik etmek, sosyal katılımlarını teşvik etmek, kişisel ve mesleki gelişimlerini desteklemektir (URL-4). Bu hedeflere, gençlere yurt dışında eğitim alma, eğitim alma ve gönüllü olma fırsatları sunan Erasmus+ programı ve gençlerin gönüllülük ve iş birliği yoluyla topluma katkıda bulunmalarını sağlayan Avrupa Dayanışma Programı gibi bir dizi girişim ve program aracılığıyla ulaşılmaktadır. Bu politikalar, gençlerin topluma aktif katılımını ve dâhil edilmesini teşvik ederek daha uyumlu, demokratik ve müreffeh bir Avrupa'nın gelişmesine katkıda bulunur (URL-6; Ceylan, 2016, s. 1058).

Avrupa Birliği'nde Temel Gençlik Politikaları

Avrupa Birliği'nin temel gençlik politikalarından biri eğitim ve öğretimdir (URL-9). Avrupa Eğitim Alanı'nın kurulması, Avrupa Beceri Gündemi, yenilenen Mesleki Eğitim ve Öğretim Politikası ve Avrupa Araştırma Alanı ile görevdeşlik içinde çalışmayı amaçlamaktadır. AB, yurt dışında eğitim, mesleki eğitim, staj, gönüllülük, dil öğrenimi veya e-öğrenme gibi faaliyetlere mali destek sağlamaktadır (URL-7). Bu politikalar, gençleri işgücü piyasasında başarılı olmak ve AB'nin ekonomik büyümesine katkıda bulunmak için gerekli bilgi ve becerilerle donatmayı amaçlamaktadır (Ceylan, 2016, s. 1054).

AB, eğitim ve öğretim politikalarının yanı sıra gençlerin iş gücüne geçişini desteklemek için istihdam ve girişimcilik politikaları da uygulamaktadır (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 52). Bu alanlardaki politika seçimleri, başta istihdam, eğitim, sağlık ve sosyal katılım olmak üzere tüm sektörlerdeki gençler üzerindeki etkileri açısından kritik öneme sahiptir (URL-4). Gençlerin insana yakışır işlere ve kendi işini kurma fırsatlarına erişmesini sağlamak için eğitim politikalarının yanı sıra gençlere yönelik aktif istihdam politikaları da incelenmektedir (Ceylan, 2016, s. 1050).

AB'nin bir diğer temel gençlik politikası da sosyal içerme ve katılımdır (URL-4). AB ve üye ülkeleri, küreselleşme, artan rekabet, teknolojik gelişmeler ve demografik baskılar karşısında ciddi ekonomik ve sosyal sorunlarla karşı karşıyadır. AB Gençlik Stratejisi, eğitim ve öğretim, istihdam ve girişimcilik, sağlık, refah ve sosyal içerme dâhil olmak üzere sekiz alanda girişimler önermektedir. Bu politikalar, gençlerin demokratik yaşama katılımını

teşvik etmeyi, sosyal katılımlarını teşvik etmeyi ve karar alma süreçlerinde seslerinin duyulmasını sağlamayı amaçlamaktadır (Çetintürk ve Küçük 2019, s. 266; URL-4). AB, bu politikaları uygulayarak tüm gençler için daha kapsayıcı ve müreffeh bir toplum yaratmaya çalışmaktadır (Ceylan, 2016, s. 1056).

Avrupa Birliği'nde Gençlik Politikalarının Zorlukları ve Geleceği

Avrupa Birliği'nde gençlik politikaları, günümüzde birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle, fırsatlar arasında işsizliğin artması, eğitim fırsatlarına erişimdeki eşitsizlikler, yoksulluk ve sosyal dışlanma gibi sorunlar, gençlik politikalarının iyileştirilmesini zorlaştırmaktadır. Ayrıca Avrupa Birliği'nin nüfus yapısındaki değişimler de gençlik politikalarını da içeriyor. Örneğin, yaşlıların ayrılması, gençlerin serbest bırakılması ve gençlerin sayısında artış, gençlik politikalarının daha da bağımsız hâle gelmesine neden olmaktadır (Çetintürk ve Küçük 2019, s. 264; Ceylan, 2016, s. 1050).

Gençlik politikalarının geliştirilmesine yönelik potansiyel çözümler, gençlerin entegrasyonu ve eğitim fırsatlarına erişimin artırılmasını sağlamaktadır. Bu potansiyelin artırılması için Avrupa Birliği, gençlerin gelişmesini artırmak için çeşitli programlar ve projeler yürütmektedir. Bunlar arasında Erasmus+ programı, Avrupa Sosyal Fonu ve İşletmeler için Avrupa Programı yer almaktadır. Ayrıca Avrupa Birliği gençlerin eğitim fırsatlarına erişimini artırmak için mesleki eğitim ve öğretim programlarını yaygınlaştırıp finanse etmektedir (Ceylan, 2016, s. 1053). [16].

Avrupa Birliği'nde gençlik politikalarının geleceği, gençlerin gücü ve kullanımına uygun olarak şekillenecektir (URL-4). Bu potansiyel Avrupa Birliği, genç nüfusu artırmayı , eşit olanakları sağlamayı ve gençlerin toplumsal hayata aktif katılımı teşvik etmeyi sürdürecektir. Ayrıca Avrupa Birliği, gençlerin karşılaştığı zorluklara çözüm bulmak için gençlik politikalarını sürekli olarak gözden geçirmekte ve geliştirmektedir. Bunun yanı sıra, Avrupa Birliği, gençlerin dijital dünyada yer almasını sağlamak ve dijital gelişmeleri geliştirmek için çalışmalara devam etmektedir (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 91; Ceylan, 2016, s. 1049).

Avrupa Birliği gençlik politikalarının önemini kabul etmiş ve gençlerin ihtiyaçlarını ve zorluklarını ele almak için özel hedefler belirlemiştir. AB'nin eğitim ve öğretim, istihdam ve girişimcilik ile sosyal içerme ve katılım konularına odaklanması, üye devletlerin gençlik politikalarının şekillenmesinde etkili olmuştur. Ancak, COVID-19 salgınının gençlerin

istihdam beklentileri ve ruh sağığı üzerindeki olumsuz etkisi gibi hâlâ ele alınması gereken zorluklar bulunmaktadır. Bu zorlukların üstesinden gelmek için önerilen potansiyel çözümler arasında eğitime daha fazla yatırım yapılması, dijital becerilerin desteklenmesi ve gençlerin karar alma süreçlerine daha fazla dâhil edilmeleri için fırsatlar yaratılması bulunmaktadır. Genel olarak, üye devletler gençlerin gelişmek için ihtiyaç duydukları destek ve kaynaklara sahip olmalarını sağlamak amacıyla iş birliğı yapmaya ve yenilikler yapmaya devam ettikçe AB'deki gençlik politikalarının geleceğı umut verici görünmektedir (Urhan, 2020, s. 21).

Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi Arasında Gençlik Ortaklığı

Avrupa Komisyonu ile Avrupa Konseyi arasındaki Gençlik Ortaklığı, gençlerin demokratik yaşama aktif katılımını teşvik etmeyi ve sosyal katılımlarını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Ortaklığın, gençler arasında insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü değerlerini teşvik etmek, gençlik politikalarının ve gençlik çalışması uygulamalarının geliştirilmesini desteklemek ve gençlik örgütlerinin kapasitesinin güçlendirilmesi dâhil olmak üzere çeşitli hedefleri bulunmaktadır (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 48). Ortaklığın ana hedefi gençleri güçlendirmek ve onlara kendilerinin ve topluluklarının geleceğini şekillendirme fırsatları sunmaktır (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 330).

Avrupa Komisyonu ile Avrupa Konseyi arasındaki Gençlik Ortaklığının kökleri Avrupa Gençlik Programına (Gençlik Eyleminde) (URL-10) dayanmaktadır. Program, Avrupa Birliğı tarafından eğitim ve gençlik alanında 2007-2013 yılları arasında uygulanmıştır. Ortaklık 1998 yılında kuruldu ve o zamandan beri gençlerin demokratik hayata aktif katılımını teşvik etmek için çalışmaktadır. İş birliğı, ortak sorumluluk ve karşılıklı saygı ilkelerine dayanan ortaklık, gençlik örgütleri, hükûmetler ve uluslararası kuruluşların temsilcilerini bir araya getirmektedir (Hesapçioğlu, 2013, s. 80).

Avrupa Komisyonu ile Avrupa Konseyi arasındaki Gençlik Ortaklığının çeşitli odak alanları bulunmaktadır. Bunlar arasında gençler arasında insan haklarının, demokrasinin ve hukukun üstünlüğünün teşvik edilmesi, gençlik politikalarının ve gençlik çalışması uygulamalarının geliştirilmesinin desteklenmesi ve gençlik örgütlerinin kapasitesinin güçlendirilmesi yer almaktadır. Ortaklık, katılım, sosyal içerme, gönüllü faaliyetler, gençlik politikası ve araştırma dâhil olmak üzere gençlerle ilgili beş alanı kapsamaktadır. Ortaklık,

alışmaları aracılığıyla gençler arasında aktif vatandaşlık duygusunu geliştirmeyi, karar alma süreçlerine katılımlarını teşvik etmeyi ve sosyal katılımlarını ve kişisel gelişimlerini desteklemeyi amaçlamaktadır (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 48).

Avrupa Komisyonunun Gençlik Ortaklığında Rolü

Avrupa Komisyonu, gençliğin katılımını sağlamak için birçok gençlik politikasına destek vermektedir (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 45). Gençliğin sosyal, ekonomik ve kültürel hayatta aktif bir rol oynaması, Avrupa'nın geleceğinde önemli bir faktördür. Bu nedenle, Avrupa Komisyonu, gençliğin arttırılmasını sağlamak için birçok girişimde bulunmaktadır. Bunlar arasında gençlik politikalarının geliştirilmesi, gençlik esnekliğinin desteklenmesi ve gençlik esnekliğinin finansal olarak desteklenmesi yer almaktadır (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 180).

Avrupa Komisyonu, gençliğin sorunlarına çözüm bulmak için Avrupa Konseyi ile iş birliği yapmaktadır. Bu iş birliği, gençlerin eğitim, istihdam ve sosyal katılım gibi sorunlarına çözüm bulmayı amaçlamaktadır. Avrupa Komisyonu, gençlik politikalarının geliştirilmesi konusunda Avrupa Konseyi ile birlikte kalıcı, gençlerin sorunlarına daha etkili çözümler üretmektedir (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 7).

Avrupa Komisyonu, gençliğin eğitime ve çalışanlarına büyük önem vermektedir. Bu nedenle Sokrates Programı gibi birçok eğitim programı yürütölmektedir. Bu programlar aracılığıyla gençlerin eğitim ve gelişimlerine destek verilmektedir. Ayrıca, Avrupa Komisyonu, gençlik araştırmaları için mali destek sağlamaktadır. Bu sayede gençlik alanında araştırma yapan akademisyenlerin çalışmaları desteklenmekte ve gençlik politikalarının geliştirilmesine katkı sağlanmaktadır (Van der Wende, 2000, s. 306).

Gençlik Ortaklığında Avrupa Konseyinin Rolü

Avrupa Konseyi, 50 yılı aşkın bir süredir varlığını sürdürmektedir. Konsey, Avrupa'da gençlik geliştirmeyi desteklemekte ve gençlere yönelik eğitimler ve çeşitli gençlik etkinlikleri düzenlemektedir. Konsey, gençlerin katılımı ve eklenmesine destek vererek, gençliğin toplumsal hayatta kalması için daha aktif bir rol elde etmek için çalışmalara devam etmektedir (Özservet ve Bayraktar, 2020, s. 363). Bu gücün, Konseyin gençlik politikalarının çalışması, gençlerin sosyal hayattaki ilerlemesini artırmak, gençlerin

ele almak ve gençlerin hedefe yönelik politikalar gibi yoğunlaşması planlanmaktadır (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 56).

Avrupa Komisyonu, gençlik sorunlarında Avrupa Konseyi ile iş birliği yapmaktadır. Özellikle radikalleşme ve şiddet eylemlerini önlemek amacıyla gençlerin sosyal yaşamını artırmaya yönelik çalışmalar yürütmektedir. Bu yetenek, Avrupa Gençlik Kartı kapsamında, gençlerin hayatta kalmaları daha aktif bir rol üstlenmelerini sağlamayı başarmaktadır. Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi birleşimi, gençlik alanında Avrupa Gençlik Araştırmacıları için yenilenmiş bir havuz oluşturmak amacıyla araştırma ve gençlik politikalarını geliştirme çalışmaları yürütmektedir (Konseyi, 2016, s. 18; URL-8).

Avrupa Konseyi, gençlik politikalarına yönelik çalışmalarda gençlerin katılımını önemsemektedir (Aksoy, N. (2021, s. 19). Bu gücün, Konseyin gençliğinin devamı ve devamına destek çalışmaları, gençlerin toplumsal hayatta kalmanın daha aktif bir rol edinmesini sağlamak için önemli bir adım olarak görülmektedir. Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi ortaklığı, gençlerin sosyal yaşamını artırmayı artırmaya yönelik çalışmaları yürüterek, gençlerin toplumsal hayatta daha aktif bir rol almasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu ortaklık, gençlerin sorunlarına yönelik politikaların geliştirilmesi ve gençlerin sorunlarının ele alınması için önemli bir fırsat sunmaktadır (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 46-53).

Avrupa Komisyonu ile Avrupa Konseyi arasındaki Gençlik Ortaklığı, Avrupa'da gençlerin karşılaştığı zorluklara çözüm bulmayı amaçlayan önemli bir girişimdir. Ortaklığın net hedefleri var ve gençlerin katılımı, istihdam ve sosyal içerme gibi temel alanlara odaklanıyor. Hem Avrupa Komisyonu hem de Avrupa Konseyi ortaklıkta önemli roller oynamaktadır. Komisyon gençlik politikaları ve örgütlerine destek sağlamakta ve Konsey gençlik politikası geliştirme ve gençliğin katılımını teşvik etme üzerinde çalışmaktadır. Ortaklık, birlikte çalışarak Avrupa'daki gençlerin yaşamları üzerinde olumlu bir etki yaratmakta ve kıta için daha parlak bir gelecek yaratılmasına yardımcı olmaktadır (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 46-53).

2.7.6. Avrupa'daki Gençlik Garanti Programları: Gençlerin Eğitim ve İstihdam Sorunlarını Çözmedeki Etkinliğinin Değerlendirilmesi

Avrupa'daki Gençlik Garanti Programları, gençlerin eğitim ve istihdam sorunlarını ele almayı amaçlayan önemli bir girişimdir. Bu programlar, gençlere eğitimlerindeki boşlukları doldurma fırsatı sunarken aynı zamanda olası zorluklara daha iyi uyum sağlamalarını ve toplumdaki olumlu değişime katkıda bulunmalarını sağlamaktadır. İşsizlik, gençler için hâlâ önemli bir sorun olup, bu politikaların daha da önemli hâle gelmesine neden olmaktadır.

Bu program ve girişimlerin en önemlileri şunlardır:

1. Erasmus+: Avrupa'da eğitim, öğretim, gençlik ve sporu destekleyen bir programdır. 14,7 milyar Euro'luk bütçesi ile 4 milyondan fazla Avrupalıya eğitim, stajyerlik, çıraklık, değişim programları ve gençlere yönelik iş ve spor gibi alanlarda yurtdışı deneyimi yaşama fırsatı sunmaktadır.

2. Avrupa Dayanışma Programı: Gençlerin kendi ülkelerinde veya yurt dışında, Avrupa toplumuna ve insanlara fayda sağlayan faaliyetlere katılarak dayanışmada bulunma fırsatı sunmayı amaçlamaktadır.

3. Gençlik Garanti Programı: 25 yaş altındaki bütün gençlerin örgün eğitimlerini tamamladıktan veya işsiz kaldıktan sonraki 4 ay içinde kaliteli, somut bir iş, çıraklık ya da stajyerlik teklifi almalarını sağlayarak, sürekli eğitim imkânı sunarak gençlerin istihdamını desteklemektedir (URL-10).

Bu programlar, Avrupa'daki gençlerin toplumda daha aktif rol oynamalarına ve farklı ülkelere dair deneyim yaşamalarına yardımcı olmak amacıyla yürütülmektedir.

Avrupa'da Gençlik Garanti Programları, gençlerin eğitim ve istihdam fırsatlarına erişimde karşılaştıkları zorlukları gidermek amacıyla uygulanmaktadır. Bu programlar, tüm gençlerin kaliteli eğitim ve öğretime erişimini sağlamak ve onların iş gücü piyasasına geçişlerini desteklemek amacıyla tasarlanmıştır. Bu çalışma Avrupa'da gençlik eğitimi ve istihdam sorunlarının çözümünde Gençlik Garanti Programlarının etkinliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu hedefe ulaşmak için Gençlik Garanti Programlarının temel kavramlarını, hedeflerini ve nasıl çalıştıkları incelenecektir. Ayrıca bu programların belirtilen hedeflere ulaşmada ne ölçüde başarılı olduğu incelenecek ve verimliliklerini

artırmak için ele alınması gereken boşluklar veya zorluklar belirlenecektir. Bu araştırma aracılığıyla, Avrupa'daki gençlerin eğitim ve istihdam sonuçlarının iyileştirilmesine yönelik devam eden politika tartışmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (Gür ve Bahçeci, 2014, s. 63-65).

Gençlik Garanti Programları Nedir ve Nasıl Çalışırlar?

Gençlik Garanti Programları (YGP), işsiz gençlere yönelik erken müdahale, izleme ve bireyselleştirilmiş iş arama planları yoluyla genç işsizliğini azaltmayı amaçlamaktadır. Program ilk olarak 2005 yılında Finlandiya'da tanıtılmıştır (Hamalainen ve Tuomala, 2014, s. 10). YGP öncelikle işsizliğin, iş arayanların beceri ve niteliklerinin yanı sıra işverenlerin iş gereksinimleriyle ilgili sürtünme ve uyumsuzluk bileşenlerini ele almaktadır. Programın nihai hedefi, üye devletlerin ahlaki yükümlülüğünün bir parçası olarak, 25 yaşın altındaki tüm gençlerin işsiz kaldıktan veya örgün eğitimden ayrıldıktan sonraki dört ay içinde kaliteli bir istihdam, eğitim, çıraklık veya stajyerlik teklifi almasını sağlamaktır. Bu tür fırsatları sağlamak. Program hâlihazırda Almanya, Avusturya, Hollanda ve Polonya dâhil olmak üzere birçok ülkede uygulanmıştır (Pastore, 2015, s. 2-5). Ancak araştırmalar, programın olumlu etkisinin yalnızca mesleki eğitim almış işsiz gençler arasında gerçekleştiğini ileri sürmektedir. Program, eğitimsiz genç insanların işgücü piyasası beklentilerini iyileştirmemiştir?, Hamalainen ve Tuomala, 2014, s. 4). Ayrıca programın 23-24 yaş aralığındaki işsizlik üzerinde ihmal edilebilir bir etkisi olmuştur (Hamalainen ve Tuomala, 2014, s. 20).

YGP'nin başarılı bir şekilde uygulanması, eğitim ve öğretim sistemleri ve kamu istihdam hizmetleri de dâhil olmak üzere okuldan işe geçiş sisteminin tamamının dönüştürülmesini gerektirir. İskandinavya'nın okuldan işe geçiş modeli YGP'ye ilham kaynağı olmuştur (Pastore, 2015, s. 3). Yapısal reformlar sadece mevcut istihdamın yerine yeni işler yaratmaktan ziyade ek işler yaratabilir. Avrupa Gençlik Garantisi, Avrupa'da genç işsizliğine ilişkin artan endişeyi gidermeyi amaçlayan, AB kurumları tarafından onaylanmış bir programdır. Programa katılım, genellikle program katılımcıları ile PES arasındaki anlaşmanın imzalanmasından itibaren dört ay olan garanti edilen süreden daha uzun sürebilir. YGP'nin başarısı, finansman ve kaynakların kullanılabilirliği, eğitim ve öğretim sistemlerinin kalitesi ve farklı paydaşlar arasındaki iş birliği düzeyi gibi bir dizi faktöre bağlıdır. Orta ve Kuzey Avrupa ülkelerinde Kamu İstihdam Hizmetleri (PES), YGP bağlamında iyi çalışmaktadır. İşsizliğin Keynesçi ve neoklasik bileşenlerini ele almak için,

Avrupa'nın kemer sıkma politikasını yeniden düşünmek ve emek yükünü azaltmak gerekmektedir. İtalya'da genç işsizliği, eğitim sistemi ve işgücü piyasasının yetersiz yönlendirmesinden kaynaklanmaktadır (Pastore, 2015, s. 8).

Gençlik Garanti Programlarının Temel Hedefleri Nelerdir?

Gençlik Garanti Programlarının temel amacı, Avrupa 2020 gündemine göre okulu bırakanların oranını azaltmaktır. Program, gençlere istihdam edilebilirliklerini artırmak için ihtiyaç duydukları iş deneyimini ve işle ilgili becerileri sağlamayı amaçlamaktadır. Program aynı zamanda firmaların çıraklık sözleşmeleriyle işe alımlarına yönelik teşvikler gibi aktif ve pasif iş gücü piyasası politikalarına daha fazla harcama yaparak kamu istihdam hizmetlerinin zayıf yönlerinin üstesinden gelmeyi amaçlamaktadır. Ancak EYG'nin ülkedeki tüm işsiz bireylere yönelik olarak tasarlanamayacağını ve her kuruma belirli rol ve görevler ataması gerektiğini belirtmek önemlidir. Ayrıca bireylerin mesleki eğitim veya çıraklık gibi eğitim yollarını tamamlamalarına yardımcı olmak için genel eğitime alternatifler sağlanmalıdır. Ayrıca, iş gücü piyasasına ve okuldan işe geçiş sistemine yönelik reformlar da dâhil olmak üzere, EYG'nin başarılı olması için gerekli kurumsal koşulların karşılanması gerekmektedir. Genç işsizliğine karşı arz yönlü ve talep yönlü programlara ilişkin tartışma ve (yeni) işlerin nereden gelebileceği konusu da hem mikro hem de makroekonomik düzeyde tartışılmalıdır. EYG'nin İtalya gibi belirli ülkelerde başarılı olabilmesi için karşılanması gereken mikroekonomik koşulların değerlendirilmesi önemlidir. Sonuçta hem mali hem de parasal makroekonomik politikanın önemli olduğu ve yeniden tartışılması gerektiği sonucuna varılmıştır (Pastore, 2015, s. 2-9).

Gençlik Garanti Programları Avrupa'da Gençlerin Eğitimi ve İstihdamı Sorununu Ele Almada Ne Kadar Etkili Oldu?

Avrupa Gençlik Garantisi (EYG), Avrupa'da genç işsizliğini azaltmayı ve genç bireylerin eğitimini iyileştirmeyi amaçlayan bir programdır (Eichhorst ve Rinne, 2017, s. 1). EYG her kuruma belirli roller ve misyonlar yüklemektedir ancak ülkedeki tüm işsiz bireyler için tasarlanamamaktadır. Programın etkililiğine ilişkin karışık değerlendirmeler mevcut olup, bazı çalışmalar EYG'nin genç işsizlik oranlarını azaltmada başarılı olmadığını öne sürmektedir (Pastore, 2015, s. 2). Bununla birlikte, EYG'nin diğer aktif işgücü piyasası politikalarına (ALMP'ler) göre maliyetin etkin olduğu gösterilmiştir. EYG, yaş eşliğini 25 olarak belirleyerek belirli bir yaş aralığındaki bireyleri hedef alıyor. Çalışmalar EYG'nin bu

yaş grubu için işsizlik oranlarını azaltmada etkili olabileceğini göstermiştir (Hamalainen ve Tuomala, 2014, s. 1). EYG'ye ek olarak, Avrupa'da gençlerin eğitimi ve istihdamı sorununu ele almak için "Hareket Hâlinde Gençlik" gibi başka programlar da önerilmiştir. Önerilen program, Avrupa'daki genç bireylere yönelik eğitim veya bir eğitim programına katılım sağlamaya odaklanmaktadır. Avrupa Komisyonu, Gençlik Garantisine yanıt olarak kabul edilen politika araçlarının aktif iş gücü piyasası politikaları araçlarına daha fazla odaklanmasını beklemektedir. Bununla birlikte, genç işsizlik oranları açısından Avrupalı üye devletler arasında önemli farklılıklar vardır ve bu da herkese uyan tek bir yaklaşımın uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Genel olarak, EYG ve diğer programların etkinliği tartışmalı olmaya devam etse de, Avrupa'da gençlerin eğitimi ve istihdamı sorununun çözümüne yönelik önemli adımlar olmaya devam etmektedir (Eichhorst, Hintze ve Rinne, 2013, s. 1).

Gençlik Garanti Programları (YGP), devam eden genç işsizliği sorununa çözüm bulmak amacıyla Avrupa'da uygulamaya konulmuştur. Program, işsiz gençlere erken müdahale, özelleştirilmiş iş arama planları ve eğitim fırsatları sunmayı amaçlamaktadır. Ancak YGP'nin etkinliği, genç işsizlik oranlarındaki farklılıklar nedeniyle Avrupa üye ülkeleri arasında önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Program öncelikli olarak işsizliğin iş arayanların beceri ve nitelikleri ile işverenlerin iş gereksinimleriyle ilgili sürtüşme ve uyumsuzluk bileşenlerini ele almaktadır. İskandinav okuldan işe geçiş modeli YGP'ye ilham vermekte, eğitim ve öğretim sistemleri ile kamu istihdam hizmetleri de dâhil olmak üzere okuldan işe geçiş sisteminin tamamının dönüştürülmesini gerektirmektedir. Program Orta ve Kuzey Avrupa ülkelerinde başarılı olmasına rağmen araştırmalar, programın olumlu etkisinin yalnızca mesleki eğitim almış işsiz gençler arasında gerçekleştiğini öne sürmektedir. Program, eğitimsiz gençlerin iş gücü piyasası beklentilerini iyileştirememiştir.; Bu durum da daha hedefe yönelik müdahalelere ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Sınırlamalara rağmen YGP, Avrupa'da genç işsizliğinin azaltılmasına yönelik bir adımdır ve genç işsizliği gibi kalıcı bir soruna çözüm bulmak için sürekli olarak değerlendirilmeli ve geliştirilmelidir. Gelecekteki araştırmalar, belirli üye devletlerde programın başarısına katkıda bulunan faktörlerin belirlenmesine ve programın genç işsizliğinin yapısal nedenlerini ne ölçüde ele aldığına odaklanabilir (Hämäläinen, Hamalainen ve Tuomala, 2014, s. 2-10).

3. TÜRKİYEDE GENÇLİK POLİTİKASI

“Gençlik” kelime manası olarak, Farsça olup “hazine” anlamına gelmektedir. Gençliğin hazine olarak görülme sebebi bir toplumun her anlamda geleceğini oluşturmasından kaynaklanmaktadır (Topbaş, 2010, s.7). Biyolojik, psikolojik, toplumsal ve kültürel olarak çocukluktan yetişkinliğe geçişi simgeleyen gençlik içinde birçok farklı unsuru barındırmaktadır. Bu dönem anne ve babaya bağımlılığın son bulduğu, toplumda aktif üreten ve sorumluluk alabilen birey olmayı ifade etmektedir. Bu dönemde en önemli üç unsur bağımsızlık, kimlik kazanma ve cinsel kimliğin oluşmasına uygun davranışları kazanıp topluma katkı sağlayabilecek bir birey olmayı başarabilmek olarak sıralanmaktadır. Bu tanımların yanı sıra ulusal ve uluslararası bağlamda gencin tanımlanmasına ilişkin en önemli unsur yaş olarak belirtilmektedir. BM’ye göre ve birçok yaklaşıma göre 15-24 yaş arası, AB’ne göre ise 15-25 yaş aralığı genç olarak tanımlanmaktadır (Aysan ve Avcı, 2015, s. 113). Türkiye Cumhuriyeti Devleti mevzuatına bakıldığında gençlik tanımlanırken belli bir yaş aralığı olmamakla beraber 15-25 yaş arası genç olarak kabul edilmektedir (Soygüzel, s.2; Aysan ve Avcı, 2015, s. 116). Gençlik, birden fazla disiplin alanı içerisinde yer almaktadır. Gençlik ile ilgili çalışmalara baktığımızda, gündelik hayat pratikleri, yoksulluk ve işsizlik problemleri, gençlik kültürü ve yetişkinlik, teknoloji kullanımı, akran grupları gibi birçok konuyu kapsamaktadır. İç içe geçen birçok disiplinin konu alanına girmesinden ötürü bu alanda yapılan teorilerin sınıflandırılmasında zorluklar yaşanmaktadır. Yanı sıra teorilerin belli paradigmlar ve temel tartışmalar çevresinde gruplandırılmaları da mümkündür. Dayanmış oldukları temel yaklaşımları belirtmemekle birlikte paradigmları ve arkasındaki kullanılan kavramları ve metodolojiyi şekillendirmektedir (Cieslik ve Simpson 2013).

Dünyada ve ülkemizdeki gençlik politikalarını anlamak için XIX. yüzyılda Avrupa’da teknolojik, ekonomik, kültürel ve siyasi anlamda gerçekleşen değişimleri ve politikaları iyi analiz etmek gerekir (Chisholm ve diğerleri. 2011, s. 26). Türkiye’deki sosyal politikaları Avrupa ile karşılaştırdığımızda genel olarak Türkiye’deki politikaların iş hukuku, çalışma ekonomisi ve endüstriyel ilişkiler alanları ile sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Ancak Avrupa’da bu durum daha geniş bir çerçeve ile tarih, siyaset felsefesi, sosyoloji bilimi ve siyasi iktisat üzerinden temellendirilerek gelişme göstermiştir. Bu gelişme yapılan çalışmaların kuramsal derinliğinin yanında güncel toplumu ilgilendiren olayları yakından irdeleyen büyük bir entelektüel birikimi de ön plana çıkarmıştır. İngilizlerde sosyal politika

anlayışı, içinde eğitim, sağlık hizmetleri, bireysel anlamda sosyal hizmetler, sosyal güvenlik ve konut hakkı gibi hakları içermektedir. Diğer Avrupa ülkelerinde sosyal politika kavramı, genel anlamda sosyal emek piyasası ile ilgili kurumlar ve bu kurumların ilişkileri, işçi hakları ve sosyal ortaklıklar adı verilen işveren işçi ilişkileri, sendikalar ve hükûmet arasındaki anlaşmaları kavramsallaştıran çerçeveler bütünü olarak ele alınmıştır. Genel olarak sosyal politika terimi, toplumu şekillendirmek amacıyla devletin bireysel anlamda davranışlarını etkilemek kaynaklar üzerinde hâkimiyet oluşturmak ve ekonomik sistemi belirleme amacına hizmet eden faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Kleinman 2006, s. 159-160). Bunun yanında bu tanıma sonradan ekonomik gelişmelerin sosyal açıdan etkilerini önleme veya kötü sonuçların etkilerini en aza indirme amacını savunan tüm politikalar da eklenmiştir. Bir başka görüşe göre sosyal ve ekonomik açıdan yeteri güce sahip olmayan dar gelirli toplulukların yaşam kalitelerini arttırma çabası olarak ifade edilmiştir (Dilik, 1980, s.73-74). Gençlik politikaları XX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu dönemde Avrupa’da gençler arasında anti sosyal hareketler yaygın şekilde görülmektedir. Bu duruma sebep olarak ailevi etkenler, okul, kilise gibi geleneksel yapıların yanında modern bilimsel gelişmeler ve teknik olarak modernleşme gibi faktörler etkili olmuştur. Bundan dolayı gençlerin sorunlarına ve hayatlarına müdahil olunmaya başlanmıştır. Bu değişimler beraberinde yaşam biçimlerini, değerleri, politikaları etkilemiştir. Gençliğin bağımsız bir politika olarak ortaya çıkması sosyal gelişmenin bir adımı olarak görülmüştür. Gençlik politikalarının geçmişi çok uzun bir zaman diliminde gerçekleşmemiş olmasına rağmen tarihsel olarak bazı aşamaları olduğunu söylemek gerekir. 1950’li yıllarda gençler ile ilgili paternalist politikalar üretilmiş fakat sonra “gençler bizim geleceğimize” anlayışına dönüşmüştür. Bahsi geçen yıllarda gençlik ve bu alanda yapılan çalışmalarda devlet aktif bir şekilde rol almıştır. Günümüzdeki devlet politikaları genel olarak gençliğin ilgi ve ihtiyaçları ve gereksinimlerini ön plana alarak oluşturulmaktadır (Dibou, 2012, s.18-19). Kamu gençlik politikaları gençlerin çocukluktan yetişkinliğe geçerken yaşadıkları sorunları ve zorlukları aşmaya yönelik olmakta ve bu yerel meclisler, hükûmetler ve uluslararası kuruluşlar tarafından belirlenen hedef ve temel kriterlere dayandırılmıştır (Siurala, 2005, s.7). Gençlik politikası, devlet ve STK’ların desteğiyle gençler ile birlikte oluşturulan bütün problemlerin çözümünü kapsayan bir uygulamadır. Gençlik politikaları ulusal otoriteler tarafından oluşturulmuş olsa da dünyadaki gelişmeler ve aynı zamanda jeopolitik iş birlikleri vasıtasıyla gençlik politikaları ulus ötesi bir hüviyet kazanmaktadır (Williamson 2007, s. 57). Gençler, insan hakları demokrasi, sosyal adalet ve bütünlük, fırsat eşitliği, barış ve dayanışma gibi değerleri benimseyip, kabul etmek ve yanı sıra özerk olma

ihtiyacı duymaktadırlar. Bu durum topluma adapte olmak için gerekli bilgi ve becerileri kazanmayı gerektirmektedir. Gençlik politikaları, sadece gençlerin sorunlarının çözümüne değil aynı zamanda beklentilerinin karşılanmasını da sağlamak zorundadır (Siurala 2005, s. 14).

Türkiye’de gençlik ile ilgili bu alanda çalışan herkes gençliğe yönelik faaliyetlerin genel olarak yüzeysel ve dağınık olduğunu beyan etmektedir (Şentuna ve diğerleri, 2010, s.109-112). Bu durumun sebebi olarak ise Avrupa’nın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye’de uzunca bir süre müstakil bir gençlik merkezli bakanlığın kurulmamış olması gösterilebilir (Aysan ve Avcı, 2015, s. 121). Türkiye’deki gençlik politikalarına bakıldığında, hazırlık ve pratik uygulamalarda gençliğin kendileri ile ilgili alınan kararlarda söz sahibi olmadığı, örgütlü bir yapıya sahip olmadıkları için bilgi alışverişi sağlayamadıkları ve bu yüzden hükûmet, diğer kamu kurum ve kuruluşları karşısına eşit olarak çıkamadıkları görülmüştür. Bu durum gençlik çalışmaları ile ilgili politikaların uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Türkiye’de gençlere yönelik yapılan yasal düzenlemelere baktığımızda birçok önemli nokta göze çarpmaktadır. İlki anayasanın 59. maddesidir. Bu madde, doğrudan gençlere yönelik olan düzenlemeleri kapsamaktadır. Diğerleri doğrudan olmasa da ağırlıklı olarak gençlerin ihtiyaçlarına yönelik kurumların faaliyetleridir. Mesela YURTKUR Disiplin Yönetmeliği, istihdam paketleri ile ilgili yapılan yasal düzenlemeler buna örnek olarak gösterilebilir. Bu düzenlemeler Türkiye’de gençliğe yönelik temel bir veri olarak kabul edilmesi hâlinde içeriklerinin güncellenmesi veya yenilerinin oluşturulması hususunda fayda sağlayabilir. Burada asıl vurgulanmak istenen şey gençlik politikalarının zamanla farklılaşan ihtiyaçları ve hizmetler arasındaki uçurumların açılmasını engelleyecek yasal düzenlemelerin yapılmasını sağlamaktır (Kurtaran ve diğerleri, 2008, s.9-13). Gençlik politikaları ile ilgili bazı prensipler vardır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür:

a) Gençlik politikaları oluşturulurken gençliğin etkin bir şekilde katılımının sağlanması.

b) Oluşturulacak olan politikaların bütün gençliği kapsayıp hepsinin ihtiyaçlarına karşılık vermesi.

c) Gençlere bir birey olarak yaklaşıp onların araçsallaştırılmaması ve onlara nesne olarak değil özne olarak yaklaşılması.

d) Gençliğe dair yapılan tanımlarda gençliğin bir geçiş evresi dönemi olarak görülmemesi.

e) Gençlerin gönüllü faaliyetlere katılımını sağlamak, örgütlenmelerinin yararlı bir şey olduğunu ve toplumsal hayata entegre olmalarının sağlanması.

f) Oluşturulacak gençlik politikalarında toplumsal cinsiyete hassasiyet gösterip, aynı zamanda dezavantajlı gençlere yönelik çalışmalar yapılması.

g) Farklılıkların kötü olmadığını aksine çeşitliliğin iyi olduğu vurgusunun yapılması ve bütüncül olarak ele alınması.

Gençlik ve Spor Bakanlığı, Ulusal Gençlik ve Spor Politikası belgesinde gençliğin temel amaçlarını şu şekilde açıklamıştır: toplumdaki gençlik algısını sağlam bir temele oturtmak, gençliğin ihtiyaçlarını, beklentilerini tespit etmek, bu alan çalışma yapan kurumları tespit etmek ve bu kurumlar arasındaki bağlantıları ve koordinasyonu sağlamak, gençlik üzerine çalışan STK'ların faaliyetlerini güçlendirmek ve aktif hâle getirmek için gerekli desteği sağlamak, kaynakları gençliğin gelişimini sağlayacak şekilde planlamak, gençlerin sosyal ve kişisel gelişimlerini desteklemek, gençlerde vatandaşlık bilinci oluşturmak, farklı genç grupların ihtiyaçlarını dikkate alıp bu yönde gençliğin potansiyelini ortaya çıkarabilmelerine fırsat tanımak olarak sıralanmaktadır (Ulusal Gençlik ve Spor Belgesi, 2013 s. 5-6).

Türkiye Avrupa Birliğine göre oldukça genç bir nüfusa sahip bir ülkedir. Bu durum göz önüne alındığında, etkili gençlik politikalarının Türkiye açısından önemi daha da artmaktadır. Türkiye’de gençlik ve gençliğin toplumdaki rolü ve üstlenmiş olduğu görevler Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan günümüze kadar geçen sürede değişkenlik göstermiştir. 19. yüzyılda ortaya atılan Lüküslü’nün “gençlik miti” olarak tanımlandığı, gençliği ilerlemeci ve toplumu kurtaracak kesim olarak rollendiren anlayış günümüzde de geçerliliğini sürdürmektedir (Lüküslü 2009, s117). Atatürk Cumhuriyeti kurduktan sonra gençliğe güvenmiş ve onun gelecekte dinamik bir rol üstleneceğini bütün konuşmalarında dile getirmiştir. Cumhuriyet gençliğinin Türk bağımsızlığının koruyucu ve savunucusu olduğunu vurgulamış ve yeni rejimin benimsenmesi ve kökleşmesinde kilit rol üstlenmelerini istemiştir. Bu doğrultuda gençlerde bulunması gereken bireysel nitelikleri şu şekilde ifade etmiştir: düzenli ve disiplinli olmak, çalışmaları yılmadan ve sürekli olarak sürdürmek, planlı ve akılcı özelliklere sahip olmak, fikri, vicdanı ve irfanı hür bir kuşak

olmak, yapıcı ve ilerlemeci bir davranış kazanmak, deneyimli olmak (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, s.141). Bu dönemde gençlik genel olarak eğitim ve spor faaliyetleri ile birlikte düşünülmüştür. Gençlik hizmetlerini başlangıçtan günümüze kadar birçok farklı kurum üstlenmiştir. Bu kurumlar, Başbakanlık, MEB, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Millî Eğitim Gençlik Spor Bakanlığı, Devlet Bakanlığına bağlı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüdür. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün (GSGM) görev yetki alanı 2011 yılında genişletilerek Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak görevini sürdürmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti anayasası ve Gençlik Spor Bakanlığı mevzuatı içinde gençlerin korunmasına yönelik tanımlamalar yer almış, fakat 1995 yılından itibaren gençlerin hayata katılımına önem verilmeye başlanmış olduğu, gençlerin önündeki engellerin azaltılması hususundan bazı düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Bu düzenlemelere baktığımızda, 1995 yılı itibarıyla seçme yaşı 21'den 18'e düşürülmüş, 2006 yılında ise milletvekili seçilme yaşını 30'dan 25'e düşürülmüştür. Avrupa Komisyonu Gençlik Programı'nı yürütmek üzere 2002 yılında DPT uhdesinde AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı gençlerin sivil alanda daha aktif olmaları için çalışmalar yürütmüştür. 2004 yılında dernekler ile ilgili oluşturulan Dernekler Kanunu ile birlikte dernek kurmak kolay hâle gelmiş bu sayede gençlik alanında örgütlenmelerin artması sağlanmıştır. Yine 2005 yılında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından gençlik kulüplerine maddi anlamda destek sağlanmıştır (Şentuna, 2009, s.20). Fakat bu düzenlemeler genel olarak istenilen düzeyde olmamıştır. 2009 yılı itibarıyla dernek ve vakıflara yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde, 82157 dernek arasından gençlik hizmetleri alanında çalışan 588 dernek olduğu ve bu derneklerden sadece 28 tanesinin öğrenci derneklerinden oluştuğu saptanmıştır. Spor faaliyetlerini destekleyen dernek sayısı ise 14341 olarak tespit edilmiştir (Meydanoğlu ve diğerleri, 2011,185).

3.1. Ulusal Gençlik Politikası ve Gençlik Politikasını Gerekli Kılan Dinamikler

Ulusal gençlik politikaları bir ülkenin kendi sınırları içindeki genç nüfusun iyi yaşam koşulları ve imkânlara erişimini sağlamak ve diğer ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik oluşturduğu kanunlardır (Denstad 2014, s.19). GSB'nin ulusal gençlik politikası tanımına baktığımızda; gençlik politikalarını gençlerin toplumsal yapının bütün kademelerinde etkin olarak katılımları ve sahip oldukları bilgi ve becerileri ortaya çıkarmak olarak nitelemiştir. Bunun yanında gençleri karşılaşılabilecekleri bütün kötü durumlar ve istismarlara karşı

koruyacak mekanizmaların tamamı olarak tanımlanmaktadır (Gençlik Spor Bakanlığı, 2013 s.5). Ulusal gençlik politikaları üzerine çalışan diğer bir yazara göre ulusal gençlik politikaların şartlarını şu şekilde sıralamıştır:

“1-Gençlik üzerine net bir şekilde tanımlanmış bir hükûmet otoritesi: gençlikle ilgili konularda eşgüdüm sağlayacak organ, ulusal gençlik politikasının geliştirilmesini koordine edecek bir hükûmete sorumluluk verilmelidir. Bunun örnekleri genellikle bakanlıklarda görülebilmektedir.

2-Açık bir şekilde tanımlanmış bir hedef grubu: bir gençlik politikası bütün gençleri hedef almalıdır. Bu bazen daha spesifik olabilmektedir. Örneğin; engelli gençlik, yoksul gençlik suça karışmış gençlik vb. grupları da hedeflemelidir.

3-Somut ve şeffaf bir strateji: gençlik politikası şeffaf olmalıdır. Bakanlıklardan bürokratlara, stratejilerden planlara her şey açıkça belirtilmelidir.

4-Bilgiye dayalı bir politika: burada gençliğin ihtiyaçlarına yönelik yapılacak olan politikaların algıdan öte araştırma verilerine dayanmasıdır.

5-Gençlerin sorun odaklı değil, kaynak odaklı görülmesi: bugüne kadar hükûmetlerin gençlere yönelik politikaları sorun odaklı süregelmışlerdir. Bu perspektifle, genç kişiler savunmasız ve korunmaya muhtaç kişilerdir ve tehdit altında olduklarından devlet korumasına ihtiyaç duymaktadırlar. Ancak gençliği kaynak olarak gören perspektif, gençliğin aktif katılımını destekler ve gençliğin potansiyelinden faydalanmayı hedeflemektedir.

6-Genç katılımı için teşvik: gençliğin kaynak olarak görülmesi sonucu gençliği, politikaları hem geliştirici hem de uygulayıcı olarak aktif hâle getirmektir.

7-Gençlik politikasına sektörler arası bütünleştirilmiş bir yaklaşım: eğitim, sağlık, istihdam vb. politika alanların bütünleştirilmesidir.

8-Bakanlıklar arası eşgüdüm: gençlik politika ve stratejilerinin gelişmesi ve uygulanması için farklı Bakanlıklar arasındaki eş güdüm sağlanmalıdır.

9-Bağımsız bir bütçe: gençlik politikalarının uygulanabilmesi için edinilen vaatlerin yerine getirilmesi bağımsız bir bütçe ile olanaklı hâle getirilmelidir.

10-Yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde bağlantıların kurulmasına önem verilmelidir.

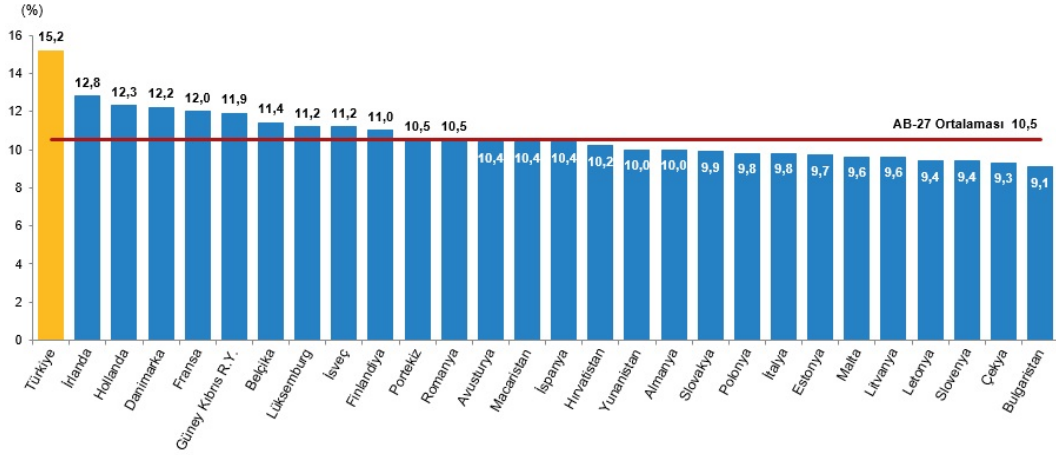
11-Avrupa ve uluslararası pratiklerle paralellik sağlanmalıdır” (Denstad 2014 s. 19-26; Aysan ve Avcı, 2015, s. 122).

Ulusal gençlik politikalarını gerekli kılan birçok dinamik vardır. Gençlerin toplumsal yapıdaki hemen hemen her bölümünde etkin katılımlarını ve sahip oldukları bilgi, tecrübe ve yeteneklerinin ortaya çıkarılıp ülkeye katkı sunmaları açısından önemlidir (GSP, s.5). Bu dinamiklerden ilki ülkenin ekonomik anlamda kalkınması için gençlik odaklı politiklardır. Ülkelerin geleceği olarak görülen gençler ekonomik olarak büyümelerini sağlayan önemli yatırımlar olarak görülmektedir. Ayrıca mevcut endüstriyel alanların ve sektörlerin korunması açısından gençliğin istihdama yönelik politikaları önemlidir. Devletin diğer kurumları ile koordineli bir şekilde yürüteceği kapsamlı bir gençlik politikası sayesinde köy ve kasabalarda yaşayan gençlere bulundukları yerlerde teşvik edici politikalar uygulanarak hem şehirlere olan göçün önüne geçilmiş olur hem de kırsal bölgelerde yaşayan gençleri ekonomiye entegre etmiş olunur. Bu uygulama vasıtasıyla köyler ve kasabalarda ikamet eden gençlere daha iyi sağlık hizmetleri, kırsal bölgeler ve şehirlerarası ulaşım da kolaylık sağlanması, tarım yapmaları için gençlere teşvik destekleri, temel mesleki eğitimleri almalarını sağlamak ve gençlerin hayatlarını rahatça sürdürebilmelerine destek olmak ve büyük şehirlere göçün önüne geçmeyi sağlamaktadır. Gençler için önemli olan sağlık, eğitim ve istihdam gibi alanlarda yapılan yatırımlar gençlerin hayat standardını yükseltmenin yanı sıra, verimliliklerini buna bağlı olarak ekonomik kalkınmaya da katkı sunmalarını sağlamaktadır (Fatma Başak Uslu, 2013, s.14). Gençlik politikalarını gerekli kılan başka bir dinamik başarılı ve sürdürülebilir programlar yaratıyor olmasıdır. Gençlere yönelik uygulanacak başarılı programlar, gençlik politikaları çerçevesi kapsamında olmalıdır. Bu çerçeveler, yasal çerçeve içerisinde işlemeli ve aynı zamanda uygulanan politikalar yasal olarak da gençlerin korunmasına yönelik olmalıdır. Eğer gençler ile ilgili uygulanan bu politikalar korunmazsa hükûmet değişimi durumunda gençlik programlarının devamlılığı da sekteye uğrayabilir. Gençlik politikalarının kanuni olarak bir dayanağa bağlı olması önemlidir. Fakat kanuni olarak hükûmetlerin gençlik politikalarını kendi parti politikalarına göre yürütmeleri durumu da ortaya çıkabilir. Bu sebeple gençler ile ilgili oluşturulan programların başlangıç aşamasında STK ve gençlik gruplarının bulunması gerekmektedir.

Bu sayede gençlik politikaları daha sürdürülebilir ve başarılı olur. Her seferinde yeniden oluşturulması ve daha güncel programların etkinliğinin artırılıp başarısız politikaların revize edilmesi sağlanabilir (Fatma Başak Uslu, 2013, s.14-15). Gençlik politikasını gerekli kılan dinamiklerden sonuncusu ise sektörlerin uyumlu çalışmasına katkı sunmasıdır. Sağlam bir gençlik politikası farklı kurumlar ve devlet bünyesindeki bakanlıkların istihdam, eğitim, sağlık, kültür ve spor gibi gençleri ilgilendiren konularda birlikte senkronize şekilde çalışmaları için uygun ortamı hazırlar (UNİCEF, 2011, S.17). Bu duruma örnek olarak ülkede eğitim düzeyi ve kalitesine paralel olarak gençlerin saygın, kendi isteklerine yönelik iş sahibi olmalarını ve aldıkları eğitimin kalitesinin aynı zamanda sağlıkla ilişkili konular da bilinçli olmalarını sağladığını göstermiştir (Denstad, s.16). Bu gibi şeyler sektörler arası iş birliklerini ve koordinasyonu gerektirir. Bununla birlikte kaynak paylaşımı, farklı kurumlardaki uygulamaların tekrar edilmesini önlemek, etkinliğini artırmak ve bu konuda çalışan bütün sektörlerin gençler ile ilgili sorumluluk almalarını sağlamaktadır. Ulusal anlamda gençlik politikaları yapmak sadece ülkede yaşayan gençlerin geleceğini şekillendirmesi için değil, yanı sıra ülkedeki refah düzeyini artırmak, devletin farklı kurumları arasında koordineli çalışarak verimliliğin arttırılmasını ve çeşitli yasal düzenlemelerin yapılması açısından ülkeye katkı sağlar (Fatma Başak Uslu, 2013, s.15-16).

3.1.1. Türkiye’de Gençlik

Türkiye'nin genç nüfus oranının %15,2 ile Avrupa Birliği (AB) üyesi 27 ülkenin genç nüfus oranlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. AB üyesi 27 ülkenin genç nüfus oranları incelendiğinde, 2022 yılında genç nüfus ortalaması %10,5 olmuştur. AB üye ülkeleri arasında en yüksek genç nüfus oranına sahip olan ülkelerin sırasıyla %12,8 ile İrlanda, %12,3 ile Hollanda ve %12,2 ile Danimarka olduğu, en düşük genç nüfus oranına sahip olan ülkelerin ise sırasıyla %9,1 ile Bulgaristan, %9,3 ile Çekya, %9,4 ile Slovenya ve Letonya olduğu görülmüştür. Avrupa genelinde Türkiye genç nüfusu fazla olan ülkelerin başında gelmektedir. Bu potansiyeli değerlendirmek gençliğe yönelik yapılacak nitelikli politikalarla mümkündür.

Şekil 2. Genç nüfus oranları (Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) veri tabanı, 2022, TÜİK, adrese dayalı nüfus kayıt sistemi, 2022).

Yukarıda tabloda, bazı ülkelere göre genç nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranı verilmiştir. Buna göre 2022 yılında 15-24 yaş aralığındaki genç nüfus oranının yüksek olduğu ülkelerden biri %15,2 ile Türkiye'dir. AB ülkelerinde bu oran ortalama %10,5 olarak tespit edilmiştir. Türkiye bu anlamda AB ülkelerine göre genç nüfus potansiyeli yüksektir (Aysan ve Avcı, 2015, s. 114).

3.1.2. Okur Yazarlık ve Eğitime Göre Genç Nüfus Oranı

31 Aralık 2022 tarihi itibarıyla Türkiye'de ikamet eden nüfus, 2021 yılına göre 599 bin 280 kişi artarak 85 milyon 279 bin 553 kişiye ulaşmıştır. Bunlar içinde erkek nüfusu 42 milyon 704 bin 112 kişi olurken kadın nüfusu 42 milyon 575 bin 441 kişidir. Bu toplam nüfusun %50,1'ini erkekler, %49,9'unu ise kadınlar oluşturmaktadır. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre ülkemizde ikamet eden yabancı nüfus bir önceki yıla göre 31 bin 800 kişi artmış ve 1 milyon 823 bin 836 kişiye ulaşmıştır. Bu nüfusun %49,5'ini erkekler, %50,5'ini kadınlar oluşturmuştur. Çalışma çağında tanımlanan 15-64 yaş arasındaki nüfusun oranı, 2007 yılında %66,5 seviyesindeyken 2022 yılında bu oran %68,1 olmuştur. Çocuk yaş grubu olarak tanımlanan 0-14 yaş grubundaki nüfusun oranı ise %26,4'ten %22'ye gerilerken 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun oranı ise %7,1'den %9,9'a yükselmiştir. 2022 nüfus nüfus kayıt sistemi sonuçlarına göre toplam nüfus 85.279.553 olarak hesaplanmıştır. 0-14 yaş aralığındaki bireyler 18.735.111 kişi, 15-64 yaşa arası 58.092.773 kişi 65 yaş ve üstü 8.451.669 kişidir. Toplam nüfus içinde 0-14 yaş arası nüfus % 22,0, 15-64 yaş arası %68,1, 65 yaş üstü ise %9,9 olarak kayıt altına alınmıştır. Nüfus projeksiyonlarına göre genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranının 2030 yılında %14,0,

2040 yılında %13,4, 2060 yılında %11,8 ve 2080 yılında %11,1'e düşeceği öngörülmüştür (URL-11). Türkiye'de 2020-2021 eğitim-öğretim yılında %44,4 olan yükseköğretim net okullaşma oranı, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında %44,7'ye yükselmiştir. Yükseköğretim net okullaşma oranı cinsiyete göre incelendiğinde, erkeklerde bu oran %40,5'ten %40,3'e düşerken kadınlarda %48,5'ten %49,2'ye yükselme göstermiştir. Türkiye'de gençlerin eğitim ve politik katılım oranlarına baktığımızda bu alanlara daha fazla önem verilmesi gerektiği gözlemlenmiştir. Fakat gençlerin gelişimine katkıda bulunacak ve onların ihtiyaç ve isteklerini karşılayan kapsayıcı, çok taraflı ve günün şartlarına ve ihtiyaçlara cevap veren bir gençlik oluşturulması gençlerin gelişimi açısından önemlidir. Hane halkı iş gücü araştırması sonuçlarına göre gençlerde iş gücüne katılma oranı, 2021 yılında %41,7 iken 2022 yılında bu oran %43,8 olmuştur. Genç erkeklerde işgücüne katılma oranı 2021 yılında %53,1 iken 2022 yılında bu oran %56,2'ye genç kadınlarda ise bu oran 2021 yılında %29,7 iken 2022 yılında %31,0 olmuştur. Genel anlamda gençlerde işsizlik oranı, 2021 yılında %22,6 iken 2022 yılında %19,4 olmuş. Cinsiyete göre genç erkeklerde işsizlik oranı 2021'de %19,4 iken 2022 yılında %16,4'e gerilemiş genç kadınlarda ise bu oran 2021 yılında %28,7 iken 2022 yılında %25,2 oranında tespit edilmiştir. TÜİK verilerine göre; *"Ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin oranı 2021 yılında %24,7 iken 2022 yılında %24,2 oldu. Genç erkeklerde ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı 2021 yılında %17,5 iken 2022 yılında %16,4, genç kadınlarda ise bu oran 2021 yılında %32,4 iken 2022 yılında %32,3 oldu."* (URL-11). Bu sayılar Türkiye'de gençlerin durumunu anlamamız açısından önemlidir.

3.1.3. Türkiye'de Gençlik Politikası Çerçevesi

Türkiye AB ülkelerine göre daha genç bir nüfusa sahip bir ülkedir. Bu yüzden etkili gençlik politikalarına her geçen gün ihtiyaç artmaktadır. Cumhuriyet tarihi boyunca gençlik ile ilgili çalışmalar genelde eğitim ve spor üzerine yoğunlaşmıştır. Temel olarak spor ve serbest vakitleri değerlendirme faaliyetleri olarak bilinen gençlik hizmetleri başlangıçtan bugüne farklı kurumların uhdesinde gerçekleştirilmiştir. Bu kurumlar, Başbakanlık, MEB, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olarak sıralanabilir. 2011 tarihinde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlanmıştır. TC. Anayasası ve Gençlik ve Spor Bakanlığı mevzuatında gençlerin korunmasına yönelik tanımlar yer verilmiş bu durum 1995'ten itibaren gençliğin topluma katılımı ve önündeki engelleri kaldırmaya yönelik çalışmalar şeklinde sürdürülmeye başlanmıştır. 1995 yılında gençler için seçme ve seçilme yaşı 21'den 18'e düşürülmüş, 2006 yılında ise milletvekili

seçilebilme yaşını 30'dan 25'e düşürülmüştür. Ayrıca 2002'de Avrupa Komisyonu Gençlik Programı'nı ve bu yöndeki faaliyetleri yürütmek adına Devlet Planlama Teşkilatı çatısı altında Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi çalışmalar yapmıştır. 2004 yılında Dernekler Kanunu yürürlüğe girmiş bu sayede dernek kurmak kolay hâle gelerek gençlik örgütlenmeye gitmiştir.

Bu doğrultuda 2005 yılında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği'ne göre tescilli gençlik kulüplerine destek verilmiştir (Şentuna, 2009, s.20). Fakat yapılan bu düzenlemelerden yeteri kadar verim alınamamıştır. 2009 yılında dernekler ile ilgili yapılan bir araştırmaya göre, 8157 dernek arasında sadece 588'inin kendi birim hizmetleri üzerine çalıştığı ve bunların 28 tanesinin öğrenci derneklerinden oluştuğu görülmüştür. Spor faaliyetleri ile ilgili derneklerin sayılarına baktığımızda 14341 olarak tespit edilmiştir (Meydanoğlu ve diğerleri, 2011, s.185). Bu sayılar ışığında gençlik çalışmaları ve gençlik kurumlarının oldukça sınırlı sayıda olduklarına varılabilir. Spor dernekleri ve kulüplerinin sayısı ise oldukça fazla olduğu görülmektedir.

3.1.4. Gençlik Alanında Yetkili Ulusal Kamu Kurumları

Türkiye'de gençlik ile ilgili konularda yetkili kurum ve kuruluşlar oldukça fazladır. Bunlar, MEB, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sağlık Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Mülga Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve buraya bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü İçişleri Bakanlığı Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi ile Gençlik ve Spor Bakanlığı bu alanda çalışan kurumlardır (Uslu, 2013, s.37-38) Bunlar Türkiye'de genç nüfus ile ilgili konularda faaliyet gösteren önemli kurumlardır.

3.1.5. Gençlik ve Spor Bakanlığı

Gençlik ve Spor Bakanlığı 2011 yılında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün yerine kurulmuştur. Gençlik ve Spor Bakanlığı uhdesinde gençlik merkezleri, spor merkezleri, il müdürlükleri, YÖK KYK Genel Müdürlüğü bu bakanlığın birimleri olarak çalışmaktadır.

“Gençlik ve Spor Bakanlığı, gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları tespit etmek, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve iş birliğini sağlamak ile yükümlüdür.” (1079 nolu GSB Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname).

Kararnamede belirtilen hususlardan gençlerin karar alma ve uygulamalarını hayata geçirmeye yönelik madde, Türkiye’de gençleri bir paydaş olarak görüp bu yönde pozitif bir bakış açısı oluşturmaktadır. GSB bunun yanında *“Gençliğin ihtiyaçları ile gençliğe sunulan hizmet ve imkânlar konusunda inceleme ve araştırmalar yapmak ve öneriler geliştirmek, gençlik alanında bilgilendirme, rehberlik ve danışmanlık yapma görevini üstlenmiştir.”* (1079 nolu GSB Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname). Ulusal Gençlik ve Spor Politikası oluşturulurken 17 kez çalıştay düzenlenmiştir. Bu çalıştaylara siyasi parti temsilcileri, STK’lar, akademisyenler, eğitimciler ve gençlik ile ilgili çalışan kurum ve kuruluşlardan toplamda 8000 kişi bir araya gelerek gençliği sorunlarına yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. Sonrasında 450 gencin katılımıyla 2. Gençlik Şûrası toplanmış ve gençlerin sorunlarına yönelik durumları tartışmak ve tespit etmek yoluyla incelemelerde bulunulmuştur. Bunun neticesi olarak orta ve uzun vadede sorunların çözümüne yönelik stratejiler geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmasına karar verilmiştir. Fakat politika belgesi oluşturulduktan sonra bu toplantıların devam etmediği görülmüştür. GSB gençlik ile ilgili yapılacak projeleri ve çalışmaları desteklemek ve denetlemek gibi görevleri de üstlenmiştir. Bu doğrultuda 2012 yılından beri GSB gençlik alanındaki projelere destek vermeye başlamıştır. 2013 yılında 331 projeyi fonlamıştır. Bu kurumların 193’ü derneklerden oluşmaktadır. Diğer kuruluşlar üniversiteler, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı liseler, Valilikler ve proje koordinasyon birimleridir. Bu desteklerden 41’i direkt olarak gençlik ile ilgili çalışan kurumlara verilirken kalan 41’i yardım derneklerine aktarılmıştır. Proje destek çağrılarının ikinci döneminde sadece Güneydoğu Anadolu Projesi ve Doğu Anadolu Projesi kapsamında bulunan illerdeki faaliyetleri desteklemek için gençlerin spor yoluyla hayata katılımlarını sağlamak amacıyla verilmiştir. Bu projeler sadece bu bölgelerdeki üniversitelerin başvuracağı şekilde sınırlandırılmıştır. Bunun adına da “2012 Yılı Gençlik Projeleri Destek Programı Spor Yoluyla Sosyal Uyum Programı” denmiştir (URL-12).

3.1.6. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı ve Hayat Boyu Öğrenme Programı

Türkiye Ulusal Ajansı 6 Ağustos 2003 tarihinde 25191 sayılı resmî gazetede 4968 numaralı kanun ile Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde kurulmuştur. Türk Ulusal Ajansının Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programlarından ülkedeki kamu kurumları, yerel yönetimler, STK'lar, özel sektör kuruluşları, meslek ve gençlik kuruluşları istifade etmektedir. Ulusal ajansın görevleri; komisyon tarafından tespit edilen genel politikaları, çalışma esas ve usulleri çerçevesinde Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programı gibi programların ülkede tanıtılması ve bu alandaki fırsatların duyurulması, katılımların koordinasyonu, yürütölüp izlenmesidir. Yanı sıra Ulusal Ajansın çalışmaları komisyona ve ulusal otoriteye rapor edilmektedir (Uslu, 2013, s.40) 2003'ten 2023'e kadar Türkiye'deki gençlerin ulusal ve uluslararası hareketlilikleri bu başkanlık tarafından desteklenerek hayata katılımları hususunda önemli katkılarda bulunmuştur. Gençlik ile ilgili diğer bir program olan Hayat Boyu Öğrenme Programı'dır. Bu program ile gençler hayatlarının bütün dönemlerinde Avrupa çapında kendilerinin gelişimlerine yönelik teşvik edici, eğitici ve öğretici faaliyetlerden istifade edilmelerini sağlayan Avrupa Birliği topluluk programıdır. Bu programın amaçları şu şekildedir:

1) Hayat boyu öğrenme kapasitesinin geliştirilmesi ile birlikte bütün sistem ve uygulamalarda maksimum performans sağlamak, yenilikçi ve Avrupa boyutunun geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin sürdürölmesi.

2) Avrupa hayat boyu alanının tesis edilmesi.

3) Hayat boyu öğrenmenin; insan hakları ve demokrasi temelinde Avrupa vatandaşlığı duygusunu geliştirmek, toplumsal uzlaşma, kültürlerarası diyalog sağlamak, cinsiyet eşitliği ve hoşgörünün geliştirilmesi.

4) Eğitim sistemlerinde bilgi ve teknoloji temelli yaklaşımların desteklenerek dil öğretilmesi ve çeşitliliğin yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi

5) Okul öncesinden üniversiteye kadar olan bütün kademe öğrenci ve gençlerin ihtiyaçlarını, temel beceriye ihtiyaç duyan insanlardan eğitim profesyonellerine kadar herkese kendini geliştirme imkânı sunan program bütün bu faaliyetleri karşılıksız bir şekilde sağlaması (Toygür, 2012, s.8) Bu programın hedef kitleleri ve konularına göre alt başlıklara ayrılmıştır.

Yukarıda verilen maddeler bu programın ana hedefleridir. Bu faaliyetleri gerçekleştirmek için kurulan diğer bir program Gençlik Programı'dır. Bu program, Avrupa Birliği sınırları içindeki ülkelerde karşılıklı değişimleri, yaygın eğitimleri, kültürlerarası diyalogu, gençlerin istihdam edilmelerini teşvik eden bir çatı programıdır. Bu programın hedefleri, gençlerin aktif vatandaşlığını ve özelde Avrupa vatandaşlığını teşvik etmektir. Aynı zamanda AB'de sosyal uyumu sağlamak için gençler arasında hoşgörü ve dayanışmayı destekleyerek, gençlik faaliyetlerine yönelik karşılıklı anlayışı kuvvetlendirmek ve sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerini artırmaya katkıda bulunup Avrupa iş birliğine teşvik etmektir (Avrupa Komisyonu Gençlik Program Kılavuzu). Bu programın kullanıcıları genel olarak üniversite öğrencileri veya okuyan gençler olarak algılanmaktadır (Kurtaran, 2008, s.150).

3.1.7. Gençlik Alanında Yetkili Olarak Görev Alan Yerel Kamu Kurumları

Türkiye'de yerel yönetim birimleri, il özel idareleri, belediyeler ve köylerdir. 2023 yılı itibariyle Türkiye'de 81 il 922 ilçe ve yaklaşık 1393 belediye bulunmaktadır (URL-14).

Yerel yönetimler gençlik politikalarının uygulanmasında önemli kurumlar arasındadır. Bu doğrultuda yerel yönetimler yerel şartları göz önünde bulundurup gençlere doğrudan ulaşabilme ve onların yaşamalarına etki etme imkânına sahiptir. Gençlik politikası dâhilinde yerel yönetimler gençlere önemli katkılarda bulunmaktadırlar. Bunlar, gençlerin politik ve sosyal hayata katılımlarına destek olmak, onları program dâhilinde yönlendirerek doğru kararlar vermelerine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda yerel yönetimler gençlerin sosyal hayata katılımlarını sağlamak adına farklı yollar sunmaktadır. Bu durum sıklıkla dilekçe vermek, okul meclislerine katılıp aktif olmak, gençlik gruplarına üye olmak, yerel yönetimlerle bağlantı kurmak ve meclis toplantılarını takip etmek, yerel sorunlar ile ilgili protestolara katılmak olarak sayılabilir (Özer, 2011, s.43-65).

Türkiye'de gençlerin yerel yönetimlere katılımlarına en fazla katkıda bulunan araçlar, kent konseyleri ve gönüllülük esasına dayalı gençlik konseyleri, gençlik forumları ve çocuk meclisleridir. Bununla ilgili 2005 tarihinde eğitim, sağlık, spor, çevre, trafik, park, kütüphane, itfaiye, kültür, turizm ve sosyal hizmetler ile birlikte, kadınlara, yaşlılara, gençlere, engellilere, çocuklara, yoksul ve düşkünlere yönelik İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir (9521 Nolu İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği). Bu noktada yerel gündem 21

ulusal gençlik parlamentosunun gençlik meclisleri ile ilgili hazırlamış olduğu ortak metin bizlere yol göstericidir. Bu metin bahsi geçen meclislerin 15-25 yaş aralığında din, dil, ırk, kültür, etnik köken, sınıf, cinsiyet ayırmaksızın, kentlerde yaşayan bütün gençleri kapsamaktadır. Bu faaliyetler sadece gençlik meclisleri ile sınırlı olmayıp kent konseylerindeki katılımları da belirlemiştir (10687 Nolu Kent Konseyi Yönetmeliği Kurum ve Kuruluş Yönetmeliği). Bu doğrultuda 2006'da Kent Konseyleri Yönetmeliği kapsamında gençlerin, çocukların, kadınların ve engelli bireylerin toplumsal hayattaki etkinliklerini artırmak ve yerel karar verme mekanizmalarında aktif şekilde görev almalarını sağlamak hedeflenmiştir (10687 Nolu Kent Konseyi Yönetmeliği Kurum ve Kuruluş Yönetmeliği) 2005 yılındaki belediyeler kanunu ve 2006 Kent Konseyi Yönetmeliği ile gençlerin yerel yönetimlere katılımlarının önü açılmıştır. Yanı sıra 5393 sayılı Belediyeler Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu görev ve sorumlulukları kısmında gençliğe yönelik kısımlar yer almaktadır. Bu kanunlarda Türkiye'de yerel anlamda gençlik ile ilgili bazı çalışmalar yer almakta olup bütün gençlere ulaşmak amaçlanmıştır (Kurtaran, 2008, s.133).

3.1.8. Türkiye Anayasasında Gençlik ile ilgili Maddeler

Türkiye Cumhuriyeti 1980 Anayasasına göre gençler ile ilgili düzenlemeler iki farklı maddede yer almaktadır. Bu maddeler aşağıdaki gibidir:

***“Madde 58:** Devlet, istiklâl ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır. “*

***Madde 59:** Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.”*

Madde 58'e bakıldığında Türkiye Cumhuriyeti devletin gençlere bakış açısını net bir şekilde görmemiz mümkündür. Burada gençlerin korunması gereken bir kesim olduğu ve devletin ileriye dönük yaşanması muhtemel olumsuzluklara karşı gençleri muhafaza etmesi anlayışı vardır. Bunun temelinde sosyal devlet anlayışı yatmakta olup gençleri korumak ve muhtemel tehlikelere karşı tedbir almak söz konusudur. (Kurtaran, 2008, s.133).

Madde 59'da 58'e ek olarak gençleri kötü alışkanlıklardan uzak tutmak ve yanı sıra spora teşvik etmek gibi faaliyetler ön plana çıkmaktadır. Bu durumun temeline indiğimizde 1980 yılında gençlik hareketlerinin yoğun şekilde sürdürülmesi ve gençlerin politik faaliyetlerinin yoğun olması gösterilebilir. Sonuç olarak devlet gençleri zararlı faaliyetlerden uzaklaştırmak için sporu bir araç olarak kullanmış ve anayasada da bu duruma yönelik maddeler eklemiştir. Fakat gençliğin sosyal, ekonomik ve politik hayata katılımları yasalarda belirtilmemiştir. Bu durum Türkiye'nin Avrupa Birliği Uyum sürecinde gençlik politikalarının AB'ye uyumlu hâle getirilmesine kadar geçen sürede gençlik ile alakalı teşvikte bulunulmadığı görülmüştür.

3.1.9. Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi

Gençlik ve Spor Bakanlığı 2011 yılında kurulduktan sonra Ulusal Gençlik Politikasının oluşturulmasını bu kurum üstlenmiştir. Bu doğrultuda daha önceleri gençlik ile ilgili net bir politika bulunmayan Türkiye'de gençlere yönelik kapsamlı bir çalışma başlatılmıştır. Bu belge ile Türkiye'deki gençlerin bütün sorunları ele alınarak gençlik politikalarını spor politikasından çıkarmak hedeflenmiştir. Bu sayede daha kapsayıcı ve gençliğin bütün sorunlarına yönelik çalışmalar üzerine yoğunlaşma imkânı bulunmuştur. Bu belgenin amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz: Gençlik ile ilgili algıyı sağlam bir temele oturtmak, gençlerin ihtiyaç, beklenti ve gelecekle ilgili endişelerini tespit etmek; bu alanda çalışma yürüten kurum ve kuruluşları tespit etmek, bunlara arasındaki koordinasyon ve işbirliklerini tesis etmek, yine bu alanda faaliyet sürdüren sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini etkinleştirmek ve daha güçlü kılmak için gerekli desteği sağlamak, kaynakları gençliğin gelişmesini sağlayacak şekilde kullanmak, gençlerin potansiyellerini ortaya çıkarmalarını sağlamak. Politika belgesi gençlik politikalarında değerler hususunda Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi'ne ek olarak görülmektedir. İçeriğe baktığımızda, insan hakları sözleşmelerindeki evrensel insan haklarına vurgu yaparken, diğer taraftan sınırı belli olmayan millî ve manevi değerleri korumayı amaçlamaktadır. Bu durum genel olarak bazı durumlarda belirli bir uzlaşmazlık durumu oluşturuyor fakat bunun çözümlerine yönelik ilgili öneriler sunmamaktadır. Demokratik ve insan hakları temelli bir gençlik politikasında genç bireyler, devlet tarafından diğer yurttaşlar kadar kendi yaşamlarında söz sahibi olması gereken bireyler olarak tanımlanırlar. Bu yaklaşım gençlik politikalarının temelindeki başarı kriteri, gençlere toplumun ile ilgili yüklediği sorumluluk değil, gençlerin günümüzdeki ihtiyaçlarını ne ölçüde karşıladığı ve yaşamlarına dair karar almalarını ne derece

kolaylaştırabildiği ile ilgilidir (URL-13). Bu politikanın temel amaçlarından biri “gençliğin ihtiyaç, beklenti ve endişelerini tespit etmek”, gençlik ile ilgili politikalar oluşturulurken dikkat edilmesi gereken en önemli husus budur. Sürekli kendini güncelleyen bir yapıya sahip olan gençlik, ihtiyaçlar ve endişeleri hususunda da takip edilmesi gereken ve buna yönelik politikalar yapmayı gerekli kılan bir kesimdir. Fakat gençliğin en önemli ihtiyaçları eğitim ve istihdam olarak ön plandadır. Gençler üzerine yapılan projeler toplum tabanlı değil yukarıdan aşağıya doğru planlanan bir yapı olarak oluşturulmuştur. Bu politikanın temel ilke ve değerleri genelde, demokratik değerlere saygılı, insan haklarını bilen, Cumhuriyete bağlı, tarihi ve millî değerleri olan, yaşamak ve yaşatmak, haklara saygılı ve her türlü ötekileştirmeye karşı, eşitlikçi, bireysel ve toplumsal farklılıkları kucaklayan, toplumsal dayanışmaya ve bütünleşmeye önem veren, dezavantajlı gençlere öncelik tanıyan, katılımcı, bütüncül, erişilebilir olarak tanımlanabilir. Temel politikanın alanlarına baktığımızda; *“eğitim ve hayat boyu öğrenme; aile, etik ve insani değerler; istihdam, girişimcilik ve meslek eğitimi; dezavantajlı gençler ve sosyal içerme, sağlık ve çevre; demokratik katılım ve yurttaşlık bilinci, kültür ve sanat; bilim ve teknoloji, uluslararası alanda gençlik ve kültürlerarası diyalog; serbest zamanların değerlendirilmesi, gençlik bilgilendirmesi; gönüllülük ve hareketlilik”* (Uslu, 2013, s.46). Bu belge teorik olarak kapsamlı olup, Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu’nun önermiş oldukları gençlik politikaları ile uyumlu olarak gözükmektedir. Fakat bu belge hazırlanırken gençlerin veya gençlik ile ilgili çalışan kurum ve kuruluşların ihtiyaçları ve taleplerinin göz önünde olup olmadığı ve bu belgenin pratik olarak uygulanabilip uygulanamadığı ise üzerine tartışılabilir bir konudur.

3.1.10. Cumhuriyet Dönemi Gençliğe Dair Gelişmeler

Cumhuriyet döneminde uygulanan gençlik politikaları II. Meşrutiyet gibi kendinden önceki dönem politikalarını içine almakla kalmamış Cumhuriyet döneminde belirlenen yeni politikaların eklenmesiyle özgün bir politika hâlini almıştır. Bu politikalar uygulanırken özellikle gençlere uygun bir dil belirlemek ve gençlerin hareketliliğini sağlamak hedeflenmiştir. Atatürk’ün konuşmalarında gençlere sıklıkla vurgu yapması, onlara belirli hedefler çizmesi ve onlardan bazı beklentilerde bulunması da bu politikaları destekleyici faktörler olarak ön plana çıkmıştır. “Büyük olmak için hiç kimseye iltifat etmeyeceksin; hiç kimseyi aldatmayacaksın, memleket için hakiki mefkûre ne ise onu görecektir hedefe yürüyeceksin” (Atatürk diyor ki, 1980, s.87). Bu politikaların milliyetçilik akımından etkilenecek yeni bir Türk gençliği oluşturma gibi bir amaçla yola çıktığı görülmektedir.

Özellikle İttihat ve Terakki ekibinin etkisi belirli alanlarda kendini göstermiş, örneğin Osmanlı genç derneklerinin söylediği Yürüyüş Marşı (dağ başını duman almış) Gençlik Marşı (Bayrak, 2010, s. 153-175) olarak belirlenmiştir (Zurcher, 2008, s.169-160). Bu sırada gençlik örgütlenmeleri devam etmiş ve II. Meşrutiyet benzeri gençlik hareketleri oluşmaya başlamıştır. Geçmişe kıyasla temel farklılık bu teşkilatların siyaset odaklı bir amaçtan ziyade daha çok eğitsel ve ideolojik üst hedefler belirlemiş olmasıdır. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından yeni bir dünya savaşının kapıda olması bu gençlerin eğitimlerine de yansımış; spor kulüpleri bile bu yüzden savaş eğitimi içeriğiyle asker yetiştirmeye dönük bir amaç izlemiştir. Bu açıdan Ali Haydar Taner'in (Gencer, 2010, s.45) gençlik tasarıları gibi bazı modellemeler geliştirilmiş ve bunlar üzerinde geniş tartışmalar ortaya çıkmıştır. Cumhuriyet döneminde uygulanan bu gençlik politikaları iki başlıkta ele alınmaktadır:

3.1.11. Millî Mücadele Dönemi Gençlik

Osmanlı döneminde gençlik yapılanmaları gayrimüslimlerin oluşturduğu yapılanmalara benzer özellikler taşımaktaydı. Özellikle belirli yerlerde önemli faaliyetlerde bulunmuş, birbirleriyle sürekli iletişim kurmuş ve kurumlarla sıkı iş birliği içerisinde olmuşlardır. "Young Men's Cristian Association" (Genç Hristiyan Erkekler Birliği) (Toprak, 1979, s.95-113) ve "Young Woman's Cristian Association" (Genç Hristiyan Kadınlar Birliği) gibi teşkilatlar izcilik gibi belirli alanlarda oldukça iddialı çalışmalar yapmıştır. Bu örgütlerin bazılarının, örneği Rum izci örgütlerinin gençlere askeri eğitim verdikten sonra Yunan ordusunda savaşmaya yolladıkları bilinen bir gerçektir. Bu dönemde gayrimüslimler tarafından kurulan bazı izci örgütleri: İtalyan İzci Örgütü, Amerikan İzci Örgütü, İngiliz İzci Örgütü, Yahudi İzci Örgütü, Rus İzci Örgütü, Ermeni İzci Örgütü ve Rum İzci Örgütü (Bayrak, 2010, s. 153-175). Bu durum üzerine Osmanlı Devleti de bu tür yapılanmalarla ilgili politikalar üretme konusunda harekete geçmiştir. Bazı yabancı gençlik yapılanmalarında olduğu gibi Osmanlı'nın da gençlik yetiştirmeye dönük hamleleri Harbiye Nezareti ile bağlantılı olmuş ve gençleri asker olarak yetiştirmeye dönük bazı hazırlayıcı uygulamalar üzerinde durulmuştur. Bu amaçla pek çok yerde İzcilik Kulüpleri oluşturulmuştur (Bayrak, 2010, s. 153-175). Bu hareketlerde hedef "Vatan savunması" çerçevesinde bir anlayış geliştirmek olmuştur. Almanya ile İttihat ve Terakki yakınlaşması bu hareketlerin iş birliği alanını genişletmiştir. Ancak savaş sonunda hem Almanya yenilmiş hem de Osmanlı savaştan çekilmiştir. Bu gençlik yapılanmaları ve dernekleri bu yenilginin en büyük gerekçesi olarak Enver Paşayı suçlamış ve bu konuda bildiriler hazırlamaktan

çekinmemişlerdir. Bu tepkilerden birisi de Nüzhet Sabit'e ait olan bildiridir: *"Türk milletine, Milletler Meclisi'nde, seni müdafaa edecek kuvvet Almanlar değil, bizzat sensin. Mevcudiyetini göster, sesini yükselt, sulhu münferit iste; hürriyet ve insaniyet için çalışan milletlerle birlikte olduğunu bütün cihana işittir. Bunun için, fakat yalnız bu maksat için, sükûn ve vakar içinde; küçük, büyük, muazzam bir miting, kadın, erkek yüz bin imzalı bir istida. Arzumun mebuslarına tebliğ et. Not: "Darülfünunlular, bütün mektepliler imza toplayabilirler. Darülfünun bu millete millî cereyanların sancağını taşır. Bu istida milletler meclisinde mühim bir vesika teşkil edecektir."* (Taylak, 1969, s.3). Mondros sonrasında kurulmuş olan *"Millî Kongre"*de Türk gençlik yapılanmaları da temsil elde etmişlerdi. Bu yapılanmalardan bazıları *"Himaye-i Etfal Cemiyeti (Çocuk Esirgeme Kurumu)*, *"Tıp Mezunîn Cemiyeti"*, *"Ticaret Mekteb-i İnas Cemiyeti"*, ve *"Amerikan Talebeleri Mezunîn Cemiyeti"* idi. Bu kongrenin amacı: *"Devlet ve milletin geçirdiği bu en müşkül ve tarihî anlarda bütün âlemi insaniyet ve medeniyete karşı vatanın âli hukuk menafî'ini temin için sarfedilen gayretleri müşterek bir gaye uğrunda birleştirmek"* idi (Kabacalı, 2007, s. 16-17). İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesi Türk gençliğinin tepkisini çeken bir başka hadise olmuştur. Bu işgal, yeni bir dirilişin ve mücadelenin gelişmesine ve dolayısıyla Kuvayımillîye ruhunun oluşmasına yol açmıştır. Kuvayımillîye'nin doğal oluşum sürecine gençlerin de katılması bu ruhun hem gelişmesine hem de daha üretken bir fikirsel yapıya imkân sağlamıştır. Bu üretken fikirden galip devletlerin sömürü zihniyetine karşı çıkan bir istiklal ruhu oluşmuştur (Yücel, 1954). İşgalin hemen ardından çoğunluğunu gençlerin organize ettiği toplantı ve mitingler düzenlenmiş ve protesto gösterileri yapılmıştır. Bunların ilki 18 Mayıs 1919'da Darülfünunda gerçekleştirilmiştir. Ancak II. Meşrutiyette olduğu gibi Kuvayımillîyeoluşumunda da belirli görüş ayrılıkları olmuş ve gençler *"Kuvayımillîyeciler"* ve *"Padişahçılar"* olarak ikiye ayrılmıştır. Bu işgalin gençlerde bir uyanış oluşturduğuna dair hiçbir şüphe bulunmamakla beraber, bu uyanışın en önemli göstergesi 19 Mayıs 1919'da bir yandan millî mücadele başlarken diğer yandan gençler tarafından diğer gençlik kuruluşlarıyla ortaklaşa olarak gerçekleştirilen büyük Fatih mitingi olmuştur. Takip eden günlerde ise önce Üsküdar ve ardından Sultanahmet mitingleri bu uyanışa dönük önemli parametreler olmuştur. Bu uyanıştan bağımsız olarak Kazım Karabekir Paşa tarafından Erzurum'da darüleytandan (yetimler evi) alınan çocuklardan oluşmuş 4 bin kişilik çocuklar ordusu ayrıca dikkat değeridir. Burada temel vurgu *"Türk Yılmaz"* sloganı olmuş ve çocuklara millî benlik kazandırılması amaçlanmıştır (Karabekir, 1975, s.153-175). Gençlerin Kurtuluş Savaşı'nda halkı mücadeleye teşvik etmek için Büyük Mecmua vb. yayınların dağıtımının yanı sıra tüm heyecanlarıyla mücadeleye dâhil olmak istemeleri bu

oluşum ve uyanışın doğru bir ivme kazandığını, farklı cemiyetler kurarak veya farklı cemiyetler içinde yer alarak da olsa mücadelenin başarıya ulaşması için gayret sarf ettiklerini göstermektedir. Bu cemiyetlerin bir kısmı azınlık cemiyetlerinin ve faaliyetlerinin olumsuz etkilerini azaltmaya ve bir direniş cephesi geliştirmeye hizmet etmiştir. Bunlardan birisi olan İnebolu Gençler Mahfili Cemiyeti 27 Temmuz 1919'da kurulmuş ve yaptığı faaliyetlerle Rumları ve itilaf devletlerinin resmi mercilerini rahatsız etmiştir. Gençlerin Millî Mücadele dönemindeki sorumluluğu yalnızca askeri anlamda değil aynı zamanda düşünce üretimi ve politik alanda da ön plana çıkan bir niteliktedir. Mustafa Kemal, 4-11 Eylül 1919 tarihlerinde yapılan Sivas Kongresi'nde gençlerin düşüncelerini öğrenme fırsatı bulmuştu. Öğrencilerden Necip Ali (Küçük) ve Tıbbiyeli Hikmet (Boran) gençleri temsil etmek için kongrede yer alıyordu. Manda yönetimine bakış ile ilgili söz alan hukuk fakültesi öğrencisi Necip Ali; “Efendiler siz buraya manda satın almaya mı geldiniz” diyerek tepkisini ortaya koymuş ve manda karışıklığını vurgulamıştır. İstanbul'dan gelen ve tıp fakültesi öğrencisi olan Hikmet: *“Paşam, delegesini bulduğum Tıbbiyeliler beni buraya istiklâl davamızı başarmak yolundaki çalışmaya katılmak üzere gönderdiler. Mandayı kabul edemem. Eğer kabul edecek olanlar varsa, bunları her kim olursa olsunlar reddeder ve kınarız. Olmayacak şey ama manda düşüncesini siz kabul ederseniz sizi de reddeder, Mustafa Kemal vatan kurtarıcı değil, vatan batırcısı olarak adlandırır ve lanetleriz.”*

Mustafa Kemal bu sözler üzerine:

“Arkadaşlar, gençliğe bakın, Türk bünyesindeki asil kanın anlamına bakın” dedi.
Hikmet

Bey'e de “Evlat için rahat olsun gençlikle övünüyorum ve gençliğe güveniyorum” diyerek gençlerle bu konuda aynı fikirde olduğunu belirtmiştir (Arıburnu, 1997, s.117). Bu noktada gençlerin millî mücadeleyi teşvik etmeye dönük çabaları ile Mustafa Kemal'in kitlelerin desteğini kazanma çabası bir paralellik arz ettiği görülmektedir. 24 Aralık 1919'da Kırşehir Gençler Derneği'nde yaptığı konuşmada Mustafa Kemal, ülkenin işgali ve bağımsızlığına değinmiştir (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 2006, s. 244).

Atatürk, Meclis açılışında yaptığı konuşmada gençlerin bilinçli yetiştirilmeleri konusunu şu şekilde ifade etmiştir: *“Efendiler! Yetiştirilecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleri tahsilin hududu ne olursa olsun en evvel ve her şeyden evvel Türkiye'nin istiklâline, kendi benliğine ananat-ı millîyesine düşman olan bütün anasırla mücadele etmek*

lüzumu öğretilmelidir. Beynelmilel vaziyet-i cihana göre, böyle bir cidalin istilzam eylediği anasır-ı ruhiye ile mücehhez olmıyan fertlere ve bu mahiyette fertlerden mürekkep cemiyetlere hayat ve istiklâl yoktur.” (Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, 2006, s. 131)

3.1.12. Erken Cumhuriyet ve Tek Parti Dönemi Gençlik

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde 1946 yılına kadar uygulanan politikalar geçmişle olan köprüleri yıkmak ve yeni politikalar geliştirmek üzere oluşturulmuştur. İlk dönemde yapılan reformların toplumda karşılık bulması hedeflenmiş ve bu yüzden bu politikaların halk tarafından da kabul görmesi beklenmiştir. Halkı tanımadan bu politikaların ve reformların kabul görmesi oldukça zorlayıcı olduğu için onlara farklı yaklaşımlarla ulaşmak gereksinimi ortaya çıkmıştır. Kent nüfusunun oldukça az olduğu ilk dönemlerde köylülere hitap eden politikalar geliştirilmeye çalışılmış, bu çerçevede çeşitli tiyatro oyunları (Karaömerlioğlu, 2011) ve basın yayın materyalleri (Başbuğ, 2013) hazırlanmıştır. Bu çerçevede açılmış olan halkevleri ve halkodaları halkın kendisini yetiştirmeyi amaçlamış, iki dünya savaşından sonra oldukça zayıf ve güçsüz kalmış ve teknik olarak tecrübesi oldukça az olan halka Cumhuriyetin temel ideolojisi benimsetilmeye çalışılmıştır. Kurulan halkevlerinde dokuz farklı grupta etkinlikler düzenlenmektedir. 1. Dil, Yazın, Tarih, 2. Güzel Sanatlar, 3. Temsil 4. Spor, 5. Sosyal yardım, 6. Halk Dershaneleri ve Kurslar, 7. Kütüphane ve Yayın, 8. Köycülük, 9. Müze ve Tarih idi. Bu etkinliklerle planlanan şey ise gençlerin ve çalışanların devrimleri sahiplenmesi ve yaygınlaştırma çalışmalarına katkıda bulunmalarıdır (Yılmaz, 2007, s. 24).

Mümtaz Faik Fenik’in “dizginli demokrasi” (Zafer Gazetesi, 1950) Mete Tunçay’ın da “oybirlikli demokrasi” (Akalin, 2007, s. 739) olarak isimlendirdiği Tek -Parti Dönemi’nde gençlerle ilgili çalışmalara devam edilmiştir. Bu süreçte kurulan köy enstitülerinde köylerin gereksinimleri doğrultusunda bir eğitim programı veriliyordu:

“Her öğrenci öğretim programında saptanan şekillere göre kültür, ziraat ve sanat çalışmalarına mutlaka katılacaktı. Ayrıca, koşulları ne olursa olsun, mevsim hangi mevsim bulunursa bulunsun, öğrencilere her gün serbest okuma yaptırılacak ve kitap okuma alışkanlığı kesinlikle kazandırılacaktır” (Yılmaz, 2007, s. 28-29). Bu dönem yalnızca köyler için değil tüm toplum katmanları için hazırlanan bir kontrol programıyla yürütülüyordu. Bu dönem üzerine yapılan çalışmaların çoğunun birleştiği yön de burasıdır. Mustafa Kemal yeni oluşum sırasında Türkiye için belirli hedefleri gerçekleştirmek istemiş ve bu doğrultuda

Millî Mücadele Dönemi'nde önemli görevleri olan simaları bile tasfiye etmekten çekinmemiştir. 1926'da Kâzım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, Refet Belenin dönemin en bilinen isimleri emekliye sevk edilmiş ve Atatürk sağ olduğu sürece bu generaller siyasetten uzak tutulmuştur (Ahmad, 2012, s. 18). Bu şekilde askerlerin siyasete girmeleri engellenmiş ve ordunun başına da Mareşal Fevzi Çakmak getirilmiştir (Ahmad, 2012). Bu ayarlamalar sayesinde askerlerin siyasete karışmaları ve politika üssü bir yerde durmaları da en azından 1960 darbesine kadar ertelenmiş oluyordu. Askerlerin politik düzene girmelerine engel olunurken bir yandan da gençlerin siyasete ve toplumsal politikalara yönelmelerine imkân sağlanmış; bu çerçevede izcilik faaliyetlerine oldukça önem verilmiş ve Mustafa Kemal gençlerin bu tür çalışmalar içinde bulunmasını teşvik etmiş ve bu süreçleri takip etmiştir (Uzgören, 2000, s. 19).

Atatürk konuyla ilgili olarak şunları söylemiştir:

“Ulusun, ulus gençlerinin, çocukların sağlıkları, sağlamlıkları, gürbüzlükleri; üzerine düştüğümüz çok gerekli bir diriklik iştir. Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığının bu yönden bize kıvanç verecek yolda çalışmakta olduğunu görmekteyiz” (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 2006, s. 214). Bu çalışmaların en önemli sorunu ise örgün eğitim dışında kalan gençlerin Cumhuriyet değerlerini nasıl öğreneceği ve sahipleneceği olmuştur. O dönemde özellikle totaliter rejimlerin büyüyor olması, bu konuda yazılar yazan ve düşünce üreten yazarları da etkilemiş ve yazılarına yansımıştır. İzci derneklerinin kurulması ve yaygınlaştırılması süreci 1926'da Maarif Vekâletinin inisiyatifıyla başlamış, bu izciler 1927'deki resmî törenlere katılım göstermiş ve 1928'de de tüm faaliyetleri gençlik dernekleriyle ilgili olan Türk Vatandaşlarına Hasrı Kanunu ile denetim altına alınmıştır.

Kanun metni şöyledir:

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde gerek mekteplerde ve gerek mektep haricinde izcilik, keşşafılık, boyiskavutluk veya diğer herhangi nam ve unvan altında izcilik teşkilâtı vücuda getirmek hakkı münhasıran Türk vatandaşlarına aittir.

İKİNCİ MADDE — Birinci maddede zikredilen teşkilâtı ecnebiler vücuda getiremeyeceği gibi bu kabil teşkilata ecnebi gençler dâhil olamazlar

ÜÇÜNCÜ MADDE — Türk vatandaşlarından olanlar dahi birinci maddede zikredilen teşkilatı ancak Maarif Vekâletinin müsaadesi ile ve o vekâletin emir ve murakabesine tabi olmak şartı ile vücuda getirebilirler.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunun ahkâmını icraya Dâhiliye ve Maarif vekilleri” (TBMM Tutanak Dergisi, 1928). Cumhuriyetin ilk yıllarında gençlik çalışmaları giderek artan militarist etkisinde kalmış ve bu çerçevede bazı iş birliklerine gidilmiş ve bunun bir parçası olarak Alman izci kulüpleri Türkiye’deki gençlik kulüplerini ziyaret etmiştir. Bu ziyaretlerden birinde Alman Gençlik Teşkilatı Başkanı Baldur von Schirach Mustafa Kemal’i de ziyaret etmiş ve bazı konularda fikirlerini belirtmiştir. Özellikle halkevlerinin gençlik yapılanmaları noktasında eksik kaldığını ve alt gruplar oluşturmaının önemini vurgulamışlardır (Cumhuriyet Gazetesi, 1937). Gençlerin teşkilatlanmasında en önemli araç spor olmuş ve tüm gençlerin spor yapması teşvik edilmiştir. Devlet politikası olarak da teşvik edilen spor konusunda Atatürk de şunları ifade etmiştir: *“Her çeşit spor faaliyetlerini, Türk gençliğinin millî terbiyesini ana unsurlarından saymak lâzımdır. Bu işte, hükûmetin şimdiye kadar olduğundan daha çok ciddî ve dikkatli davranması, Türk gençliğini, spor bakımından da, millî heyecan içinde itina ile yetiştirmesi, önemli tutulmalıdır”* (Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, 2006, s. 229). Sporun sahiplenilmesi o denli ciddi bir hâl almıştır ki CHP’nin 1931 yılında parti programına spor eklenmiş ve altı okla birleştirilmiş ve adeta gençlerin spor yapmaları zorunlu hâle getirilmiştir. Bu noktada CHP tarafından belirlenen üniformaların giyilmesi ve bu üniformalar üzerinde altı ok motiflerinin işlenmiş olması da zorunlu kılınmıştır. Gençlere alternatif bir değer olarak görülen sporun teşvik edilmesiyle yalnızca din ile uğraşmaları da engellenmiştir. Kerim İhsan Kanak “Gençliğin Yeni Dini: Spor” başlıklı yazısıyla düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: *“... insanoğlunun mutlaka bir kuvvete inanması ve sıkı bağlarla bir şeye bağlanması tarihi bir zaruret olduğuna göre, köhne bir müessesenin meşkur itikatlarına mukabil, millî bir iman, herhalde gençlere daha kuvvetli, daha müspet bir rehber olurdu... Spor istiğrakin en yükseğini hissettiren bir tarikattır”* (İnanç, 1995, s. 59-63). CHP’nin yanı sıra bu dönemde Millî Türk Talebe Birliği’nin de (MTTB) de gençlik ile ilgili çalışmaları vardır. 1924-1938 yılları arası oldukça hareketli geçen bir dönemde Bulgaristan’da bazı Bulgarların Osmanlı mezarlarını tahrip etmelerinde ötürü MTTB 17 Nisan 1933’te bir protesto gösterisi düzenlemiş ve sonrasında pek çok genç gözaltına alınmıştır (Yalsızuçanlar, 2011). Bunun yanında Vagon Li olayı MTTB’nin gençlerle ilgili politikalarda öne çıkmasında büyük etken olmuştur. 23 Şubat 1933 günü Vagon Li şirketi müdürü çalışanlardan birinin Türkçe konuşması üzerine işten çıkarılması üzerine patlak veren olaylarda basın ve gençler büyük tepki vermiş ve gösteriler düzenlenmiştir. Bu olay sonrasında gençler “Dil Mücadele Cemiyeti” adında bir teşkilat

kurmuşlardır (Cumhuriyet Gazetesi, 1933). Ancak II. Dünya Savaşı öncesinde gençlerin siyaset ve tarih sahnesinde ortaya çıkışları da belirgin bir şekilde yavaşlamıştır. Bu dönemde kurulan gençlik yapılanmaları ve özellikle izci teşkilatları askeri ve militarist bir görünümünden sakınmaya çalışmışlardır. (Bediz, 1955, s. 9) Buna neden olarak da dünya savaşlarının getirdiği yoksulluk ve bunun sonucu olarak hayata etki eden tüm olumsuzluklar gösterilebilir. CHP, 50'lere doğru bir politika değişikliği yaparak dini unsurlara karşı yaklaşmaya ve bu minvalde belirli adımlar atmaya da başlamıştır. 1946 yılında kurulan bir Meclis Komisyonu din derslerinin laikliğe aykırı bir husus teşkil etmediğine hükmederek bu noktada bir rapor hazırlamıştır. Bu rapor doğrultusunda 1 Şubat 1949 yılında özel bir genelge ile din dersleri uygulamaya konulmuştur. (Mardin, 2010, s. 14) Dini ön plana koyma çabası olarak medrese kökenli bir Profesör Şemseddin Günaltay'ı Başbakanlığa getiren CHP seçmene daha da yaklaşmayı hedeflemiş ancak bu tavizler ve jestler iktidarı elinde tutma başarısını getirmemiştir. Seçmenin kafasındaki “Allahsız Parti” imajında ters bir durum oluşturmamıştır. 1946-1950 yılları arasında çok partili hayata geçildikten sonra kurulan 24 partinin çoğunda din temelli bir hassasiyet bulunması bu yönden şaşırtıcı değildir. (Kaçmazoğlu, 1998, s. 31)

3.1.13. 1940-1960 Arası Dönemde Türkiye Gençliği

Çok partili hayata geçişte iç dinamiklerden daha çok dünyadaki dış gelişmelerin etkisi olmuştur. Nazi Almanya'sı ve Faşist İtalya karşısında liberallerin elde ettiği zafer ve II. Dünya Savaşı sırasında Türkiye'nin tarafsız tutumu ülkeyi demokrasi ile yönetilen ülkeler klasmanına daha da yakınlaştırmıştır. Bu süreçte gençlik yapıları ve siyaset ilişkileri sürecine ideolojik mücadeleler de eklenmiştir. Çok partili siyasi hayata geçişin dönem şartlarından ötürü zorunlu bir tercih olması Türk siyasetini ve doğal olarak gençlikle siyaset ilişkisini de etkilemiştir. Gençlerin tek tipleştirilmesi, ideolojik eğitimleri gibi eski politikalar yerine daha özgürlükçü gençlik örgütleri yerini almıştır. İkinci dünya savaşının getirdiği milliyetçi jenerasyon, savaş sonrası dönemde gençlerin siyaset sahnesinde daha değişik biçimlerde kendini gösterdiği bir hâle dönüşmüştür. 1947 ve sonraki dönemlerde gençlerin siyasi alanda daha çok var olduğu görülmektedir. Sol görüşlü öğrenci ve öğretmenlere karşı blok hareketler tertibi ve Atatürk ile ilintili farklı bir mücadeleye dönüşmüş ve bu da geniş çapta protestolara neden olmuştur. Özellikle Büyük Doğu Dergisi'nde Atatürk aleyhtarı yayınlar yapılması üzerine gençler protestonun dozunu artırmışlar ve zorunlu askerlik döneminin son ayını Anıtkabir'de nöbet bekleyerek geçirmeyi teklif etmişlerdir. (Cumhuriyet Gazetesi,

1947). Ancak gençlerin bu ilgisi ve protestosu iktidar tarafından oldukça temkinli olarak karşılanmış ve bu temkinli tutum gençler tarafından bir yasak olarak yorumlanmıştır. Gençlerin protestolarına karşı iktidarın temkinli davrandığı söylenebilir. Bu temkin gençler nezdinde bir yasak olarak algılanmıştır. Yasak olmasına rağmen Ulus meydanında yapılan gösteri sonrasında Sebahattin Ali'ye ait olan **Markopaşa** ve **24 Saat** isimli gazetelere baskın yapılmış ve burası ateşe verilmiştir. (Cumhuriyet Gazetesi, 1947). Bu dönemde Millî eğitim eski bakanlarından Hasan Âli Yücel de sol cenahta yer alan kişileri korumakla suçlanmış ve bu durum mahkemeye kadar taşınmıştır. (Cumhuriyet Gazetesi, 1947). ABD etkisinin oldukça zirvede olduğu ve ilişkilerin oldukça iyi gittiği bir dönemde kojontürel olarak bir komünizm karşıtlığı oluşması anlaşılabilir. ABD'ye karşı duyulan sempati ve Rusya'ya karşı duyulan tepki o dönemin basın diline de yansımıştır. ABD hakkında kitaplar, mecmualar, ABD'den Türkiye'ye gelen bilim adamları yapılan konferanslar bu döneme dair ipuçlarını vermektedir. “Ruslarla anlaşmak, antlaşmayla olmaz” şeklinde çıkışlar yapan Profesör Briggs bunlardan bir örnektir (Cumhuriyet Gazetesi, 1947). Bu durum yalnızca o dönemin politikacıları ve yetişkinleri için değil aynı zamanda gençler için de bir karşılık bulmuştur. Bu minvalde o dönemin gençleri Kemalizmi yıkmayı hedefleyen irtica ve komünizmle mücadele etme konusunda Anıtkabir'de yemin etmişlerdir (Cumhuriyet Gazetesi, 1947). ABD ile bu kadar yakın ilişki kurulmasında ekonominin ve işsizliğin en önemli etkenlerden biri olduğu görülmektedir. Özellikle gençler bu konuda özel çalışmalar içerisinde bulunmakta ve bu konuda halkı bilgilendirmeye ve Anadolu'da düzenlenen bazı etkinliklere katılmaya başlamışlardır (Cumhuriyet Gazetesi, 1947). Üniversite mezunu gençlerin bile işsiz kaldığına dair haberler ve buna dair iş birliğine dayalı bazı çözüm ve projeler sürekli basında yer almaktadır (Cumhuriyet Gazetesi, 1947).

19. yüzyılda ortaya çıkan Milliyetçilik akımı Osmanlının dağılmasında büyük bir etkiye sahiptir. Modern devlet biçimlerinin de milliyetçiliğin getirdiği bazı fikirlerle uyumlu olması bu akımı güçlendiren başka bir etki olmuştur. Bu noktada Osmanlı da son dönemlerde özellikle İTC'nin politik etkileriyle birlikte Osmanlıcılık ve İslamcılık ülküsüyle yola çıkmışlar ancak Balkan savaşlarında alınan yenilgiler ve politikaların genel olarak başarısız olmasından dolayı yalnızca Türklere yönelik bir milliyetçilik akımını siyasallaştırmaya ve resmileştirmeye çalışmışlardır. Bu, Türk Milliyetçiliğinin siyasal temelini oluşturmuş ve çeşitli yayınlar ve fikir adamları bu konularla ilgili yazılar yazmaya başlamış; Türk Yurdu Dergisi adlı bir mecmuada Osmanlıyı dağılmaktan kurtarıp Türkleri bir arada tutmaya çalışan yayınlar yapılması hedeflenmiştir. Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin, Yusuf Akçura gibi

öncü isimlerin yazılarıyla bu anlayışı tüm topluma yaymak istemişlerdir. Bu akımın içerisinde topraklarını geri almayı isteyen bir ülke arzusu da bulunmaktadır ancak Z. Gökalp gibi isimler bu tür bir arzu içerisinde olmamışlar ve İTC Osmanlı dönemi ve Balkan Savaşları döneminde bu tür bir politikayı hiçbir zaman belirlememiştir. Hatta bu yapılanma içinde Ermeni ve Rum üyeler ve milletvekilleri de yer almaktadır. Bu açıdan bakıldığında Milliyetçilik yeni Türkiye’de oldukça kabul edilen ve birleştirici bir gücü olan bir araç olmuştur. Osmanlıdaki Türkçülük yalnızca dış mihraklara karşı birleştirici bir unsurken 1940’lardan sonraki milliyetçi anlayışta ırkçı bir yön bulunmaktadır (Ertekin, 2002, s. 345-361). İsmet İnönü iktidara geldikten sonra da benzer bir anlayışın geçerli olduğu söylenebilir. Bunu Şükrü Şaraçoğlu’nun 5 Ağustos 1942’de Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaptığı konuşmada görebiliyoruz: *“Biz Türk’üz, Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız. Bizim için Türkçülük bir kan meselesi olduğu kadar ve en az o kadar bir vicdan ve kültür meselesidir. Biz azalan ve azaltan Türkçü değil, çoğalan ve çoğaltan Türkçüyüz ve her zaman bu yönde çalışacağız.”* (TBMM Tutanak Dergisi, 1942). II. Dünya Savaşı sırasında Almanya Dışişleri Bakanlığı özel olarak bir “Turancılık Masası” kurmuştur. Bu çalışmalarla Sovyetler’in Kafkaslardaki etkisini azaltıp bölgede iyice yalnızlaştırmak ve müttefik ülkelerde benzer modellemeler oluşturabilmek amaçlanıyordu. Bazı çevrelere göre farklı yorumlansa da Türklerden tanıdık isimlerle iş birliği yapmışlardır. Bunlardan biri de Enver Paşa’nın kardeşi Nuri Killigil’dir. Türkiye’deki ırkçı hareketlere o kadar büyük bir destek verilmişti ki ırkçı görüşlerin yayılmasına imkân sağlayan tüm basın ve yayının Almanlar tarafından finanse edildiği iddia ediliyordu. Bundan cesaretle Turancılık hareketi 1944 yılında faaliyetlerine hız vermeye başladı. Turancılığın güçlenmeye başladığı dönemde sola yakın bazı aydınların mesela Sabahattin Ali’nin vatan hainliği ile suçlanması ve karşı dava olarak Ali’nin Nihal Atsız’a açtığı dava ve buna benzer olaylar ırkçı hareketleri artırmıştır. Bu paralelde **Cumhuriyet Gazetesi** ana başlıktan verdiği haberle Turancıların gizli bir cemiyet oluşturduğunu, bu cemiyetin şifre yöntemiyle bir iletişim sağladıklarını ve tüm üyelerinin yakalandığını duyurmuştur (Cumhuriyet Gazetesi, 1944). Yakalananlar arasında Milliyetçi camianın önemli isimlerinden biri olan Alparslan Türkeş’in de bulunması dikkat çekmiştir. Yargılamalar sırasında gençlerin gösterileri devam etmiş ve tüm üyeler 26 Ekim 1945’te serbest bırakılmıştır (Cumhuriyet Gazetesi, 1947).

Bu olayların büyümesi sonucu Cumhurbaşkanı İnönü 19 Mayıs 1944, Atatürk’ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı’nda Turancılarla ilgili bir konuşma yapmak dahi açıklama yapmak zorunda kalmıştır. İnönü yaptığı konuşmada şunları söylemiştir: *“Türk*

milliyetçisiyiz, fakat memleketimizde ırkçılık prensibinin düşmanınız. Memleketimizde politika garezleri için uydurulan ırkçılık önderlerinin çok acı faciaları hatıralarımızda canlıdır. 1912 senelerinde Rumeli’de tutunmak için tırnaklarıyla kayalara yapışarak son gayretlerini sarf eden Türk erlerine Arnavut Priştineli Hasan ve Derviş Hima ile beraber arkadan hücum tertipleyenlerin, Türk ırkçı politikacısı olduğu, Büyük Millet Meclisince ispat olunmuştur. Politika icabı diye tefsir etmekte en ufak bir güçlük çekmeyen bu adamlar, sözlerine inanıp daha büyük bir felakete uğradığımız zaman gene ‘Politika icabıdır’ diyerek yeni bir fesat prensibi yaratmaktan geri kalmayacaklardır” (Ulus Gazetesi, 1944).

Bu konuşma üzerine Maarif Bakanlığı da bir tamim yayınlarak konuşmayı tüm okullarda okutmuş ve İrkçi-Turancı olaylardan gençlerin etkilenmemesi için okullardan bu sorunla mücadeleyle dönük raporlar istemiştir (Koçak, 1986, s. 301). Bu tartışmalar 1950 sonrasında da devam etmiş ve Demokrat Parti Milletvekillerinden Hamit Şevket İnce Mecliste yaptığı konuşmada şunları ifade etmiştir: *“Muhterem arkadaşlar, ciddiden hayati bir mevzu üzerinde bütün dikkatimizle ayakta durmaktayız. Birçok mevzularda hayatidir der geçer gideriz. Adeta bu tâbir belki kalıplaşmıştır. Canlı manasıyla arz ediyorum çok hayati ve vatanî bir mevzu üzerindeyiz. Komünizm nedir, irtica nedir, Bolşevizm nedir, Hilâfetçilik nedir? Ve bütün bunlar memlekete ne zararlar getirebilir? Bunlar nereden kopup gelmiştir ve Türkiye’nin sinesinde nasıl bir teşekkül yaratmıştır? Türkiye bunun üzerinde dikkat ve isabetle durmak mecburiyetindedir”* (TBMM Tutanak Dergisi, 1951). İrkçılık üzerine devam edegelen bu tartışmalar Osmanlı’dan beri tazeliğini korumuştur. Tek Partili Dönem’de ise hem ırkçılık hem de İslamcılık özellikle reddedilmiştir. Mustafa Kemal’in de söylediği sözlerde ve özellikle Eskişehir’de yaptığı konuşmada bunu görmek mümkündür.

3.1.14. Çok Partili Sisteme Geçiş Sürecinde Kurulan Gençlik Teşkilatları

4 Şubat 1945’ten Türkiye’nin imzaladığı Yalta Antlaşması’yla Türk vatandaşlarına dönük belirli hürriyetler verilmiş, demokrasi adına olumlu bazı adımlar atılmış ve dernek kurma yasağı kaldırılmıştır. Bu yasağın kalkmasına binaen sağlanan imtiyazlar ise şunlardır:

“a) Sınıfların Örgütlenme Özgürlüğü

b) Parti Kurma Özgürlüğü

c) Vicdan Özgürlüğü

d) Basın Özgürlüğü...”

Bu özgürlüklerin tanınmasıyla Türkiye’de Çok Partili Döneme geçiş, bu çerçevede Demokrat Parti’nin kurulması ve 1950 sonrası dönemde etkin olacak bir dizi örgütlenmelerin ortaya çıkması, siyasi ve sosyal alanlarda pek çok değişikliğin yapılması gibi yenilikler gelmiştir. Bu süreçte yeni partiler ve dernekler de kendine yer bulmuştur.

Yalta Antlaşma’sının ardından çok partili sisteme geçiş yapılmasıyla çok sayıda yeni dernek ve parti kurulmuştur. Bu oluşumları kısaca sağcı ve solcu oluşumlar olarak ikiye ayırmak mümkündür. Bu derneklerden ilki sağ kökenli “Türk Kültür Ocağı Derneği” 1946’da kurulmuştur. Derneğin kuruluş felsefesi ve amacı aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır: *“Türk milliyetçiliğini işlemek ve yaymak, Türk tarih şuuruna dayanan kültür birliği ve hürriyet fikirlerini işlemek ve kökleştirmek; Türkler arasında toplumsal dayanışma fikirlerini yaymak; Türk ahlak, adap ve geleneklerine uygun yaşamayı ve millî mukaddesata (kutsal şeylere) saygıyı telkin etmek; Türk kültürüne yapılan saldırılarla ve milliyetçiliğe aykırı fikirlerle fikir yoluyla mücadele etmek; milliyetçiler arasındaki bağları güçlendirmek; gençliğin kültür ve ahlak bakımından memleket ve dünya meselelerine aşinalık yönünden örnek Türk milliyetçileri hâlinde yetişmesine çalışmak”* (Kabacalı, 2007, s. 108). Enver Paşa’nın kardeşi Nuri Killigil’in de desteklediği bir diğer sağcı dernek de “Türk Kültür Çalışmaları Derneği”dir. Dernek en çok ismini “Ergenekon Bayramı” adıyla düzenlediği organizasyonlarla duyurmuştur. İlginç bir başka nokta ise derneğin kurucularının neredeyse tamamının öğrencilerden oluşmasıdır. . Bu isimler; Behram Atamer (Hukuk), Kemal Şahin (Tıp Öğrencisi), Ahmet Mirkelamoğlu (İktisat Öğrencisi), Ali Gür (Teğmen), Celal Sungur (Tıp Öğrencisi), Ömer Tekinoğlu (İktisat Öğrencisi), Ziya Işıldak (Öğretmen), Osman Nedim Tuna (Edebiyat Öğrencisi), İlhan Darendelioğlu (Edebiyat Öğrencisi), Müfit Adil Çulcuoğlu (Hukuk Öğrencisi), Kemal Göksel (Hukuk Öğrencisi), Rıza Serhatoğlu (İktisat Öğrencisi), Necati Balaşoğlu (Hukuk Öğrencisi), Doğan Can (Tıp Öğrencisi), Fethi Gemuhluoğlu (Hukuk Öğrencisi), Namık Tekin Turan (İktisat Öğrencisi) ve K.Abbas Altuntaş (Edebiyat Öğrencisi). Kurulan diğer bir dernek de daha radikal görüşlere sahip ve eylemci bir politika güden “Türk Gençlik Teşkilatı”dır. Bu derneklerin tamamı 1950 yılında “Milliyetçiler Federasyonu” çatısı altında birleşmişler ve bir sonraki genel kurulda da “Türk Milliyetçileri Derneği” adıyla bu birliği sürdürmeye karar vermişlerdir.

II. Dünya Savaşı yıllarında sol görüşe sahip gençler kendilerini dışlanmış ve hedef gösterilmiş olarak ifade etmektedirler. Turancı görüşe sahip gençleri olayları körüklemekle

suçlamışlardır. Türk Talebe Birliğini de olaylara seyirci kaldıkları suçlamışlardır. Bu suçlamalarını şu şekilde dile getirmişlerdir: *“Türk Talebe Birliği faşistlerin taşkınlıklarına seyirci kalmış ve kendisine düşen önemli vazifeleri başaramamıştır.”* İfadeleriyle bu kızgınlıklarını dile getirmişler ve bunun üzerine harekete geçerek yeni bir örgüt kurma yolunu seçmişlerdir. Kurulan birliğin adı *“İlerici Gençlik Birliği”*dir. Bu birlik, İrkçı-Turancı hareketlere karşı alacakları tavrı, amaç ve hedeflerini şu şekilde açıklamıştır: *“İnkılap öncesi Türkiye’inde, o devrin çapraşık siyasi muhitinde türemiş ve zararları acı tecrübelerle öğrenilmiş Turancılık ve İslamcılık gibi cereyanları Osmanlı İmparatorluğunun diğer kalıntıları gibi bertaraf ederek yerine Kemalizm’in mukaddes umdelerinden biri olan Türk milliyetçiliğini koyduk. Nazi ajanları yurdumuzda da bir beşinci kol kurmak maksadı ile başarılı teşebbüslerde bulunmuşlardır. Alçakça faaliyetini gizleyebilmesi ve milleti, bilhassa gençliği iğfal edebilmesi için maske kullanması icap ediyordu. İşte bu maske ırkçılık, Turancılıktır”* (Taylak, 1969, s.171-172). Bu sol gençlik birliği amaç olarak üniversite gençliği örgütlemek ve onların haklarını savunmak için kurulmuştur. O dönem Türk siyasetindeki ABD eksenli kayma ve Rusya’dan uzaklaşma eğilimi sonrası sol görüşlü gençlerin kendilerine yeni bir yol bulma arayışı olarak da görülebilir (Ertem, 2009, s.377-397). Bu birlik dönemin siyasi ortamında çalışmalarına devam etme imkânı bulamamıştır. 1944 yılında “Milli Demokratik Devrim Tezi”nin teorisyeni olan Mihri Belli tarafından “İlerici Gençlik Birliği” kurulmuş fakat kısa süre içinde ülke içinde gizli faaliyetlerde bulunduklarına dair suçlamalar ile üye gençlerin büyük bir kısmı tutuklanmış ve faaliyetleri yasaklanmıştır.

Solcu gençlik dernekleri ve yapılanmaları dönemin siyasi atmosferi içinde sürekli göz hapsinde ve siyasi anlamda baskı altında olmalarına rağmen varlıklarını devam ettirmişlerdir. 1944’te kapanan “İlerici Gençlik Birliği”nin yerine 1946 yılında yeni yapılanmalara gitmişlerdir. Türkiye Gençlik Derneği bu dönem kurulan derneklerden bir diğeridir. 1946 yılında Ankara merkez olarak kurulan bu derneğin kurucuları: Orhan Çutay, Şevki Akşit, Behram Karaküçük, Nabi Dinçer, Celal Araz, Melahat Türksal ve Mümtaz Göktürk’tür. Bu dernek faaliyet olarak daha çok fakir aileler, köyler ve köycülük, ihtiyacı olanlara sağlık desteği sunmak gibi konular ile ilgilenmiştir. Bu derneğin birçok üyesi Türkiye Komünist Partisi’ne üyeydi. Bundan dolayı yöneticilerinin bir kısmı komünist propagandasından dolayı tutuklanıp yargılanmıştır (BCA, 030016540714). Bu kimselerin hükûmet aleyhinde konuşma yaptıkları ve bu yüzden tutuklandıkları ifade edilmiştir. İstanbul’da faaliyet gösteren “Yüksek Tahsil Derneği” 1946 tarihinde kurulan “İstanbul

üniversite ve Yüksekokullar Öğrenciler Birliği” nin yerine kurulmuştur. Solcu derneklerinden bir diğeri de “Türkiye Gençler Derneği”dir. Bu dernek kendisini 1949 yılında feshetmiştir. Bu dernekte 1952 yılında üyelerinin komünist faaliyetler yürüttüğü öne sürülerek tutuklanmaları neticesinde kapanmıştır (Sargın ve Diğerleri, 1997, s.44).

3.1.15. 1950-1960 Dönemi Politikaları ve Gençlerin Faaliyetleri

Türkiye’de 1950 -1960 arası dönemde Demokrat Parti iktidardadır. Dönemin Başbakanı olan Adnan Menderes Hükûmet Programı’nı belirlerken gençlerin millî bilince sahip olmalarını ve geleneklerine bağlı bir şekilde hareket etmelerinin yanı sıra yüksek bir bilgi düzeyine sahip olmalarını istemiştir (Tangülü, 2012, s. 393). Demokrat Parti iktidarı döneminde gençlik teşkilatları kurulup gençlik ile ilgili gençlik politikaları gündem olmaya başlamıştır. Buna rağmen bu dönemde gençlik politikalarının başarıya ulaştığı söylenem. Bu durumun sebepleri şu şekildedir:

“1) Artan nüfusa paralel olarak iş imkânlarının yeterli ölçüde harekete geçirilememesi,

2) Gençlerin siyasetle uğraşmasına karşı partinin mesafeli yaklaşım sergilemesi,

3) Seçimlerde alınan galibiyetlere güvenilerek gençlik yapılanmasına ilgisiz kalınması,

4) 6-7 Eylül olaylarının yaşanması,

5) Basına karşı baskıcı bir yaklaşım sergilenmesi ve bunun gençler üzerinde tepkiyle karşılanması,

6) Gençlik politikalarına öncelik verme konusunda parti yönetiminin geç kalması,

7) 1957 seçimlerinden sonra Demokrat Parti’nin gençlik politikalarına önem vereceklerini belirtmesi ve geçmişte gençlerle ilgili konuları fazla önemsemediklerini kabul etmesi,

8) Parti politikalarının gençlik kuruluşları ile uyumlu olmaması ve uyum içinde çalışamaması,

9) 1960 yılındaki darbeye giden süreçte öğrenci olaylarının yaşanması” (Öz, 2014, s. 71).

3.1.16. 1960-1980 Dönemi Politikaları

1960-1980 arası dönem Türkiye’de yönetim alanında baskının fazla olduğu ve darbeler dönemi olarak bilinmektedir. Bu dönemde gençlik politikaları yetersiz olduğu için uluslararası aktörlerin gençlik üzerinde çok büyük bir yönlendirmesi olmuştur. 1960-1980 yılları arasındaki dönemde toplum büyük bir bölünme yaşamış, gençlerde bu bölünmenin aktörleri arasında yer almıştır. Sosyalizm, kapitalizm, faşizm, komünizm gibi ideolojilerin etkisi altında kalmışlar ve sağ-sol şeklinde bölünüp birbirlerini öldürmüşlerdir (Demirtürk, 2015, s. 157). Sonuç olarak bu dönemde gençlik ile ilgili politikalar yetersiz kalmış toplum içinde yaşanan ideolojik bölünmelerin kötü sonuçları olmuştur. Toplumdaki karmaşalar beraberinde darbeleri getirmiş ve bu durum Türkiye’yi geriye çekmiştir. Bu dönemki gençlik politikalarını anlamamız için politik durumu iyi analiz etmek gerekir (Kaya, 2020: 385-396).

3.1.17. 1980-2000 Dönemi Politikaları

1980 darbesi ile Türkiye’de farklı bir döneme girilmeye başlanmıştır. Darbe sonrasındaki hükûmette görev alan Turgut Özal Cumhurbaşkanı ve Başbakan olarak görev yapmıştır. Turgut Özal gençlik politikalarını belirlerken, millî duruşa sahip, kendi tarihini, millî ve manevi değerlerini bilen ve bilimsel taraflarını geliştirmelerine yönelik faaliyetleri ön plana çıkarmıştır (Ayaz, 2015, s. 332). Turgut Özal sonrası dönemde koalisyon hükûmetleri döneminde gençlik ile ilgili kayda değer bir gelişme olduğunu söylemek güçtür. Türkiye’de gençlik politikaları her dönem farklılık göstermekte ve farklı uygulamaların ön plana çıktığı görülmektedir. Gençlik çalışmaları örneklerine bakıldığında gençlik kuruluşları, sosyal ortamlar, değişim programları, siyasi parti gençlik oluşumları, mezun dernekleri, spor kulüpleri ve gençlik kulüpleri şeklinde sıralanabilir. Genç nüfus bakımının büyük bir potansiyele sahip olan Türkiye, bu potansiyeli değerlendirmek için gençlere istihdam alanı oluşturması gerekmektedir. Gençler ile ilgili etkili politikalar geliştirilmemesi durumunda toplumsal olarak sorun çıkma riski bulunmaktadır (Acar, 2008, s. 1).

3.2. 2000-2022 Arası Gençlik Refahı ile İlgili Çalışmalar

3.2.1. Hükûmet Programlarında Gençliğe Yönelik Bulgular

Hükûmet programlarında gençliğe yönelik uygulamalar ve bulgular 2002 yılında göreve gelen 58. Hükûmet Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile başlayan yeni dönemden şimdiye kadar olan uygulamalar ve hükûmetin faaliyetleri üzerinde durulacak olup hükûmet programları değerlendirilecektir.

3.2.2. 58. Hükûmet Programı'nda (2002-2003) Gençliğe Yönelik Bulgular

58. hükûmet Abdullah Gül tarafından kurulmuştur. Kendisinin açıklamış olduğu Hükûmet Programı'nda genç ve gençlik ile ilgili terimler 15 defa kullanılmıştır. Açıklanan programda gençlik politikası ile ilgili şu ifadeler kullanılmıştır: *“Bilgisayar yazılım teknolojisi alanında, Silikon Vadisi örneğinde olduğu gibi, teknoloji öbekleri oluşturmak; kendi işini kuracak insanlara proje ve düşük faizli kredi desteği sağlamak, gençlere uygulamalı meslek edindirme eğitimi vermek, gençlerin istihdamında özel vergi ve sigorta primi indirimlerine gitmek, istihdam vergilerinin yükünü azaltmak ve kayıtlı istihdamı özendirmek önemli satırbaşlarıdır”* (URL-15). Burada gençlerin istihdamı hususuna vurguda bulunularak teknolojik açıdan meydana gelen gelişmelere gençlerin kayıtsız kalmayacak şekilde bu alana yönlendirilmeleri hedeflenmiştir. Programın politikaları arasında gençlere bilgisayar yazılımı alanında gelişmeleri için kredi desteğinde bulunulması, vergi ve sigorta primi indirimleri gibi kolaylıklar sağlanması yer almaktadır. Gençlerin işsizlik sorunlarının önüne geçmek programın öncelikleri arasındadır. Hükûmet gençlerin ekonomik olarak bağımsızlıklarını erken yaşlarda kazandırarak gençlerin ülke ekonomisine katılımını sağlamaya çalışmaktadır. *“Psikososyal problemlere sebep olan ve kimlik bunalımı olarak yansıyan güven problemi ve gelecek kaygısı, gençlerimizi yurtdışında farklı arayışlara sevk etmektedir”* (URL-15). 58. Hükûmet Programı'nda yer alan bu maddeler, gençlerin Türkiye'de kendileri açısından gelecek görmediklerini, bu sebepten ötürü de yurtdışında yaşama fikrine sıcak yaklaştıkları, bu durumun önüne geçmek için ise gençlere güven aşılması gerektiğine işaret etmektedir. Hükûmet programlarına olan güvenin artırılması için sosyal ve psikolojik problemlere sebep olan faktörlerin belirlenmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Genel olarak gençlerin kimlik arayışı içinde olmaları çözülmesi gereken bir problem olarak hükûmet programında yer almış ve çok yönlü ele alınması

gerekmektedir. İstihdam hususunda uygulanacak bu politika etkili olması durumunda gençlerin yaşadıkları ya da yaşaması muhtemel sorunların önüne geçilmesi sağlanacaktır. Hükûmet Programı'nın eğitim ile ilgili kısmında şu ifadeler yer almaktadır: *“Nüfusumuzun yüzde 52'sinin çocuk ve gençlerden oluşması ve dünyanın en genç ülkelerinden biri olmamız, eğitime öncelik vererek eğitimin niteliğini yükseltmemiz açısından büyük bir önem taşımaktadır. Eğitim sistemimiz, çocuk ve gençlerimizin gelecek kaygısının sebebi değil, güvenli bir geleceğin dayanağı olmalıdır”* (URL-15). Türkiye’de eğitim politikaları alanında en çok öne çıkarılması gereken hususlardan biri de nüfusun çoğunun gençlerden oluşuyor olmasıdır. 2002 yılı itibariyle nüfusun hemen hemen yarısının çocuk ve gençlerden oluşuyor olmasına dikkat çekilerek hükûmetin oluşturduğu programda eğitim alanında politikalara da yer verilmiştir. Eğitiminin nitelik anlamında yetersiz olduğu ve gençlerin daha iyi bir geleceğe sahip olabilmeleri için eğitim sisteminin yeniden revize edilmesine gerek duyulduğu vurgulanmıştır. 58. Hükûmetin açıkladığı programda gençlik ile ilgili politikalar çok yönlü bir şekilde ele alınmış olmasına rağmen Ocak 2003 tarihinde açıklanan “Acil Eylem Planı”nda gençlik ile ilgili politikalar yer verilmemiştir. Bu eylem planında sağlıklı bir toplum, kentleşme sorunları, nitelikli eğitim, turizm, tarım ve hayvancılığın yanı sıra madencilik, enerji ve yolsuzlukla mücadele gibi başlıklar yer almaktadır. 58. Hükûmet Programı’nda gençlik politikaları Türkiye’nin diğer potansiyelleri ile değerlendirilip şu ifadeler kullanılmıştır: *“Hükûmetimiz, ülkemizin genç ve dinamik nüfusu, eşsiz coğrafi konumu, zengin doğal kaynakları ve engin kültür birikimiyle yeni dünyanın en etkin bir üyesi olma potansiyeline sahip olduğuna kesinlikle inanmakta ve bütün bu olup bitenleri hak etmediğini düşünmektedir”* (URL-15). 2002 tarihinde göreve başlayan 58 Hükûmet tarafından oluşturulan Kalkınma ve Demokratikleşme Programı’nda gençlik ile ilgili politikalar şu şekilde açıklanmıştır:

1. Gençlerimizin ülke yönetimine her platformda katılımı sağlanacak, bu amaçla siyaset okulları ve gençlik dernekleri desteklenecektir.
2. Eğitimin nitelikli hâle gelmesi ve gençlerin sosyal etkinliklere katılımı için sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve yerel yönetimlerle iş birliği yapılacaktır.
3. Kırsal kesimde yaşayan ve olanakları sınırlı olan gençlerin gelişimi ve sorunlarının çözümü için özel çaba gösterilecektir.

4. Gençlerin fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimine zarar veren faaliyet ve yayınlarla ilgili önlemler alınacaktır.

5. Gençlerin ulusal ve uluslararası yarışmalara katılmaları teşvik edilecek olup gençlere eğitim ve iş olanakları açısından yeni fırsatlar sunulacaktır.

6. Gençlerin bilimsel, sanatsal ve kültürel faaliyetlere katılım göstermeleri teşvik edilecektir.

7. Gençlik merkezleri oluşturularak gençlerin istek ve beklentilerini karşılamak için çalışılacaktır. Ayrıca bu merkezler yurtdışında yaşayan gençlerin asimile olmasını önlemek için çalışmalar yürütecektir.

8. Türkiye'de ve dünyada yaşanan değişimler dikkate alınarak gençler için etkili ve sürdürülebilir bir spor politikası oluşturulacaktır.

9. Engelli gençlerin sportif etkinliklere katılması için yeni projeler uygulamaya geçirilecektir.

10. Yerel yönetimlerin gençlere ve genç sporculara daha fazla kaynak ayırması için yasal düzenleme yapılacaktır.

11. Üstün yetenekleri gençlerin tespit edilerek özel eğitim almaları için çalışmalar yapılacaktır (URL-15). Bu maddelere içerik olarak bakıldığında, gençlerin sosyoekonomik, fiziksel, psikolojik olarak gelişmelerine katkıda bulunmak için politikalar oluşturulmuş ve uygulanmaya başlamıştır. Ülkedeki bütün gençlerin eşit şartlarda desteklenmesi ve hayata katılımlarının sağlanması önemli bir gelişmedir. Yanı sıra geleceğin yöneticisi kabul edilen gençlerin ülke yönetimine katılımlarını desteklemek için çalışmalar yürütüleceği ifade edilmiştir. Türkiye genç nüfusa sahip olduğu için büyük bir potansiyele sahiptir. Hükûmet programında da bu konu üzerinde durulup bu yönde çalışmalar yapılacağı vurgulanmıştır.

3.2.3. 59. Hükûmet Programı'nda (2003-2007) Gençliğe Yönelik Bulgular

59 Hükûmet Programı Başbakan Recep Tayyip Erdoğan döneminde oluşturulmuştur. Bu programda gençlik ile ilgili yapılan çalışmalar ve gençlik terimi 8 kez zikredilmiştir. Bu program önceki hükûmetin devamı niteliğindedir. Bu programda gençler ile ilgili dikkat çeken konuların başında eğitim sorunları gelmektedir. Gençlerin eğitilmeleri hususunda

yeterince çalışma yapılmadığı ve gençlerin eğitimsiz bırakıldıkları vurgulanmıştır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki genç nüfusun eğitimi için yeterli düzeyde çalışma yapılmadığı ve aynı zamanda terör örgütlerinin eğitim almamış gençleri kandırarak dağa çıkmalarına neden olduğu ifade edilmiştir. Bu doğrultuda eğitim alanında hızlı bir aksiyon göstererek ilerleme kaydedilmesi gerektiği bu programın öne çıkan başlıkları arasındadır. Hükûmet Programı'nın devamında gençlerin geleceğe umutlu bir şekilde bakabilmeleri için hükûmetin sorumluluk aldığı ve gençlerin ilgi alanlarına göre kaliteli bir eğitim alacakları ifade edilmiştir. Bu sayede gençlerin ülkede daha rahat ve güvenli hissederek yaşama hususunda isteklerinin artacağı vurgulanmıştır. 59. Hükûmetin gençlik ile ilgili politika ve hedeflerine dair öne çıkan maddeler şunlardır:

“Gençlik, ülkenin sadece zenginliği değil, aynı zamanda dinamizminin ve değişim potansiyelinin de kaynağıdır. Dolayısıyla, genç nüfusa sahip olmak, Türkiye için büyük bir imkândır. Hükûmetimiz, toplumun gençlere, gençlerin de Türkiye'ye güvenini sağlamayı temel hedefleri arasında görmektedir. Seçilme yaşı 25'e indirilecektir. Özgür düşünceli, kendi başına karar verebilen, sorgulayan, kendi toplumunun ve evrensel doğrulardan haberdar olan ve hayatın güçlükleriyle baş edebilecek donanımlı ve yetenekli gençler yetiştirmek, önemli hedeflerimiz arasındadır” (URL.16). Değişimin olması için gençlik politikalarının temel olması ve bu konuya ehemmiyet gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Türkiye'nin genç nüfus potansiyeli açısından müthiş bir güce sahip olduğu vurgulanan konular arasındadır. Yine gençlere yönelik spor politikalarının geliştirileceği bu programda yer alan hususlardan biridir. Sporun bütün branşlarında uluslararası düzeye ulaşılması gerektiği ve spor politikalarının temel odağında bu konunun yer alması ve bu doğrultuda bütçe ayrılacağı vurgulanmıştır. Yanı sıra gençlerin bütün yönlerden gelişimlerini sağlamak amacıyla hareket edileceği ve gelişimlerine katkı sağlanacağı belirtilmiştir. Toplumun değerlerine saygılı, nitelikli gençler yetiştirmek için gençlik politikalarına yer verileceği ve farklı alanlarda çalışmalar yapılacağı ifade edilmiştir (Akay, 2024: 1290-1291).

3.2.4. 60. Hükûmet (2007-2011) Programı'nda Gençliğe Yönelik Bulgular

60. Hükûmet Programı Recep Tayyip Erdoğan'ın ikinci döneminde oluşturulmuştur. Bu programda genç veya gençlik terimleri 5 kez zikredilmiştir. Programın içinde yer alan ifadeler şu şekildedir: *“Nitelikli, girişimci, özgüveni yüksek, millî ve manevi değerlerine sahip çıkan bir gençlik, ülkemizi hak ettiği yere taşıyacak temel varlığımızdır. 'Önceliğimiz,*

gençliğin her anlamda donanımlı, temel değerlere sahip çıkan bireyler olarak yetişmelerini temin etmek, onları zararlı alışkanlıklardan korumak ve istikbale güvenle bakmalarını sağlamaktır” (URL.17). Gençlik ile ilgili maddeler sınırlı olduğu için ilerleyen süreçte gençlere yönelik çalışmaların yoğunlaştırılacağı ifade edilmiştir. Yanı sıra gençlik ile ilgili yapılacak olan girişimcilik faaliyetlerine destek verileceği, iş hayatında gençlerin daha aktif olarak yer almalarını sağlamak hedeflenmiştir. Daha önceki hükûmet programlarında yer alan gençlerin özgüvenli olmalarını desteklemek bu programda da yer almıştır. Millî ve manevi değerlere sahip çıkan bir gençlik yetişmesi bu programın hedefleri arasındadır. Ayrıca bütün teknolojik gelişmeleri takip eden “zararlı alışkanlıklardan uzak duran bir gençlik politikası” bu programın diğer hedefleri arasındadır (Akay, 2024: 1291).

3.2.5. 61. Hükûmet Programı’nda (2011-2014) Gençliğe Yönelik Bulgular

61. Hükûmet Programı Recep Tayyip Erdoğan’ın üçüncü döneminde oluşturulmuştur. Bu programda genç ve gençlik ile ilgili kavramlar 9 kez zikredilmiştir. Bu doğrultuda ilk olarak gençlerin istihdamına yönelik istihdam eden işletmelere sigorta prim ödeme desteğinde bulunulacağı belirtilmiştir. Gençlerin toplum içinde ekonomik olarak iyi bir duruma gelmelerini sağlamak için yapılan çalışmaların yanında gençlerin sosyal anlamda da gelişmelerini sağlamak için politikalar yapılması bu program dâhilindedir. Bununla amaçlanan ülkeye ve topluma faydalı bireyler yetiştirilmesi ve uzun vadede ülkeye önemli faydaları olacağı vurgulanmıştır. Yanı sıra toplumun sosyoekonomik açıdan refah düzeyinin yükselmesi için çalışılacağı ifade edilmiştir. Gençlerin siyasi hayata katılımını teşvik etmek için seçilme yaşı 25’e düşürülmüştür. Bu sayede gençlerin geçmişe oranla siyasete girmeleri daha da artmıştır. Üniversite ve diğer basamaklarda öğrencilere burslar verilmesi Hükûmet Programı’nda yer alan konulardan biridir. Tabii öğrencilerin kaldığı yurtların şartlarının iyileştirilmesi için çalışmalarda yapılmıştır. Yurt dışı fırsatlarından gençlerin istifade etmeleri için kontenjan sayılarının arttırılacağı, programın gençlik ile ilgili öne çıkan maddeleri arasındadır. GSB’nin kurulduğu ve bu kurumun temel amacının ülkenin gençlerine daha faydalı şekilde hizmet sunulması olduğu belirtilmiştir. Bakanlığın çalışmaları gençlere yönelik özel politikalar üretilmesi adına bir fırsat olarak görülmüştür. Ayrıca gençlerin STK’lara üye olmaları ve bunun teşvik edilmesi bu programın politikalarından bir diğeridir. Burada gençlerin sorunlarını bu platformlar aracılığıyla daha rahat bir şekilde ifade etmelerine yardımcı olmak amaçlanmıştır (URL.18). Hükûmet Programı,2011).

3.2.6. 62. Hükûmet Programı'nda (2014-2015) Gençliğe Yönelik Bulgular

62. Hükûmet Programı dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu döneminde oluşturulmuştur. Bu programda genç ve gençlik ile ilgili terimler 14 kez kullanılmıştır. Programın içinde gençliğe yönelik yer alan ifadeler şu şekildedir: *“Gençlerimiz bugünün enerjisi, yarınlarımızın ise teminatıdır. Ülkemiz, bu hazineye diğer ülkelere kıyasla daha fazla sahiptir. Hükûmetlerimiz döneminde gençlerimizin hem aile içinde hem yaşadıkları çevrede hem de okullarda ve sosyal mekânlarda iyi yetişmeleri, bilinçli birey olmaları, kültür ve spor ile hem ruhen hem de bedenen güçlenmeleri için pek çok önemli adımlar attık.” “Seçilme yaşını 25’e düşürerek gençlerin siyasete daha fazla katılımının önünü açtık. Önümüzdeki dönemde seçilme yaşını 18’e düşürme hedefimizi burada tekrar ifade ediyorum.” “Gençlik ve spor yatırım bütçesini 15 kat artırdık. Kredi ve Yurtlar Kurumunun bütçesini 11 kat artırdık. Yükseköğrenim yurt kapasitemizi 2002 yılına kıyasla 2 kattan fazla artırdık. Yurtların hem kapasitesini hem de fiziki durumlarını iyileştirerek, tüm yurtlarda tek kişilik veya 3 kişilik odalara geçmeyi hedefledik. Öğrencilerimiz artık otel konforundaki yurtlarda yaşıyorlar. 2003 yılında 194 olan yurt sayısını 81 il, 147 ilçe ve 2 yurtdışı olmak üzere 2014 yılı itibariyle 384’e ulaştırdık. 2014 yılı başından Ağustos ayına kadar yurt yatak sayımızı 30.000 adet artırarak 335.000 yatak kapasitesine ulaştık. 2014 yılı sonuna kadar alınacak olan yurtlarla 50.000 daha artırarak 385.000 yatak kapasitesine ulaşılacaktır. 2015 yılı için şimdiden toplam 65.000 yataklık yurt sözleşmesi yapılmış olup bu kapasitenin 115.000 daha artırılarak yurda 62. Hükûmet Programı 79 ihtiyaç duyan bütün öğrencilerimizin devlet yurtlarında barındırılması hedeflenmektedir. “2002 yılında burs ve kredi alan kişi sayısı 857.341 iken, 2014 yılında bu sayı 1.245.000’e ulaşmıştır. 2003’ten bu yana müracaat eden her üniversite öğrencisine burs veya öğrenim kredisi verdik.” “Yurt dışı eğitim ve değişim programlarından yararlanan öğrenci sayısını artırdık.” “2002 yılında 74 adet olan Gençlik Merkezi sayısını 2014 yılında 182 adete çıkardık. Halen 187 adet Gençlik Merkezimizin yapımı devam etmekte olup, bu sayıyı daha da artıracğız. Üniversiteler ve meslek kuruluşları ile iş birliği içinde gençler için iş kurma ve geliştirme merkezleri kuracağız. Gençlerimizi toplumun değerlerine yabancılaşmadan, bilgi ve tecrübe ile donatarak meslek sahibi ve rekabet gücü yüksek bireyler olarak yetişmeleri için eğitimden istihdama kadar her alanda gerekli tedbirleri alacağız. Eğitim çağındaki gençlerimize, çalışan gençlerimize ve bilhassa eğitim ve istihdam dışında kalmış, herhangi bir kurumsal desteğe uzak olan gençlerimize yönelik sanat ve spor olanaklarını artırma, uygun şekilde rehberlik yapma ve kendilerine olan güvenlerini artırma yönünde her türlü*

hizmetlerimizi güçlendirecek ve gençlerimize sahip çıkacağız.” “Bağımlılık yapan alışkanlıkları özendirici yayınlar ile medyada yer alan olumsuz rol modellerin ön plana çıkmasını önleyeceğiz. Ayrıca, toplumun bütün kesimlerini kapsayacak sağlıklı yaşam programlarımızı hayata geçireceğiz. Yeni dönemde madde bağımlısı, eğitimi tamamlamamış ve uygun şekilde istihdam olanaklarına erişememiş bir tek gencimizin kalmaması nihai hedefimizdir” (URL.19). Programın içeriğinde genç nüfusun siyasi hayata katılımını teşvik etmek için seçilme yaşı 18’e düşürülmüş, burs ve kredi gibi imkânlar arttırılmış, KYK’lardan daha çok gencin istifade etmesi sağlanmıştır. Ayrıca Gençlik Merkezi sayıları, yurtdışı öğrenci değişim programları ve bağımlılıkla mücadele merkezlerinin sayıları arttırılmıştır.

3.2.7. 64. Hükûmet Programı’nda (2015-2016) Gençliğe Yönelik Bulgular

64. Hükûmet Programı Ahmet Davutoğlu’nun 3. kez Başbakan olduğu dönemde oluşturulmuştur. Gençlikle ilgili politikaların diğer programlara göre daha yoğun bir şekilde çalışmaların olduğu bu programda gençlik ile ilgili farklı bir başlık açılmıştır. Genç ve gençlik ile ilgili kavramlar bu programın içinde 45 kez zikredilmiştir. 64. Hükûmet Programı’nda gençlik ile ilgili maddeler şu şekildedir:

1. Gençlerin sosyal hayatta karar alma süreçlerine aktif katılımları için çalışılacaktır.
2. Seçilme yaşı 18’e indirilecektir.
3. Genç işsizliğini önlemek için Ulusal Genç İstihdamı Strateji Belgesi hazırlanacaktır.
4. Öğrencilerin yurt dışı eğitim programlarına katılımları desteklenecektir.
5. Genç girişimciliği için finansman desteği sağlanacaktır.
6. Gençlere yönelik pazarlama, işletme, teknoloji gibi konularda programlar düzenlenecektir.
7. Kendi işini kurmak isteyen gençlere karşılık nakit desteği verilecektir.
8. Yeni iş kuran gençlere gelir vergisi ödemelerinde 3 yıl muafiyet sağlanacaktır.
9. Gençdes Programı uygulamaya geçirilecektir.

10. Gençlik Akademisi kurulacaktır.
11. Gençlerin Genel Sağlık Sigortası giderleri iki yıl boyunca devlet tarafından karşılanacaktır.
12. Gençlerin istihdamını artırmak için esnek çalışma biçimleri geliştirilecektir.
13. Öğrenim gören gençlerin pasaport harcı kaldırılacaktır.
14. Üniversite yurtlarının kapasitesi artırılacaktır.
15. Dezavantajlı gençlerin katılımını sağlamak odaklı olacak şekilde hareket programları çeşitlendirilecektir.
16. Bütün şehirlerde gençlik ve kültür merkezleri sayısı artırılacaktır.
17. Engelli gençlerin yaşamını kolaylaştırmak için sosyal altyapı güçlendirilecektir.
18. Hayat boyu öğrenme programları aracılığıyla gençlere mesleki beceriler kazandırılacaktır. Öğrenme, gençler için düzenli olarak teşvik edilecektir.
19. Meslek lisesi ve üniversite öğrencisi gençlerin staj yapmalarını özendirecek okul-sanayi iş birliğinin gelişimine katkıda bulunulacaktır (URL.20).

Önceki hükûmet programlarına göre gençlik ile ilgili en kapsamlı içeriğe sahip olan hükûmet programı 64. Hükûmet Programı'dır. Gençlerin sosyal hayata, ekonomik ve kültürel açıdan katılımları ile birlikte birçok projenin hayata geçirileceği ile ilgili çarpıcı maddeleri bulunmaktadır. Kısacası bu programda genç nüfusun potansiyelinden yararlanmak ve geleceğe yönelik çalışmalar yapılması hedeflenmiştir (Akay, 2024: 1292).

3.2.8. 65. Hükûmet Programı'nda (2016-2018) Gençliğe Yönelik Bulgular

65. Hükûmet programı dönemin AK Parti Genel Başkanı Binali Yıldırım tarafından oluşturulmuştur. Bu program genç ve gençlik ile ilgili kavramlardan 14 defa bahsedilmiştir. Ülkenin geleceği olarak görülen gençler ile ilgili genç girişimciliğin teşvik edileceği ve bu minvalde çalışmalar yapılacağı vurgulanmıştır. Bir önceki hükûmet programına benzer uygulamalar da vardır. Fakat çoğunlukla gençlerin girişimcilik yönlerinin gelişimine yönelik ekonomik destek üzerinde durulmuştur (URL. 21).

3.2.9. Kalkınma Planlarında Gençliğe Yönelik Bulgular

Türkiye Cumhuriyeti, tarihi boyunca birçok kalkınma planı ve programı uygulamıştır. Türkiye'nin asıl kalkınma planları, İkinci Dünya Savaşı sonrasında başlamıştır. İlk kalkınma planı 1963-1967 yılları arasında uygulanmıştır. Günümüze kadar geçen sürede, Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısının değişmesi nedeniyle, bu planlar da farklı alanlara odaklanmıştır (AKAY, 2023).

Türkiye ekonomisi sürekli değişim içinde olan dünyaya ayak uydurabilmek için çeşitli politikalar üretmiştir. Bu uygulamalar zamanla değişim göstererek farklılıklar göstermiştir. Bu doğrultuda 1930'lu yıllarda devletçi politikalar, 1950'li yıllarda liberal ekonomi politikaları, 1960 ve sonrasında kalkınma planları olarak anılmaya başlanmıştır. Bu değişimler ile birlikte 1980 sonrasında ekonomi liberal bir yapıya doğru evrilmiştir. Ülke ekonomisinin dinamizmini sağlayacak olan genç nüfustur. Genç nüfus ile ilgili yapılan çalışmalar kapsamında 9, 10, 11. Kalkınma Planlarına bakılacaktır.

3.2.10. 9. Kalkınma Planı'nda (2007-2013) Gençliğe Yönelik Bulgular

9. Kalkınma Planı 2007-2013 yılları arasını kapsayan ekonomik kalkınma planıdır. Bu plan içinde genç ve gençler ile ilgili terimler yaklaşık 17 defa zikredilmiştir. Planda gençlik ile ilgili kısımlar şu şekilde sıralanmıştır:

“1. Artan genç işsizliği sorununa çözüm üretilecektir. Gençlerin işsizlik sorununu çözmek için yeni çözüm mekanizmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

2. Gençlere girişimcilik eğitimleri verilecek ve iş hayatında aktif şekilde yer almaları sağlanacaktır.

3. AB eğitim ve gençlik programlarına aktif ve etkin katılım sürdürülecektir.

4. Gençlerin aileden kopma ve toplumsal sorunlara karşı duyarsız hale gelmesi gibi sorunları çözülmelidir.

5. Gençlerin öz güveni artırılmalıdır.

6. Gençlerin şiddet eğilimlerini düşürmek için sosyal projelere ihtiyaç duyulmaktadır.

7. Gençlerin geleceğe her açıdan yüksek düzeyde ümitle bakmaları sağlanacaktır.
8. Gençlerin istek ve beklentilerini kendilerinin dile getirmesi için olanak sağlanacaktır.
9. Genç çiftçi projesi ile teşvikler verilecektir.
10. Gençlerin iş gücü piyasasında tecrübe kazanması için programlar geliştirilecektir.
11. Gençlerin ailesiyle ve toplumun geneliyle daha iyi iletişim kurması için projeler geliştirilmektedir” (URL.22).

Bu kalkınma programında 11 maddede gençlik ile ilgili politikalara yer verilmiştir. Bu sayı 738 maddelik kalkınma planı içinde gençlik ile ilgili çalışmalara çok az yer verildiğini göstermektedir. Yanı sıra gençlerin, sosyoekonomik olarak yaşamış oldukları problemlerin çözüme ulaştırılması için projeler yapılmasının gerekli olduğu vurgulanmış ve sürdürülebilir çözümler üzerinde çalışılacağı ifade edilmiştir. Gençlerin topluma katılımı ülke için önemli hususlardan biridir. 9. Kalkınma Planı’nda gençlerin sosyal yaşamdaki varlığı ile ilgili farklı çözümler dile getirilmiştir. Toplumun temeli sayılan aileden başlayarak toplumsal hayatın içinde gençlerin iletişim becerilerinin artırılması, öz güven kazanmaları, şiddetten uzak durmaları gibi çözüm önerileri bulunmaktadır. Gençler üniversite sonrası işsizlik problemleriyle mücadele etmeleri hükûmet programlarında dikkat çekilen noktalardan biridir. Türkiye’de genç nüfus potansiyelinin yeterince değerlendirilmediği bu yönde çalışmaların yapılacağı vurgulanan diğer bir husustur. İşsizliğe yönelik çalışmalar yapıyor olmasına rağmen yetersiz olduğu görülmüştür. Bu durumda ülkedeki ortaya konulan gençlik politikalarının verimliliği sorgulanır olmuştur. Ayrıca gençlerin girişimcilik konusunda desteklenecekleri yönünde kararlar alınmıştır. Bunun yanı sıra hükûmet programlarının sadece ekonomik politikalarla sınırlı kalmayacağı, sanatsal, spor, kültürel ve diğer taraftan destekleneceği ifade edilmiştir (Akay, 2024: 1291).

3.2.11. 10. Kalkınma Planı’nda (2014-2018) Gençliğe Yönelik Bulgular

10. Kalkınma Planı önceki dönem yapılanlara oranla daha kapsamlı bir içeriğe sahiptir. Burada nitelikli gençlik ve güçlü bir toplum oluşturmaya yönelik politikalar oluşturulmuştur. 10. Kalkınma Planı’nda gençliğe yönelik çalışmalar şu şekilde sıralanmıştır:

“1. Dezavantajlı gençler için sosyal destek programlarının yaygın hale getirilmesi gerekir.

2. Gençlerin temel becerilerinin daha geniş bir alana yayılması öncelikli politikalardan birisidir.

3. Sigara, alkol ve uyuşturucu gibi zararlı alışkanlıklar gençler için büyük risk içerir ve bu konuda önlemler alınacaktır.

4. Gençler sosyal hayatta karar verme mekanizmalarında daha etkin şekilde yer almalıdır.

5. Spor, kültür ve sanat gibi alanlarda yürütülecek projeler, gençlerin şiddete olan eğilimini azaltacaktır.

6. Gençler, bilgi toplumunun gerektirdiği özelliklere sahip olmalıdır ve bunun için yaşam becerilerinin gelişmiş olmasına ihtiyaç vardır.

7. Gençlere sunulan hizmetlerini kalite seviyesinin artırılması gerekir.

8. Gençlerin istihdamı için yürütülen politikalarda nitelikli istihdam odaklı hareket edilmelidir.

9. Genç nüfus potansiyelinden faydalanılmalıdır.

10. Genç girişimciliği çok yönlü biçimde desteklenmelidir.

11. Eğitimde olmayan gençlerin sayısı düşürülmeli, sıfıra indirmek için çalışılmalıdır.

12. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yürütülen projelerin sayısı artırılmalıdır
“(URL. 23).

10. Kalkınma Planında genç ve çocuklara yönelik projeler ön plana çıkmıştır. Gençlerin sosyal, kültürel, psikolojik ve ekonomik açıdan gelişimlerine dair politikalar yapıldığı ve bunların hükûmet programlarına paralel olarak yürütüleceği vurgulanmıştır.

3.2.12. 11. Kalkınma Planı'nda (2019-2023) Gençliğe Yönelik Bulgular

11. Kalkınma Planı'nda gençlik kavramı tek bir kategoride ele alınmış olup toplamda 91 kez zikredilmiştir. Bu doğrultuda gençlik ile ilgili 11. Kalkınma Planındaki maddeler şu şekildedir:

“1. Gençlerin güçlü yaşam becerisine sahip olarak yetişmeleri sağlanması amaçlanmaktadır.

2. Gençlerin millî ve insani değerlere sahip olmaları temel odak noktalarından birisidir.

3. Gençlerin okul-sınav-iş bulma döngüsünden kurtarılması gerekmektedir. Bunun için sportif faaliyetler, kültürel etkinlikler desteklenmelidir.

4. Gençlik merkezlerinin sayısı artırılacak ve iş birliği yapılan kuruluş sayısı çoğaltılacaktır.

5. Gençlerde liderlik becerilerinin geliştirilmesi için eğitim programları yaygın hâle getirilecektir.

6. Gençler gönüllülük faaliyetleri için bilinçlendirilecektir.

7. Gençlik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının sayısı artırılacaktır.

8. Gençlere sosyal medya ve hukuk okuryazarlığı konusunda eğitim verilecektir.

9. Gençler, hangi risklere karşı hazırlıklı olmaları gerektiğinde bilinçlendirilecektir.

10. Gençlere yönelik sosyal uyum birimlerinin sayısı artırılacaktır.

11. Türkiye Ulusal Gençlik Konseyi'nin aktif hâle getirilmesi sağlanacaktır” (URL.24). Planda dünyadaki gelişmelere paralel olarak gençlik politikalarına yeni konuların dâhil edildiği görülmektedir. Sosyal medya ve hukuk okuryazarlığı gibi alanlarda gençlere eğitim imkânları sunulması bu doğrultuda yapılan çalışmalardan birkaçı olarak değerlendirilebilir. Diğer planlarda olduğu gibi gençlerin eğitim, girişimcilik ve istihdam gibi konularda destekleneceği vurgulanmıştır (Akay, 2024: 1293).

Türkiye’de 2000’ler boyunca gençlerin refahını yükseltmeyi amaçlayan çeşitli sosyal

politikaların gerçekleştirilse de bu politikaların tek bir şemsiye kurum değil değişik devlet organları tarafından ayrı ayrı uygulanmasının, gençlik politikalarının istenilen ölçüde gerçekleşmesini engellediği anlaşılmaktadır. Ayrıca, bu dönemde Türkiye’de “gençlik” kavramının heterojen bir yaş grubunu ifade etmesi de sosyal politika yapımını zorlaştırmıştır. Bu çerçevede, Türkiye’de farklı sosyoekonomik özelliklere sahip heterojen bir gençliğin daha iyi şartlarda yaşayıp hayatlarını kurabilmeleri için kapsayıcı ve uzun vadeli sosyal politikalara ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 2000-2023 arası dönemde geliştirilen politika ve uygulamalardan edinilen tecrübelerle Türkiye’de genç nüfusun sosyal politikalardan en iyi şekilde istifade etmesi hem gençlerin geleceği hem de ülkenin ekonomik hedefleri için oldukça önemlidir. Türkiye’de 2000-2023 döneminde yapılan çalışmalarda gençlik refahı politikalarının birçok açıdan eksik kaldığı görülmektedir. Bu eksikleri aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

Farklı devlet organları arasındaki koordinasyon eksikliği, gençlik politikalarının etkisizliğine yol açmıştır. Gençlik alanında faaliyet gösteren kurumlar ve bakanlıklar arasında iş birliği ve veri paylaşımı yetersiz kalmıştır. Bu durum, politika yapım süreçlerini parçalı ve dağınık hale getirmiştir. Ayrıca, gençlik politikalarının uygulanmasında yapısal sorunlar, etkisizliği artırmıştır.

Gençlik politikalarının başarılı olabilmesi için yeterli bütçe ve kaynak ayrılması gerekmektedir. Ancak bu dönemde gençlik alanına yeterli yatırım yapılmamış, politikaların uygulanmasında sınırlı kaynaklar kullanılmıştır. Gençlerin eğitim, istihdam, sağlık ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli finansal destek sağlanamamıştır.

Gençlik politikalarının belirsizliği ve süreklilik eksikliği, etkisizliğe yol açmıştır. Politika hedefleri ve stratejileri net olmadığında, uygulamalar da tutarsız ve yetersiz olabilir. Ayrıca, politika değişiklikleri sık sık yaşandığı için uzun vadeli çözümler yerine kısa vadeli yaklaşımlar tercih edilmiştir.

Gençlik politikalarının başarısı, toplumun gençlik konusundaki bilinç düzeyine bağlıdır. Toplumun gençlerin ihtiyaçlarını anlaması ve desteklemesi önemlidir. Ancak gençlik konusunda yeterli farkındalık oluşmamış, gençlerin sorunlarına duyarsız bir yaklaşım sergilenmiştir.

Gençlerin istihdam edilebilirliği ve eğitim olanakları, refahlarını doğrudan etkiler. İşsizlik, düşük nitelikli işler ve eğitimde fırsat eşitsizlikleri, politikaların etkisizliğine yol

açar. Gençlerin işgücüne katılımını artıracak istihdam politikaları ve eğitim reformları yetersiz kalmıştır.

Gençlerin politika yapım süreçlerine katılımı ve sivil toplum kuruluşlarının etkinliği, politikaların başarısını artırır. Ancak bu alanlarda eksiklikler yaşanmıştır. Gençlerin seslerini duyurabileceği platformlar ve katılım mekanizmaları yetersiz kalmıştır.

Bu eksikliklerin ele alınması, gelecekteki gençlik politikalarının daha etkili ve kapsayıcı olmasını sağlayacaktır.

4. MATERYAL VE YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Önemi

Toplumu oluşturan birey ve/veya grupların temel ihtiyaçlarını giderme yollarının tehlike altında olması durumunu ifade eden “sosyal sorun”un varlığı, insanlık tarihi kadar eskidir. Bireyin ve/veya gurupların hayat standartlarını artırmayı hedefleyen *sosyal politikanın* tanımı hem teorik hem de uygulama açısından durağan olmayıp, toplumun sosyokültürel yapısına, ekonomik yönetim biçimlerine, tarihsel süreçteki kamusal aktörlerin varlığına göre farklılık gösterir. Devlet ve toplum ilişkilerinin niteliği o ülkenin sosyal sorunlarının kapsam ve derecesi ölçüsünde farklılıklar barındırır. Politik, örgütlü ve planlı bir çabanın ürünü olan “sosyal politika” düşüncesi toplumun bazen bütününe bazense bir kısmını kapsayan sosyal sorunları bertaraf etmek amacıyla ortaya çıkmıştır (İpek, 2022: 2-4).

Gençlik ise toplumu oluşturan temel yapı taşlarından biridir. Bir kişi ne zaman “genç” olarak kabul edilir? UNDP Youth Strategy 2014-2017” adlı raporda, Birleşmiş Milletler Genel Meclisi 15-24 yaş aralığını gençlik dönemi olarak kabul etmiş, Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı ise ülke şartlarına atıf yaparak gençlik politikalarının 14-29 yaş grubu aralığında bulunan bireyleri kapsadığını ifade ederek Türkiye için gençlik yaş kategorisi oluşturmuştur ve gençleri istatistiksel bir veri olarak ele almıştır. Gençlik kavramı biyolojik olarak belirlenmekten çok, toplumsal olarak inşa edilir; bunun anlamı zamana, toplumun sosyoekonomik gelişimine ve hatta kime sorduğunuza bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Bu kategoride gençlik sosyoekonomik, sosyopolitik ve sosyokültürel yapının bir unsuru olarak ele alınmakta ve bu yapılar içindeki yeri incelenmektedir (Kalkınma Bakanlığı Raporu,2018).

Bu bağlamda sosyal politikalar, ulus devlet olmanın bir gereği olarak görülmüş kendisini “refah devleti” olarak tanımlayan ülkelerin uygulamaları ile II. Dünya Savaşı sonrasında en parlak dönemini yaşamıştır. Sürekli değişen dünyada genç bireyin ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ihtiyaçları da değişmiştir. II. Dünya Savaşı sonrası refah dağıtımındaki başat roldeki devletin rolü de değişime uğramıştır. 1990’larla birlikte neo-liberal siyaset, sosyal refah anlayışı karşıtlığını ortadan kaldırarak yeni dayanışma biçimleri oluşturmuştur. Devlet, piyasa, aile ve sivil toplum olmak üzere dört temel aktörün ön plana çıktığı görülmüştür. Bu kurumlar farklı koşullarda değişen roller üstlenmektedir

(Aysan,2015) Burada amaç devletin yükünün azaltılması, bunun ise devlet-piyasa dışında sivil toplum ayağının da güçlendirilmesi suretiyle sorumlulukların paylaşılması ve büyük oranda sivil örgütlere devredilmesidir (İpek, 2022: 1-5).

Devlet, piyasa, aile ve sivil toplum olmak üzere dört temel aktörün ön plana çıktığı ve yönetimi kolaylaştırmak ve geleceği inşa etmede kolaylık için rollerin paylaşıldığı düzen içerisinde birçok alanın temel dinamikleri gençliğin toplum içindeki yerine şekillendirilmiştir. Dolayısıyla gençlik refah politikaları alanındaki en önemli aktör olan devlet politikaları farklı kurum ve kuruluşların vizyonuna dâhil edilmiştir. Sosyal politikalar alanında ana aktör olan devlet kurum ve kuruluşları diğer aktörleri kontrol etmek ve iş birliği yapmak suretiyle politikalar oluşturmuştur. Amacı iyi birer yurttaş olmak olan gençlerin refahını yükseltmeyi hedefleyen gençlik refah politikalarının çeşitli sosyal politikalar aracılığıyla ayrı ayrı kurum ve kuruluşlar tarafından uygulanmaya çalışılması gençlik refahının istenilen ölçüde gerçekleştirilmesine engel teşkil etmektedir.

Bu araştırmanın önemi gençlik refahının bilinirliği ve devlet kurumları tarafından nasıl ele alındığı; uygulanan politika ve hizmetlerin önündeki engellerin tespit edilmesi suretiyle başta devlet olmak üzere diğer paydaşların gençlik refahının desteklenmesinde üstlenebileceği rolleri anlamaya çalışmaktır. Bu tez çalışmasının önemi de bu noktada ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de gençlik refahı alanında yapılan çalışmalar oldukça kısıtlıdır ve spesifik bazı alanlara ilişkindir. Gençliğin beden terbiyesi ve siyasi eğilimleri ile ilgili literatürde sayısız kaynak mevcut iken gençliğe dair yapılan sosyal politikanın refah ile ilişkisi hakkında bir boşluktan söz edilebilir. Bu nedenle, gençlik literatürün önemli bir kısmı, pratikten uzak, teorik incelemelerden oluşmaktadır. Gençlik refah politikalarını Türkiye açısından bütüncül ve makro düzeyde etraflıca ele alan herhangi bir yazına rastlanmamıştır. Özellikle Türkiye’deki gençliğin ihtiyaçları, sorunları ve devletin gençleri desteklemede ne tür roller üstlenebileceği hususlarında herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bunun en önemli nedeni de bu alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacılar için saha çalışması yapmanın birçok zorluk barındırmasıdır. Dolayısıyla, omurgasını kapsamlı bir saha çalışmasının oluşturduğu bu tez, gençlik refahı literatüründen önemli bir açığı kapatmaya çalışmaktadır.

Bu çalışma, "Türkiye’de Gençliğin Refahı, Sosyal Politikalar ve Kurumlar" başlığı altında gençlerin refahını etkileyen sosyal politika kurumlarının rollerini tartışmaktadır. Bu çalışmada, eğitim, barınma, sosyal güvenlik ve istihdam politikaları gibi sosyal politikanın

temel alanlarına odaklanılmıştır. Veriler, devlet kurumlarından ve bakanlıklardan elde edilen bilgilerle çeşitli görüşmeler ışığında analiz edilmiştir. Çalışmanın temel iddiası, gençlerin refahını artırmayı amaçlayan sosyal politikaların farklı devlet organları tarafından ayrı ayrı uygulanmasının, istenilen ölçüde gerçekleşmesini engellediği yönündedir. Ayrıca, "gençlik" kavramının heterojen bir yaş grubunu ifade etmesi de sosyal politika yapımını zorlaştırmaktadır. Türkiye'nin genç nüfusunun sosyal politikalardan en iyi şekilde istifade etmesi hem gençlerin geleceği hem de ülkenin ekonomik hedefleri için oldukça önemlidir. Bu çerçevede, farklı sosyoekonomik özelliklere sahip heterojen bir gençliğin daha iyi şartlarda yaşayıp hayatlarını kurabilmeleri için kapsayıcı ve uzun vadeli sosyal politikalara ihtiyaç vardır

Yapılan bu araştırma, öncelikle genç bireyin refah sağlayıcıları tarafından kim olarak tanımlandığı; gençlerin birer yurttaş olarak devlet tarafından sağlanan esenlik veren ihtiyaçlarının giderilmesindeki engellerin tespit edilmesi ve uygulanan politikalarla gençlerin potansiyelinin keşfedilip keşfedilmediği; verilen hizmetlerin gençlere katkı sağlayıp sağlamadığı ve de gelecekte muhtemel gençlik refah politikası çalışmaların ve uygulamaların çoğalmasına önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan, Türk toplumunun karşı karşıya kaldığı kemikleşmiş sorunları çözmede devletin ne tür roller üstlenilebileceği sorunsalı üzerinden gidilerek devletin gençlik refahını ne şekilde destekleyebileceği ile ilgili öneri seti getirilmiştir. Dolayısıyla bu araştırma, hem bundan sonraki araştırmacılara yol gösterici bir kaynak olması ve gençliğe dönük refah artırma politikaları geliştirme süreçlerine bilimsel bir arka plan sunması açısından önemlidir.

4.2. Araştırmanın Metodolojisi

Bilimsel çalışmalarda hangi yöntemin izleneceği veya hangi araştırma evreninden birinin temel alınacağı önemli bir konudur. Bu çalışmanın ilk aşamasında gençlik refah politikası kavramının literatürde farklı disiplinlerde ne şekilde araştırıldığı incelenmiştir. Multidisipliner bir alan refah kavramının gençlik adı ile yapılan bilimsel çalışmaların çeşitleri, süreçleri ve bu süreçteki paydaşların rollerini irdelemek amacıyla ayrıntılı literatür taraması yapılmıştır. Böylelikle ilgili literatürün taranması, okunması ve elde edilen bilgilerin özetlenerek bir sentez hâlinde sunulması sağlanmıştır. Diğer taraftan, mevcut ulusal ve uluslararası yazında gençlik refahı politikaları uygulamalarının Türkiye'deki

durumu ve bilinirliği ile ilintili çok az sayıda yayının bulunması, araştırma süresince “keşfedici araştırma (*exploratory research*)” yaklaşımı ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Keşfedici araştırmalar, araştırmacının fazla bilgi sahibi olmadığı konuları incelediği ya da araştırma konusunun görece yeni olduğu durumlarda yapılan araştırmaları ifade etmektedir. Araştırmacıya konuyla ilgili ön bilgi sağlayan ve yüzeysel bilgi toplamaya yönelik bu tip araştırmaların genel olarak üç durumda tercih edildiği görülmektedir (Stebbins, 2001):

- a. İncelenmek istenen grup, süreç, etkinlik ya da durum hakkında şimdiye dek hiç sistematik deneysel bir inceleme yapılmamış ya da çok az sayıda çalışma yapılmışsa,
- b. Hakkında bilgi sahibi olunan bir konu, bu bilgileri geçersiz kılacak denli değişim göstermiş ise veya
- c. İlgilenilen konu esnek bir şekilde betimlenerek incelenmemiş, bu konu hakkında sadece sıkı kontrol altında tahmine yönelik araştırmalar yapılmışsa keşfedici araştırma yaklaşımı metodu ile konu aydınlatılmaya çalışılır.

Ancak keşfedici araştırmalar, evrene genellenebilir nitelikte bilgiler elde etmeye ya da bir sosyal olguyu derinlemesine bir şekilde anlamaya çalışmaz; konuyla ilgili detaylı bir araştırma yapmak için gerekli olan ön bilgiyi elde etmeye çalışır (Earl, 2004). Bu sebeple keşfedici araştırma tamamlandıktan sonra konuyla ilgili daha sistematik bir araştırma yapmaya hazır hâle gelinecek; dahası bir sonraki aşamaya geçilmiş olunacaktır.

Yukarıda ifade edildiği üzere keşfedici araştırmaların hangi durumlarda tercih edildiği hususu görece üzerine çok az sayıda çalışma yapılan gençlik refahı politikası konusu için önem taşımaktadır.

Bu bölüm, çalışmanın hangi yöntem ve araçları ile gerçekleştirileceğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda ilk olarak araştırmanın yöntemi, ikinci başlıkta araştırma kapsamında belirlenen çalışma grubunun nasıl belirlendiği ve verilerin ne şekilde toplandığı etraflıca anlatılmıştır. Son olarak, verilerin, hangi yöntemle analiz edileceği ve değerlendirileceği üzerinde durulmuş, geçerliğe ve güvenilirliğe ise ayrı bir başlıkta yer verilmiştir.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın çerçevesini belirleyen ve sistematik koşullarda işlenmesine imkân veren hususlardan biri de araştırmada nasıl bir bakış açısının ve yöntemin izleneceğidir. Özellikle sosyal bilimler konu olduğunda bilimsel çalışmalarda yaygın olarak kullanılan nicel araştırma yöntemlerinin yeterli olup olmadıkları tartışılır olmuştur. Zira sosyal olguların pozitivist bilim görüşünün iddia ettiği gibi birbirinden kopuk ve değişmez yapıda değil, sürekli değişen karmaşık bir yapıda olması, nitel çalışmalara olan ilgiyi artırmaya başlamıştır (Yıldırım, 1999). İstatistiksel veri analizine dayalı nicel araştırmaların aksine anlamlarla ilgili olan nitel veriler, büyük oranda araştırma yapılacak toplumların kültürel ve sosyal yapılarına dair zengin bir spektrum ihtiva etmektedir (Dey, 2003).

Keşfedici araştırma yaklaşımı ile gençlik refahı politikaları üst başlıklı temanın araştırıldığı bu çalışmada, sosyal bilimlerde giderek daha yaygın biçimde kullanılmaya başlanan nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Dey (2003) için nitel araştırmalar, insanların olaylara ne tür anlamlar yükledikleri, olayları ne şekilde niteledikleri sorusuna cevap aramaktadır. Diğer bir deyişle nitel çalışma, insanın kendi sırlarını anlamak ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından biri olarak görülebilir. Dolayısıyla nitel araştırmalarda, gerçekliğin araştırmacının kendisi tarafından kurulduğu, kendi öznel değerlerinin bakış açısıyla kavranması gerektiği varsayılmaktadır (Özdemir, 2010).

Alan araştırması kapsamında gençlik refah politikaları ile alakalı daha zengin veriye ulaşabilmek için derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Gerçekleştirilen görüşmeler esnasında ise yarı yapılandırılmış görüşme sorularından faydalanılmıştır. Söz konusu yöntemin kullanılması, birçok açıdan önem taşımaktadır. Bunlar; istenilen bilginin eksiksiz olarak ve derinlemesine elde edilebilmesi, alınan cevaplara anında dönüş vermeye imkân sağlaması, değişik ve anında değişebilen koşullara uyabilme esnekliğine sahip olması, soruların sayısı ve sırasını değiştirme serbestliği şeklinde sıralanabilir. Yarı-yapılandırılmış görüşme ayrıca, verilerin hızlı kodlanmasına ve analiz edilmesine imkân tanınması, katılımcıların verdikleri bilgiler arasında benzerlik ve farklılıkları karşılaştırmaya yardımcı olması gibi özellikleri nedeniyle kullanılmıştır (Ekiz, 2003). Öte yandan, gençlik refah politikaları üzerinde mutabık kılınmış tanımının olmayışı ve disiplinler arası bir kavram oluşu doğası ile farklı bakış açılarını ortaya çıkarmaktadır. Bu durum zaman zaman verilerin analizini zorlaştırmış olsa da konunun kapsamlı olarak anlaşılmasına katkı sunmaktadır.

Nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama tekniği görüşme (mülakat) ve gözlemdir. Görüşme yaklaşımı, mülakat sırasında incelenecek belirli sayıdaki soruları ve/veya konuları kapsamaktadır. Görüşme formu yöntemi, benzer konulara yöneltmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır. Araştırmacı, önceden hazırladığı konu veya alanlara sadık kalarak hem önceden hazırlanmış soruları sorma hem de bu sorular üzerinden, daha ayrıntılı bilgi almak amacıyla, ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir. Soruların veya konuların belirli bir öncelik sırasına konması zorunlu değildir. Görüşme formu; araştırma problemi ile ilgili tüm boyutların ve mülakat yapılacak kişilere yöneltilecek bütün sorunların kapsanmasının güvence altına alınması için geliştirilmiş bir yöntemdir. Araştırmacı, mülakat sırasında, soruların cümle yapısını ve sırasını değiştirebilir. Ayrıca, görüşmelerde sorulacak soruların esnek cümlelerden oluşması,  ne çıkan bilgilerin detaylandırılabilmesi için araştırmacıya yeni sorular sorma imkânı tanıyarak konuların ayrıntısına girebilir. Bu tezin omurgasını oluşturan, saha çalışması için tercih edilen veri toplama tekniği, yukarıda ayrıntılı bir şekilde açıklanan, görüşme (derinlemesine mülakat) yöntemidir. Derinlemesine mülakat, katılımcıların araştırma konusunu kendi düşünceleriyle anlatmasını sağlar. (Patton, M. Q. (1987). How to Use Qualitative Methods in Evaluation, Sage. 314 Yıldıırım ve şimşek, (2016).

4.3.1. Verilerin Toplanması ve  alışma Grubu

Gençlik refah politikalarının bilinmesinde ve gelişmesinde devletin üstleneceği rolleri irdeleyen bu çalışmada yukarıda belirtildiği üzere nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Örneklemin belirlenmesinde ise nitel araştırma yönteminde sıklıkla başvurulan ve “amaçlı örnekleme” esas alınmıştır. Nitel araştırma geleneği içinde gelişen amaçlı örnekleme, araştırma konusunu oluşturan kişi, olay ya da durum hakkında ve belirli bir amaç doğrultusunda derinlemesine bilgi toplamayı hedefler ve pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yarar sağlar (Patton, 1987 akt. Yıldıırım & şimşek, 2013).

Ama ı,  nemi ve problemi daha önceki başlıklar altında detaylı bir şekilde açıklanan bu tezin, saha çalışması için amaçlı örnekleme yöntemi içerisinde yer alan, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Burada amaç, genelleme yapmak için çeşitliliğin sağlanması değil, aksine çeşitlilik gösteren durumlar arasında ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını saptamaya çalışmaktır. Dahası, çalışılan probleme taraf

olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmak, çalışılan problemin farklı boyutlarını ortaya koymayı mümkün kılması açısından önemlidir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Maksimum çeşitlilik örnekleme, görel olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır. Amaçlı örnekleme çeşidi olan “maksimum çeşitlilik örnekleme” yöntemine başvurulmuştur. Dolayısıyla söz konusu teknik, gençlik refah politikaları konusunda zengin bilgi kaynağı olabilecek örnekleme yer alacak kurum ve kişilerin saptanmasında faydalı olmuştur. Keşfedici araştırma yaklaşımını gerektiren, yöntem olarak ise nitel araştırmayı esas alan bu araştırmada, derinlemesine görüşme yapılan orta ve üst düzey yöneticiler gençlik refahı konusunda politika üretici ve uygulayıcı kişilerden seçilmiştir.

Araştırma kapsamında, gençlik refah politikası alanı ile ilgili olan ve ilgili olabilecek kişilerin tümüne ulaşmak zaman ve maliyet açısından imkânsızdır. Tez çalışmasının amacı ve problemi doğrultusunda, belirli sayıda kişi ile mülakatlar gerçekleştirilen kişiler tespit edilirken; Türkiye’deki devlet eliyle yürütülen gençlik politikalarının, gençlik refahını gerçekleştirmede üstlendiği misyonla ilgili bakanlıkların ve kurumların orta ve üst düzey yöneticileri ile görüşme kapsamına alınmıştır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK), Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) daire başkanı, müdür, danışman, uzman vb. ve gençlik kapsamlı STK’larda çalışan farklı özelliklere sahip 41 kişi ile görüşülmüş; maksimum çeşitlilik örneklemesinin gerekleri yerine getirilmeye çalışılmıştır

Saha çalışması kapsamında yapılacak yüz yüze mülakatlar süresince herhangi bir etik ihlalin yaşanmaması için mülakatlarda izlenecek yol ve yöntem, görüşmecilere yöneltilecek sorular ve görüşme yapılan kişilerde herhangi bir şüphe oluşmaması için yapılacak açıklamalar, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Etik Kurulu’na sunulmuş ve çalışmanın herhangi bir etik ihlale mahal vermeyeceğine dair onay alınmıştır. Bahse konu onay belgesi de EKLER bölümünde yer almaktadır.

Gençlik refah politikası ile ilgili olarak yapılan görüşmeler kar topu yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlki Gençlik ve Spor Bakanlığı uzmanı ile 17.05.2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık üçer saat süren yüz yüze görüşmelerde soruların içeriği, kapsayıcılığı ve netliği de test edilmiştir. Alan araştırması kapsamında yöneltilen sorular, bu

görüşmeler neticesinde elde edilen geri bildirimler ışığında yeniden düzenlenmiştir. Araştırmanın kısıtları da göz önünde bulundurularak gençlik refah politikaları alanıyla doğrudan veya dolaylı ilgili olabilecek kişilerle görüşme gerçekleştirebilmek amacıyla görüşme tekrar gözden geçirilerek hazırlanmıştır. Açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu (bkz. Ek 1) kullanılarak yapılan derinlemesine yüz yüze görüşme yoluyla veriler toplanmıştır. Gençlik refahına yönelik uygulanan sosyal politikaların kapsamının genişliği, politika üreticisi ve uygulayıcısının farklı devlet kurumları tarafından yönetilmesi ve de mülakat yapılan her bir görüşmecinin farklı özellikleri ve tecrübesi dolayısıyla aşağıdaki sorulara ilaveten, verilen bilgilerin detaylandırılmasını sağlayacak, ek bazı sorular da görüşmecilere yöneltilmiştir.

Tablo 1. Mülakatlar sırasında görüşmecilere yöneltilen sorular

1. Kavram
1. Genç bireyi nasıl tanımlıyorsunuz?
2. Türkiye’deki gençlerin ihtiyaçları nelerdir?
3. Türkiye’deki gençlerin sorunları nelerdir?
4. Gençlik refahını nasıl tanımlarsınız?
5. Sizce gençlik refahının sağlayıcısı hangi kurum ve-veya kuruluşlardır?
6. Devlet, gençlik refahını desteklemede nasıl bir rol üstleniyor?
7. İdeal bir gençlik refah politikası nasıl olmalıdır?
2. Politika
1. Gençliğe yönelik uygulanan sosyal politikalar nelerdir?
2. Gençlik sosyal politikalarının, gençlik refahını arttırdığını düşünüyor musunuz?
3. Türkiye’deki gençlik alanındaki devlet yapılanması hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Türkiye’deki gençlik politikalarının farklı kurumlar tarafından oluşturulması ve uygulanması gençlik refahını sizce nasıl etkiliyor?
5. Politika yapımında farklı kurum ve kuruluşların arasındaki iş birliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Politika ve hükümlerdeki boşluklar nelerdir?
7. Kendilerine ilişkin politikaların oluşturulmasında gençlerin katılımı söz konusu mu?
3. Hizmetler
1. Bağlı olduğunuz kurum veya kuruluşun gençlik refahını artırmadaki rolünü nasıl tanımlarsınız?
2. Bu rol kapsamında verdiğiniz hizmetler nelerdir?
3. Hizmetlerin sunulmasında merkez ve taşra teşkilatlarınız arasında farklı uygulamalar mevcut mu?
4. Gençler verilen hizmetlere erişimde sorun yaşıyor mu?
5. Hizmetler, gençlerin farklılıkları ve ihtiyaçları gözetilerek mi sunuluyor?
6. Gençleri güçlendirmede, sosyal ve ekonomik yaşama katılımlarının sağlanmasında sunulan hizmetlerin faydalı ve yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
7. Sunulan hizmetin sonunda geri bildirim alıyor musunuz?

Araştırmaya ilişkin veriler, 22.06.2023- 18.12.2023 tarihleri arasında konunun sınırlılıkları da göz önüne alındığında Ankara’ da bulunan TBMM, 4 Bakanlık, YÖK,

TÜBİTAK, 2 Belediye, 3 STK’da görevli genel müdür, daire başkanı, müdür, koordinatör, müfettiş, uzman ve milletvekili olmak üzere çeşitli kademelerden kişiler ile gerçekleştirilmiştir. 43 kişiye başvurulmuş, bunlardan 40’u ile yüz yüze yaklaşık 92 saat süren görüşmeler yapılmıştır. Bahse konu olan kurum ve kuruluşlar şunlardır; Gençlik ve Spor Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, TÜBİTAK, YÖK, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Çankaya Belediyesi, TBMM, ÇASGEM, gençlik refahı alanında çalışan sivil toplum örgütleridir.

Türkiye gençliğinin refahını, potansiyelini ve gelişimini engelleyen faktörler; kamuda uygulanan gençlik politikalarının farklı kurumlarca oluşturulup uygulanmasının gençlik refahına etkisi ve bu kurumların gençlik refahını artırmadaki rolü, tarihsel bir perspektiften incelenmiştir. Bu süreçte, devlet politikalarının gençlik refahını desteklemedeki rolünü belirlemek amacıyla, ilgili bakanlıkların teşkilat şeması da değerlendirilmiştir. Gençliğe dair uygulanan sosyal politika alanında kamuda ve STK’da görevli olan 3 genel müdür, 1 milletvekili, 10 daire başkanı, 7 müdür, 1 müfettiş 13 uzman, 2 koordinatör, 3 STK yöneticisi ile mülakatlar yapılmıştır.

Görüşme yapılan kişiler mevcut ve eski yöneticilerden seçilmiştir. Merkez ve taşra teşkilatlarında görevli olmalarına bilhassa dikkat edilmiştir. Kamunun büyüklüğü düşünüldüğünde 9 kurum ve kuruluşta görevli gençlik refahı alanında politika üreten ve yöneten kişiler seçilirken dengeli bir dağılıma önem verilmiştir. Gençlik alanındaki ten önemli bakanlık olan Gençlik Spor Bakanlığında 9, Millî Eğitim Bakanlığında 8, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında 5, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında 5, Yükseköğretim Kurumundan 4, TÜBİTAK 3, Belediye 2, STK’lardan 3 kişi ile görüşülmüştür. Saha çalışması kapsamında yapılan mülakatlar, görüşmecilerin izinleri alınmak şartıyla, sesli olarak kayıt altına alınmıştır.

Mülakatlar sırasında katılımcılara, yapılan araştırmanın amacı ve içeriği hakkında bilgi verilmiş; yapılan araştırmanın bilimsel bir çalışma olduğu, tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacağı ve katılımcıların kimliklerinin açıklanmayacağı belirtilmiştir. Nitekim Tablo 1’de görüldüğü üzere katılımcıları anonim olarak ifade edebilmek için “GSB1 (Gençlik Spor Bakanlığı Katılımcı 1)”, “ÇSGB3 (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Katılımcı 3)” gibi semboller kullanılmıştır. Verilerin analizi esnasında, mülakatlarda katılımcıların görüşleri doğrudan verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma grubuna ait bilgiler

KURUM VE KURULUŞLAR	UNVAN	KODLAR
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Gençlik Hizmetleri Genel Müdürü	GSB1
Gençlik ve Spor Bakanlığı	İzleme Değerlendirme Daire Başkanı	GSB2
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Gençlik Kampları Daire Başkanı	GSB3
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Gençlik Organizasyonları Daire Başkanı	GSB4
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Sosyal ve Kültürel Faaliyetler Daire Başkanı	GSB5
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Yönetim Hizmetleri Daire Başkanı	GSB6
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Gençlik Merkezleri Daire Başkanı	GSB7
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Ümitköy Gençlik Merkezi Müdürü	GSB8
Gençlik ve Spor Bakanlığı	Mamak Gençlik Merkezi Müdürü	GSB9
TBMM	Milletvekili- Eski Genel Müdür	TBMM1
Milli Eğitim Bakanlığı	Genel Müdür -Aile B	MEB1
Milli Eğitim Bakanlığı	Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Uzmanı	MEB2
Milli Eğitim Bakanlığı	Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Uzmanı	MEB3
Milli Eğitim Bakanlığı	Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Uzman	MEB4
Milli Eğitim Bakanlığı	Öğrenci İşleri, Sosyal Etkinlikler Daire Başkanı	MEB5
Milli Eğitim Bakanlığı	Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü Daire	MEB6
Milli Eğitim Bakanlığı	Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Uzmanı	MEB7
Çalışma ve Sosyal Güvenlik	İzleme Değerlendirme Daire Başkanı	MEB8
Çalışma ve Sosyal Güvenlik	Daire Başkanı	ÇSGB1
Çalışma ve Sosyal Güvenlik	İstihdam Uzmanı	ÇSGB2
Çalışma ve Sosyal Güvenlik	İl Müdür Yardımcısı	ÇSGB3
Çalışma ve Sosyal Güvenlik	İŞ KULÜBÜ Koordinatörü	ÇSGB4
Çalışma ve Sosyal Güvenlik	ÇASGEM Uzmanı	ÇSGB5
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Sosyal Hizmet Uzmanı	ASHB1
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Genel Müdür(eski)	ASHB2
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Mamak İlçe Müdürü(eski)	ASHB3
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Altındağ İlçe Müdürü	ASHB4
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Müfettiş	ASHB5
YÖK	Uzman	YÖK1
YÖK	Uzman	YÖK2
YÖK	Uzman	YÖK3
YÖK	Uzman	YÖK4
TÜBİTAK	Müdür	TÜBİTAK1
TÜBİTAK	Deney App Kordinatörü	TÜBİTAK2
TÜBİTAK	Uzman	TÜBİTAK3
BELEDİYE (Çankaya)	Sosyal Hizmetler Müdürü	BELEDİYE
BELEDİYE (Ankara Büyük Şehir)	Sosyal Hizmetler Uzmanı	BELEDİYE
STK	Anadolu Gençlik Derneği Başkanı	STK1
STK	Gençlik ve İniyatif Derneği	STK2
STK	İSFW- Akademisyen-Yazar	STK3

Bahse konu olan bakanlıklardan olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Ankara merkez genel müdürlük yöneticileri ile görüşme esnasında görüşmeyi bitirme kararı almış ve araştırmaya katılmayı kabul etmemişlerdir. Dolayısıyla bakanlıklardaki kişilerle yapılan

görüşmelerin dışında hem bu görüşmeler esnasında hem de literatür araştırması yoluyla derlenen gençlik refah politikaları sayılabilecek örnekler hakkında daha kapsamlı bilgi toplamak ihtiyacı doğmuştur. Bu amaçla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Ankara merkez ilçe müdürlüklerinde müdür ve uzmanlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. TBMM bünyesinde milletvekili olan eski genel müdür görüşmeyi gerçekleştirdikten bir hafta sonra görüşme metninin araştırmaya dâhil edilmemesini talep etmiştir.

Altı aylık süre zarfında yapılan mülakatlar araştırmacı tarafından bizzat yapılmıştır. Her bir görüşme en az 60 dakika olacak şekilde planlanmıştır. Tamamlanan 40 mülakatın ses kayıtları, ayrı ayrı deşifre edilmiştir. Toplam 44 ayrı dosyadan oluşan, 523 sayfalık bir transkripsiyon metni elde edilmiştir. Herhangi bir aksaklık çıkma durumunda not alabilmek için gerekli önlemler alınmış olmasına rağmen görüşmelerin dijital ses kaydıyla yöneticilerin çalışma ortamlarında yapılması sebebiyle ses karışıklıklarına, seslerin net gelmemesine, soruların cevapsız kalmasına, sorulara verilen cevapların net olmamasına neden olmuştur. Yapılan 30 görüşme tüm sorulara net ve anlaşılır cevaplar verdiği ve kullanılan akıllı kodlama programına uygun olduğu için değerlendirilmeye alınmıştır.

Bu dosyaların her biri baştan sona detaylı bir şekilde okunmuş ve verilerinden dört aşama da analiz edilmiştir; 1-Verilerin kodlanması 2-Temaların bulunması 3- Kodların ve temaların düzenlenmesi 4-Bulguların tanımlanması ve yorumlanması. Verilerin analizinde, kodlamalarda benzer kodlar aynı temalar altında birleştirilmiş ve MAXQDA programındaki akıllı kodlama yöntemi ile kodlar son hâlini almıştır.

Araştırmada betimsel analiz yaklaşımı ile veriler elde edilmiş ve daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip, yorumlanmıştır. Betimsel analiz için öncelikle bir çerçeve oluşturulup bu çerçeve doğrultusunda tematik çevreye göre veriler işlenmiştir. Elde edilen sonuçlarda veriler tanılanıp ve bulguların tanılanması ile gereksiz tekrarlamalardan kaçınmaya dikkat edilmiştir. Tanılamalardan elde edilen bulguların açıklaması ile birlikte verilerin ilişkilendirilmesi ve anlamlandırması yapılmıştır. Ardından içerik analizinde betimsel, analiz, yorumlanan ve özetlenen veriler içerik analizinde daha derinlemesine bir işleme tabi tutulduğu için betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temaların bu analiz sonucunda keşfedildiği görülmüştür.

Kayıtların yazıya dökümü sırasında yapılan tüm konuşmalar birebir, aynı şekilde yazıya dökülmüştür. Yazıya döküldükten sonra konuşmalar tekrar dinlenilmiş ve gözden kaçan konuşmalar varsa metin üzerinde düzeltmeler yapılmıştır. Görüşmelerin tamamının okunması ve değerlendirilmesi şeklinde bir bütün olarak ele alınmıştır. Kodlamanın sağlıklı olması için birden fazla okunarak ve kodlamalar arasındaki ortak yönleri belirlenmeye çalışılmıştır. Okumalar sırasında önemli görülen durumlar memo olarak kaydedilmiştir. Birbirleriyle bağlantılı olan kodlamalar kategorileri oluşturmuş bunun sonucunda da oluşturulan kategorilerde temaları oluşturulmuştur. Oluşturulan kod, kategori ve temalar en kısa ve en net şekilde ifade edilebilecek şekilde kullanılmalarına özen gösterilmiştir. MAXQDA programı üzerinden analizler yapılmaya başlanmıştır.

Analiz süreci mülakat konuları başlığındaki üçe ayrılmıştır. Gençlik refahının kavramsal analizi, gençlik refah politikaları analizi, gençlik refah politikaları kapsamında sunulan hizmetlerin analizi ayrı değerlendirilmiştir. Son olarak üç grubun analizi birlikte yapılmıştır.

Gençlik refahının kavramsal analizi verileri 1623 kodlanmış bölümden oluşmaktadır. Bu kodlanmış bölümler de üç alt kategoride gruplandırılmıştır. Bu gruplara ait veri kod sayıları sırasıyla “Hizmetler Teması” kategorisi 373 veri kodu; “Politikalar Teması” kategorisi 538 veri kodu; “Kavramlar Teması” kategorisi 712 veri kodu barındırmaktadır. “Kavramlar Teması” kategorisi de kendi içerisinde sekiz (8) alt kategoriye ayrılmıştır. Bunların veri kod dağılımı da “Gençlerin Sorunları” kategorisinde 250 veri kodu; “Gençlik Refahını Sağlayan Aktörler” kategorisi 138 veri kodu; “Gençlerin İhtiyaç ve İstekleri” kategorisi 120 veri kodu; “Refah Politikası Önerileri” kategorisi 47 veri kodu; “Genç Birey Tanımı” kategorisi 46 veri kodu; “Gençlik Refahı Tanımı” kategorisi 34 veri kodu; “Refah Tanımı” kategorisi 31 veri kodu ve son olarak “Devletin (Sistemin) Rolü” kategorisi 46 veri kodu biçimindedir. Ortaya çıkan kategoriler doğrultusunda, saha çalışması kapsamında toplanan verilerin analizine başlanmıştır. Somut veriler üzerinden yapılan bu analiz çerçevesinde, bazı soyutlamalar yapılarak, daha önceden elde edilen kategoriler alt gruplara ayrılmıştır. Bu gruplar üzerinden de tema başlıkları elde edilmiştir. Saha çalışması analizinin üç temel bölümünü oluşturan bahse konu tema başlıkları, analizin temel kurgusunu ortaya koymaktadır. Bu tezdeki gibi uzunca bir analiz metninin anlaşılabilirliği açısından, bahse konu kurgunun net bir şekilde okuyucuya sunulabilmesi, büyük bir önem arz etmektedir. Saha çalışması analizinin nasıl şekillendiğinin daha rahat anlaşılabilmesi için yukarıda

detaylı bir şekilde anlatılan sürecin şematize edilmiş hâli, aşağıda verilen tablodaki sıra izlenerek şekillendirilmiştir.

Tablo 3. Saha çalışması analizinin oluşum süreci

1.	Görüşmecilerle yapılan mülakatlar sesli olarak kayıt altına alınmıştır.
2.	Ses kayıtları deşifre edilmiş ve transkripsiyon metinleri oluşturulmuştur.
3.	Metinler kendi içinde, öne çıkan unsurlar doğrultusunda, kodlara ayrılmıştır.
4.	Her bir kod başlığı için ayrı bir dosya oluşturulmuştur
5.	Transkripsiyon metinleri, kod başlıklarına göre ayrıştırılmışlardır.
6.	Birbiriyle benzeşen kodlar birleştirilmiş, tekrar eden kodlar ise silinmiştir.
7.	Birbiriyle ilişkili olan kodlar gruplandırılarak, kategori başlıkları altında toplanmışlardır
8.	Kategoriler altında gruplandırılan kodlar üzerinden, saha çalışmasının analizi oluşturulmuştur.
9.	Kategoriler, bazı soyutlamalar yapılarak, üç tema başlığı altında toplanmıştır
10.	Tema başlıkları üzerinden analizin temel kurgusu oluşturulmuştur.

4.3.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Gelişmemiş ülkelerde temel eğitime erişimi olmayanlar dezavantajlı olarak görülebilirken; istihdamın sınırlı olduğu ve okuryazarlığın yüksek olduğu ülkelerde orta öğretimi bitirmemek bireyleri dezavantajlı hâle getirebilir. Bu nedenle dezavantajlılık göreceli ve bağlamsal bir olgu olarak değerlendirilir (UNESCO, 1998).

Türkiye’de gençlik refahı teorisi ve uygulamaları son yıllarda uluslararası literatürün odak noktası olmuşken bu alandaki çalışmalar ülkemizde henüz yeni ve oldukça sınırlıdır. Ayrıca, gençlik refahı kavramı Türkiye’de yeterince bilinmemekte ve farkındalık düzeyi düşüktür. Dezavantajlı gruplar arasında gençler, genellikle çocukluk çağı ile ilişkilendirilirken, eğitimde fırsat eşitsizliği, hizmetlere erişim kısıtları, gelir adaletsizliği, bağımlılık oranları, engelli gençler, kırsalda yaşayan gençler ve genç işsizlere yönelik politikalar gibi konularda çalışmaların yetersizliği dezavantaj oluşturmuştur. Ayrıca, sosyal politika alanında gençlerin refah düzeyine dair kapsamlı bir çalışma eksikliği bulunmaktadır.

Gençlik çalışmaları, tarih, sosyoloji, siyaset bilimi, spor bilimi, eğitim bilimleri, sosyal hizmetler, sağlık bilimleri gibi birçok anabilim dalının araştırma konusu olmuştur. Bu çalışmaların literatür çerçevesini oluştururken, konunun daraltılması zorluğuyla karşılaşmıştır. Başlangıçta refah bakış açısıyla belirli bir yöntem seçilerek konunun mümkün olduğunca daraltılması planlanmıştır. Ancak yapılan ilk görüşmelerde refah

kavramının pek bilinmediği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle konunun daha geniş bir perspektiften ele alınması gerektiği anlaşılmıştır. Bu doğrultuda, Türkiye’de devletin gençliğin refahını hangi mekanizmalarla destekleyeceği konusunu anlamaya yönelik olarak oluşturulan yarı-yapılandırılmış görüşme soruları, gençliğin ve refahın tanımını daha kapsamlı bir şekilde ele almaya dönük olarak yeniden tasarlanmıştır.

Çalışmanın kısıtları göz önüne alındığında, bu çalışma gençlik refah politikalarının kavranış biçimi, uygulanan politikaların ideolojik yaklaşımı ve refah sağlayıcıların sundukları hizmetlerin incelenmesi ile sınırlıdır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın yapıldığı Ankara’daki dört bakanlık, iki Belediye, TÜBİTAK, YÖK, üç STK ‘da çalışan bürokrat, üst ve orta düzey yönetici, uzman ve gönüllüler ile sınırlıdır.

4.3.3. Çalışmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Nitel araştırmada geçerlilik bilgilerin doğruluğu için araştırmacının kontrolünü ifade ederken, nitel güvenirlilik farklı araştırma ve projelerden elde edilen verilerle araştırmanın örtüşmesini ifade eder (Gibbs, 2007, akt: Creswell, 2017, 201). Doğası gereği nitel araştırmalarda objektifliği sağlamak bütünüyle mümkün değildir, ancak bahse konu araştırma süresince tüm adımların açık olarak ortaya konulması amaçlanmıştır ve bu sayede çalışmanın güvenilirliğine olan inancı artırmak hedeflenmiştir. Nicel araştırmalarda kullanılan geçerlik ve güvenirlilik ifadelerinin yerine nitel araştırmalarda inanılrlık, sonuçların doğruluğu ve araştırmacının yetkinliği gibi ifadelerden bahsetmenin daha doğru olacağı belirtilmektedir (Krefting, 1991). Guba ve Lincoln (1988) nitel araştırmalarda daha ziyade inandırıcılık üzerinde durulması gerektiğini belirtmiş ve bunun için kriterleri inanılrlık, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabirlik olmak üzere dört ana başlık altında toplamıştır. Bir araştırmada bulguların doğruluğunu kontrol etmek için bu stratejilerin bir ya da daha fazlasının belirtilmesi önerilmektedir (Creswell, Plano Clark, Gutmann, & Hanson, 2003). Diğer taraftan inanılabilirliği artırmanın en önemli unsurlarından biri uzun süreli etkileşim, diğeri ise katılımcıların teyidi olarak görülmektedir (Holloway & Wheeler, 1996).

Bu doğrultuda bahse konu araştırma kapsamında gerçekleştirilen tüm görüşmeler öncesinde katılımcılar ile bağlantı kurularak araştırma sürecinde yer almak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Ayrıca kapsamlı bir görüşme yapılacağı belirtilerek zaman

kısıtının en aza indirgenmesi ve katılımcıların araştırmaya dair kendilerini herhangi bir kısıt olmadan ifade edebilmeleri sağlanmıştır. Bu sayede Guba ve Lincoln (1982) tarafından belirtilen inanılrlık kriteri aşılmaya çalışılmıştır.

Yüz yüze görüşme, nitel araştırmalarda en çok kullanılan veri toplama tekniğidir. Bu teknik, insanların araştırma yapılan olaya veya olguya dönük bakış açılarını, öznel deneyimlerini ve duygularını, değerlerini ve algılarını ortaya koyabilen güçlü bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini artıracak hususlardan biri, görüşme sürecinin gözlem ve yazılı dokümanlardan elde edilen veriler ile desteklenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırmalarda geçerlik, nitel yöntem ve teknikler kullanılarak araştırılan olayın veya olgunun *bütün* gerçekliği ile ortaya konması, verilerin objektif olarak toplanması, bunların sınıflandırılarak kodlanması, analiz edilmesi ve son olarak da yorumunda kullanılan stratejilerin güvenilirliğinin ve kabul edilebilirliğinin sürekli olarak kontrol edilmesi önem taşımaktadır.

Araştırma konusu hakkında genel bilgiye sahip ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzmanlaşmış kişilerden, yapılan araştırmayı çeşitli boyutlarıyla incelemesinin istenmesi, inanılrlık konusunda alınabilecek önlemlerden bir diğeridir. Bu yöntem, uzman incelemesi (*peer debriefing*) olarak adlandırılmaktadır (Creswell vd., 2003). Bu incelemenin amacı, ilgili uzmanın araştırmanın deseninden toplanan verilere, bunların analizine ve sonuçların yazımına kadar olan süreçlere eleştirel bir gözle bakması ve araştırmacıya geri bildirimde bulunmasıdır. Yine bahse konu çalışmanın inanılrlığını artırmak amacıyla araştırma kapsamında elde edilen veriler, bu sahada uzman akademisyenler ile tartışılmış ve yapılan görüşme tutanakları paylaşılarak verilerin tutarlılığı tartışılmıştır.

Bir çalışmanın iç geçerliğini artırmada kullanılan diğer bir strateji, “üçgenleme (*triangulation*)” tekniğidir. Üçgenleme, “iki ya da daha fazla veri toplama yönteminin (örneğin görüşmeler ve gözlemler) ya da iki ya da daha fazla veri kaynağının (örneğin farklı grup üyeleriyle bireysel görüşmeler) sonuçlarının karşılaştırılmasıdır” (Başkale, 2016, s. 25). Bu bağlamda çalışmanın inanılrlığını artırmak için “veri kaynaklı üçgenleme” modeli kullanılmıştır. Bu ise çalışma kapsamında çok çeşitli veri kaynaklarının kullanılması, örneğin aynı konuyla ilgili olarak farklı kişiler ile görüşme yapılması olarak anlaşılmaktadır (Başkale, 2016). Bahse konu çalışma kapsamında hem kamu kurumlarında çalışan üst düzey bürokratlar, orta ve alt kademedeki çalışanlar ile hem de sivil toplum kuruluşlarında çalışan

gönüllüler ile görüşülerek “çalışma kapsamında çok çeşitli veri kaynaklarının kullanılması” hedefi gerçekleştirilmiş ve “veri kaynaklı üçgenleme modelinin gereksinimleri yerine getirilmeye çalışılmıştır. Kısaca, anılan tüm çalışmalar sayesinde araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının ve araştırma deseninin geçerliğini ve güvenilirliğini, sonuç olarak da inanırlığını artırmak hedeflenmiştir.

5. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde; saha çalışması sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulguların analizi yer almaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, TÜBİTAK, YÖK, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Çankaya Belediyesi, TBMM, ÇASGEM ve gençlik refahı alanında çalışan sivil toplum örgütlerini kapsayan saha çalışması çerçevesinde bu kurum ve kuruluşlar tarafından sunulan politikaların ideolojik bağlamı, refah artışıındaki rolü, verilen hizmetlerin ortaya çıkardığı etki ve politikaların sürdürülebilirliği tartışılmaktadır.

Saha çalışmasının analizleri kavramlar, politikalar, hizmetler başlığı altında incelenmiştir. Üç ana başlıktan oluşan saha çalışması, özelden genele doğru indirgenen bir bakış açısıyla, sahada ortaya çıkan pratiğin, gençlik refahı literatüründeki teoriyle örtüşen ve çelişen noktalarını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, gençlik refah politikalarına dair politika yapıcılar tarafından nasıl tezahür ettiği ve politika uygulayıcıları tarafından icra edilen hizmetlerin teorik olarak nasıl bir çerçeveye oturtulduğu saha çalışması kapsamında ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

5.1. Gençlik Refahının Kavramsal Teması

Bu çalışmada kullanılan veri toplama yöntemi derinlemesine mülakat tekniğidir. Derinlemesine mülakat, bir konunun tüm başlıkları ile ele alındığı, açık uçlu soruların yöneltildiği, detaylı cevapların elde edilmesinin amaçlandığı birebir gerçekleştirilen görüşmelerdir. Bu görüşmelerde, görüşmecilerin duygu, bilgi, düşünce ve gözlemlerinden yararlanılmaktadır (Tekin, 2006). Bununla birlikte, çalışmada yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmış ve tüm görüşmeler ses kaydına alınmış, ardından yazıya dökülmüştür. Mülakat soruları ile genel kapsamın oluşturulması amaçlanmış, mülakat soruları dışında görüşmecilerin farklı konular hakkında gözlem, deneyim veya düşünceleri bulunmakta ise bunların da paylaşılmasına yönelik uygun ortam hazırlanmıştır.

Tablo 4. Kavramlar teması ana kategoriler ve açıklamaları

Ana Kategori	Açıklama
Genç Birey Tanımı	Görüşmecilerin genç birey kavramına ilişkin tanım cümleleri
Gençlerin İhtiyaç ve İstekleri	Görüşmecilerin gençlerin ihtiyaçlarına yönelik görüşleri ve gençlerin istekleri konusundaki gözlemleri
Gençlerin Sorunları	Görüşmecilerin gençlerin sorunlarına yönelik görüşleri
Refah ve Gençlik Refahı Tanımı	Görüşmecilerin refah kavramını ve de refah kavramını gençliğin refahı çerçevesinde değerlendirmesi
Gençlik Refahı Sağlayıcıları	Gençlik refahını artırmada etkisi olan devlet, vakıf, STK, okul, aile gibi aktörler
Devletin Rolü	Devlet kurumları ve yerel yönetimlerin gençliğin refahını artırmaya yönelik rolü
Refah Politikasına İlişkin Öneriler	Görüşmecilerin ideal refah politikası üretmeye yönelik önerileri

5.1.1. Gençliğin Tanımı

Gençliğin tanımının doğru yapılması hem devlet hem toplum açısından bu alanda yapılacak politikaların içeriğini doğrudan etkileyecektir. Türk Dil Kurumunun gençlik kavramını “İnsan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi” şeklinde tanımladığını söyleyebiliriz. En genel anlamıyla gençlik, zaman içinde evrilen ve kişisel özelliklere göre farklılık gösteren bir olgudur. Bununla birlikte gençlik dönemi, yaşam döngüsü içerisinde kendine ait özellikleriyle yer edinen bir dönemdir. Gençler, deneyimsizlik ve bilgisizlik gibi olumsuz niteliklerle anılsa da aynı zamanda umut, canlılık ve enerji kaynağı olarak da görülürler.

Literatürde genç ve gençlik kavramlarına ilişkin evrensel olarak kabul gören bir tanım mevcut değildir. Bu durumun temel gerekçesini, gençlik çağının tanımlanması zor ve soyut bir kavram olması, kendisinden önceki ve sonraki dönemlerle kesin çizgilerle ayıramayacak bir devamlılık özelliği göstermesiyle açıklamaktadır (Karataş, 2001a; Doğu (2013, 38).

Görüşmeler literatürü doğrular niteliktedir. Katılımcıların çoğu birbirinden farklı tanımlar yapmıştır. Genel tanımlamalar yaşa vurgu yapmakta ve belirli bir yaş aralığında ya da belirli bir yaştan üzerindeki bireyi genç olarak tanımlamaktadır. Bununla beraber gençten bahsederken yaş aralığından bahsetmeyen katılımcılarda mevcuttur.

İlk olarak 1957 Avrupa Ekonomik Topluluğu Roma Antlaşması’nda sözü geçen gençlik politikaları, sosyal politika kapsamında çok az sayıda hüküm içermektedir. Bu

antlaşma çerçevesinde sosyal politika, esas olarak ortak pazar kapsamında işçilerin serbest dolaşımı ve yerleşme serbestliği ilkesinin hayata geçirilmesi anlamında düşünülmüştür (Yazıcı, 2016) Bu doğrultuda gençlik kavramı antlaşmanın 50. maddesinde “Üye ülkelerin, ortak program çerçevesinde genç işçilerin değişimini teşvik etmelerine” dair bir madde ile kendine yer bulmuştur. Bu bağlamda incelendiğinde tanımlamalar 1960’lar Avrupa’sından öteye geçmemektedir.

Mevzuatımızda genç çocuk, işçi, hani genç işçi, on beş yaş üstü gözüküyor. Gençlik Spor Bakanlığının mevzuatında ise on sekiz yaş üstü genç biri olarak gözüküyor. Genç kimdir, on sekizin altı bence çelişki (ÇSGB2, Kişisel Görüşme)

Uluslararası Çalışma Örgütü, Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşların ve Türkiye’deki kurumların mevzuatlarını esas alan katılımcılar genci tanımlarken kullanılan yaş aralığının zamanla, ülkeden ülkeye, kurumdan kuruma veya kişiden kişiye göre değişkenlik arz edebileceğini belirtmişlerdir. “Birleşmiş Milletler’in tanımına baktığın zaman diyor ki 15-25 yaş arasında, kendine ait bir evi olmayan, kendine ait belirli bir geliri, düzenli bir geliri olmayan, daha çok bireyselleşmemiş kişi genç olarak yani yetişkin olmayan aslında -bu şekilde- tanımlıyor. Ama bence her ülkenin ayrı bir genç tanımı var. Zaten o yaşa falan bence hiç girilmemesi gerekiyor (GSB3)” şeklinde veya “18 yaş üstü ancak ben çok belirlemek istemem çünkü değişkenlik de gösterebiliyor. (BELEDİYE1)” şeklinde görüş bildirerek hem belirli bir yaş aralığı olduğunu ifade eden hem de bu yaş sınırlamasının kesinlik taşımayacağını ifade eden görüşmeciler mevcuttur.

Yörükoğlu (2000) ise gençlik olgusunu, çocuklukla yetişkinlik arasında yer alan gelişme, ruhsal olgunlaşma ve hayata hazırlık dönemi olarak tarif eder. 12-21 yaş aralığını kapsayan bu dönem ilk ergenlik belirtileri ile başlar ve büyümenin durmasına kadar devam eder. Görüşmeler esnasında gençlik ve çocukluk döneminin sıklıkla karıştırıldığı gözlemlenmiştir. Bu bile tek başına gençliğin kim olduğunun bilinmediğini ve ötesinde çocukluk ile ilişkilendirildiği anlaşılmıştır. Nitekim Gençlik ve Spor Bakanlığının ve dolayısıyla resmi gençlik politikalarının Türkiye’de uygulanmaya başlamasının yakın tarihe dayanmaktadır.

Katılımcıların genç tanımı kişinin eğitim sisteminde yahut iş piyasasında olmasına değişiklik göstermektedir. Hatta bir katılımcıya göre kişi sadece eğitim sistemi içinde bulunması sebebiyle genç olabilir.

Genç resmî tanımı 13 ve 18 arası diyoruz ama şu anda 22 yaşına kadar 14'ten gün almış. Orada 13 ile 14 arasında bir sıkıntı var böyle bir iş kollarında, bizimki meslek eğitimi olduğu için çalışma yaşının ya da çıraklık yaşının 14 yaşında başlayabileceği gibi bir düşünce var. O da biraz gençlik çağının başladığı yaş gibi düşünülebilir (MEB6, Kişisel Görüşme).

Kişisel olarak genç dediğimde benim aklıma ortaokulu bitirmiş, gençlik sürecinin başında olan ve 18 yaşına kadarki öğrenciler geliyor (MEB2, Kişisel Görüşme).

Genç bireyi tanımlarken genç olmanın yaşla ilgisi olmadığını veya genci belirli bir yaş aralığında sınırlamanın mümkün olmadığını ifade eden görüşmecilerden birkaçı genç tanımını yaparken belirli bir yaş aralığı kullanarak görüş bildirmişlerdir

Genç bana göre yaşla ilgili bir kavram değil. Çok klişe olacak ama biri kendini devamlı yeniliyorsa düşüncelerinde hiçbir sabitlik yoksa yani durağan değilse onun dışında devamlı araştırma ihtiyacı duyuyorsa yani on beş yaşındayken de değil, o yaştayken de aynı merak duygusuyla araştırıyorsa elli yaşına geldiğinde de aynı duyguyla araştırıyorsa bu kişi gençtir. Bence biyolojik bir başlangıcı var tabii ki. Ve bu herkese göre değişebilir. Yani işte kimi çocuk 13 yaşında döngüsüne başlar ve işte resmi olarak genç kabul edilir. Kimisi işte neredeyse 18 yaşında başlatabilir bu süreci. Yani kişiden kişiye göre değişen ama biyolojik bir başlangıcının olduğunu kabul ettiğim ama sonunun nereye vardığı konusunda bence her geçen gün değişen bir anlayışla ben yaklaşıyorum (TÜBİTAK3, Kişisel Görüşme).

Arıkan (2019: 33) ise biyopsikososyal ve kültürel özellikleriyle çocukluk ve yetişkinliği birbirine bağlayan bir köprüye benzettiği gençlik olgusunu, çok boyutlu bir dönem olarak ifade etmektedir. Gençlik olgusunun, bulunduğu toplumsal koşulların etkisi ile dünyanın her yerinde farklı bir “gençlik” olarak ortaya çıkabileceğini vurgulamaktadır.

Bazı görüşmeciler birden çok özellikle birlikte genç bireyi ele almaktadır. Tecrübesiz, bilinçsiz, akla havada, algısı düşük, bireyselleşmemiş, plansız gibi olumsuz özelliklerin dile getirildiği görülmekle birlikte, genel olarak genç birey tanımlanırken geleceğin potansiyeli, hazinesi, verimli, mücadeleci, durağan olmayan, üreten, dinamik, hayat dolu ve kanı kaynayan, ayakları yere basan, öğrenmeye ve gelişime açık, enerjisi yüksek, spor yapan, fedakâr, kendi kararlarını alabilen ve hedef koyabilen şeklindeki özelliklerle genç bireyin tanımlandığı anlaşılmaktadır

Meşhur aslında Z kuşağı denilen, kaygıları yokmuş gibi gözükp daha çok plansız, programsız tamamen teknoloji odaklı hayatlarını sürdüren bir grup gibi gözükmekle birlikte baktığınızda ve kendileriyle konuştuğunuzda aslında ayakları yere basan dinleyen araştıran gençleri görebilmek mümkün (ASHB3, Kişisel Görüşme).

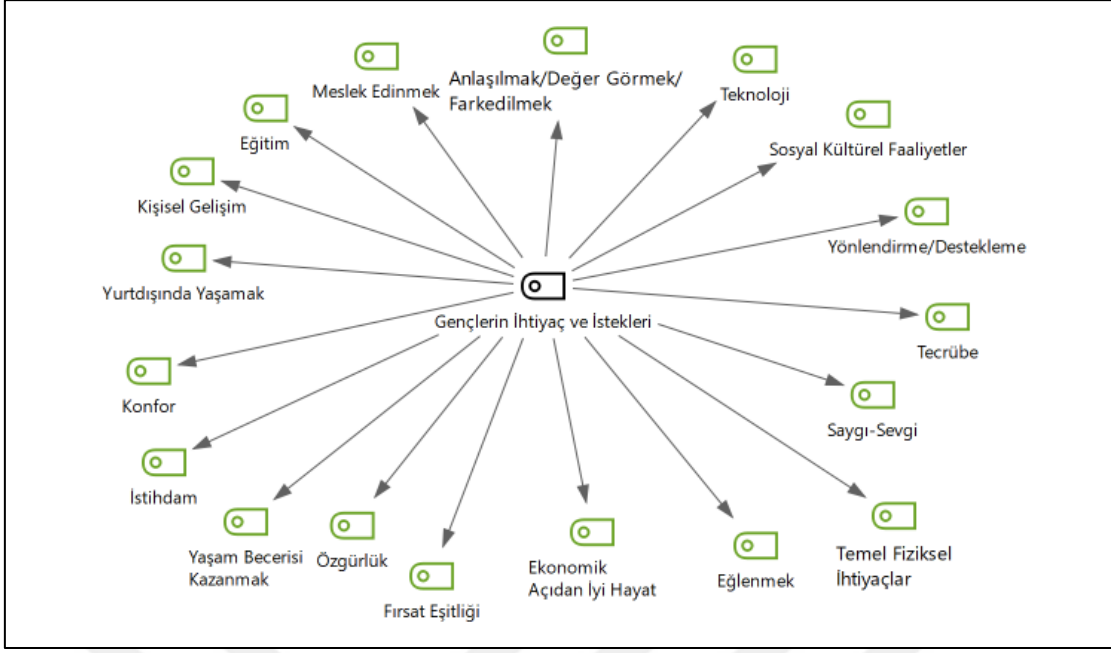
Araştırmada kurum ve kurum kültürleri gençlik dönemine bakış açılarının o kuruma ait iş tanımı ile ilgili olduğunu açıkça göstermektedir. Bu çalışma içinde geçen bazı

referanslar gençliği belli bir yaş sınırıyla sınırlarken, bazı referanslar için ise yaş tek başına gençliği tanımlamak için yeterli değildir. Uluslararası kuruluşlar genellikle 15-25 yaş aralığını gençlik olarak kabul etse de bu tanımın her ülke için geçerli olmadığı ve her toplumun kendi gençlik tanımını oluşturduğu anlaşılmaktadır. Öğrenmeye hevesli, üretken ve amaçlarına ulaşmada kararlı kişiler aynı zamanda sorun çıkaran, ele avuca sığmayan, zapt edilmesi gereken kişiler olarak da tanımlamak mümkündür. Sonuçta, gençlik hem olumlu hem de olumsuz yönleri barındıran karmaşık bir kavramdır ve bir bireyin yaşından ziyade sahip olduğu özelliklere göre değerlendirilmelidir. Ergenlik veya gençlik döneminin bireysel, ekonomik, fizyolojik, sosyal ve kültürel farklılıklar içermesi sebebiyle her genç tarafından farklı dinamiklerle yaşanabileceği ve bu farklılıkların gençlik dönemi kavramının belli kalıplara sığdırılabilmesine imkân tanımadığı unutulmamalıdır. Ama yadsınamaz bir gerçek vardır ki o da yetişkinliğe geçiş dönemi olan bu dönem bir biyolojik yaş aralığıdır. Hem çocukluk dönemi özelliklerini hem de yetişkin özelliklerini içinde barındıran ama tamamen o döneme münhasır ihtiyaçları, özellikleri ve sorunları olan özel bir dönemdir. Eğitimdeki genç, sanayideki genç, tarla işçisi genç ne işte ne eğitimde olmayan genç, bağımlı genç, sporcu genç, evli genç, bekâr genç hepsi genç. Hepsinin özellikleri ile adlandırılan yanılсанılan ve dahi fark edilmeyen bir dönemdir gençlik.

5.1.2. Gençliğin İhtiyaçları

Gençlerin ihtiyaç ve isteklerinin neler olduğuna ilişkin görüşmeci değerlendirmeleri ele alındığında hem görüşmecilerin kendi deneyimlerini hem de gençler üzerindeki gözlemlerini yansıtmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır.

Şekil 1’de, görüşmeci cevapları doğrultusunda ortaya çıkan çeşitli ihtiyaç ve istekler yer almaktadır. Buna göre, gençlerin eğitimden sosyal ve kültürel faaliyetlere, eğlenmekten tecrübe edinmeye, yönlendirilme veya destek görmekten sevgi-saygıya kadar pek çok ihtiyacı bulunmaktadır.

Şekil 3. Gençlerin ihtiyaç ve istekleri

Gençlerin ihtiyaçları başta barınma, sağlık gibi temel ihtiyaçlar olmak üzere nitelikli eğitim, teknoloji, istihdam, meslek edinme ve ekonomik açıdan iyi bir hayat yaşamaya kadar uzanmaktadır. MEB4 nolu katılımcı gençlerin en temel ihtiyaçlarına ulaşamadığına vurgu yapmıştır. “Beslenme, giyinme, barınma, ısınma, kültür. Temel ihtiyaçlar. Çocuklar da bunlar dahi yok.”

Sosyal Hizmetler Bakanlığı yetkililerinden ASHB2 gençlerin yaşam biçimlerinin değişmesi ve temel ihtiyaçlarına ulaşamayan gençlerin varlığını dile getirmiştir. “Yoksulluk arttı. Ücretler düştü. Ve çalışma biçimleri değişti. Pandemi sessiz sedasız çalışma biçimlerini değiştirdi. Gençlerin yaşam biçimini hiç kuşku yok ki değiştirdi. Temel ihtiyaçlarını bile karşılayamayanlar var.”

XX. yüzyılın ortalarında gençlerin özel gereksinimleri olan ayrı bir toplumsal grup olarak bütünüyle kabul edilmesi sadece bu gruba yönelik hizmetlerin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Karataş ve Acar: 2008:31). Bununla birlikte gençlerin; anlaşılmak, fark edilmek, değerli olduklarının hissettirilmesi ve saygı-sevgi görmek şeklinde duygusal ihtiyaçlarının olduğu da görülmektedir.

Bir kere ailelerin, anne babaların, anne baba eğitim alması lazım. Hepimizin, anne babalığı biz çocuklara yedirmek, içirmek sanıyoruz. Her türlü imkânı sunuyorum. En güzel oyuncakları almak, en iyi yere götürmek. Anne babalık da bu değil. Bizler anne baba olmayı da bilmiyoruz. Ülkede şu an ciddi bir hani yirmi sekiz yıldır bu işin

içindeyim. Her gelen çocuğun daha ilgisiz. Ailelerin kültürel ve eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklar daha ilgisiz ve sevgisizler. Anne baba olmayı da bilmiyoruz biz (MEB2, Kişisel Görüşme).

Gençlerin anlaşılma ihtiyacı, onların bireysel ve toplumsal gelişimlerini destekleyecek programların oluşturulmasıyla doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, gençlere yetişkin gibi yaklaşımdan kaçınılmalı ve onların fikirlerini ifade edebilecekleri alanlar yaratılmalıdır. Gençlerin tartışma programlarında yer almaması, onların deneyim kazanmalarını ve ülke için değerli bireyler olduklarını hissetmelerini engellemektedir. Eğitim kalitesinin artırılması, gençlerin spor, müzik ve sanat gibi alanlarda kendilerini geliştirmelerine olanak tanıyan programların yaygınlaştırılması gerekmektedir. Ayrıca, takım çalışması, zaman yönetimi, öz güven, etkili iletişim gibi temel becerilerin kazandırılması, gençlerin kişisel gelişimlerini destekleyecek programların artırılmasıyla mümkündür. Bu tür programlar, gençlerin hayatta kalma becerilerini geliştirmelerine ve donanımlı bireyler olarak topluma kazandırılmalarına katkı sağlayacaktır (Görgün Baran, 2013; Ulusoy ve arkadaşları, 2005).

“Onların en büyük ihtiyacı aslında anlaşılma. Dolayısıyla anlaşılmakta şuradan geçiyor. Onlara uygun programlar yapılması bir yetişkin gibi yaklaşılması.” gerektiğini ileri sürmektedir (TÜBİTAK1, Kişisel Görüşme).

Onların fikirlerini alabileceğimiz bir alan yaratmamız gerekiyor. Onlara söz hakkı vermemiz gerekiyor. Ben ekranlarda bile gençleri bir tartışma programında görmüyorum. Hep belirli yaşın üstünde. Deneyim kazanmalarını sağlamamız gerekiyor. Onların aslında ülke için değerli kişiler olduğunu hissettirmemiz gerekiyor onların fikirlerini almamız gerekiyor ama fikir alışverişi hiçbir şekilde yapılmıyor. Sohbet edilmiyor (STK2, Kişisel Görüşme).

Kendilerini kişisel gelişimleriyle alakalı olarak donanımlı hale getirebilmek için daha fazla seçenek sunulmasına ihtiyaçları var (TÜBİTAK3, Kişisel Görüşme).

Gençlerin toplumsal hayata katılımı ve kişisel gelişimleri için özgür ve demokratik bir ortamın sağlanması, fırsat eşitliğinin temin edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, gençlerin yetişkin rollerine hazırlanması sürecinde, yaş değişkeninin toplumsal bir kategori olarak belirlenmesi ve bu doğrultuda tasnif edilmesi gerekmektedir. Gençlerin enerjilerini doğru yönlendirmek, onları anlamak ve desteklemek, topluma faydalı bireyler olarak yetiştirmelerine katkı sağlayacaktır. Özellikle dezavantajlı gruptaki gençlerin eşit fırsatlara erişimini sağlamak ve eğitimde fırsat eşitliğini net bir şekilde uygulamak gerekmektedir. Gençlerin konfor, eğlence ve yurt dışında yaşam gibi istekleri dikkate alınarak, onların kişisel gelişimlerini destekleyecek programların artırılması önem arz

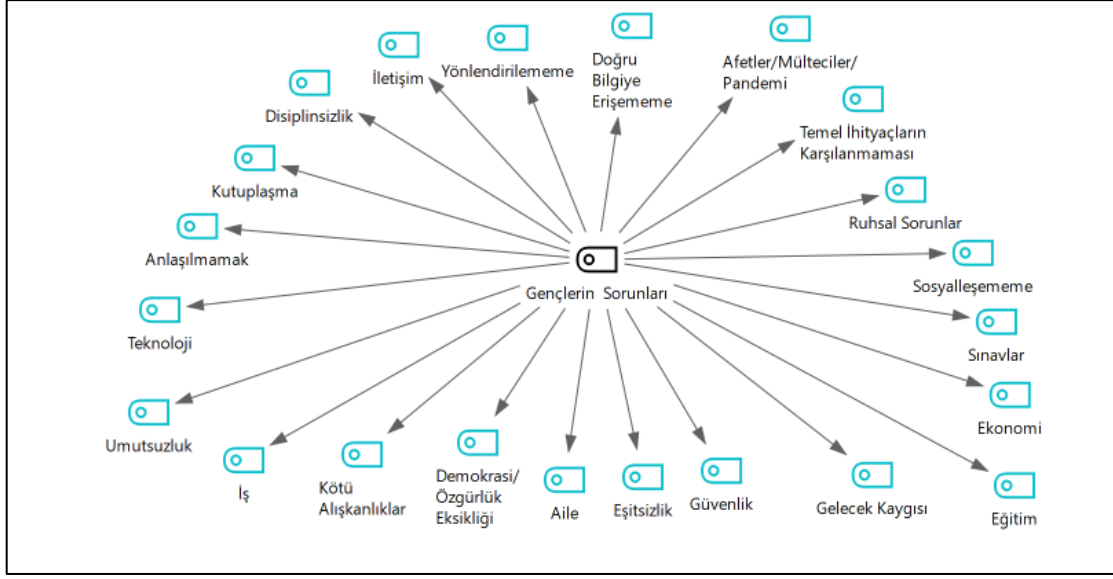
etmektedir. Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, gençlerin bu yeniliklere adapte olabilmeleri için gerekli becerilerin kazandırılması ve onların fikirlerinin değerli olduğunun hissettirilmesi önemlidir. Bu bağlamda, takım çalışması, zaman yönetimi, özgüven ve etkili iletişim gibi becerilerin kazandırılması, gençlerin topluma donanımlı bireyler olarak katılmalarını sağlayacaktır (Doğan, 2015).

Yapısal işlevselci kurama göre yaş, toplumdaki rol ayrımı için önemli bir faktördür ve bu dönem, gençler için yeni rollerine hazırlanma dönemi olarak görülmektedir. Bu açıdan, gençlere toplumla uyumlu olabilmeleri için yeni roller ve sorumluluklar yüklenerek sosyal ilişki becerilerinin geliştirilmesi önemsenir. Yapısal çatışmacı gençlik kuramı ise sosyoekonomik sorunların sebebi olarak bilimsel ve teknolojik değişimlerin beraberinde getirdiği yapısal dönüşümleri ortaya koymaktadır. Bu yapısal dönüşümlerin toplumsal ilişkilerin değişmesine ve kültürel değerlerin farklılaşmasına yol açtığını belirtmektedir (Burcu, 1998: 122). Bu kuram, gençlik sorunlarını sistemlerin genel sorunları ile ilişkili olarak ele almaktadır. Yapısal çatışmacılar, hızlı değişme ve gelişmelerin yaşandığı toplumlarda, gençlerin yetişkin rolleri kazanmasının giderek zorlaştığını ifade etmektedir. Değişim içinde olan sosyal bir sistemde genç bireyin yetişkin olmasını sağlayacak koşullar daha zorlaşmakta, teknolojik ve kültürel değişimlerle birlikte ortaya çıkan norm ve değerler, toplum içinde gençleri birbirine uymayan ve çatışan değerlerle karşı karşıya bırakmaktadır (Deniz, 2014: 29).

Görüşmeci cevapları değerlendirildiğinde, gençlerin duyduğu ihtiyaç veya isteklerin farklı açılardan ele alındığı, ancak yönlendirme/destekleme, eğitim ve sosyal kültürel faaliyetlerin sıklıkla dile getirildiği görülmektedir.

5.1.3. Gençlik mi Sorun? Gençliğin Sorunları mı?

Gençlerin yaşadıkları sorunları aşmanın ve genç modern toplumun olumsuzlukları ile başa çıkmanın yolunun nasıl olacağı onlara sunulan imkânlar ve hizmetlerle doğrudan bağlantılıdır (Görgün Baran, 2016; Arubayi, 2015). Kavramlar temasının alt kategorilerinden biri gençlerin sorunlarıdır. Görüşmeci değerlendirmeleri ele alındığında gençlere ilişkin veya gençleri ilgilendiren önemli sorunların dile getirildiği görülmektedir. Buna göre, gençlerin eğitimden işe, aileden eşitsizliğe, güvenlikten özgürlüğe, kötü alışkanlıklardan umutsuzluğa kadar pek çok sorunu bulunmaktadır.

Şekil 4. Gençlerin sorunları

Şekil 3’te görüldüğü üzere, gençlerin sorunları genellikle gençlerin ihtiyaçlarının karşılanamamasından kaynaklı sorunlardır.

Gençlerin karşılaştığı sorunlar, yönlendirilme ve desteklenme ihtiyacının karşılanamaması, özgürlük ihtiyacının tatmin edilmemesi ve sosyal-kültürel faaliyetlere katılım eksikliği gibi temel ihtiyaçların karşılanamamasından kaynaklanmaktadır. Bu ihtiyaçların karşılanmaması, gençlerin disiplinsizlik, iletişim sorunları, kötü alışkanlıklar, teknoloji bağımlılığı ve gelecek kaygısı gibi çeşitli sorunlarla yüzleşmesine neden olmaktadır. Özellikle eğitim, gençlerin en önemli ihtiyaçlarından biri olmasına rağmen, aynı zamanda en büyük sorunlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Eğitim sisteminin ezbere dayalı olması ve gençlerin yeterli altyapı ile üniversiteye gitmemesi, eğitimle ilgili ciddi sıkıntılara yol açmaktadır.

Eğitimle ilgili çok ciddi bir sıkıntıyla karşı karşıyayız. Eğitimin altı boşaltıldı. Gençlik lisede bir altyapı, bir birikimle gitmediği zaman üniversitede de aynı şekilde sıkıntılarla karşılaşılıyor şu anda sistemin eğitime bakış açısı da çok problemlidir (ASHB1, Kişisel Görüşme).

Türkiye’deki gençlerin temel sorunları yine eğitim diyeceğim. Çünkü ülkemizde tamamen ezbere yönelik bir eğitim sistemi söz konusu (ASHB3, Kişisel Görüşme).

İş bulma ve tatmin edici bir işte çalışma konusundaki sorunlar da gençlerin karşılaştığı önemli problemler arasındadır. Eğitim ile istihdam arasındaki entegrasyonun sağlanamaması, gençlerin iş gücü piyasasına entegre olamamasına ve tatmin edici bir iş bulamamasına neden olmaktadır. Doğru bölüm seçimi yapamayan veya istihdama daha

kolay erişebileceği bir alanda eğitim almayan gençler, eğitim hayatlarının ardından iş bulma konusunda ciddi problemlerle karşılaşmaktadır. Bu durum, gençlerin hem eğitim hem de istihdam alanında karşılaştıkları sorunların birbiriyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Türkiye'nin yine yakın geçmişinde neredeyse her ilçede üniversite açacağım dediğinizde, o üniversitenin öğretim kadrosu, binası, çevresi, sosyal, kültürel ortamı, bütün bunları dışladığınızda üniversite eğitiminin içeriği boşalmış oluyor (ASHB2, Kişisel Görüşme).

Eğitim ile istihdam birliğinin sağlanması, entegrasyonunun sağlanması gerekli. Türkiye'de de bu alanda ciddi sorunlar var (ÇSGB1, Kişisel Görüşme).

Eğer doğru bir bölümü kendisine uygun bir bölümü seçmediyse veya istihdama daha kolay erişebileceği bir bölümü seçmediyse veya kendi mutlu olabileceği bir alanda okumadıysa bu sefer de kişi eğitim hayatından sonra istihdama girmede bir problemle karşılaşılıyor (ÇSGB5, Kişisel Görüşme).

Türkiye'de gençlerin eğitim ve istihdam dışında karşılaştığı sorunlar, umutsuzluk, anlaşılama, kutuplaşma, doğru bilgiye erişememe, güvenlik, eşitsizlik ve sosyalleşememe gibi çeşitli başlıklar altında toplanmaktadır. Umutsuzluk, gençlerin haklarını savunma ve dilekçe yazma gibi eylemlerden vazgeçmelerine neden olmaktadır. Anlaşılama sorunu, gençlerin kendilerini ifade edememesi ve başboş bırakılmalarıyla ilişkilidir. Kutuplaşma, son yıllarda gençler arasında artan bir problem olarak dikkat çekmektedir. Doğru bilgiye erişememe, gençlerin çeşitli kaynaklardan gelen bilgileri doğru yorumlayamaması ve kafa karışıklığı yaşamasıyla ilgilidir. Güvenlik sorunları, özellikle büyük şehirlerde yaşayan gençlerin hareket özgürlüğünü kısıtlamaktadır.

Başına bir iş mi gelir? Ya da işte bizim gibi büyük kentlerde yaşıyorlarsa nasıl gidecek? Nasıl gelecek? Gittiği zaman eve dönüp de tekrar almaya gidecek durumda değil. Beni orada nerede vakit geçireceğim de bekleyeceğim bu çocuğu. Birçok şey var ailenin kafasında da güvenlik sorunu var (MEB3, Kişisel Görüşme).

Gençler de bence artık atalete bürünmüş durumda. Yani artık bırakmışlar. Yapsam ne olacak ki? Dilekçe yazsam ne olacak? Hakkımı savunsam ne olacak? (ÇSGB4, Kişisel Görüşme).

Türkiye'nin özellikle son on beş yirmi yıllık dönemini hesap ettiğimizde en büyük problem gençlerin kutuplaştırılması (STK1, Kişisel Görüşme).

O farklı kaynaklardan gelen bilgilerin doğruluğu konusunda büyük bir kafa karışıklığı var. Yani internet, sosyal medya, sosyal hesaplar çevre, okul veya arkadaş çevresi. Her birinden bilgiler akıyor gençlere henüz bu bilgileri nasıl yorumlayacakları konusunda bir formüle ulaşabilmiş değiller (GSB3, Kişisel Görüşme).

Eşitsizlik, gençlerin sosyal ve ekonomik durumlarına göre farklı fırsatlara sahip olmalarına neden olmaktadır. İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerdeki gençler, Erzurum gibi daha küçük şehirlerdeki gençlere göre daha fazla sosyal aktiviteye katılma imkânına sahiptir. Ayrıca, ekonomik durumu iyi olan ailelerin çocukları, daha iyi eğitim ve sosyal imkânlarla sahipken, ekonomik durumu kötü olan ailelerin çocukları bu imkânlardan mahrum kalmaktadır. Sosyalleşememe sorunu ise gençlerin yoğun ders programları ve sınav hazırlıkları nedeniyle sosyal faaliyetlere katılamamasıyla ilişkilidir. Bu durum, gençlerin hobilerini geliştirmelerini ve kültürel aktivitelere katılmalarını zorlaştırmaktadır.

İstanbul'daki, İzmir'deki yapacağı birçok şey varken Erzurum'daki bir çocuğun Erzurum ilinde sosyal olarak yapacağı şeyler çok kısıtlı. Gelir düzeyi farklı, imkânları farklı (GSB8, Kişisel Görüşme).

Diyelim ki Isparta'nın bir köyünden bir kente %100 burslu geliyor. O çocuğun yaşadığı kültür çatışması, okulu bırakıp gidenleri biz duyuyoruz mesela. Çünkü o kadar dışlanmaya maruz kalıyorlar ki. Eşit değiller yani (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Kültürel aktiviteye gitmesi de bir problem. Konsere veya işte kendine ait bir hobisi olup onunla ilgili bir şeyleri devam ettirmesiyle ilgili de çalışmaları yürütmesi hiç kolay değil (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

Türkiye’de gençlerin karşılaştığı sorunlar arasında ailelerin tutumu, anlayışsızlığı veya ilgisizliği önemli bir yer tutmaktadır. Ailelerin çocuklarını yeterince anlamaması ve onlara gerekli ilgiyi göstermemesi, gençlerin aileleriyle kopuk bir ilişki yaşamasına neden olmaktadır. Bu durum, gençlerin duygusal ve sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyerek, onların kendilerini ifade etme ve sorunlarını çözme becerilerini zayıflatmaktadır.

“Ailelerin çocuklarını anlama noktasında yeterli olmadıklarına inanıyorum” (TÜBİTAK1, Kişisel Görüşme).

“Anne diyor ki benim kafam rahat olsun. Aman al çocuğum tabletle oyna. Al çocuğum telefonla oyna çocukla kopuk bir hayat” (MEB2, Kişisel Görüşme).

Bunun yanı sıra, gençlerin sınav kaygısı, bağımlılıklar, ruhsal sorunlar, gelecek kaygısı, demokrasi ve özgürlük eksikliği, afetler, mülteciler ve pandemi gibi çeşitli sorunlarla da mücadele ettiği görülmektedir. Sınav kaygısı, gençlerin eğitim hayatında büyük bir stres kaynağı olurken, bağımlılıklar ise gençlerin sağlığını ve sosyal yaşamını tehdit etmektedir. Ruhsal sorunlar, depresyon ve kaygı bozuklukları gibi problemler, gençlerin yaşam kalitesini düşürmekte ve intihar oranlarını artırmaktadır. Gelecek kaygısı,

gençlerin geleceğe dair belirsizlikler ve ekonomik zorluklar nedeniyle yaşadığı endişeleri ifade etmektedir. Demokrasi ve özgürlük eksikliği, gençlerin düşüncelerini özgürce ifade edememesi ve farklı düşüncelerin tartışılmasına izin verilmemesi gibi sorunları içermektedir. Ayrıca, afetler, mülteciler ve pandemi gibi dış etkenler de gençlerin yaşamını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sorunlar, gençlerin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde karşılaştığı zorlukları ortaya koymaktadır.

“Bağımlılık; yani madde bağımlılığı yanında işte ne bileyim ekran bağımlılığı olsun, diğer bağımlılıklar olsun, telefon bağımlılığı gibi bu tarz sorunlarla karşı karşıya benim bildiğim gençler” (GSB5, Kişisel Görüşme).

“Çok ciddi ruhsal sorunları olduğunu düşünüyorum ben gençlik döneminde yani özellikle son zamanlarda literatür de bunu söylüyor. Depresyonun, kaygının, intihar oranlarının her geçen gün dünyada ve Türkiye’de arttığı bir gerçeklik var” (STK3, Kişisel Görüşme).

Konutlar yıkıldı, konut yapacağız, konuşuyoruz. Sivil toplumun da ilk gündemi, birinci gündemi. Bu ilk gündem doğal olarak çocuklar ve kadınlar. Halbuki bu travmayı çok farklı bir biçimde yaşayan çocukların içselleştirmesi, yeni çıkışlar bulması, görece daha kolay oluyor. Kimsesiz kalmamışlarsa eğer. Esas önemli sorun gençler (ASHB2, Kişisel Görüşme).

Yani kalabalık bir nüfusa sahibiz. Mesela atıyorum Finlandiya beş milyon, her şeyi yapıyorsun. Evet. Mis gibi o çocukları tek tek takip edersin. Sadece yirmi milyon mu ne bizdeki öğrenci sayısı. Dolayısıyla yani bizim başka problemler de var, şey, bulunduğumuz coğrafya nedeniyle işte (TÜBİTAK3, Kişisel Görüşme).

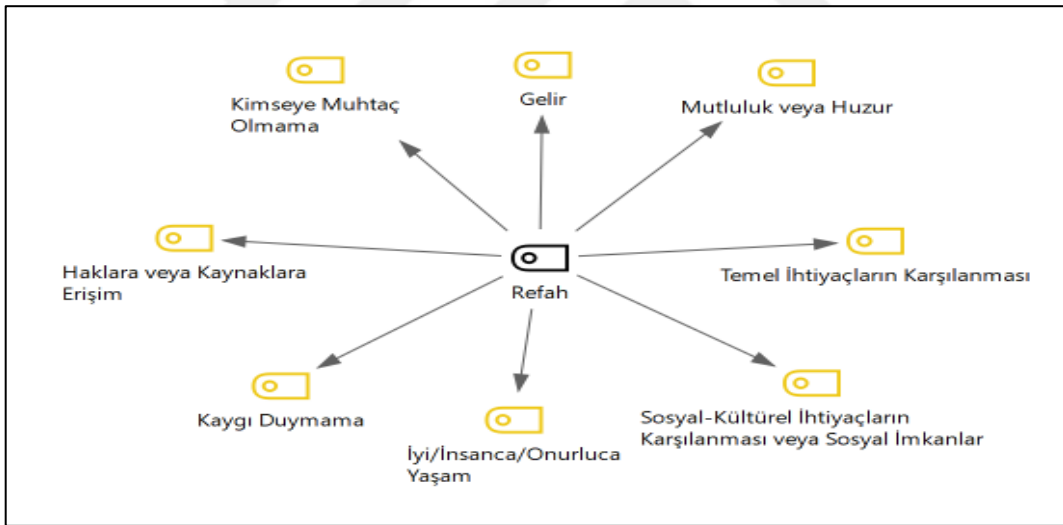
Sorunlar kapsamında özetle, akademik eğitimin yanı sıra sosyal becerilerin kazandırılması gerekliliğine vurgu yapıldığı, görüşmecilerin eşitsizliğe ve eğitim sisteminde yıllardır çözilemeyen sorunlara, özellikle üniversite sonrası iş bulma, gelir elde etme konusunda gençlerin kaygı taşıdığına, gençlerin borçla mezun olmaları gibi ekonomik sorunlar yaşandığına dikkat çekildiği görülmektedir.

5.1.4. Gençlik Refahı

Gençlik refahını tanımlarken, gelir, teknolojiye erişim ve kaygının azaltılması gibi çeşitli unsurların bir arada ele alındığı görülmektedir. Gençlerin refahını oluşturan paydaşlar ve bu paydaşların gençlik üzerindeki etkileri incelendiğinde, gençlerin ihtiyaçlarının sadece fiziksel ve maddi imkânlarla sınırlı olmadığı anlaşılmaktadır. Temel yaşam standartlarının

ötesinde, duygusal tatmin, kişisel gelişim, sosyal entegrasyon ve yaşam becerilerinin edinilmesi gibi alanlarda da desteklenmeleri gerekmektedir. Kaliteli eğitim, teknolojik erişim, istihdam olanakları ve mesleki eğitim, gençlerin ekonomik özerklik kazanmaları ve topluma katılımları için kritik öneme sahiptir. Ayrıca gençlerin anlaşılma, fark edilmek, değerli hissetmek ve saygı görmek gibi duygusal ihtiyaçları da göz ardı edilmemelidir. Özgürlük, demokrasi ve eşit fırsatlar gibi değerlerin bulunduğu bir ortamda, gençler hem bireysel hem de toplumsal olarak gelişme fırsatı bulurlar. Deneyim kazanma ve dünya görüşlerini genişletme imkânları, gençlerin kendilerini ifade etmeleri ve hayallerini gerçekleştirmeleri için elzemdir. Bu nedenle, gençlerin ihtiyaçları çok boyutludur ve bu ihtiyaçların karşılanması hem bireylerin hem de toplumun geleceği açısından büyük önem taşımaktadır.

Görüşmecilerden refah ve gençlik refahı kavramını ele almaları istenmiş ve elde edilen görüşler “Kavramlar Teması”nın “Refah ve Gençlik Refahı Tanımı” kategorilerinde kodlanmıştır.

Şekil 5. Refah kavramı

Refah kavramı, yalnızca ekonomik göstergelerle sınırlı kalmayan, çok boyutlu bir olgudur. Bir toplumun refah düzeyini belirleyen unsurlar arasında, bireylerin trafik gibi günlük yaşam alanlarında birbirlerine saygı göstermesi, kamu hizmetlerine erişim ve bu hizmetlerden bağımsız olarak vatandaşlık haklarını elde edebilme yetisi önemli yer tutar. Ayrıca, bireylerin kendilerini mutlu ve güvende hissetmeleri, ekonomik dalgalanmalardan etkilenmeden günlük ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri de refahın göstergelerindendir. Fiziksel

ve mental sağlının korunması, bireylerin yaşam kalitesini artıran temel unsurlar arasında sayılabilir.

“Gelir kazancının yüksek olmasını refah olarak görmüyorum ben. Trafikte birbirine saygı gösterebilmeyi başarmak refahın bir göstergesi” (TÜBİTAK1, Kişisel Görüşme).

“Bir toplumda bir bireyin kendi başına başkalarına muhtaç olmadan kamu hizmetleri vasıtasıyla da kamunun ürettiğı politikalar yoluyla salt vatandaş olmaktan kaynaklı haklarını elde edebilmesi” (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

İnsanların sabah kalktıklarında acaba bugün başıma ne gelecek? Acaba bugün markete girdiğimde neyin zamlandığını görmeyeceğim? İşte sabah ekmek almaya gittiğimde acaba fiyat artmış mıdır diye düşünmeden geçirdikleri bir gün olması (STK3, Kişisel Görüşme)

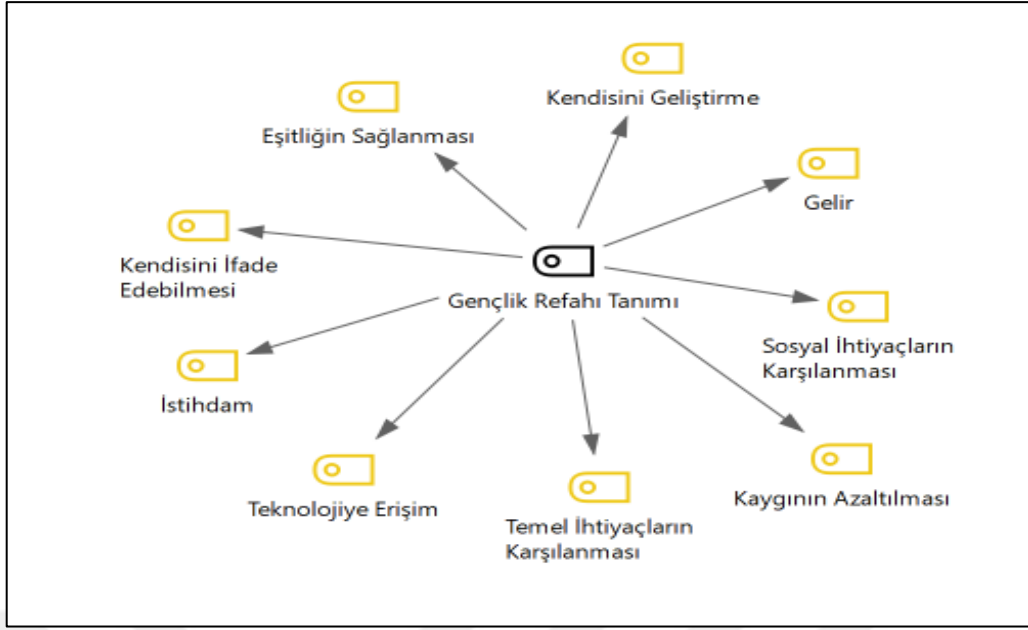
Ekonomik refah, bireylerin maddi kaygılar taşımadan istedikleri aktiviteleri gerçekleştirebilmeleri ile ilişkilidir. Ancak, refahın kültürel boyutu da göz ardı edilmemelidir; düşünen, tartışan, yazan ve okuyan bir toplum yaratma hedefi, toplumsal refahın önemli bir parçasıdır. Toplumsal kaynaklara erişim, bu kaynaklardan haberdar olma ve hedeflenen yaşam standartlarına ulaşabilme yetisi, refahın tanımını genişleten unsurlardır.

Refah bence yapmak istediğiniz bir şeyi çok etraflı düşünmeden yapabilmektir. Yani burada ekonomik olarak düşünürsek işte bir tatile gideceksiniz çok da böyle ayın sonunu nasıl geçiririm? demeden yapabiliyorsanız ekonomik refahınız vardır (GSB4, Kişisel Görüşme).

Belli bir ekonomik düzeye gelmek ama tek başına ekonomik boyutu yok. Kültürel boyutu da var. Belli bir kültürel birikimi olabilmesi ve düşünen, tartışan, yazan, okuyan bir toplum yaratmayı hedef olarak görüyorum (ASHB1, Kişisel Görüşme).

İnsanın hem sosyal hem ekonomik anlamdaki bütün ihtiyaçlarının hani böyle bol mu diyebiliriz? Orada bol kavramı yanlış olmaz sanırım. Bunları rahat bir şekilde, bol bir şekilde erişebilmesidir diyebilirim (ÇSGB5, Kişisel Görüşme).

Refah, bireylerin sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını rahatça karşılayabilmeleri ve bu süreçte kendilerini güvende hissetmeleri ile doğrudan ilişkilidir. Gençlik refahına ilişkin görüşlerde görüşmecilerin gençlerin refah düzeyine erişebilmesi için çeşitli öneriler de geliştirdikleri görülmektedir. Örneğin, devletin gençleri destekleyici/koruyucu politikalar üretmesi gerekliliğı veya sosyal imkânlar sunması gerektiğı şeklinde öneriler de ortaya çıkmaktadır. Bu önerilerin yerine getirilmesi ile ortaya çıkan durumu gençlik refahı olarak tanımladıkları varsayılmaktadır.

Şekil 6. Gençlik refahı kavramı

Gençlik refahı, ekonomik altyapının sağlamlığı ile doğrudan ilişkilidir. Gençlerin geleceğe umutla ve güvenle bakabilmeleri, okuyan, düşünen ve üreten bireyler olmaları bu temele dayanır. Gençler hem ulusal hem de uluslararası düzeyde dezavantajlı gruplar olarak kabul edilmekte ve bu nedenle daha fazla desteklenmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Bu destek, sadece yasal tedbirlerle sınırlı kalmamalı, aynı zamanda istihdam, eğitim ve sosyal aktiviteler gibi alanlarda da genişletilmelidir. Gençlerin ihtiyaç duydukları hizmetlere kolay erişim sağlanması, iş bulma süreçlerinde eşit fırsatlar sunulması ve güvenli bir çevrede yaşamaları, refahlarının temel unsurlarıdır. Devletin gençlere yönelik haklar tanınması, üniversite eğitimi borçsuz tamamlamalarına olanak tanınması ve sosyal aktivitelerle desteklemesi, gençlerin duygusal ve ekonomik refahını artıracaktır. Bu bağlamda, gençlerin refahı çok boyutlu bir kavram olup hem bireysel hem de toplumsal gelişim için kritik öneme sahiptir.

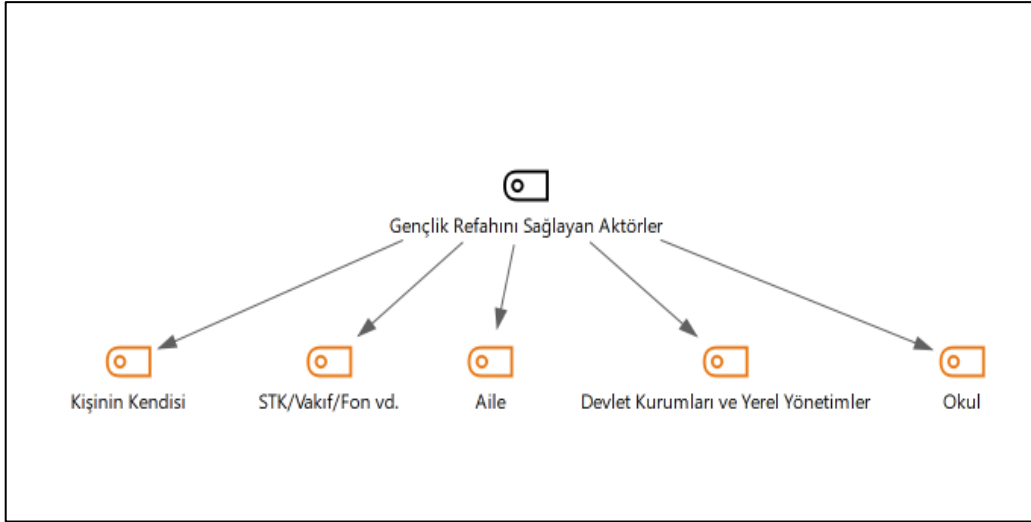
“Önce bunun ekonomik altyapısı olması lazım gençliğin refah içinde geleceğine bakabilmesi, geleceğini görebilmesi, geleceğine umutla güvenle bakabilmesi ve okuyan, düşünen, üreten bir gençlikten anlıyorum yani” (ASHB1, Kişisel Görüşme).

“Ya dünyayla entegre olabiliyor musun? Yani sadece internet üzerinden değil de işte bir yurt dışına çıkabiliyor musun? Oradaki farklı kültürleri tanıyabiliyor musun? Tabii ki gene gelir gelir artışıyla alakalı, gelirle alakalı bir mantık, hani gelirden ayrı şekilde refah düşünülemez” (TÜBİTAK3, Kişisel Görüşme).

Şimdi gençler hem bizim ülkemizde hem de uluslararası kurumlarda dezavantajlı kişiler, desteklenmesi gereken kişiler olarak kategorilendiriyor. Onlara refah anlamında bence daha fazla destek verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Gençlere gece çalıştırılma yasağı getirirsiniz veya diyelim ki çocuk işçiliğini önlemek için belirli bir yaş yasağı getirirsiniz. Bu tedbir anlamında olur ama destek anlamında da diyelim ki hem devletin farklı kurumlarında istihdamlarına yönelik, eğitimlerine yönelik veya sosyal aktivitelerine yönelik gençlere ek olarak. Sosyal aktiviteleri; spor olur, hobi aktiviteleri olur. Bunlarla gençlerin refah anlamında, gençlik refah anlamında ekstra desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum (ÇSGB3, Kişisel Görüşme).

Gençlerin refahını artırmak için gelir sahibi olmayan bireylerin sosyal imkânlarla desteklenerek ekonomik koşullarının iyileştirilmesi, en sık dile getirilen kriterlerden biridir. Bu bağlamda, kaygının ve belirsizliğin azaltılması da önemli bir yer tutmaktadır. Görüşmeciler, farklı kültürleri tanıma, seyahat etme ve sosyal-kültürel faaliyetlere katılım gibi durumları gençliğin refahı olarak değerlendirmektedir. Sağlık ve eğitim gibi temel ihtiyaçlar da gençlerin refahı açısından kritik öneme sahiptir. Ayrıca, teknolojiye erişim, istihdam olanakları ve gençlerin kendilerini geliştirebilecekleri ortamların sağlanması, gençlik refahı kapsamında ele alınan diğer önemli başlıklardır. Son olarak, gençlerin kendilerini ifade edebilecekleri ortamların ve eşitliğin sağlanması, gençlik refahının önemli bileşenleri arasında yer almaktadır. Bu unsurların bütüncül bir yaklaşımla ele alınması, gençlerin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde refahını artıracaktır.

Görüşmecilerin gençlik refahını sağlamada rol oynadığını düşündüğü/gözlemlediği aktörler başta devlet kurumları ve yerel yönetimler olmak üzere sivil toplum örgütleri, vakıflar, uluslararası fonlar, mesleki kuruluşlar, okullar ve aileler gençlik refahının sağlanmasında gencin kendisinin de rol oynadığına değinmektedir.

Şekil 7. Gençlik refahını sağlayan aktörler

5.1.5. Gençlik Refahını Sağlayan Aktörler

Söz konusu kategoriye ilişkin görüşmeciler yorumlarından anlaşıldığı üzere gençlik refahını sağlayanlar arasında devlet kurumları ve yerel yönetimler en sık dile getirilen aktörlerdir. Bu kapsamda; Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı olmak üzere çeşitli bakanlıklar, İŞKUR, TÜBİTAK, KOSGEB gibi kurumlar ve belediyeler sıklıkla ele alınmaktadır. Görüşmecilerin söz konusu aktörlerin hizmetlerine ilişkin olumlu yorumları bu aktörleri refah sağlayıcı olarak gördüklerini göstermektedir.

Türkiye’de gençlik politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasında çeşitli bakanlıklar ve kurumlar önemli roller üstlenmektedir. Sosyal Politikalar Bakanlığı, gençlere yönelik hizmetler ve kentsel politikalar üretme konusunda başarılı çalışmalar yürütmektedir. Gençlik Bakanlığı ise gençleri kamplara götürerek, kültürel sentezler yapmaya çalışarak ve spor ile diğer sosyal aktiviteler düzenleyerek gençlerin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Ancak, temel ihtiyaçlar olan yeme, içme, barınma ve ulaşım gibi konularda kamu kurumlarının, sivil toplum örgütlerinden daha fazla sorumluluk alması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, İŞKUR’un da gençlerin istihdamı ve temel ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir rol oynayabileceği düşünülmektedir.

En başta bir bakanlık var, politika üretici aynı zamanda bir kurum, bakanlık. Gençliğe yönelik hizmetler sunan, gençliğe yönelik kentsel politikalar üreten çalışmalar, projeler üreten belediyeler var. Bu konuda sosyal politikalar bakanlığı çok iyi çalışıyor (ASHB3, Kişisel Görüşme).

Gençlik bakanlığı çok güzel, böyle gençlere kamplara götürüyor işte. Kültürel arası işte şeyler, sentezler yapmaya çalışıyor. Doğu batı veya onlara spor anlamında veya diğer sosyal aktiviteler okçuluk olsun vesaire olsun. Böyle bir sürekli bir çaba halindeler (ÇSGB5, Kişisel Görüşme).

“Ancak özellikle temel ihtiyaçlar işte yeme, içme, barınma, ulaşım gibi ihtiyaçlarda sivil toplum örgütlerinden ziyade kamunun görevleri arasında daha önemli olduğunu düşünüyorum” (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

“Burada tabii İŞKUR mesela bu konuda çok önemli olur diye düşünüyorum” (ASHB5, Kişisel Görüşme).

Son dönemde belediyelerde kent konseyleri içinde gençlik meclislerinin kurulması, yerel yönetimlerin demokratik katılımı artırma çabalarının önemli bir göstergesidir. Bu adım, gençlerin karar alma süreçlerine daha aktif katılımını teşvik ederek, demokratik değerlerin yerleşmesine katkı sağlamaktadır. Aynı şekilde, Diyanet İşleri Başkanlığının gençlik merkezleri açma yönündeki iradesi, gençlerin dini ve sosyal gelişimlerine destek olmayı amaçlamaktadır. Bakanlık yurtlarında sunulan çeşitli akademik ve kültürel kurslar, gençlerin çok yönlü gelişimini desteklemekte ve onların farklı ilgi alanlarına hitap etmektedir. Özellikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında imzalanan projeler, dezavantajlı çocukların eğitim ve spor alanlarında daha fazla fırsat elde etmelerini sağlamaktadır. Bu tür iş birlikleri, gençlerin topluma daha iyi entegre olmalarına ve potansiyellerini gerçekleştirmelerine olanak tanımaktadır.

“Bakanlık yurtlarında istediğiniz her türlü akademik destek var. İngilizce kursuna ihtiyacınız varsa var. Osmanlıcaysa var. Gitar kursuysa var. Hatta son dönemde yani Latince kursu açıldı” (GSB5, Kişisel Görüşme).

“Kamu kurum kuruluşları. Belediyeler, yerel yönetimler tabii ki yani belediyeler yerel yönetimler onları da dahil ederek söylüyorum. Gençleri kötü alışkanlıklardan korumak için mesela kurslar açıyorlar” (GSB4, Kişisel Görüşme).

Özellikle Aile Sosyal'den gelen çocuklarımız zaten iki bakanlık arasında olan bir proje, imzalanan bir proje sayesinde, iki bakanlık da gereken fedakarlığı yapıyor. Spor Bakanımız zaten Milli Eğitim Bakanı'yla yaptığı son proje kapsamında zaten birçok özel okul, birçok özel üniversite, birçok burslar tanımlanıyor aslında spor yapan çocuğa (GSB8, Kişisel Görüşme).

Son dönemde başarılı yerel yönetimlerin gençlerle kurduğu etkili diyalog, gençlerin toplumsal süreçlere katılımını artırmakta ve onların ihtiyaçlarına daha duyarlı politikalar geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Devletin çeşitli bakanlıkları, özellikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı, gençlik politikalarının ana aktörleri olarak öne çıkmaktadır. Bu bakanlıklar, gençlerin eğitim, spor ve sosyal gelişimlerine yönelik çeşitli projeler ve destekler sunmaktadır. Örneğin, KOSGEB ve TÜBİTAK gibi kurumlar, gençlerin girişimcilik ve inovasyon alanlarında gelişimlerini desteklemekte, okul sonrası iş yeri açma ve proje geliştirme konularında bilgi ve kaynak sağlamaktadır. Ayrıca, sivil toplum kuruluşları ve vakıflar, projecilik kültürünün yerleşmesinde ve gençlerin topluma daha aktif katılımında önemli roller üstlenmektedir. Bu iş birlikleri, gençlerin potansiyellerini gerçekleştirmelerine ve topluma daha iyi entegre olmalarına katkı sağlamaktadır.

“Başarılı yerel yönetimler, gençlerle çok güzel bir diyalog kurabiliyorlar” (MEB7, Kişisel Görüşme).

“Devletin bakanlığı dışında işte Aile Bakanlığı var, İçişleri Bakanlığı bunun içerisinde, Gençlik Spor Bakanlığı aslında politikanın ana aktörü” (MEB6, Kişisel Görüşme).

“KOSGEB’den geliyorlar. Yani çocuklar okulu bitirdiğinde iş yeri açabilir. Bu anlamda destek vermek, bilgi vermek anlamında. TÜBİTAK projeleri oluyor” (MEB4, Kişisel Görüşme).

“STK’lar. Yani vakıflar çok iyi çalışıyor bence. Aslında en önemlisi de projecilik çok iyi oturdu bizim ülkemizde” (MEB8, Kişisel Görüşme).

“Bence sivil toplum örgütleri aslında burada daha fazla bir role sahip” (MEB1, Kişisel Görüşme).

Gençlerin refahını artırmada belediyelerin rolü oldukça kritiktir. Yerel yönetimler, gençlerin ihtiyaçlarına en yakın ve en hızlı şekilde cevap verebilecek konumdadır. Bu nedenle, belediyelerin gençlerin refahını artırmaya yönelik sorumlulukları kesinlikle olmalıdır. Gençlik ve Spor Bakanlığının yanı sıra, belediyelerin kendi bünyelerinde oluşturdukları gençlik ve spor daire başkanlıkları da bu alanda önemli çalışmalar yapmaktadır.

Tabii bunun bir ayağı da belediyeler. Baktığınızda işte en yakın ulaşabilecek yani yerel yönetimin kendisine bağlı olduğu bir kurumdaki gençlerin refahını arttırmaya yönelik herhangi bir sorumluluğu da olmayacak mı? Bence kesinlikle olmalı (STK3, Kişisel Görüşme).

Ben en çok belediyeleri söyleyebilirim size. Gençlik ve Spor Bakanlığı kendi bünyesinde çalışmalar yapmaya çalışıyor. Yine belediyelerin kendi bünyelerinde oluşturduğu gençlik ve spor daire başkanlıkları birtakım çalışmalar yapmaya çalışıyor (STK2, Kişisel Görüşme).

Ailelerin gençlerin refahında oynadığı rol de göz ardı edilemez. Ancak, bu sürece nasıl daha etkin dâhil olabilecekleri üzerine düşünmek gerekmektedir. Üniversiteler ve liseler de gençlerin gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ise üniversiteler düzeyinde gençlerin eğitim ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Bu çok yönlü iş birlikleri, gençlerin topluma daha iyi entegre olmalarına ve potansiyellerini gerçekleştirmelerine olanak tanımaktadır.

“Gençlik refahını arttırmada ailenin tabii çok önemli bir yeri var ama bu sürece nasıl dâhil olur işte son konuda biraz düşünmek lazım” (STK3, Kişisel Görüşme).

“Üniversiteler çok önemli. Yani doğrudan onu yaşayan bir genç yani gençler grubu olarak. Yine bence liseler de çok önemli, yani okul ayağı. YÖK’ün tabii ki çok önemli bir yeri var hani üniversite ayağına baktığınızda” (STK3, Kişisel Görüşme).

5.1.6. Devletin Rolü Nedir?

Devletin gençlik refahındaki rolü kapsamında alınan yanıtlar değerlendirildiğinde görüşmecilerin planlamadan koordinasyona, ekip oluşturmaktan denetlemeye, politika üretmekten gençleri ve sivil toplum kuruluşlarını desteklemeye kadar çeşitli roller ile anıldığı görülmektedir.

Birçok görüşmeci Türkiye’nin toplumsal yapısının heterojenliğini ve bu çeşitliliğin yönetiminde kapsayıcı politikaların önemini vurgulamaktadır. Yine birçok görüşmeci özellikle gençlik projeleri ve faaliyetlerinde, tüm gençlere eşit erişim sağlanmasının gerekliliğini belirtmektedir. Bu bağlamda, devletin ve kurumların kapsayıcı bir çatı rolü üstlenmesi, farklı kesimlerden bireyleri bir araya getirerek entegrasyonu ve iletişimi artıracaktır. Ayrıca, yanlış bilgilendirme ve dezenformasyonun önüne geçilmesi, toplumun farklı kesimlerinin birbirine olan güvenini pekiştirecektir. Dolayısıyla kapsayıcı ve

kucaklayıcı politikalar, toplumsal uyumu ve devletin başarısını artırmada kritik bir rol oynamaktadır.

“Üstte bir çatı rolü olmalı. Bu rol de sizi kapsayıcı yani hangi koşulda olursa olsun hangi şartta olursa olsun hepinize aynı yağmurdan koruyorum hissi verebilmeli. Yani bu kapsayıcılıkta olmalı” (TÜBİTAK1, Kişisel Görüşme).

Yani özellikle gençlik kısmında bu projeler kısmında faaliyetler kısmında bu gençlere erişim kısmında bir ağırlık vermek lazım. Herkesi kapsayacak şekilde düşünüyorsunuz ama herkesi kapsayan bir şeyle sistem de kuramıyorsunuz. Erişemiyorsunuz, ulaşamıyorsunuz. Bu anlamda üst yapıya kesinlikle ihtiyaç var (GSB5, Kişisel Görüşme).

Bence öncelikle kucaklayıcı ve kapsayıcı bir politika güdülmesi gerekiyor. İşte hani ben yani ben kendi kurumumla alakalı mesela kredi Yurtlar Kurumu başvurularında başka bir tesisimiz olan gençlik merkezi üyeliği sorulmuştu. Bu bazı işte haber sitelerinde AK Parti Gençlik Kolları'na üye olmayanlar yurda alınmıyor gibi karşılık bulmuştu, böyle bir dezenformasyondur. Hani bunu okuyan mesela bir gencin hayır böyle bir şey mümkün değildir diyebilmesi gerekiyor. Ciddi ben memleket olarak da mesela Hataylıyım. Ortaokulda dershaneye giderken sıra arkadaşım Hristiyan bir arkadaşımıydı mesela. Ya da işte Alevi bir arkadaş. Yanında Ermeni bir arkadaş olabiliyordu yani. Hani ben memleket avantajından dolayı bu herkesi bir arada yaşamam mümkünlüğüne bir yerde sahip olduğunu düşünüyorum. Ama genel olarak yani tüm toplumu ele alırsak çok heterojen bir yapısı var ülkenin. Ama bölge bölge baktığımız zaman çok ön plana çıkmıyor. Dolayısıyla devlet ve hükûmet işte ne kadar kapsayıcı olursa, kurumlar ne kadar tüm paydaşları, tüm unsurları bir arada toplayabilirse bu insanları birbirine ne kadar fazla entegre edebilirse, iletişime geçilebilirse o denli başarılı olur diye düşünüyorum (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Bazı katılımcılar, devletin gençlik politikalarında kapsayıcı ve destekleyici bir rol üstlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Anayasa'nın 58. ve 59. maddelerinde belirtildiği gibi, devlet gençliği korumak, başarılı gençleri desteklemek ve onları kötü alışkanlıklardan uzak tutmakla yükümlüdür. Gençlik hizmetlerinin şekillendirilmesinde gençlerin karar alma süreçlerine katılımı, onların ihtiyaç ve beklentilerine uygun hizmetlerin sunulması açısından önemlidir. Devletin kurucu rolü, gençlerin refahını artıracak stratejik planlar ve kalkınma programları oluşturmakla birlikte, sivil toplum kuruluşlarının da bu süreçlere dâhil edilmesini sağlamaktır. Ayrıca, gençlerin farklı hayat tarzlarına ve özgürlük alanlarına saygı gösterilmesi, burslar, ücretsiz eğitim olanakları ve barınma politikaları gibi desteklerle onların kendi kararlarını hayata geçirebilmeleri için gerekli ortamın sağlanması gerekmektedir. Bu bağlamda, devletin sosyal destek mekanizmaları ve sivil toplum

örgütlerinin iş birliği, gençlerin refahını ve toplumsal uyumu artırmada kritik bir rol oynamaktadır.

Karar alma süreçlerine katılım. Eğer gençlik hizmetlerini şekillendiriyorsak o zaman gençliğin istediği, onların kendini iyi hissedeceği hizmetlerle ilgili bir alan oluşturmaya çalışıyorsak onların da temsiline dikkat ederek, farklı özel gruplara da dahil ederek karar alma süreçlerinde söz sahibi olmaları tabii ki gerekir (BELEDİYE2, Kişisel Görüşme).

Gençliğin refahını desteklemeli. Refahına bence görev dağıtarak bir sorumluluk yüklüyor. Yani burada fırsatları biz şimdi bugün burada yaptığımız eğitimleri. Biz devlet nazarında devlet nezdinde yapıyoruz. Yani devlet bize orada Cumhurbaşkanına bütçe sunmasa. Beyaz stratejik plana bununla ilgili bir ön öngörü veya kurmuşsa, biz belki bugün bambaşka işler yapacak yapıyor olacaktık. Belki siz bile tezinizi de bugün bunları çalışmıyor olacaktır. Yani burada devletin o stratejik planlar olsun. Kalkınma planları olsun. Ardından bakanlıkların bu kalkınma planlarına yönelik stratejik planları ve altta da ilgili memurların yani bizlerin bunları uygulamak için çabalıyor olması bence yeterli. Devlet burada hani hem imkânı hem de yolu açıcı taraf olması gerektiğini düşünüyorum (ÇSGB5, Kişisel Görüşme).

Bunun ne kadar özgür bıraktıkları ya da onun isteklerini ne kadar önemsedikleri önemli ama hani geleneksel yapılar içerisinde farklı bir hayat tarzı benimsemek isteyen bir çocuk varsa buna ilişkin özgürlük alanında kamunun ona sağlaması gerektiğini düşünüyorum. Burslar yoluyla işte ücretsiz eğitim olanakları yoluyla ya da gençlere yönelik ulaştırma politikalarındaki geliştirmelerle ya da barınma politikalarıyla onların kendi kendilerine bir karar aldıklarında onu gerçekleştirebilmesi için yanlarında olması gerektiğini düşünüyorum. Sorumluluğu paylaştığımız ama hani sivil toplum örgütlerinin çok sınırlı olduğunu düşünüyorum asıl ve önemli paydaşın kamu politikaları olduğunu düşünüyorum (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

Bazı katılımcılar, devletin gençlik politikalarında oynadığı kritik rolü ve bu politikaların gençlerin gelişimi üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Genç yöneticilerin atanması ve özel sektörün teşvik edilmesi, devletin gençlere sunduğu fırsatların bir göstergesidir. Ayrıca, engelli gençlerin istihdam edilmesi için uygulanan politikalar, kapsayıcılık ve eşitlik ilkelerini pekiştirmektedir. Devletin, çocukların yeteneklerini ve hobilerini desteklemek için yapılandırılmış süreçler oluşturması, bireylerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarına yardımcı olmaktadır. Spor ve sosyal faaliyetlerin ücretsiz ve çeşitlendirilmiş bir şekilde sunulması, gençlerin sosyal açılımlarını ve fiziksel gelişimlerini desteklemektedir. Bu bağlamda, devletin planlı ve stratejik yaklaşımları, gençlerin refahını ve toplumsal uyumu artırmada önemli bir rol oynamaktadır.

“Artık genç yöneticiler atanıyor. Ben görüyorum yaşı benden küçük. Ama çok iyi eğitim almış, çok iyi master programları almış. Mutlu oluyorum yani. Ve özel sektörü teşvik

ediyor. O nedenle devletin bu alandaki fonksiyonu çok temel bir şey” (GSB3, Kişisel Görüşme).

Yani kesinlikle biz çocuklara sosyal hayat veya hobi, yetenekleri doğrultusunda o çocukları bir şekilde tespit edip ekstradan yan dal olarak eğitimleri süresince ilkokuldan itibaren bu çocuğu neye eğilimi varsa biz o çocuğu takviye etmeliyiz. Ama bunu ailelere bırakırsak ailenin vizyonu ile kısıtlı kalıyor bu. Devletin bir planı olması lazım. Biraz daha yapılandırılmış süreçlerle bunu yapmaya çalışıyor ve bunu iyi de yapıyor. Yapılandırılmıştan kastım planlı süreçler (MEB2, Kişisel Görüşme).

Gençlerin sosyal açımlarının sağlanabilmesi, sportif faaliyetlere yönlendirilebilmesi için. Çünkü evet bir bakıyorsunuz çevrede benim çevremde de birçok geç sportif çalışmalar yapıyor. Ama bunlar ücretli olan ve ücreti karşılanabildiğinde gerçekleştirilebilen faaliyetler. Bunun devlet eliyle ve ücretsiz yapılması gerekiyor. Çeşitlendirilmesi gerekiyor. Açımlarının olması gerekiyor. Sadece tek bir alanda değil, belli tanınmış alanlarda, farklı alanların, spor alanlarının gençlere tanıtılması gerekiyor (ASHB3, Kişisel Görüşme).

Bu görüşler, devletin gençlik politikalarında kapsayıcı ve koordineli bir yaklaşım benimsemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Farklı uzmanlık alanlarından gelen ekiplerin bir araya gelerek, gençlerin psikolojisinden eğitime kadar geniş bir yelpazede araştırmalar yapması, gençlik politikalarının daha etkili ve kapsamlı olmasını sağlayacaktır. Devletin bütçe ayırarak ve kontrol, izleme, takip mekanizmaları kurarak bu süreçleri desteklemesi önemlidir. Ayrıca, engelliler, bağımlılar ve cezaevinde bulunan gençler gibi özel gruplara yönelik politikaların geliştirilmesi, toplumsal kapsayıcılığı artıracaktır. Bu bağlamda, farklı kurumlar tarafından sunulan hizmetlerin tek bir çatı altında toplanarak denetlenmesi, hizmetlerin etkinliğini ve koordinasyonunu artıracaktır. Devletin bu süreçlerde aktif rol alması, gençlerin refahını ve toplumsal uyumu desteklemede kritik bir öneme sahiptir.

“Kesişen kümeyi bulmaya çalışmak. Yani bunun içinde bir ekip. Mesela ben psikoloji üzerine uzmanlık yaparım. Yaşlıların psikolojisini araştırırım. Birisi eğitimle ilgili araştırmalar yapar” (TÜBİTAK1, Kişisel Görüşme).

“Engelliler var. Bağımlılar var. Cezaevinde olanlar tutuklarlar. Evet yani bunlara ilişkin de ayrıca politikaların geliştirilmesi gerekiyor” (GSB2, Kişisel Görüşme).

Aslında farklı farklı kurumlar tarafından evet tabii ki oluşturulabilir ama tek bir çatı altında kontrolün sağlandığı bir yapı oluşturulmalı ve bu o çatı altında birçok yapılan farklı kurumlar tarafından gerçekleştirilen hizmetler de denetlenmeli (ASHB2, Kişisel Görüşme).

5.1.7. Refah Politikasına İlişkin Öneriler

Refah politikasına ilişkin öneriler kapsamında görüşmecilerden elde edilen görüşler değerlendirildiğinde; özgürlükçü bir ortamın yaratılması ve gençlerin fikirlerinin alınması veya gençlerin katılımının teşvik edilmesinden eğitim sisteminde köklü değişimlerin gerçekleştirilmesine, gençlerle iletişimin güçlendirilmesi veya aradaki mesafelerin, önlerindeki belirsizliklerin kaldırılmasından refah politikası kapsamındaki çalışmaların tek bir çatı altında toplanıp koordine edilmesi gerekliliğine kadar oldukça çeşitli görüşlerin dile getirildiği anlaşılmaktadır.

Yapılan görüşmelerde birçok katılımcı, gençlerin toplumsal ve kurumsal yapılarla olan ilişkilerinde karşılaştıkları zorlukları ve bu zorlukların üstesinden gelinmesi için önerilen stratejileri ele almaktadır. Gençlere yönelik projelerde ve faaliyetlerde kapsayıcılığın önemine vurgu yapılmakta, bu bağlamda gençlerin erişim sorunlarının çözülmesi ve kapsayıcı bir üst yapı oluşturulması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca, gençlere yönelik politikaların kucaklayıcı ve kapsayıcı olması gerektiği, bu sayede gençlerin devlet kurumlarına olan güvenlerinin artırılabilirliği ifade edilmektedir. Gençlerin farklı dini ve etnik kökenlerden gelen bireylerle bir arada yaşama deneyimlerinin toplumsal bütünleşmeyi güçlendireceği savunulmaktadır. Bunun yanı sıra, gençlerin tecrübelerden ve yaşamışlıklardan birebir bağ kurarak faydalanmalarının önemi vurgulanmakta, bu sayede gençlerin daha sağlıklı ve güvenilir bir algı geliştirebileceği belirtilmektedir. Gençlerin geleceğe yönelik kararlarını daha erken dönemde verebilmeleri için öngörülemezliğin ortadan kaldırılması gerektiği ifade edilmektedir. Bu görüşler, gençlerin toplumsal ve kurumsal yapılarla olan ilişkilerinde daha etkin ve güvenilir bir bağ kurmalarını sağlamak amacıyla, kapsayıcı ve kucaklayıcı politikaların önemini ortaya koymaktadır.

“Çocuklara sadece tecrübelerimizden, yaşamışlıklardan birebir bağ kurarak bunlardan bir aktarım yaparsak gençlere daha faydalı olmuş oluruz” (GSB8, Kişisel Görüşme).

Sizin kötü bir deneyiminiz varsa bir devlet dairesine gittiğinizde bir vergi memuruyla ilgili size o kuruma karşı bir tabii ki güvensiz bir algınız var örnek veriyorum. Kurumların niteliği artırılmalı hani bir bireyin. Verdiğim örnek de o yönde zaten. Millî Eğitim Bakanlığı'nı biliyor. Ama nasıl biliyor? Kötü biliyor. Korkulması gereken bir yermiş gibi biliyor. Çünkü o meslek mensubu oradan korkuyor (ÇSGB4, Kişisel Görüşme).

Gençlerin ne yapacağını daha erken dönemde karar verebildiği ve bu öngörülemez keşmekeş durumdan sıyrıldığı bir ortamda biraz daha gerçekleştirilebilir gibi geliyor bana. Yani hani gençlerin önünü açmak kavramını çok fazla kullanıyoruz. Ama gençlerin önünü açmak için öncelikle bu öngörülemezliği kaldırmak gerekiyor (GSB4, Kişisel Görüşme).

Bazı görüşmeciler tarafından, Türkiye’de her ilde bir üniversite bulunmasının ve her öğrencinin liseden sonra üniversiteye gitmesinin ötelenmiş işsizlik olarak değerlendirilebileceği öne sürülmektedir. Özellikle temel bilimler ve öğretmenlik gibi alanlarda iş gücüne olan talebin yeterli olduğu belirtilerek, bu alanlardaki üniversite kontenjanlarının sınırlandırılması gerektiği savunulmaktadır. Gençlerin yeteneklerine uygun iş bulabilecekleri bir ortamın oluşturulmasının önem arz ettiği vurgulanmaktadır. Kamu kaynaklarının gençlerin gelişimini destekleyecek şekilde yönlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığının mevcut politikalarının özel okulları teşvik ettiği, ancak daha eşitlikçi ve adil bir eğitim erişimi sağlanması için kamu kaynaklarının kamu okullarına aktarılması gerektiği belirtilmektedir.

Bir kere ben şeyin doğru olduğunu düşünmüyorum. Her ilde bir üniversite ve her öğrencinin işte liseden sonra üniversitede okunması yani biraz ötelenmiş işsizlik olarak görüyoruz. Birçok bölümde ya da birçok üniversiteyi. Özellikle temel bilimler ve işte öğretmenlik gibi branşlarda zaten iş gücü yeterince ihtiyacı olduğu için oradaki kaynakları ve üniversitelerdeki kontenjanları sınırlamakla başladım (ÇSGB2).

Millî Eğitim Bakanlığı bakımından da yani bugün de uygulanan politikalar özel okulların ve özel eğitim kurumlarının aslında teşvik edilmesi üzerine kurulu daha eşitlikçi, daha adil bir erişimin sağlanması için kamu kaynaklarının kamusal politikalarla kamu okullarına daha fazla aktarılmasıyla ilgili düşüncem olurdu (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

“Ülke olarak da baktığımızda da kamunun da kaynaklarından daha fazla bir miktarı gençlerin gelişimini sağlayacak tarafa kanalize etmesi lazım” (GSB1, Kişisel Görüşme).

Bazı katılımcılar, fırsat eşitliğinin sağlanması gerektiğini ve hizmetlerin bütüncül bir çatı altında toplanmasının önemini vurgulamaktadır. Dezavantajlı gruplara yönelik çalışmaların artırılması gerektiği belirtilmektedir. Refah politikaları bağlamında, kadın ve erkek eşitliğinin sağlanması ve kadınların iş hayatına katılımının teşvik edilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca, tüm özel grupların özel durumlarını kapsayacak şekilde hizmetlerin sunulmasının önemi vurgulanmaktadır.

“Fırsat eşitliğinin olması lazım öncelikle ve diğer taraftan bir bütüncül olarak hizmetlerin toparlandığı bir ana çatı olmalı. Dezavantajlı gruplara yönelik yapılan çalışmaların fazla olması gerekli” (ASHB3, Kişisel Görüşme).

“Refah politikası derken en azından şu anda konuşmadığımız kadın, erkek eşitliğini ya da kadınların da iş yerine atılması konusunda da özellikle gelmemiz gerekiyor” (ASHB5, Kişisel Görüşme).

“Bütün özel grupların özel durumlarını kapsayacak şekilde hizmetlerin sunulması” (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Bazı katılımcılar, gençlere söz hakkı verilmesi gerektiğini ve gençlik meclisleri aracılığıyla bu söz hakkının sağlanabileceğini belirtmektedir. Bu bağlamda, gençlik meclislerinin basın kanalıyla veya bir gençlik televizyonu aracılığıyla daha görünür hâle getirilmesi önerilmektedir. Ülke genelinde çocuk meclislerinin de oluşturulabileceği ve bu meclislerin televizyon aracılığıyla sürekli izlenmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Gençlere önce bir söz hakkı vereceksiniz. Gençlik meclisleri diyoruz ama yani bunu gerçekten basın kanalıyla mı olur? Bir gençlik TV mi olur? Yani meclisimiz büyük millet meclisi var. Gençlik meclisimiz de var. Ama bu ülke genelinde çocuk meclisi de olabilir ve biz bunu televizyonda onları sürekli izlemeliyiz (MEB8, Kişisel Görüşme).

Gençlere danışılmasının önemine vurgu yapan katılımcılar, ideal gençlik refah politikalarının gençlerle ortaklaşa hazırlanması gerektiğini savunmaktadır. Gelişmiş ülkelerin bütçelerinin büyük bir kısmını ARGE’ye ayırdıkları ve bu süreçte gençlerle istişare ederek adil bir zemin oluşturdukları belirtilmektedir. Bu doğrultuda, gençlerin beklentileri ile uyumlu yol haritalarının oluşturulması gerektiği ifade edilmektedir.

“Bence gençlere danışılmalı her şeyden öte. Eğer ideal gençlik refah politikası oluşturulacaksa özellikle gençlerle ortaklaşa hazırlanmalı bu politikalar” (ÇSGB3, Kişisel Görüşme).

Gelişmiş ülkeleri incelediğiniz vakit mevcut bütçelerinin büyük bir altyapısını ARGE’ye ayırıyorlar. Yani bir şeyi yapmak değil de yapmadan önceki teklifler önerirler. Bunu oluştururdum. Ben öncelikle gençlerle istişare edip adil zemin içerisinde onların beklentileri ile bizim tarihe uygun yol haritaları oluşturmaya çalışırdım (STK1, Kişisel Görüşme).

Bazı katılımcılar, daha özgürlükçü bir ortamın oluşturulması gerektiğini ve öğrencilerin, öğretmenlerin, akademisyenlerin ve diğer meslek gruplarının özgürce tartışabilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Eğitim sisteminin tamamen yeniden yapılandırılması gerektiği ve anaokullarının zorunlu hâle getirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Eğitimin formallikten çıkarılması ve karma bir eğitim modeliyle çocukların ve gençlerin öz güvenlerinin artırılarak daha girişimci ve atılcı bireyler olmalarının sağlanabileceği ifade edilmektedir. Bu bağlamda, sürdürülebilir bir eğitim sisteminin temellerinin erken yaşlarda atılması gerektiği ve öğretmenler, avukatlar gibi meslek mensuplarının çocuklara ve gençlere değerli olduklarını hissettirmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, ailelerin bilinçlendirilmesi ve gençlerin önünü açabilmeleri için desteklenmeleri gerektiği belirtilmektedir.

“Daha özgürlükçü bir ortam olmalı, öğrencilerin öğretmenlerin akademisyenlerin ilgili işte çalışanlar herhangi meslek grubu çok özgürce tartışabilmeli” (ASHB1, Kişisel Görüşme).

“Baştan tüm sistemin değiştirilmesi gerekiyor. Eğitim sisteminin tam olarak yeniden değiştirilmesi lazım ana anaokullarının zorunlu hale getirilmesi lazım. Çocukluktan başlayacaksınız” (ASHB, Kişisel Görüşme 1).

Bu bağlamda. Yani bu sürdürülebilir kılınmaları öncelikle, bu bugünden yarına oluşturulabilecek bir şey değil. Bunun temelleri çok hani yani bir bireyi ele alacak olursak belki 6 yaşında başlamalı eğitimle belki hani ilk tanışıklık orası. Orada bir birey olduğunu ve değerli olduğu hissiyatı bizim de hizmet sunucuları olarak ülkemizdeki öğretmenler, avukatlar, her meslek dalındaki meslek mensubunun da bu bilinçle yaklaşması, işini yaparken. Çocuksa hedef kitlesi çocuğa hani o mesleki bilinçle aslında yaklaşması gerektiğini düşünüyorum. Bu böyle aşılabilir (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

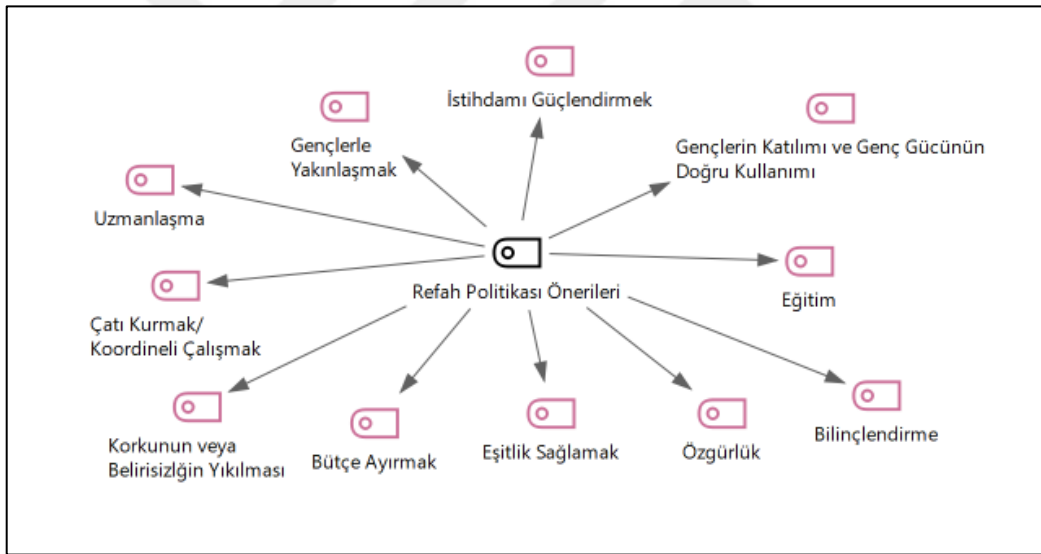
Bazı katılımcılar tarafından dile getirilen görüşlere göre, ilkokul öğretmenlerinin uzmanlaşması gerektiği vurgulanmaktadır. Özellikle birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde uzmanlaşması, öğrencilerin bu temel beceriyi kazanmasında büyük önem taşımaktadır. İkinci ve üçüncü sınıflarda ise akademik bilgilerin yüklenmesi sürecinde farklı uzmanlık alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, mevcut idari yapının korunarak, hizmetlerin bütüncül bir çatı altında toplanması ve kurumlar arası bağlantıların güçlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Gençlerin adli süreçleri ve bağımlılık gibi çeşitli sorunlarının çözümünde dallı budaklı yapıların derlenip toplanması ve koordineli bir şekilde yürütülmesi önerilmektedir. Devletin her kademesinin ve sivil toplum kuruluşlarının

projelerinin entegrasyonu, genel politika üzerindeki eksikliklerin net bir şekilde görülmesini sağlayacak bir yapı oluşturulması gerektiği ifade edilmektedir.

Ben olsam uzman sürerdim ilkokul öğretmenlerine. Çünkü bir, iki, üçüncü sınıf çok farklı. Hatta birinci sınıf çok farklı. Okuma yazma öğretmek ayrı bir alan. Bir öğretmen atıyorum. Birinci sınıfta sadece okuma yazma ağırlıklı, hep birinci sınıflarını alıyor ve bu konuda uzmanlaşıyor. Çocukları nasıl kazanacağını, ikide üçte okuma yazmadan sonra akademik bilgiler yükleme kısmı başlıyor. Başka bir öğretmen dört ve beşte de herkes uzmanlaşacak (MEB3, Kişisel Görüşme).

Örnek veriyorum. Gençlerin işte adli süreçleri olabilir, bağımlılığı olabilir vesaire yani. Bu meselenin alt kırılımları o kadar çok ki. Yani böyle dallı budaklı bir yapı. Böyle oralarda yapılan çalışmaların derlenip toplanması belki dediğimiz gibi bir çatı altında olması iyi olabilir (STK3, Kişisel Görüşme).

“Tüm boyutlarıyla konuyu ele alan, az önce de konuştuğumuz gibi bütün kurumların birbiriyle entegre olduğu ve genel politika üzerindeki eksikliklerin net bir şekilde görülebildiği bir yapı olması lazım” (ÇSGB1, Kişisel Görüşme).

Şekil 8. Refah politikası kapsamında öneriler

Kavramlar temasının temel kavramını gençliğin tanımı oluşturmaktadır. Dolayısıyla gençliğin tanımının doğru yapılması hem devlet hem toplum açısından bu alanda yapılacak politikaların içeriğini doğrudan etkileyecektir. En genel anlamıyla gençlik, zaman içinde evrilen ve kişisel özelliklere göre farklılık gösteren bir olgudur. Bu çalışma içinde geçen bazı referanslar gençliği belli bir yaş sınırıyla sınırlarken, bazıları referanslar için ise yaş tek başına gençliği tanımlamak için yeterli değildir. Uluslararası kuruluşlar genellikle 15-25 yaş aralığını gençlik olarak kabul etse de bu tanımın her ülke için geçerli olmadığı ve her

toplumun kendi gençlik tanımını oluşturduğu anlaşılmaktadır. Gençler, bazen deneyimsizlik ve bilgisizlik gibi olumsuz niteliklerle anılsa da aynı zamanda umut, canlılık ve enerji kaynağı olarak da görülürler. Öğrenmeye hevesli, üretken ve amaçlarına ulaşmada kararlı kişiler olarak tanımlanırlar. Sonuçta, gençlik hem olumlu hem de olumsuz yönleri barındıran karmaşık bir kavramdır ve bir bireyin yaşından ziyade sahip olduğu özelliklere göre değerlendirilmelidir.

Gençlik tanımı yapıldıktan sonra kavramlar temasının gençlik refahını oluşturan paydaşları ve bu paydaş unsurların gençliğin refahını hangi ölçüde etkilediği üzerinde durulmuştur. Gençlerin ihtiyaçları ve desteklenme yollarına bakıldığında gençlerin ihtiyaçları ve arzuları, sadece fiziksel ve maddi imkânlarla sınırlı değildir. Temel yaşam standartlarının ötesinde, duygusal tatmin, kişisel gelişim, ve yaşam becerilerinin edinilmesi gibi alanlarda da desteklenmeleri esastır. Kaliteli eğitim, teknolojik erişebilirlik, istihdam olanakları ve mesleki eğitim, gençlerin ekonomik özerklik kazanmaları ve topluma katılımları için kritik öneme sahiptir. Ayrıca, anlaşılma, fark edilmek, değerli hissetmek ve saygı görmek gibi ihtiyaçlar, gençlerin duygusal refahı için de hayatidir. Özgürlük, demokrasi ve eşit fırsatlar gibi değerlerin bulunduğu bir ortamda gençler hem bireysel hem de toplumsal olarak gelişme fırsatı bulurlar. Deneyim kazanma ve dünya görüşlerini genişletme imkânları, gençlerin kendilerini ifade etmeleri ve hayallerini gerçekleştirmeleri için elzemdir. Dolayısıyla, gençlerin ihtiyaçları çok boyutludur ve bu ihtiyaçların karşılanması hem bireylerin hem de toplumun geleceği açısından büyük önem taşımaktadır.

Gençlerin Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Yollarına gelince en genel ifadeyle gençlerin karşılaştığı sorunlar, temel ihtiyaçlarının karşılanmamasından kaynaklanmaktadır. Rehberlik ve destek eksikliği, özgürlüklerin sınırlandırılması, sosyal ve kültürel faaliyetlere erişimdeki engeller, gençlerin ihtiyaçlarına verilen değerin yetersiz olduğunu gösterir. Disiplin sorunları, iletişim zorlukları, kötü alışkanlıklar, teknoloji bağımlılığı ve gelecek endişeleri, gençlerin yüzleştiği diğer ciddi sorunlardır. Eğitim sorunları, iş bulma güçlükleri ve iş piyasasına entegrasyon zorlukları, gençlerin iş dünyasındaki başlıca engelleridir. Umutsuzluk, yanlış anlaşılma, kutuplaşma, doğru bilgiye ulaşamama, güvenlik sorunları ve eşitsizlik, gençlerin duygusal ve sosyal refahını olumsuz etkileyen faktörlerdendir. Aile içi baskı, anlayışsızlık ve ilgisizlik, gençlerin ailevi sorunları arasında yer alır. Sınav stresi, psikolojik sorunlar, afetler, mülteci durumları, pandemi ve temel ihtiyaçların karşılanamaması gibi geniş kapsamlı sorunlar da gençlerin karşılaştığı zorluklardandır.

Sonuç olarak, gençlerin sorunlarının çözümü, ihtiyaçlarının kapsamlı bir şekilde ele alınmasını ve bu ihtiyaçlara yönelik etkin stratejilerin geliştirilmesini gerektirir. Eğitim ve kariyerle ilgili endişeler, akademik başarıların yanı sıra sosyal becerilerin geliştirilmesinin önemini vurgular. Eğitim sistemindeki uzun süreli sorunlar ve eşitsizlikler, özellikle üniversite sonrası iş bulma ve gelir elde etme konusunda gençler arasında endişe yaratır. Ekonomik zorluklar ve borçla mezuniyet, gençlerin gelecek planlarını etkileyen ciddi sorunlardır. Bu nedenle, gençlerin hem akademik hem de sosyal becerilerini destekleyecek bir eğitim sisteminin önemi büyüktür.

5.2. Politikalar Teması

Politikalar teması altında ele alınan başlıklar; gençliğe yönelik sosyal politikalar, bu politikaların gençlik refahı üzerindeki etkisi, gençlik alanındaki devlet yapılanması ve işleyiş, gençlik politikalarının farklı kurumlar tarafından uygulanmasının ve iş birliklerinin gençlik refahına etkisi, buna ilişkin öneriler ve karşılaşılan sorunlar, farklı kurum/kuruluşlar ile gerçekleştirilen işbirlikleri ve protokoller, politika ve hükümlerde gözlemlenen boşluklar, çelişkiler veya sorunlar ve de son olarak gençlik politikalarında gençlerin katılımına ilişkin görüşlerdir.

Politikalar temasına ilişkin ana kategoriler ve açıklamaları Tablo 30'da gösterilmektedir.

Tablo 5. Politikalar teması ana kategoriler ve açıklamaları

Ana Kategori	Açıklama
Sosyal Politikalar	Görüşmecilerin mevcut sosyal politikalar veya olması gereken sosyal politikalar hakkındaki görüşleri. Bu politikalar kapsamında yürütülen faaliyetler ile görüşmecilerin söz konusu faaliyetlere yönelik görüşleri de değerlendirilmektedir.
Sosyal Politikaların Gençlik Refahına Etkisi	Sosyal politikaların gençliğin refahını etkilemedeki olumlu ve olumsuz özellikleri ve geçmiş dönemler ile karşılaştırmalar.
Devlet Yapılanması	Görüşmecilerin kamu kurumlarının işleyişine ilişkin (kamu kurumlarındaki hiyerarşi, bürokrasi vb.) gözlemleri
Farklı Kurumların Etkisi	Politikaların farklı kurum/kuruluşlar tarafından uygulanmasının veya iş birliklerinin etkileri ve buna ilişkin öneriler ile karşılaşılan çeşitli sorunlar
Farklı Kurumların İş birliği	İş birliklerine ve protokollere örnekler
Boşluklar	Politika ve hükümlerdeki boşluklar ile gözlemlenen sorunlar
Katılım	Gençlerin katılımı veya katılımın sağlanması kapsamında ifade edilen görüşler

5.2.1. Gençliğe Yönelik Sosyal Politikalar

Gençliğe yönelik uygulanan sosyal politikalar kapsamında görüşmecilerden elde edilen bilgilere göre bakanlıklar, sivil toplum kuruluşları, belediyeler ve üniversiteler başta olmak üzere çeşitli aktörler gençliğe yönelik sosyal politikalarda önemli rol oynamaktadır. Bakanlıkların gençliğe yönelik sosyal politikalarına ilişkin görüşler değerlendirildiğinde; söz konusu politikaların kültürel faaliyetler, spor faaliyetleri, barınma, burs, kredi, sosyal yardım, akademik destek, istihdam, kariyer gelişimine destek, engellilere yönelik destek, nakdi yardım, gençlere özel projeler vb. şeklinde hizmetler olarak sunulduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte; gençlik merkezleri, gençlik meclisleri, iş kulüpleri vb. oluşumların ortaya çıktığı dile getirilmektedir. Bir katılımcı, gençliğe yönelik sosyal politikalar kapsamında bakanlıkların çalışmalarını şöyle ifade etmektedir:

Mesela Gençlik ve Spor Bakanlığının sunmuş olduğu hizmetler daha çok gençlik merkezli gençlik kampları ve spor tesisleri üzerinden sunmuş olduğu hizmetler. Gerçi sosyal politika olarak baktığımızda gençlerin barınması, kredi ihtiyaçlarının karşılanması da bir politikadır. Çok yüklü, ciddi bir maliyet sunulmaktadır onlara. Yani bizim bakanlık olarak üç ayağımız var. Gençlik hizmet ve faaliyetleri, spor hizmet ve faaliyetleri, bir de yurt ve kredi hizmeti faaliyetleri olmak üzere sosyal olarak. Bunların altında onlarca alt başlıklar olabilecek şekilde birtakım şeyler sunabiliriz (GSB1, Kişisel Görüşme).

Türkiye’de gençlik politikaları, son yıllarda önemli bir odak noktası haline gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti mevcut hükûmeti bu yönde çalışmalar yapmakta ve gençlere yönelik politikalara büyük bir önem vermektedir. İlk ev sahibi olma, arsa edinme gibi konularda gençlere destek sağlamak amacıyla çeşitli politikalar geliştirilmiştir. Ayrıca, siyasal alanda gençlere daha fazla alan açılması ve gençlerin aktif katılımını teşvik etmek için çaba gösterilmektedir. Hükûmet projelerine ek olarak üniversiteler ve belediyeler de gençlik politikalarının uygulanmasında önemli rol oynamaktadır. Belediyeler, gençlik birimleri ve lokalleri aracılığıyla gençlere çeşitli faaliyetler sunmaktadır. Ayrıca, Kredi Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü gibi kurumlar, gençlere barınma imkânı sağlayarak sosyal politika alanında önemli bir rol üstlenmektedir. Bu çalışmalara ek olarak Avrupa Birliği ve benzeri süreçler, gençlere yönelik desteklerin artırılmasına katkı sağlamaktadır. Hibeler ve fonlanan destekler, gençlerin eğitim, istihdam ve diğer alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir rol oynamaktadır. Bu politikaların daha da geliştirilmesi ve gençlerin katılımının artırılması, Türkiye’nin gençlik politikalarının geleceği açısından kritik adımları oluşturmaktadır. Türkiye’de gençliğin refahı için yapılan bu çalışmaları destekler nitelikteki katılımcı görüşleri aşağıda sıralanmıştır:

Sayın Cumhurbaşkanımız zaten bununla ilgili gençliğe büyük bir önem veriyor. Bununla ilgili politikaları da geliştirmeye çalıştı. Gençlere yönelik olarak işte ilk evim, ilk arsam, tarzı şeyler gerçekleştirmeye çalıştı. İşte siyasal alanda onunla ilgili, gençlere yönelik olarak alan açmaya çalışıyor ki bununla ilgili de işte daha 18 yaşında bir tane gencimiz İzmir'den milletvekili adayı oldu. Biz devlet olarak, millet olarak onlarla ilgili alanlar açmaya çalışıyoruz (GSB5, Kişisel Görüşme).

Ben buradan önce Kredi Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünde çalışıyordum. Eğitim Daire Başkanı olarak ve çok önemli bir sosyal politika alanıdır gençlere barınma imkânı veriyorsunuz. Yani çok cüzi rakamlarla beslenme imkânı veriyorsunuz. Karşılıksız. Burs veriyorsunuz karşılıksız ya da burs veremiyorsanız kredi veriyorsunuz (GSB3, Kişisel Görüşme).

“Sunum yapma, proje yazma gibi kendi mesleki alanları dışında da eğitimler sunmaya çalışıyor. Üniversiteler de bu anlamda çok ciddi emek sarf ediyor diyebilirim” (ÇSGB4, Kişisel Görüşme)

“Geçen mesela bir toplantıya katıldım, İstanbul Belediyesinin. Onların işte gençlik politikaları var” (MEB7, Kişisel Görüşme).

“Belediyelerin gençlik hizmetleri var. Gençlik birimleri var. Ama bu birimlere baktığınızda gençlik lokalleri var. Belediyelerin oluşturduğu lokaller var. Gençlerin gidip birtakım faaliyetlerde bulunabildikleri lokaller var” (ASHB3, Kişisel Görüşme).

“Şu an geçen sene gerçekten %98 Türkiye çapında büyük şehirlerde yüzlere varan bir şekilde konaklama ihtiyacı karşılandı” (GSB2, Kişisel Görüşme).

“Yine son olarak aslında şu an aklıma geldi. Teşvikler yani işte Avrupa Birliği işte Europass gibi süreçlerin fonlanan desteklerin gençliğe verilen desteklerin hani hibelerin daha fazla olduğunu görüyoruz” (ÇSGB4, Kişisel Görüşme).

Türkiye’de gençlik politikaları, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları tarafından gençlerin ihtiyaçlarına yönelik olarak geliştirilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı, gençlerle ilgili geniş kapsamlı çalışmalar yürütmektedir. Gençlik merkezleri, binlerce kurs ve sosyal etkinliklerle gençlerin katılımını teşvik ederken, Gençlik Spor Bakanlığı da gezi faaliyetleri gibi etkinliklerle gençleri desteklemektedir. İstihdamla ilgili politikalar, özellikle gençlere yönelik avantajlar sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, engelli gençlerin istihdamı ve madde bağımlılığı gibi risklerle mücadele de devletin öncelikleri arasındadır. Bu çalışmalar, gençlerin geleceğini şekillendirmek ve toplumsal fayda sağlamak amacıyla titizlikle yürütülmektedir.

Gençlerle ilgili Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili çalışmalardan bahsedebiliriz. Millî Eğitim Bakanlığı çok geniş bir gençle uğraşıyor. Tabi bu kadrosuyla, imkânlarıyla büyük bir kısmına ulaşıyor ama ulaşamadığı kısım da var. Öğrencilerimizle ilgili çok büyük sosyal etkinliklerimiz, faaliyetlerimiz oluyor (MEB6, Kişisel Görüşme).

TÜBİTAK'tan geldim. Deney projeleri var. İşte Gençlik Spor Bakanlığı paydaş oldu, Sanayi Bakanlığıyla beraber. Devlet politikalarında teknolojik gelişime uygun bir şekilde, kodlama sistemi vesaire ile yani insan gücünün olmadığı bir duruma evrilmeye çalışan bir devlet politikası var (ASHB2, Kişisel Görüşme).

Tabii yani bir bizim de aktif bir piyasa programları açısından diğer istihdam teşvikleri açısından gençlere özel politika gerektiren grup olarak tanınıyor. Gençler için genel bir istihdamı arttırıcı bir politika öneriyorsunuz. Özellikle politika gerektiren grup olarak tanımladığımız gruplar için de ilave şeyler sağlıyorsunuz, avantajlar sağlıyorsunuz (ÇSGB1, Kişisel Görüşme).

Şimdi engelli gençlerle ilgili olarak devletin şu anda bir istihdam politikası var, tüm kurumların bu bahsedeyim hem kamu kurumları hem özel kurumlar tüm kurumların belirli bir oranda engelli birey istihdam etme zorunluluğu var birincisi (ASHB5, Kişisel Görüşme).

Çocukla belirli sayıda görüşme yapmak zorunda. Çocuğu belirli sosyal aktivitelere yönlendirmek zorunda. Belirli sayılarda aile görüşmesi yapmak zorunda gibi yani gerçek bir rehabilitasyon programı uygulanıyor. Gerçekten başarılı o konuda eleştirdiğim hiçbir şey yok (STK3, Kişisel Görüşme).

Görüşmelerde gençliğe yönelik sosyal politikalar kapsamında en sık dile getirilen sosyal politika uygulamaları; gençlik merkezleri, gençlik meclisleri, tesisler ve lokallerdir. Bunu; kültürel, bilimsel faaliyetler ve spor faaliyetleri ile istihdam, staj, iş kulüpleri, kariyer geliştirme imkânları, akademik ve mesleki destek, kişisel gelişim ve engellilere yönelik istihdam takip etmektedir. 30 görüşmeci arasında barınma ve ekonomik destek (nakdi yardım, kredi, burs, hibe, fon) konularına 10 görüşmeci tarafından değinilirken diğer sosyal politika uygulamaları ise 6 görüşmeci tarafından dile getirilmektedir.

Gençlere yönelik sosyal politikalar kategorisine ilişkin en sık dile getirilen sosyal politika uygulayıcısı bakanlıklardır. Bunu sırasıyla; TÜBİTAK, belediyeler ve KOSGEB takip etmektedir. Üniversiteler ve STK'lar sosyal politikalar kapsamında çok az görüşmeci tarafından dile getirilmekte iken, Diyanet ise 1 görüşmeci tarafından dile getirilmektedir. Bununla birlikte, STK'ların sosyal politikalar kapsamında nispeten az dile getirildiği ancak gençlik refahını sağlayan aktörler arasında sıklıkla değinildiği anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, STK'ların sosyal politika uygulayıcısı olmaktan ziyade gençlik refahı sağlayıcısı olarak görüldüğü ifade edilebilir.

Türkiye’de gençlere yönelik sosyal politikaların, gençlerin toplumsal hayata katılımını ve yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen çok yönlü ve kapsamlı bir yaklaşım içerdiği görülmektedir. Bu politikalar, gençlerin kültürel, spor, eğitim, barınma ve finansal destek gibi çeşitli alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmıştır. Bakanlıklar, sivil toplum kuruluşları, belediyeler ve üniversiteler gibi çeşitli aktörler tarafından yürütülen bu politikalar, gençlerin kariyer gelişimine de katkıda bulunmaktadır. Özellikle gençlik merkezleri ve meclisleri gibi yeni yapılanmalar, gençler için önemli fırsatlar sunmakta ve kurumlararası iş birliği ile toplumsal katılımlarını teşvik etmektedir. Cumhurbaşkanlığı tarafından geliştirilen politikalar ve siyasal alanda gençlere yer açma çabaları da bu kapsamda değerlendirilebilir. Üniversitelerin mesleki eğitimlerin yanı sıra kişisel gelişim eğitimleri sunarak aldıkları aktif rol; belediyelerin ise gençlik lokalleri aracılığıyla sağladıkları sosyal aktivite alanları, gençlerin toplum içindeki yerini güçlendirmektedir. Bu bağlamda, Türkiye’de gençlere yönelik sosyal politikaların etkin bir şekilde yürütüldüğü ve gençlerin ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla çeşitli platformlar tarafından desteklendiği sonucuna varılabilir. Bakanlıkların yanı sıra TÜBİTAK, belediyeler ve KOSGEB gibi kurumların üstlendiği roller; üniversiteler ve STK’ların sağladığı katkılarla birleşerek gençlik refahını sağlamada önemli bir sinerji oluşturmaktadır. Ancak STK’ların özellikle sosyal politika uygulayıcısı olmaktan ziyade gençlik refahı sağlayıcısı olarak ön plana çıkması, bu kuruluşların toplumdaki rolünün yeniden değerlendirilmesini gerektirebilir.

Sonuç itibarıyla, Türkiye’deki sosyal politikaların çok katmanlı ve etkileşimli yapısı, gençlerin toplumsal hayata aktif katılımını destekleyen bir çerçeve sunmakta ve onların her alanda gelişimine olanak tanımaktadır. Bu politikaların uygulanmasında bakanlıkların öncülük ettiği; TÜBİTAK, belediyeler ve KOSGEB’in de önemli roller üstlendiği; üniversiteler ve STK’ların ise gençlik refahını sağlamada önemli aktörler olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır.

5.2.2. Gençliğe Yönelik Sosyal Politikaların Etkisi

Gençliğe yönelik sosyal politikaların gençlik refahını artırmadaki etkisi değerlendirildiğinde, genel olarak görüşmecilerin sosyal politikaların gençlik refahını artırmada olumlu etkisinin olduğunu ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, bazı katılımcılar sosyal politikaların çok sayıda kişiye ulaştığını ve fark yarattığını dile getirmektedir:

Yani ben artış olduğunu kesinlikle düşünüyorum. Çünkü mesela bizim bakanlık için konuşuyorum şu an. Kesinlikle gençler için en büyük sosyal, pratik politika uygulayıcılarından bir tanesi bizim bakanlığımız. Bir de hani bunlar hakikaten fark yaratacak kadar çok fazla kişiye ulaşan faaliyetler (GSB2).

“Türkiye’de sosyal politikaların ben belki son 12 iki yıldır çok daha farklı bir boyutta olduğunu gözlemliyorum” (GSB3, Kişisel Görüşme).

“Ana hatları itibariyle hani yurt hizmetleri vasat yani ne çok iyi ne çok kötü. Ama bir önceki işte on yıla bakarsak mesela işte kapasite sayısının ciddi manada arttığını görüyoruz. Yurt standartlarının arttığını görüyoruz” (GSB4, Kişisel Görüşme).

“Son dönemde o yönde de bir iyileştirme, en azından bir amaç, bir niyet var ya da yaşam becerileri daha çok takip ediliyor, izleniyor. Orada da Türkiye’nin gözle görülür bir gelişimi var. Puanını artıran en iyi ülke galiba” (MEB7, Kişisel Görüşme).

Türkiye’de sosyal politika, günümüzde ekonomik ve sosyal yapıyla uyumlu bir biçimde gelişmektedir. Bu süreçte, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamayı, eşitsizlikleri ve yoksulluğu azaltmayı amaçlayan bir temel yapı oluşturulmak istenmektedir. Gençlere yönelik uygulamalar, aidiyet duygusunu artırarak riskleri azaltacak şekilde geliştirilmektedir. Örneğin, bağımlı gençleri bağımlılıktan alıkoyacak spor aktiviteleri planlanmaktadır. Spor yapan gençler, kendilerini güçlü ve öz güvenli hissetmekte ve bu, karakter yapılarına da yansımaktadır. Gençleri bir arada tutan etkinlikler, dayanışma ve farklı bakış açıları kazandırarak mahalle ortamı ve arkadaşlıkların gençlerin ayaklarının üzerinde durmasına katkı sağladığını göstermektedir. Ayrıca eğitimdeki fırsat eşitliği, gençlere kapılar açmakta ve esnek eğitim modelleri sunmaktadır. Türkiye genelinde spor aktivitelerine dâhil edilen belirli merkezlere gelen gençler, ortak bir dilde buluşmakta ve birbirleriyle etkileşim içine girmektedir. Dahası gençlik projeleri, yurt dışı deneyimleri ve gelecek projeksiyonları, gençlerin bakış açısını değiştirerek kendi sorumluluklarını almalarını teşvik etmektedir. Bu olumlu gelişim, Türkiye’nin sosyal politika alanındaki ilerlemesini yansıtmaktadır. Bazı katılımcı görüşleri Türkiye’de gençliğe yönelik sosyal politikaların olumlu gelişimini kanıtlar niteliktedir:

“Bağımlı gençlerle buz hokeyi kısmında çalışan bir grubumuz var. Gerçekten ilk başta geldiklerinde çok agresiflerdi. Ama zamanla burada görmüş oldukları sevgi, arkadaşlık, bir bağ kurduk yani” (GSB8, Kişisel Görüşme)

“Gerçekten spor yapan özellikle benim tesisimde spor yapan çocuk kendini zaten her ortamda farklı görüyor. Güçlü hissediyor. Bu onların karakter yapısına da yansıyor aslında. Pısrıklı değiller. İnanılmaz öz güvenliler” (GSB8, Kişisel Görüşme)

“Bu çocukların mahalle ortamını, arkadaşlıkları normal ailelerin nasıl yaşadığını, dayanışmayı orada da görmeleri kendi ayaklarının üzerinde durabilmeleri için böyle bir hizmet olumlu diye düşünüyorum” (ASHB5, Kişisel Görüşme)

“Fırsat eşit. Yani bizim bütün politikalarımız artık mesela ben formasyon eğitimi verdiğimde Dubai'den öğrencim katılmıştı. Uzaktan eğitim yapıyorduk o zaman. Karabük Üniversitesi. Van'da internet olmayan bir yerden de katılıyordu. Bakın ne güzel yani” (MEB8, Kişisel Görüşme).

“Şu an mesela Avrupa bunu da çok görüyorum şimdilerde Avrupa kapıları açtı Avustralya kanalı. Şimdi bizim yetiştirdiğimiz gençlerimize ciddi anlamda kapılar açıldı. Şu an yani gidip Avrupa'da lisansüstü yapabilir, her şey alabilir” (MEB8, Kişisel Görüşme).

Hani biz o eğitimde fırsat eşitliği diyoruz ama baktığımızda Diyarbakır'dan da gelen vardı işte İstanbul'dan da gelen vardı işte İzmir'den de gelen vardı. Artvin'den de gelen vardı ve baktığım zaman da hepsinde ortak bir dili de gördüm. Bu da beni aslında sevindirdi. Yani İstanbul'dan gelen de Diyarbakır'dan gelenden bir şey öğrendi, Diyarbakır'dan gelen de diğerinden (ÇSGB5).

Gençlerin eğitim ve kariyer seçimlerinde doğru bilgiye ulaşmaları, istihdam sürecinde etkin rol oynamaları ve hayatlarını şekillendirecek kararları doğru vermek için gençlik çalışmalarının rolü büyüktür. Gençliğe yönelik sosyal politikaların etkisinin çeşitli metotlar ile ölçülebilir olduğuna dikkat çeken bir katılımcı, refahta artış olduğunu ancak bunu anlık olarak ölçmenin zor olduğunu dile getirmekle birlikte farklı katılımcılar da refahtaki artışın ölçülmesi ve rakamlarla incelenmesi gerektiğine değinmektedir:

Evet istatistiklerde arttırıyor ama bunu anlık olarak ölçmek, onun bağlantısını, o geçişkenliği hemen görmek çok zor olsa gerek. Mutlaka katkısı oluyor çünkü standart düzeyde her emeğin mutlaka bir karşılığı var. Artı bunlar genç yani gençlik çalışmalarını sosyal etki olarak değerlendiriyor. Mesela sosyal etki çalışmaları da var. Onu ölçen çalışmalar da var. Onları da takip ediyorum (MEB7, Kişisel Görüşme).

Aslında o yine istatistiksel bir şey. Uygulanabilir politikalar gençlere ne kadar dokunuyor ya da gençlerin istihdamdaki oranlarını onlara baktığımızda ya da sosyal politika anlamında gençler bunlardan ne kadar faydalaniyor ya da ne kadar faydalanamıyor bağlamında düşündüğümüz zaman istatistiklere bakmak lazım. Burada yuvarlak bir şey söyleyemem açıkçası (ÇSGB3, Kişisel Görüşme).

Yani ne kadar başarılıyız ya da ne kadar burada etkiniz başka bir tartışma konusu ama idealize edilen bir kurumsal rol ortaya konacaksa çok önemli. Çünkü bütün hayatlarını değiştirebilecek ya da bütün hayatlarıyla ilgili sonradan yapamayacakları, veremeyecekleri kararları başta doğru verip ilerlemeleri için buranın bilgi birikimi, buradaki işte meslek seçimi, kariyer yönlendirmesi ve daha sonrası istihdama geçiş noktasında çok çok ciddi bir rolü olacağını düşünüyorum (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

Sosyal politikaların gençlik refahına etkileri kapsamında en sık dile getirilen etki; fırsat eşitsizliğini azaltma, erişim ve ihtiyaçlara ulaşımı kolaylaştırma şeklindeki katkıdır. Bunu; aidiyet ve öz güven kazanma, kötü alışkanlıklardan korunma, akranlar ile sosyalleşme takip etmektedir.

Gençlere yönelik sosyal politikaların etkinliği ve yeterliliği üzerine yapılan tartışmalar, bu politikaların gençlerin refahına olan katkısını sorgulamaktadır. Bazı uzmanlar, bu politikaların gençlere sorumluluk alma, kariyer planlama ve sosyal etki gibi alanlarda olumlu perspektifler kazandırdığını belirtirken, diğerleri istatistiksel verilerin yetersizliğine ve anlık ölçüm zorluklarına dikkat çekmektedir. Ayrıca, sosyal politikaların fırsat eşitliği sağlama ve kötü alışkanlıklardan koruma gibi etkilerinin yanı sıra, gençlerin meslek seçimi ve istihdama geçişinde önemli bir rol oynadığı ifade edilmektedir. Ancak, eleştirel bir bakış açısıyla incelendiğinde, bu politikaların genç nüfusun karşılaştığı mevcut sorunlar ve ihtiyaçlar karşısında ne derece çözüm üretebildiği sorgulanmaktadır.

Gençlerin refahını katkı sağlamayı amaçlayan ve kötü alışkanlıklardan korunması , akranlarıyla sosyalleşmesi gibi hedefler doğrultusunda yürütülen faaliyetlerin, gençlerin gerçek yaşam koşulları ve toplumsal dinamiklerle ne kadar uyumlu olduğu tartışmalıdır. Sosyal politikaların geniş kitlelere ulaşma iddiası, nitelikten çok niceliğe odaklanan bir yaklaşımı işaret edebilir ve bu da bireysel ihtiyaçlara duyarlı, özelleştirilmiş müdahalelerin göz ardı edilmesine yol açabilir. Ayrıca, yurt hizmetleri gibi alanlarda yapılan iyileştirmelerin yeterince kapsayıcı olup olmadığı, gençlerin çeşitli sosyoekonomik arka planlarına ve farklı yaşam deneyimlerine rağmen eşit fırsatlardan yararlanıp yararlanamadıkları da ele alınmalıdır. Erişim kolaylığı ve fırsat eşitliği vurgusu, bazen altyapı eksiklikleri veya kalite standartlarındaki değişkenlik gibi temel sorunları gölgeleyebilir. Bu nedenle, politikaların uygulanış biçimi, erişilebilirliği ve sürdürülebilirliği gibi faktörler kritik öneme sahiptir ve bu alanlarda eksiklikler olduğunda, politikaların amacına ulaşmasında ciddi engeller ortaya çıkabilir.

Sonuç olarak, gençliğe yönelik sosyal politikaların etkinliği ve gençlik refahına katkısı, sadece politika yapımcıların iddialarıyla değil, aynı zamanda gençlerin gerçek deneyimleri ve bu politikalardan elde ettikleri somut faydalarla da değerlendirilmelidir. Bu çalışmaya katılan görüşmecilerin yaklaşık üçte biri bu politikaların yetersiz olduğunu ve gençlik refahında beklenen artışı sağlamadığını vurgulamıştır. Sosyal politikaların gençler üzerindeki etkisinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerektiği konusunda fikir birliği olsa da mevcut verilerin bu politikaların uzun vadeli etkilerini yansıtmada yetersiz kaldığı eleştirisi yapılmıştır.

5.2.3. Gençlik Politikalarının Farklı Kurumlar Tarafından Oluşturulması ve Uygulanması

Gençlik politikalarında farklı kurumların etkisi araştırılmakta ve görüşmecilerden elde edilen bilgiler doğrultusunda farklı kurumların katılımının, iş birliklerinin veya iş bölümlerinin etkileri, bu kapsamda ortaya çıkan sorunlar ve de öneriler ortaya konmaya çalışılmaktadır. Farklı kurumların sosyal politikaların oluşturulması veya uygulanmasındaki rolünün iş bölümü, uzmanlaşma, genç nüfusa daha hızlı ulaşma gibi katkıları olduğunu savunan görüşmeciler olduğu gibi farklı kurumların karmaşaya yol açtığını ve merkezi bir yapının olması gerektiğini dile getiren katılımcılar da bulunmaktadır. Ayrıca birçok katılımcı sosyal politikalara yönelik faaliyetlerin yerel oluşumlar ile birlikte iş bölümü çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmaktadır:

Ben zaten bizim yaptığımız bir kısım çalışmaların gerçekten taşra teşkilatı tarafından yapılması gerektiğini düşünüyorum. Yani gerçekten mesela daha çok bu bakanlık şöyle bir şekilde kurgulansaydı bence daha mantıklı olurdu. Yani hakikaten burası işte dediğiniz gibi o koordinasyon iş birliklerini, politika yapım süreçlerini katkıyı sağlayabilen bir kurum olsaydı o bahsettiğim hani uygulayıcı olan kısmının bir kısmını da gerçekten yerel yönetimler yapsaydı. Ya da işte yerelde sivil toplum kuruluşları vesaire yapsaydı (GSB2, Kişisel Görüşme).

“Çünkü her bölgenin, her iklimin, her koşulun şartları farklı. Yani merkezden yapılan bir şey her yere yetişmiyor. Yerelden yapılanı yukarıya doğru çıkmalı” (MEB2, Kişisel Görüşme).

“Mevcut Türkiye şartlarını düşününce yerel idarelerin doğrudan hedef kitleye ulaşması çok kolay. Çünkü biliyorlar, tanıyorlar, doğrudan muhataplar, onlara hizmet götürüyorlar” (MEB7, Kişisel Görüşme).

“Bana bana kalırsa gençlerle alakalı asıl politika üreticiler yerel yönetimlerdir, yerel kuruluşlardır. Çünkü niye? Her bölgenin ihtiyacı da farklıdır. Evet, her genç gençtir ama her bölgenin ihtiyacı farklıdır” (ÇSGB3, Kişisel Görüşme).

Sivil toplum örgütleri, demokratik bilincin yükseltilmesine katkıda bulunan önemli aktörlerdir. Bu örgütler, devletin ulaşamadığı kesimlere ve sosyal tabakalara yönelik hizmetleri sunarak toplumsal eşitsizlikleri azaltmayı amaçlar. Ancak bazen bu alanda karmaşa yaşanabilir. Özellikle aynı alanda faaliyet gösteren birçok sivil toplum kuruluşu bulunsada bu kuruluşların farkındalık düzeyi ve profesyonelliği önemlidir. Farkındalığı yüksek olan STK’lar, daha etkili projeler üretebilir ve toplumsal ihtiyaçları daha doğru bir şekilde karşılayabilir. Gençlik grupları da yönetimin gözden kaçırdığı veya yeterince değerlendiremediği ihtiyaçları ifade ederek karmaşayı ortadan kaldırmaya yönelik katkı sağlamada önemli bir rol oynarlar. Bu yaklaşımdan hareketle bazı katılımcı görüşlerinin bunu desteklediği görülmektedir. Aşağıda görüşleri verilen katılımcılardan biri kurumların yerele devredecek politika geliştirmesini isterken bir diğeri STK’ların kamu kuruluşlarına nazaran sahaya ulaşmada daha iyi olduğunu belirtmektedir.

Kurumlar yerele devrede devrede politikayı oluştursunlar ama oluştururken de hizmetin sonundaki öncelikler, ondan sonra hizmetin semtlere, mahallelere, illere göre nasıl şekillenmesi gerektiğiyle ilgili buradaki yöneticilerle de mutlaka bağlantı halinde olsunlar (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Ben sivil toplum örgütlerinin Türkiye’de özellikle demokratik bilincin yükseltilmesine dönük önemli çalışmalar yaptığını ve daha fazla yapması gerektiği kanaatindeyim. Sivil toplum devletin her zaman yardımcısıdır. Devletin ulaşamadığı kimi birimler olabilir, kimi sosyolojik tabakalar, kesimler yani ulaşamadığı değil, onu düzeltiyorum. Ulaşmakta zorlanabileceği sosyal, sosyolojik tabakalar olabilir. İşte oralara sivil toplum örgütleriyle ulaşabilirsiniz (GSB3, Kişisel Görüşme).

“Bir karmaşa oluşturmaz bence. Onların çok sade bir şekilde yeni beliren var olan yönetimin öngöremediği, hissetmediği ya da sunmadığı ihtiyaçları çok rahatlıkla ifade eden bir gençlik grubu da var” (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Farklı eller aracılığıyla yürütülen çalışmaların çeşitli faydaları olabilmektedir. Bu, farklı bakış açıları ve uzmanlık alanlarının bir araya gelmesiyle daha zengin sonuçlar elde edilmesine katkı sağlayabilir. Ancak iş birliği ve koordinasyon, bu farklı ellerin daha etkili bir şekilde bir araya gelmesini sağlar. Sivil toplum örgütleri, kamunun ulaşamadığı alanlarda önemli bir rol oynayabilir ve gençlikle ilgili politikaların daha kapsayıcı ve amaca yönelik olması için çaba gösterebilir. Bu noktada, sivil toplum ve kamu arasındaki iş birliğinin

güçlendirilmesi, toplumsal hedeflere daha iyi ulaşmak için önemlidir. Birçok katılımcı tarafından iş bölümü veya iş birliği yapılırken bunun faydaları olduğu gibi sorunların da yaşandığı ifade edilirken ve sorunlar münferit olsa da kurumların tek çatı altında toplanması gerektiğini de belirtenler de bulunmaktadır:

Farklı farklı eller aracılığıyla yürütülmesinin muhakkak bizim bilmediğimiz faydaları vardır. Ama tek bir çatı altında daha organize bir şekilde yürütülebileceğini düşünüyorum. Tek elde birleştirmek mümkün değilse de çeşitli çalıştaylar seminerler eğitimler vasıtasıyla kurumların birbirini hem merkezde hem taşrada daha iyi tanınması ve iş birliğine geçmesi vasıtasıyla daha iyi çalışılabileceğini düşünüyorum. İş birliği olsa çok iyi olur. Aslında bu anlamda belki mülki idareler bu konuda bu koordinasyon sağlamada aslında çok hızlı. Bence kamunun girip çıkamadığı yerlere sivil toplum örgütleri çok daha rahat girip çıkabiliyor olmalı, yer yer böyle olduğunu da görüyorum. Yani gençlikle alakalı da mümkün merteye yani kamu kurumlarının politize olmamış bunu yani tüm şeyleri için söylüyorum, fraksiyonlar için söylüyorum, politize olmamış ve kucaklayıcı politika güden ve amaca yönelik çalışan sivil toplum örgütlerinin ciddi manada desteklenmesi gerektiğini, kolanması gerektiğini düşünüyorum (GSB4, Kişisel Görüşme).

Mutlaka burada her farklı şekilde politika üretildiği için bunların bir birleştirici güç olması, bir çatı neticesinde oluşturulması, hizmetin tek elden götürülmesi konusunda mutlaka bir artı katma değer sağlayacak ama bu illa hepsinin birleşmesi mi ya da sadece bunun bir fonla birlikte ayrı bir süreçten bir merkezi teşkilattan takip edilmesi mi yani her kurum yine bu hizmeti götürebilir. Çünkü şimdi siz ayrı bir kurumda bu işleri tek elden götürmeye koyduğunuzda bu sefer profesyonel uzmanlık alanlarında eksiklikler yaşanabilir ama örnek veriyorum Kamu İstihdam Kurumu artık bu işi A'dan Z'ye kadar bilmekte. Orada bir profesyonellik var. Dolayısıyla ben biraz daha esnek düşünüyorum durumu. Her kurum farklı şekilde bu hizmetleri tabii ki profesyonellik uzmanlık alanıyla ilgili sunabilir, sunucu olabilir gençlere yönelik, refah seviyesini arttırmak için ama koordinasyon merkezi ayrı bir yer olabilir. Bunların koordinasyonu ayrı olabilir (ÇSGB4, Kişisel Görüşme).

“Aslında farklı farklı kurumlar tarafından tabii ki oluşturulabilir ama tek bir çatı altında kontrolün sağlandığı bir yapı oluşturulmalı ve o çatı altında farklı kurumlar tarafından gerçekleştirilen hizmetler de denetlenmeli” (ASHB3, Kişisel Görüşme).

Farklı kurumların ve bakanlıkların kendi alanlarında projeler yürütmesi, çeşitlilik ve uzmanlık açısından önemlidir. Ancak bu parçalı yapı, koordinasyonu zorlaştırabilir ve bazen karmaşaya yol açabilir. İş birliği ve koordinasyon, gençlik politikalarının daha etkili bir şekilde uygulanmasına katkı sağlayabilir. Aynı zamanda, merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki iş birliği, politikaların daha iyi hedeflere ulaşmasına yardımcı olabilir. Birçok katılımcı bu yaklaşımı ifade eden nitelikte görüş bildirmiştir:

Hiç kimse mutfağı düşünmüyor. Herkes sipariş veriyor. Hani parça parça ama bu hiyerarşide hizmeti zorlaştırıyor. Ama tabii ki tasarruf tedbirleri mesela tasarruf genelgesi çıkıyor. Ama yani şimdi siz gence diyorsunuz ki evet ben bu genci getireyim buraya diyorsunuz ne yapayım diyorsunuz ya diyorsunuz işte bir tane gencin gönlünü alayım bir tane kalem vereyim diyorsunuz. Ama Sayıştay da diyor ki yani bir saniye diyor ya diyor tasarruf tedbirleri var diyor. Sen diyor kalem veremezsin diyor (GSB5, Kişisel Görüşme).

Bu çocuğu okul içerisinde biz diyoruz tamam o okulun müdürüne emanet. Sekizde geldi beşe kadar dersi var. Derslerine girecek çıkacak. Disiplinine uyacak. Gidecek. Ama bu beşten sonra bu çocuğun takip edilmesi gereken özel durumlar oluyor. Şimdi bu işte bizleri bazen çaresiz bırakıyor. Burada da işte o dediğiniz kurumlar arasında ileride belki böyle bir yapılanma kurulmalı. Dolayısıyla tek bir politikanın oluşması için birçok aktörün devreye girmesi lazım (MEB6, Kişisel Görüşme).

Erişim daha kolay sağlanırdı. Daha etkin ve güçlü belki projelerin adının duyurulması daha kolay olabilirdi. Politikanın parçalı yapıyla uyumlu bir şekilde de çalışabileceğini düşünüyorum ben. Yani bugün mevcut hükûmet sistemi bakımından baktığımızda Cumhurbaşkanlığı üzerinden önemli olduğu ve kaynakların oraya aktaracağını bilmek strateji bütçe ve sonrasında parçalı yapıya verilen görevi üzerinden bunların başarılı olabileceğini düşünüyorum. Yani mevcut yapının yetersiz olduğunu düşünmüyorum ben. En azından kendi görebildiğim kadarıyla Gençlik Bakanlığı, Sosyal Politika Aile Sosyal Politikalar Çalışma Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı hepsi kendi kısmından zaten ele alıyor. Bunları bir bütünle birleştirebilecek bir cumhurbaşkanlığı. Zaten sistem ona uygun. Dolayısıyla daha da merkezileşmesine çok gerek olmuyor. Hatta belediyelere daha çok görev verip hani yönetimin daha merkezi olması üzerinden ilerlemesinin bile teşvik edilebileceğini ya da en azından tartışılabilceğini düşünüyorum (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

Farklı bakanlıkların kendi anlayışları ve hedefleri bulunmaktadır. Her biri kendi alanında çalışırken, bazen bu çeşitlilik çakışmalara yol açabilir. Tek bir çatı altında yürütülen çalışmanın avantajları ve dezavantajları vardır. Merkezi bir sistem, tüm alanlara odaklanmaya çalışırken verimliliği artırabilir, ancak koordinasyon gereksinimini de beraberinde getirir. Parçalara ayrılmış bir yapı, iş bölümü ve belirlenmiş görevlerle çalışırken daha etkin olabilir. İş yükünün hafiflemesi ve odaklanılan alanlardaki performansın artması arasında denge kurmak önemlidir. Birçok katılımcı bu yaklaşım doğrultusunda görüş bildirmiştir:

Çünkü kendi bir anlayışı var ayrı. Yani bakanlıkların kendi anlayışları var. Çakışıyor hepsi; Şimdi bir çatı altında olmasının avantajı da olabilir, dezavantajı da olabilir. Merkezi sistem olur, merkezi bir sistem. Bu merkezi sistem her şeye odaklanmaya çalışır. Bu sefer bütüne erişmesi, verim alınması biraz zorlaşabilir. Parçalara ayırabilir, iş bölümü, o da koordinasyona girer. Burada zaten böyle bir koordinasyon söz konusu. Her grubun belirlenmiş görevi var (TÜBİTAK2, Kişisel Görüşme).

“Dediğim gibi iş yükünün hafiflemesi açısından tek çatı altında yürütülen çalışmanın kolaylıkları var. Ancak iş kalitesi açısından baktığımızda odaklanılan alanlardaki performansın daha iyi bir çıktısı var” (STK1, Kişisel Görüşme).

Gençlik politikalarının uygulanmasında yer alan çeşitli kurumların rolleri, işlevselliği ve aralarındaki koordinasyon, bu politikaların başarısını ve gençler üzerindeki etkisini belirlemede hayati bir rol oynamaktadır. Yerel oluşumlarla iş bölümü ve koordinasyonun önemi, görüşmeciler tarafından sıkça vurgulanmaktadır; farklı kurumların katılımı ise bazen karmaşaya neden olabilmekte ve merkezi bir yapıya olan ihtiyacı gözler önüne sermektedir.

Yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının gençlik politikalarında daha etkin bir rol üstlenmesi gerektiği yönündeki görüş, her bölgenin kendine has ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak politikaların yerelleştirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu kurumların hedef kitleye ulaşma konusunda sahip oldukları avantajlara rağmen, faaliyetlerinin yetersiz koordinasyonu endişe kaynağı olabilmektedir.

Kurumsal iş bölümünün ve uzmanlaşmanın genç nüfusa ulaşmada sağladığı olumlu katkılar göz ardı edilemezken, farklı kurumların faaliyetlerinin entegrasyonu ve koordinasyonu konusunda yaşanan zorluklar da önemli bir husustur. Politika yapım sürecindeki çeşitli aktörler arasındaki etkileşim ve iş birliğini sağlama açısından merkezi bir yapıya olan ihtiyaç öne çıkmaktadır.

Farklı kurumların rollerinin netleştirilmesi, koordinasyon mekanizmalarının güçlendirilmesi ve yerel ihtiyaçlara duyarlı politikaların geliştirilmesi, gençlik politikalarının etkinliğini ve gençler üzerindeki olumlu etkilerini artırmak için gereklidir. Gençlerin gerçek ihtiyaçlarına ve beklentilerine odaklanan bir yaklaşım benimsenmeli ve gençlik politikalarının sürdürülebilirliği üzerine kapsamlı bir değerlendirme yapılmalıdır.

Sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri, toplumsal ihtiyaçlara cevap verme ve katılımcılığı artırma potansiyeline sahipken, aynı alanda çok sayıda STK'nın varlığı nedeniyle ortaya çıkan koordinasyon eksikliği ve kaynakların etkisiz kullanımı gibi sorunlar da mevcuttur. Bu durum, hizmetlerin çoğulluğu ve belirsizliği ile birleştiğinde, hedeflenen etkinin altında kalmasına neden olabilir. STK'ların farkındalık düzeyleri ve profesyonellikleri arasındaki farklılıklar da sektör içindeki standartları düşürmektedir.

Kurumlar arası iş bölümü ve iş birliği pratikleri teoride verimliliği artırma vaadi taşısa da uygulamada karşılaşılan zorluklar merkezi bir koordinasyon mekanizması oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu süreçte kurumların uzmanlık alanlarından yararlanmak adına esnek bir yapı bırakılması önem taşıyan bir diğer noktadır.

5.2.4. Farklı Kurum ve Kuruluşlar Arasındaki İş birliği/Protokoller

Merkezi yapının önemine dikkat çeken birçok görüşmecinin olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Farklı kurum ve kuruluşlar ile kurulan iş birlikleri/protokoller kapsamında görüşmecilerden alınan bilgilere göre; bakanlıklar, vakıf ve sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, belediyeler başta olmak üzere çeşitli kurumlar iş birlikleri/protokoller yapıldığı anlaşılmaktadır.

Gençlikle ilgili sosyal politikaların uygulanması ve oluşturulmasında en sık iş birliği yapılan kurumlar bakanlıklardır. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı gibi çeşitli bakanlıklar, bu alanda önemli aktörler olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, vakıf ve sivil toplum kuruluşları da iş birliği içerisinde bulunan önemli aktörlerdir. Belediyeler, üniversiteler ve okullar da bu süreçte rol oynamaktadır. Birçok katılımcı tarafından İŞKUR ve TÜBİTAK, Diyanet ve Emniyet ise diğer iş birlikçi aktörler olarak belirtilmiştir.

Farklı kurum ve kuruluşlardan katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, çeşitli kurumlarla iş birliği ve protokollerin önemine işaret etmektedir. Ancak, bu iş birliklerinin dağılımı ve sıklığı, bazı kurumların diğerlerine göre daha fazla öne çıktığını göstermektedir. Özellikle bakanlıkların yüksek oranda iş birliği içinde olması, diğer kurumların gölgede kalmasına neden olabilir. Vakıf ve sivil toplum kuruluşları, belediyeler ve üniversiteler gibi aktörlerin daha az sayıda görüşmeci tarafından dile getirilmesi, bu kurumların gençliğe yönelik sosyal politikalarda daha az etkin olduklarını düşündürülebilir. Bu durum, gençlik politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında bakanlıkların ağırlığının çok fazla olduğunu ve diğer kurumların katkılarının yeterince değerlendirilmediğini gösteriyor olabilir. Ayrıca, İŞKUR, TÜBİTAK gibi kurumların sadece dört görüşmeci tarafından anılması ve Diyanet ile Emniyet gibi önemli sosyal aktörlere sadece ikişer kez değinilmesi, bu kurumların gençlikle ilgili konularda daha az aktif olduklarını veya bu konuların yeterince önemsenmediğini ortaya koymaktadır. KOSGEB'in ise sadece bir

görüşmeci tarafından anılması, genç girişimcilere yönelik desteklerin yetersiz olduğuna işaret edebilir. Sonuç olarak, gençliğe yönelik sosyal politikaların oluşturulması ve uygulanmasında bakanlıkların ağırlıklı rolü, diğer kurumların katkılarının göz ardı edilmesine yol açabilir. Bu da politikaların çeşitliliğini ve kapsayıcılığını sınırlayarak, gençlerin ihtiyaçlarına tam olarak cevap verememe riskini beraberinde getirebilir.

5.2.5. Devlet Yapılanması

Türkiye’de gençlik alanında devlet yapılanmasına yönelik görüşlerin çeşitliliği göz önüne alındığında, gençlik politikalarının oluşturulması ve uygulanmasının işleyişi hakkında farklı bakış açıları ortaya çıkmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı, hem politika oluşturma sürecinde bir araç olarak hem de uygulayıcı olarak rol oynar ve çeşitli gruplarla ilgilenen birimlerden oluşur. Bu, gençlik alanındaki politika yapımının karmaşıklığını ve çok boyutlu yapısını yansıtmaktadır.

Bizim bakanlık hem politika aracı hem de aslında üretilen politikaların aynı zamanda uygulayıcısı da. Hani sadece politika üretip bunların koordinasyonu ve izlemesiyle ilgilenen bir birim değil. Öyle kurgulanmamış. Yani gençlik merkezleri de bizim bakanlığa bağlı, gençlik kampları da bizim genel müdürlüğümüze bağlı. Yani aynı zamanda uygulayan da. Mesela Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı daha çok dezavantajlı gruplara yönelik, onların sosyal yardımlar üzerinden yaptıkları şeyler var ama bizim açımızdan düşündüğünüz zaman yani gerçekten üniversite gençliğine ayrı, sporculara ayrı, küçük yaş gruplarına ayrı. Dediğim gibi sizin de söylediğiniz gibi mesela 12 yaş grubundan başlayarak, hatta daha küçük yaş grubunda bile hizmetlere katılan var ama hani belki resmi olarak, 12 yaş olarak söyleniyor, farklı yaş gruplarında ayrı. Bizde, bizim genel müdürlükte mesela her gruba ayrı ayrı bir hizmette bulunuluyordur (GSB2, Kişisel Görüşme).

Görüşmelerde bazı katılımcılar gençlik alanındaki politika yapımının karmaşıklığını ve çeşitliliğini dile getirmektedir. Bir görüş, merkezi bir yapıya vurgu yaparken, diğeri bakanlıkların sosyal politika oluşturma ve uygulama sistemlerinde bir sorun olmadığını belirtmektedir. Görev alanlarının net bir şekilde ayrıldığı ve ayrı yürütülen çalışmaların ilgili birimlere gönderildiği bir yapıdan bahsetmektedir. Bu farklı bakış açıları, gençlik alanındaki politika yapımının karmaşıklığını anlamamıza yardımcı oluyor:

Gençlik merkezinde atölyenin kuruluşu Gençlik ve Spor Bakanlığına aittir. Ancak atölyedeki eğitim içeriklerinin belirlenmesi ve eğiticilerin bulunması Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına aittir. Bir şeyler çok nettir. Mesela, Çanakkale raporunu geçen perşembe günü gönderdik. Onların tamamı toparlanıyor ve ilgili genel müdürlüğe gönderiliyor. Yani sistem böyle olduğu için orada sıkıntı yok. Bir komisyon katılımcı çalışır, bir komisyon erişilebilir çalışır, bir komisyon gönüllü çalışır, bir komisyon

mesleki gelişimi çalışır ve toparlanır. Talimat resmi yazıyla geliyor ve siz o politikayı uygulamak zorundasınız yönetici olarak (GSB3, Kişisel Görüşme).

Gençlik alanında yürütülen çalışmaların bakanlık bünyesindeki yapılanmasına dair farklı bakış açıları bulunmaktadır. Dezavantajlı çocuklar ve gençlerle ilgili çalışmalar, daha çok çocuk hizmetleri genel müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Madde bağımlılığına yönelik çalışmalar ise aile ve toplum hizmetleri genel müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmektedir. Benzer şekilde, genç kızlara ve kadınlara yönelik politikalar, kadın istasyonu genel müdürlüğü tarafından ele alınmaktadır. Bu, bakanlık bünyesinde uzmanlaşmanın sağlandığı bir yapıya işaret etmektedir.

Dezavantajlı çocukların ya da dezavantajlı gençlerle ilgili olarak çalışmaları bizim daha çok çocuk hizmetleri genel müdürlüğümüz yapar bakanlık bünyesindeki. Ama örneğin madde bağımlılığına yönelik durumda aile ve toplum hizmetleri genel müdürlüğü yapar. Yine genç kızlara ya da kadınlara yönelik politikalarımızla yine bakanlığın başka bir birimi olan kadın istasyonu genel müdürlüğü bu işleri yapıyor. Yani şu anda bu alanlarda bakanlık merkezinde bir uzmanlaşmaya gidilmiş durumda. Bu bahsettiğim genel müdürlüklerin taşrada da kendilerine bağlı bir taşra teşkilatları var (ASHB5, Kişisel Görüşme).

Genel olarak sosyal devlet anlayışı olan bir toplumuz, vatandaşı da kendi başında bırakan değil de işte devletin sağladığı imkânlardan faydalandırılan bir yapıımız olduğunu düşünüyorum. Yani imkânlar ve yapılan işler bağlamında da iyi niyetli, olunduğunu bu minvalde koşturulduğunu ama henüz yeterli olunmadığını düşünüyorum (GSB4, Kişisel Görüşme).

Aslında yapılandırmanın kurgusal anlamda bir hatası yok. Bunun bence esaslı hatası şu. Bizim birazcık ajans gibi çalışmamız lazım. Çünkü bizde gençlerin ilgili ihtiyaçları anında değişebiliyor ama kamuda da şöyle bir şey var. Kamuda bir aksiyon almak çok zor çünkü sizi bağlayan bir ton mevzuat var. Kamu ihale kanunuydu diğer mevzuatlardı, haliyle özellikle gençlikle birebir çalışanların bu mevzuatlardan birazcık arındırılmış olması lazım. Yoksa siz genci yakalamakta birazcık zorlanıyorsunuz, o aksiyonu hızlı bir şekilde alamıyorsunuz (GSB4, Kişisel Görüşme).

Gençlikle ilgili verilere ulaşmak ve ihtiyaçları karşılamakta bir zorluk yaşanmadığı, bakanlıkların ilgili birimlerinin her yerde erişilebilir olduğuna vurgu yapan bazı katılımcılar, gençlerin hayatlarını iyileştirme adına kaygı taşımanın ve samimi olmanın önemli olduğunu düşünmektedir. Benzer şekilde, devlet yapılanmasında kişilerin karakterinin önemli olduğunu dile getiren bir diğer görüşmeci de bulunmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı Türkiye'nin her tarafında en ücra yerlerde bile var. Yani öğrencilerin ihtiyaçları neler, neler talep ediyorlar? Ne yapıyorlar? Bunlarla ilgili çalışmalar yapmak çok zor bir şey değil. Yani bunlara ulaşmak, bu verilere ulaşmak çok zor bir şey değil. İnanılmaz bir şey var zaten. Ben beş yıl köyde çalıştım, müdür

yetkilisi olarak. Yani Anadolu'nun en ücra köylerinden biriydi. Yani bakıyorum merkezdeki bir okulda gelen bütün yazılar bana da geliyordu. Ulaşıyor bir şekilde. Ama sizin gerçekten samimi olarak bu gençlere ulaşmak, onların yaşamlarına dokunmak, iyileştirmek böyle kaygılarınızın olması lazım (MEB4, Kişisel Görüşme).

Kamu sektöründe örgütlerin yapılanma süreçleri ve karar alma mekanizmaları, farklı katılımcı görüşleriyle şekillenmektedir. Üst yönetim tarafından belirlenen öncelikler, alt kademelere aktarılarak uygulanmaktadır. Belediyelerde gönüllüler aracılığıyla bursiyer sayısının artırılması gibi hedefler, bu yapılanmanın bir sonucudur. Diğer yandan, devlet yapılanmasının yeterli olduğunu düşünen katılımcılar da bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı gibi kurumlar, ciddi faaliyetler yürütmekte ve gençlerin meslek edinmesine katkı sağlamaktadır. Ancak teknik konuların, uzmanlar tarafından detaylı bir şekilde ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu görüşler, kamu kurumlarının işleyişini anlamak isteyen araştırmacılar için önemli bir perspektif sunmaktadır.

Öncelikler noktasında üst amirlerimiz karar veriyor. Başkan yardımcısı, başkan yardımcısına aktarıyor, başkan yardımcısı, başkan yardımcısıyla ilgili müdürlüklerine o kararı yayıyor. Hani diyelim ki önceliğimiz beslenme barınma, işte şeyi arttıralım diyor. Mesela gönüllüler üzerinden gelen bursiyer sayısını arttıralım. Bununla ilgili bir yöntem, propaganda belirleyin, bir işte yazılım oluşturun, farklı müdürlüklerle bir program çizin, bursiyer olabilecek grupları ziyaret edin (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Farklı farklı alanlar, farklı kurumlar teşkilat yapısı olarak aslında her şeyle alakalı yani lisans altı eğitimde bütün iş ve işlemlerin yürütüldüğü Millî Eğitim Bakanlığı var. Artı Millî Eğitim Bakanlığının gençlerin doğrudan mesleğe atılmasında, ciddi bir meslek edinmesinde Milli Eğitim Genel Müdürlüğü var. Çok ciddi faaliyetlerde bulunuyor. Teşkilat yapısı olarak baktığımızda aslında çok yeterli gibi duruyor (ÇSGB1, Kişisel Görüşme).

Şimdi iş gücü piyasası, iş piyasası, sosyal güvenlik piyasası buralar yukarıdan gelebilecek şeyde değil bence hani teknik alanlar olduğu için politikayı, teknik konuyu teknik detaylarıyla bilen insanlar tarafından oluşturulması lazım. Yani yukarıdan şöyle yapalım diye geldiğinde bile hani burada şöyle bir risk var. Yapmamalıyız diyebiliyorsunuz (ÇSGB1, Kişisel Görüşme).

Türkiye’de gençlik politikalarının oluşturulması ve uygulanması sürecinde, merkeziyetçi bir yapılanma göze çarpmaktadır. Bu durum, Gençlik ve Spor Bakanlığının gençlere yönelik hizmetler sunma konusunda merkezi bir rol üstlenmesine yol açmakta; fakat bu hizmetlerin etkinliği ve erişilebilirliği konusunda bazı soru işaretleri bulunmaktadır. Bakanlıklar arası koordinasyonun net olmasına rağmen, politikaların bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını engelleyebileceği endişesi mevcuttur.

Dezavantajlı gençlere yönelik çalışmaların uzmanlık alanlarına göre ayrıştırılması, hizmetlerin parçalı ve dağınık bir yapıda sunulmasına neden olmakta ve gençlerin ihtiyaç duyduğu kapsamlı ve bütünlüklük destek sistemlerinin oluşmasını zorlaştırmaktadır. Sosyal devlet anlayışının varlığına rağmen, mevcut yapılanmanın gençlerin değişen ihtiyaçlarına hızla cevap verememesi, mevzuatın katılığı ve bürokratik süreçlerin uzunluğu gibi faktörler, gençlik politikalarının etkinliğini azaltabilir.

Sonuç olarak, Türkiye’deki gençlik alanında devlet yapılanması, diğer kurumların katkılarını sınırlayarak politikaların çeşitliliğini ve kapsayıcılığını azaltmaktadır. Mevzuatın katılığı ve bürokratik süreçlerin ağırlığı, politikaların dinamik ihtiyaçlara hızla uyum sağlamasını zorlaştırmakta ve bu da gençler için sunulan hizmetlerin etkinliğini sınırlamaktadır. Devlet yapılanmasının işleyişinde kamu görevlilerinin kişisel özellikleri ve samimiyetleri belirleyici bir rol oynamakta; bu da yapılanmanın bireysel değişkenlere fazlasıyla bağımlı olduğunu göstermektedir. Üst yönetimin öncelik belirleme sürecinin tabana doğru etkin bir şekilde yayılması için daha şeffaf ve katılımcı mekanizmaların geliştirilmesi gerekmektedir. Teknik konuların politika yapım sürecinde daha fazla uzmanlık ve bilgi birikimi gerektirdiği açıkça ortadadır; bu nedenle ilgili alanlarda uzman kurumların daha fazla söz sahibi olması elzemdir.

5.2.6. Politika ve Hükûmetlerdeki Boşluklar ile Gözlemlenen Sorunlar

Gençliğe yönelik politikalar ve hükûmlerde boşluklar, sistemin işleyişinde sorunlar ve eksiklikler değerlendirildiğinde çeşitli sorunların dile getirildiği görülmektedir. Bazı görüşmeciler, geçiş süreçlerinde ve başka bir kurumun alanı dışında kalan bir konunun kendi birimine iletilmesinde boşluklar olduğuna değinmektedir:

Bu iş bölümünde yer alan kurum ve kuruluşlar her zaman herkese bir raporlama yaparak geri dönüşte bulunuyor. Şimdi bizim yaptığımız normalde faaliyetlerle ilgili de bir kısmının da bu tarz izlemeye değerlendirme faaliyetleri var. Bir kısmında yok. Boşluk oluyor mu derken hani görev dağılımı anlamında bahsettiğin anlamda çok boşluk olduğunu düşünmüyorum ben. Ama geçiş süreçlerinde boşluklar oluyor evet; Aile Bakanlığının ilgilendiği alan dışında kalan bir gençlik kesimi de olabilir. Evet, olabilir. Yani bunu bana yazılı olarak raporlayan veya daha doğrusu bunun bana yazılı olarak raporlanmasını sağlayan bir mevzuat yok (GSB2, Kişisel Görüşme).

Devlet kurumları arasındaki koordinasyon eksikliğine, politikaların kapsayıcı olmadığına ve değişen ihtiyaçlara ilişkin farkındalığın yeterli olmadığına değinen birçok katılımcı uygulama kısmında boşlukların olabileceğini dile getirmektedir. Bazı katılımcılar

da gençlere ulaşmada ve faaliyetlerin tanıtılmasında eksik kalındığına vurgu yapmakla birlikte uygulama kısmında karşılaşılan boşluklardan birine örnek vermektedir:

O zamanki en büyük tespitlerimden bir tanesi bazen de bir vatandaş olarak devlet kurumları arasındaki koordinasyon ve iletişimin olmayışı. Protokollere baktığınız zaman boşluklar yok. Ama uygulamada boşluklar olabiliyor. Olabilir. Gençliğin ihtiyaçları göz ardı ediliyor ki. Yani devletin ihtiyaçlarına göre tanımlanmış ileride bu genç devlet olacak. Biz şu an çocuklarımıza ulaşabilmek adına onların temel ihtiyaçlarının farkında olmalıyız (GSB3, Kişisel Görüşme).

Devlet yapılanması ağaç gibi düzenli de olsa yapılanmanın sorunu değil, aslında uygulamanın sorunu sahada ortaya çıkıyor; diğer taraftan yine işte kurum kuruluşlar aracılığıyla birçok imkâna ulaşabiliyor gençler ama burada temel sorun ben yaşıyorum yani sosyal politikaları her gence ulaştırma ve tanıtma noktasında daha çok sıkıntı bulunduğunu düşünüyorum (GSB4, Kişisel Görüşme).

Evsiz bir insan vardı. Hastaneler de kabul etmediği için Aile Bakanlığına Aile Bakanlığında Emniyete, tekrar Aile Bakanlığına –gönderilen- Yani sonuçta orada dezavantajlı bir insan var. Yani herkes kendi çerçevesinde işte diyor ki fiziksel olarak senin hastanenin içerisinde. Hastane diyor ki benim alanımda değil. Burası senin alanın. Çünkü sosyal hizmete muhtaç. Sosyal hizmet uzmanı diyor ki aslında suçlu olabilir. Dolayısıyla emniyete gidiyor. Yani bu kısır döngü içerisinde gençler de kalabiliyor (GSB4, Kişisel Görüşme).

Eğitim ihtiyaçları hızla değişmektedir. Eğitim alanında, kültürel mirası korumak ve aynı zamanda küresel kültürleri tanıtmak, gençlerin entegrasyonunu desteklemek için önemlidir. Ancak, devlet ve bürokrasi bazen değişen çağın hızına yetişmekte zorlanabilir. Bu noktada sivil toplum kuruluşları, protokol ve iş birlikleriyle bu zorluklar aşılabılır. Ayrıca, gençlikle ilgili aksiyon almak için bürokratik süreçlerin hızlandırılması en önemli gerekliliklerden birini oluşturmaktadır. Bu süreçler, gençlere yönelik projelerin zamanında hayata geçirilmesini sağlamalıdır. Bazı katılımcıların dile getirdiği görüşler kurumların hantallığı, hızlı veya akışkan olamadığı veya çağı yakalayamadığına ilişkindir. Aşağıda verilen görüşmeciler cevabı örnekleri de gençlikle ilgili hızlı kararlar alınamadığını kanıtlar niteliktedir:

Eğitim ihtiyaçları hızla değişiyor. Sosyalleşme ihtiyaçları hızla değişiyor. Hem kültürü göstereceksiniz hem dünya kültürünü tanıtacaksınız ki entegre olabilsinler. Yani dolayısıyla bu dinamiğin çok akışkan olması lazım; Az önce dedim ya hani çağı yakalamaya çalışıyoruz. Ama tam anlamıyla yakalayabilmiş değiliz. Yani şöyle ki o işte devletin ve bürokrasinin ağırlığı bazen çağın hızına yetişemeyebiliyor. Bu noktada da aslında belki de en önemli görev sivil toplum kuruluşlarına düşüyor. İşte o yapılan protokol ve iş birlikleri de belki burada çok daha faydalı olur (GSB4, Kişisel Görüşme).

Boşluk olduğunu düşünmüyorum, zorluklar var işte. Biraz önce söylediğim gibi, zorluğu var. Siz gençliğe yönelik bir aksiyon almaya çalışsanız en az iki ay süreniz var. En az. Çünkü onun şartlarını yaz, EKAP'a gir. Biliyor musun bilmiyorum. O sisteme gir. Sistem size yirmi beş gün sonrasına süre verecek. İhaleyi gerçekleştireceksin. On gün sözleşme süresi gibi gibi. Normal şartlarda yine bu süreler kısılabilir. Belki gençlikle alakalı çünkü o kadar hızlı aksiyon almanız lazım ama onu yapamıyorsunuz işte (GSB5, Kişisel Görüşme).

Türkiye’de eğitim ve gençlik politikalarının uygulanmasında, rehberlik servislerinin yetkinliği ve aralarındaki iletişim dinamikleri önemli bir rol oynamaktadır. Ancak, bu alanda bazı kopukluklar gözlemlenmektedir. Özellikle öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilere yönelik bireysel öğrenme programlarının hazırlanması, devamsızlık sürelerinin artmasına neden olmaktadır. Bu öğrenciler, bu programları suistimal ederek daha fazla kaynak talep etmektedir. Gençlik politikaları ise sıklıkla Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yürütülmekte olup, güçlendirmeye odaklanmaktadır. Ancak, önleyici tedbirlerde yetersizlik ve tekrarlayan çalışmaların varlığı, politika uygulamalarında sorunlara yol açmaktadır. Mevzuat açısından herhangi bir sıkıntı olmamasına rağmen, coğrafi olarak heterojen bir ülke olan Türkiye’de taleplerin yukarıya yansması zaman alabilmektedir. Bu bağlamda, politika yapıcılar arasında daha etkin bir koordinasyon merkezi oluşturulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, gelir transferi amacıyla yapılan politikaların tekrara dayalı ve önceki haliyle uyumsuz olduğu gözlemlenmektedir. Eğitim sistemi sorunları, gençlik birimlerinin yetersizliği ve politikaların tabana geç yayıldığı gibi sorunları dile getiren birçok katılımcı görüşü aşağıda verilmiştir:

Biraz rehberlik servisleri bu alanda daha yetkinler. Hani ama onların arasında da nasıl bir iletişim var? Kopukluk var; Dağınıklığı olan öğrenme güçlüğü olan yani farklı öğrenme güçlüğü olan öğrencilere biz bireysel öğrenme programı hazırlıyoruz ve bu öğrencilerin devamsızlık süreleri daha fazla diğerlerinin iki katı. Ama bunlar onun daha da fazlasını kullanıyorlar. Yani onu çok suistimal de ediyorlar (MEB4, Kişisel Görüşme).

Gençlik sadece Gençlik Spor Bakanlığında, onun da yetkisi sadece güçlendirmek üzerine. Önleyici tarafta değil. Dolayısıyla çatı bir koordinasyon merkezi bu sistemi biraz daha rahatlatılabilir. Baktığınız zaman politika çok fazla, ama geçişkenliği dediğiniz gibi aşağıya inişinde bir sıkıntı var. Mükerrer kendini tekrarlayan çalışmalar var. Mevzuat anlamında sıkıntı yok ama uygulamada sıkıntı yaşanıyor. Sizin talepleriniz belli bir kıvama olgunluğa geldikten sonra belki yukarıya yansıyabiliyor. Yansıyor. Her zaman istediğimiz gibi olmuyor. Yani seksen milyonluk bir ülke geniş bir coğrafya. Dediğim gibi homojenlik çok az (MEB7, Kişisel Görüşme).

Tekrara dayalı ve önceki halinden farklı görünen politikalar da görüyoruz. Tamamen gelir transferi sağlamak amacıyla (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

Politika ve hükümler, sosyal politikalar ve yönetim arasındaki etkileşim, toplumsal sorunların çözümünde kritik bir rol oynamaktadır. Görüşmecilerin ortak noktası, politika ve hükümlerde eksiklik olmadığına işaret etmeleridir. Ancak gençlere yönelik sosyal politikaların yetersiz olduğu ve yeterli kaynakların ayrılmadığı konusunda görüş ayrılığı vardır. Aynı zamanda bazı görüşmeciler, politika ve hükümler arasındaki boşluğun yanı sıra sosyal politikaların da yetersiz olduğunu belirtmektedir. Yönetim değişikçe politikaların değişmesi de sorunların temel nedenlerinden biridir:

Kamu okullarıyla ilgili de hani gerek fiziki koşullar olsun gerekse de eğitim kadrosu bakımından olsun, yeterli kaynakların aktarılmadığını düşünüyorum. Barınma ihtiyaçları konusunda da gene aynı geçerli hani üniversitelerde özel yurtlar gibi yerlere kanallanması için bence devletin kendi kaynaklarını kullanıp daha fazla yük yapabilecekken bilinçli olarak bunu yapmadığını düşünüyorum. Bu da hani gençlerin yalnızca kendileri olmaktan ve bir öğrenci olmaktan dolayı bir yerde barınmasıyla ilgili fırsatlarını azalttığını düşünüyorum. Yani idari yapılanma ve mevzuat bakımından yönetmeliklerdeki küçük değişikliklerle bambaşka bir politika üretilebilir diye düşünüyorum. O yüzden çok boşluk olduğunu düşünmüyorum. Ben gençlere yönelik uygulanan sosyal politikalarla ilgili kendi adıma eksiklikler görüyorum (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

Biraz politikasızlıktan kaynaklanıyor aslında. Yetişme yurduna yerleştirilen çocuk belli bir dönem baz alınıyor. O dönem içerisinde yurttan önce çocuk yuvasına, arkasında yurttan kalmaya devam ediyor ama onlara yönelik sistematik sağlıklı ve politika bugüne kadar ben izlendiğini görmedim. Her şeyi göstermelikten ibaret. Yani derinlemesine derinlikli bir şey yapıldığı yok. Ya şu an ben gençliğin refahını artıracak bir devlet kurumu olarak kurum göremiyorum. Gençlik Spor Bakanlığı var mı Spor Bakanlığı yani izlediği politika açısından göremiyorum (ASHB1, Kişisel Görüşme).

Çeşitli bakanlıkların sorumlulukları altına girebilir ama belediyenin de sorumluluğu olabilir. Sosyal politikaya bağlı olunca hani sizin kurumunuzun altındaymış gibi gözüküyor. İşte orada hüküm ve politikalarda boşluklar oluşuyor (ASHB1, Kişisel Görüşme).

Türkiye Cumhuriyeti Devleti gençlik politikaları alanında son on yılda gençlere yönelik kurumsal ve mevzuat düzenlemelerine ağırlık vermiştir. Bu bağlamda, gençlerin eğitim, sağlık, işsizlik, yoksulluk, çevre ve sağlık, şiddet, suç ve madde bağımlılığı gibi pek çok sosyal, ekonomik, politik ve kültürel başlıklarda sorunları ve talepleri ele alınmıştır. Ancak bazı katılımcılar, politika belirleme süreçlerinin eksik olduğunu ve gençlerin ihtiyaçlarına yeterince odaklanmadığını ifade etmektedir. Eğitim konusunda katılımcıların eleştirisini yaptığı konu bilimsellikten uzaklaşılması, sağlık konusunda ise gençlerin ihtiyaçlarına cevap verilemediği ve özellikle dezavantajlı bireylerin ihtiyaçlarının yeterince düşünülmediğidir. Bu sorunlar hakkındaki katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

Günümüzde artık imam hatip devletin temel bir eğitim sistemi hâline geldi, bilim yok edilmiş durumda. Bilimin yok edildiği yerde üretim de olmuyor, akıl da olmuyor; Bir, tarikat türü örgütlenmelerinin önü açık. Yani bağımsız düşünmenin kapatıldığı ya da siyasal ve etnisite temelli örgütlenmelerin önü açık her boyutuyla söylüyor. Bizim söylediğimiz demokratik örgütlenmelerin önü kapalı (ASHB2, Kişisel Görüşme).

Mesela şeyle ilgili, diyelim ki genç, yatağa bağımlı genç. Ailenin işte bakım sorumluluğundan dolayı aldığı bir ödenek var ya da işte yatağa bağımlı bezi alması gerekiyor. Bezleniyor çünkü çocuk. Bunu devlet belirliyor. Günde çocuğunun ne kadar altının temizlenmesi gerektiğini, bez adetini o belirliyor. Oysa hani her birey o kadar farklı ki; herkes şu anda mevzuattan dolayı herkes kendini orada göstermek istiyor. Bizim belediye başkanımız da barınmada görünmek istiyor. Öbür tarafta KYK da barınmada mesela bizim çok büyük bütçemiz var gençlik için ayırdığımız dedik ki Kredi Yurtlar Kurumuyla protokol yapalım. Öyle yaparsak bursu verebiliyoruz. Yoksa belediyelerin gençlere burs vermesi yasak. Kanunla yasak. Eskiden verilirdi (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Sosyal politikaları ben önce şöyle değerlendireyim. Hukuki zeminde baktığınızda gençlik politikaları aslında anayasayla birlikte başlıyor. Anayasanın bir maddesinde şöyle diyor, çok eski. Bence bunu kesinlikle eleştiriyorum. Şöyle söylüyor, işte gençleri kötü alışkanlıklardan korumak, cahillikten korumak, işte fuhuştan korumak, onların boş zamanlarını iyi geçirmelerini sağlamak ve politik olarak böyle olaylara çok fazla bulaşmamalarını sağlamak amacıyla devletin önlem alması gerektiğini söylüyor. Şimdi buna baktığımızda, bunu kabul ettiğim yerler var. Ancak, genci sadece işte kötü alışkanlıklardan korumak gibi devletin başlı başına anayasasında böyle bir görev olamaz. Çünkü yani genci kültürel olarak geliştirmek zorundasınız (STK3, Kişisel Görüşme).

Türkiye'deki gençlik politikaları ve eğitim sistemi, özellikle dezavantajlı gençlerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmakta ve devlet kurumları arasındaki koordinasyon eksikliği nedeniyle etkin uygulanamamaktadır. Çeşitli görüşmeciler, politika ve hükümlerdeki boşluklar ile kaynak tahsisindeki yetersizlikleri dile getirmekte, eğitim sisteminin fiziki ve personel kaynaklarındaki eksikliklerin yanı sıra, üniversite barınma ihtiyaçlarının özel sektöre yönlendirilmesiyle devletin sorumluluklarını yerine getirmediği eleştirilerini yapmaktadır.

Eğitim sisteminin bilimsel temellerden uzaklaşarak dini temellere kayması, Diyanet'in eğitimde belirleyici rol oynaması ve imam hatip okullarının yaygınlaşması, bilimsel düşünce ve üretimin önündeki engelleri artırmaktadır. Tarikat ve benzeri yapılanmaların teşvik edilmesi, demokratik olmayan yapıların güçlenmesine yol açmakta ve bağımsız düşünce ile demokratik örgütlenmeler için tehdit oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye’de gençlik politikalarının ve eğitim sisteminin temelden bir yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Gençlerin toplumsal refahını artıracak, bilimsel düşüncüyü destekleyen ve demokratik değerlere dayalı sistemli politikalara ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut sosyal politikaların gençlerin ihtiyaçlarına cevap vermedeki yetersizliği ve uygulamadaki boşluklar, anayasa ve kalkınma planları gibi hukuki çerçevelerin gençlerin kültürel gelişimini destekleyecek şekilde genişletilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

5.2.7. Gençlerin Katılımı

Gençlik katılımı, Türkiye’deki sosyal ve politik yapı içinde önemli bir tartışma konusudur. Planlanan katılım, Türkiye Cumhuriyeti adına gençlik alanında konuşacak yetkilileri ve sivil toplum örgütlerini içerir. Ulusal Gençlik Konseyi Başkanı gibi belirli kriterlere dayalı temsilciler, gençlik politikalarının oluşturulmasında etkili olmalıdır.

Mevcut katılım, gençlik merkezleri ve gönüllü gençler aracılığıyla gerçekleşir. Gençler, uygulamalara aktif olarak katılırken, zaman zaman karar alma mekanizmalarında da yer alabilirler.

Dolaylı katılım, çocuk hakları ve talepleri üzerine odaklanır. Öğretmenler aracılığıyla çocukların haklarını savunmak, bu katılım biçiminin bir örneğidir.

Katılımın gerekliliği, gençlerin karar alınacak konularda konsensüste bulunmasını vurgular. Öğrencilerin temsiliyeti, gençlik politikalarının etkili bir şekilde şekillenmesi için önemlidir.

Gençliğe yönelik sosyal politikaların oluşturulmasında gençlerin katılımı esastır. Bu, gençlerin ihtiyaçlarına daha iyi yanıt veren ve toplumsal çeşitliliği kucaklayan bir yaklaşımı teşvik eder. Gençlerin kendilerine ilişkin politikaların oluşturulmasında katılımı hakkındaki görüşlerden bazıları şöyledir:

Yani orada Türkiye Cumhuriyeti adına gençlik alanına konuşacak tek bir şey olacak. Ulusal Gençlik Konseyi Başkanı kimse, kim olacaksa. Orada gençlik alanında çalışan sivil toplum örgütleri, vakıflar, dernekler, federasyonlar, kamu yararına çalışan yapılar. Bunların tamamı olacak. Belli kriterlerle belirlenecekler; mesela gençlik merkezleri ayağında bizim gönüllü gençlerimiz var. Bugün gençler hem oradaki uygulamalara aktif şekilde katılıyorlar hem de zaman zaman karar alma mekanizmasında yer alabiliyorlar (GSB4, Kişisel Görüşme).

Ya o çocukların haklarını işte günde bir kez sıcak yeme hakkının olduğunu öğretmenler üzerinden biz talep ediyoruz. Ya çocukların böyle bir talepleri olmuyor zaten. Öyle bir talebi yok çocukların. Biz talep ediyoruz (MEB4, Kişisel Görüşme).

Öğrencilerin mutlaka olması lazım. Yani öğrencilerin olmadığı öğrencilerin esas alınmadığı çünkü öznesi öğrenci yani. Mesela öznenin üzerinde özneyi atlayarak bir şey yapamazsın yani; Gençliğe yönelik sosyal politikalar bence önce gençlerin katılımıyla birlikte gerçekleştirilmeli (ASHB3, Kişisel Görüşme).

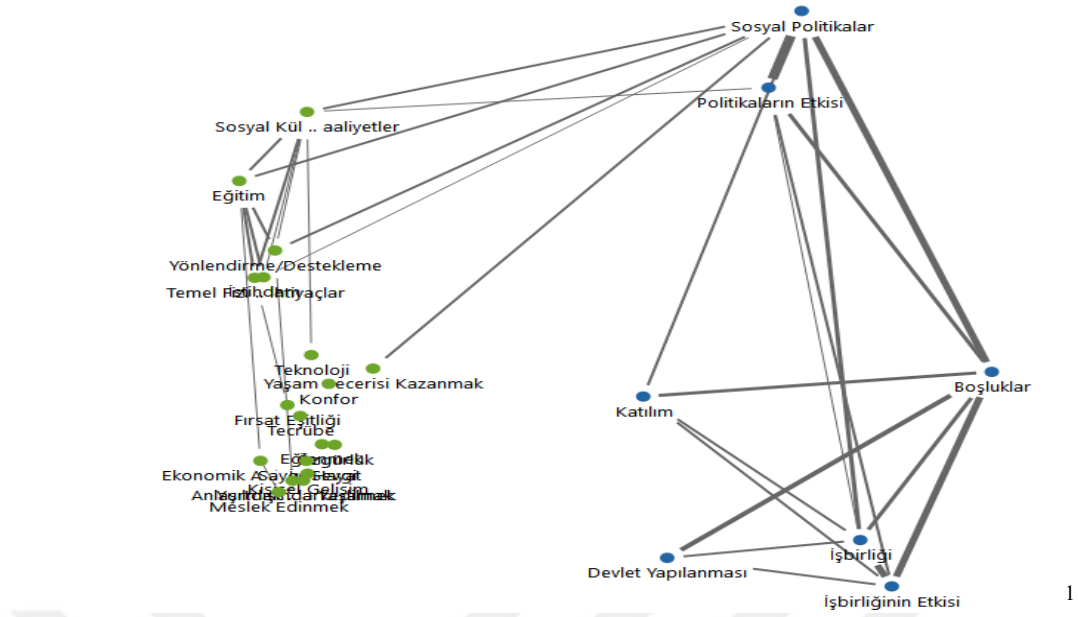
Eğer gençlik hizmetlerini şekillendiriyorsak o zaman gençliğin istediği onların kendini iyi hissedeceği hizmetlerle ilgili bir alan oluşturmaya çalışıyorsak onların da temsiline dikkat ederek, farklı özel grupları da dâhil ederek karar alma süreçlerinde söz sahibi olmaları tabii ki gerekir (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Türkiye’de gençlerin, kendilerini ilgilendiren politikaların oluşturulmasında katılımı konusunda çeşitli görüşler mevcuttur. Ancak bu görüşler, gençlerin gerçek anlamda karar alma süreçlerine dâhil edilmediğini ve katılımlarının yeterince etkin olmadığını göstermektedir. Ulusal Gençlik Konseyi Başkanı gibi belirli pozisyonlarda gençlerin temsili söz konusu olsa da bu temsilin gençlerin geniş yelpazesini kapsayıp kapsamadığı belirsizdir. Gençlik merkezlerinde gönüllü olarak yer alan gençlerin karar alma mekanizmalarına sınırlı katılımı ve öğretmenler aracılığıyla dolaylı taleplerde bulunulması, gençlerin doğrudan katılımının önündeki engelleri ortaya koymaktadır.

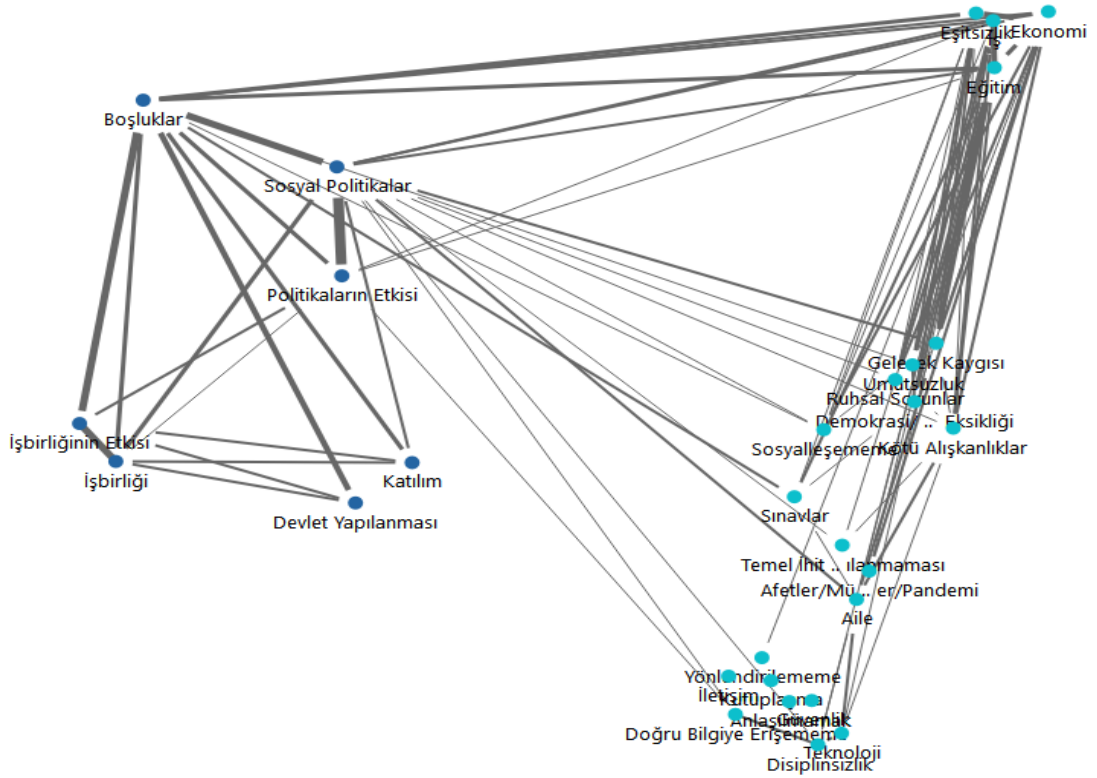
Gençlerle ilgili kararlar alınırken, gençlerin bu süreçte yer alması gerektiği vurgulanmakta; ancak mevcut durumda bu gerekliliğin yeterince karşılanmadığı anlaşılmaktadır. Öğrencilerin ve gençlerin, sosyal politikaların oluşturulmasında aktif rol alması gerektiği belirtilirken, bu katılımın gerçekleşmediği ve özel grupların dışlandığı eleştirileri yapılmaktadır. Sonuç olarak, Türkiye’deki gençlik politikalarının oluşturulmasında gençlerin katılımının yetersiz olduğu ve bu durumun politikaların etkinliğini azalttığı söylenebilir.

5.2.8. Politikalar Teması Kategorilerinin Kavramlar Teması Kategorileri ile İlişkisi

Kod oluşumlarının yakınlığı değerlendirildiğinde, kavramlar teması altındaki gençlerin ihtiyaçları kategorisi, politikalar temasının yalnızca sosyal politikalar ve etkileri kategorileri ile ilişkili görünmektedir. Gençlerin sorunları kategorisi ise, sosyal politikalar ve etkilerinin yanı sıra politikalar temasının boşluklar kategorisi ile de ilişkilidir.

Şekil 9. Politikalar teması ile gençlerin ihtiyaçları kategorisi şeması

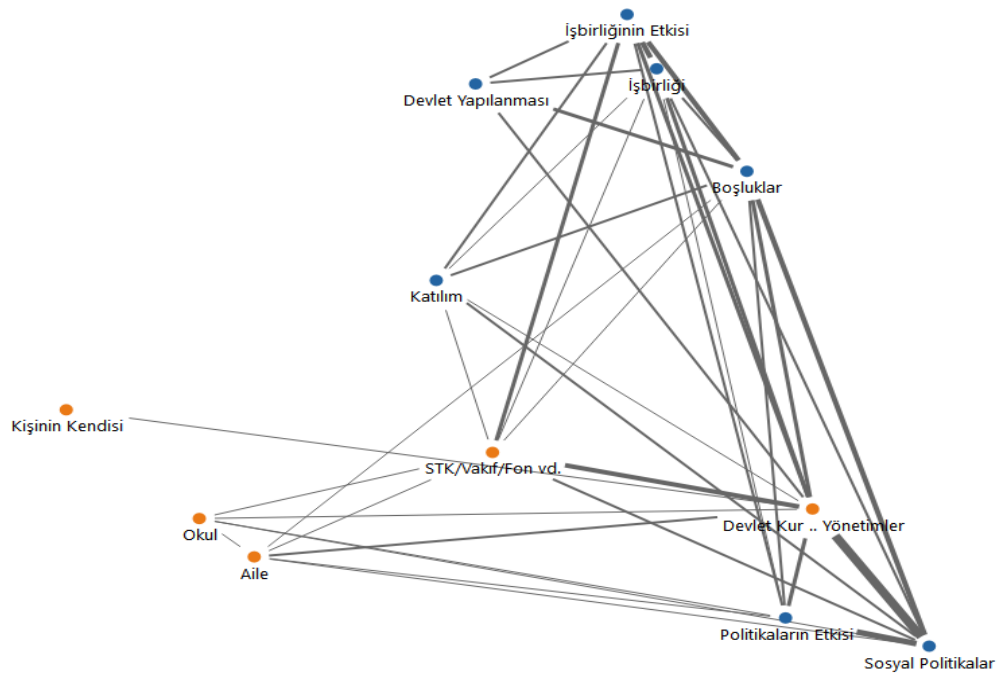

Şekil 10. Politikalar teması ile gençlerin sorunları kategorisi şeması

¹ Çizgilerin kalınlığı ilişkinin gücünü göstermektedir.

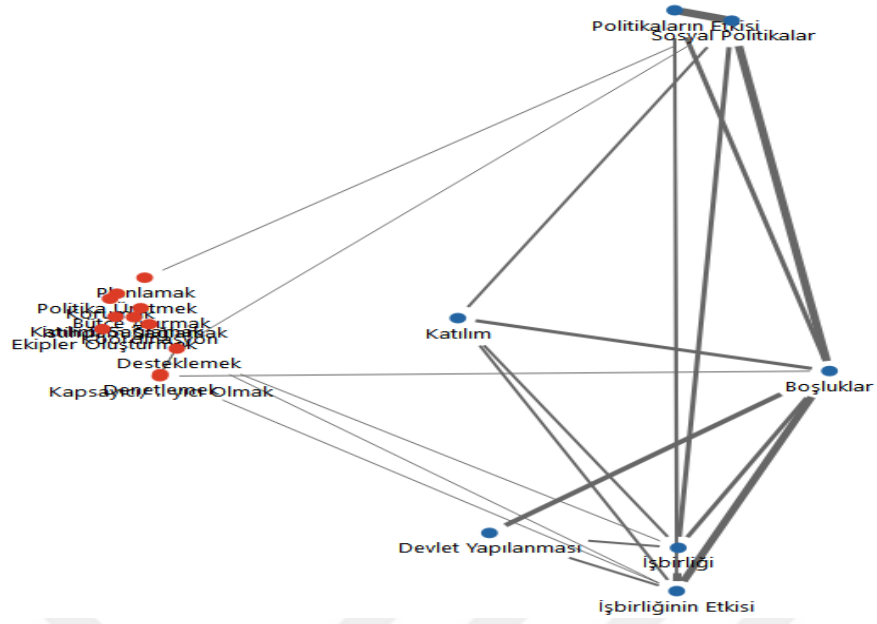
Gençlerin sorunları arasında yer alan; eşitsizlik, ekonomi, iş ve eğitim sorunları politikalar temasının boşluklar kategorisi ile oldukça yakınlık göstermektedir. Sosyal politikalar da söz konusu sorunlarla ilişkilidir. Bununla birlikte, sosyal politikalar ile gelecek kaygısı sorunu da nispeten yakınlık içerisindedir.

Politikalar teması ile gençlik refahını sağlayan aktörler arasında, kodların yakınlığı dikkate alınarak oluşturulan kod haritasına göre, ilişkiler bulunmaktadır. Politikalar temasının farklı kurumlarla iş birliğinin etkisi kategorisi ile kavramlar temasının gençlik refahını sağlayan aktörler kategorisinden STK/Vakıf/Fon vd. alt kategorisi arasında belirgin bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre, iş birliklerinin etkisi ele alınırken STK/Vakıf/Fon vd. aktörlerin söz konusu iş birlikleri ile sıklıkla anıldığı anlaşılmaktadır. Devlet kurumları ve yerel yönetimler ise hem iş birlikleri ve etkileri ile hem de sosyal politikalar ile belirgin yakınlık göstermektedir.

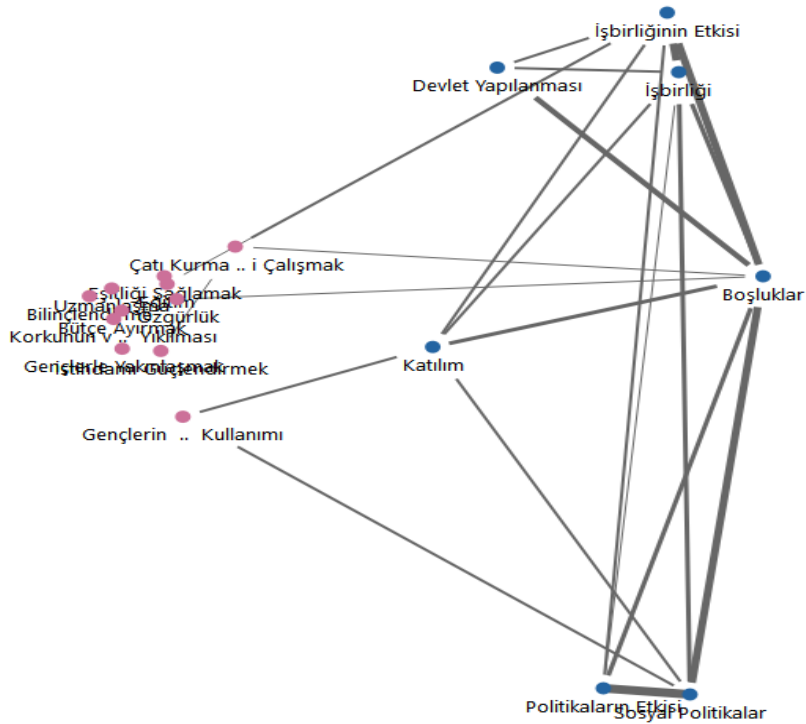
Şekil 11. Politikalar teması ile gençlik refahını sağlayan aktörler kategorisi şeması

Politikalar teması ile devletin rolü kategorisi arasındaki ilişkiler değerlendirildiğinde, devletin rolleri ile politikalar arasında zayıf ilişkilerin olduğu görülmektedir.

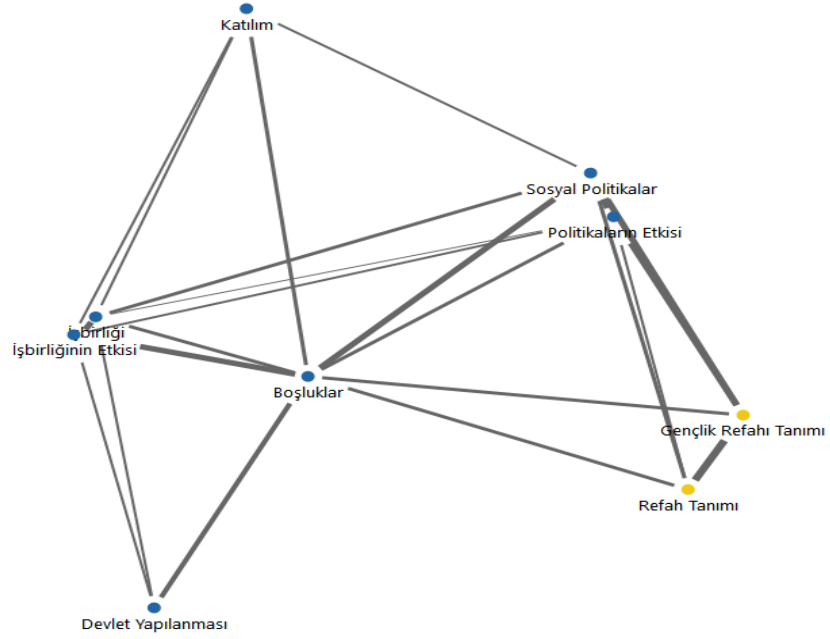
Şekil 12. Politikalar teması ile devletin rolü kategorisi şeması

Refah politikası önerileri ile ilişkiler değerlendirildiğinde, gençlerin katılımı ve genç gücünün doğru kullanımı ile politikalar temasının katılım, sosyal politikalar ve etkileri kategorileri arasında nispeten zayıf yakınlık olduğu, çatı kurmak/koordineli çalışmak kategorisi ile de iş birliğinin etkisi arasında yakınlığa rastlandığı anlaşılmaktadır.

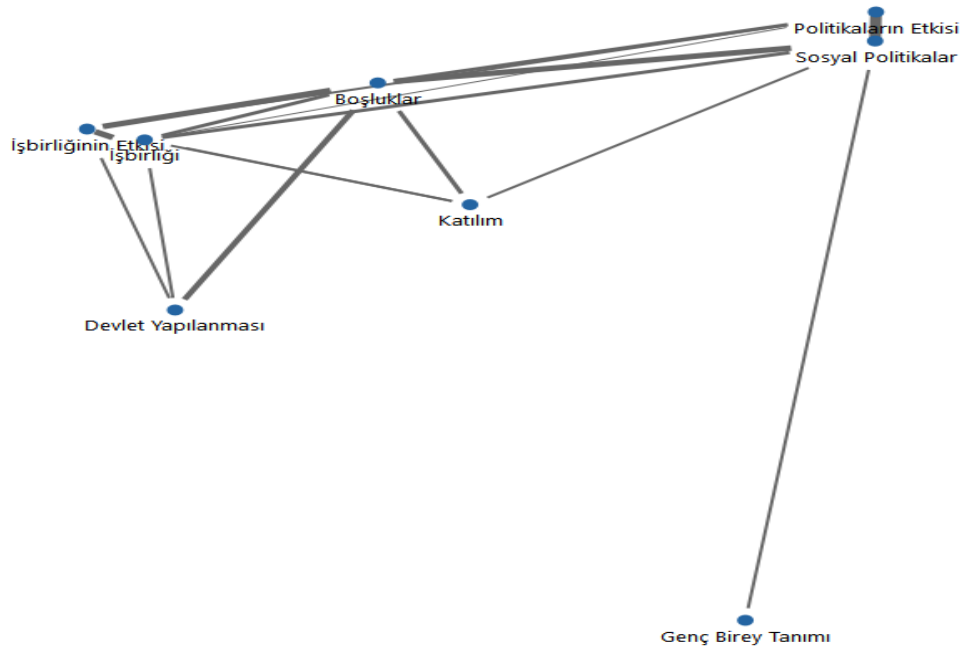
Şekil 13. Politikalar teması ile refah politikası önerileri kategorisi şeması

Sosyal politikalar ile gençlik refahı ve refah tanımı arasında güçlü, boşluklar ile gençlik refahı ve refah tanımı arasında ise nispeten zayıf ilişkilerin olduğu görülmektedir.

Şekil 14. Politikalar teması ile refah ve gençlik refahı tanımı kategorisi şeması

Genç birey tanımının yalnızca sosyal politikalar ile zayıf ilişkisinin olduğu görülmektedir.

Şekil 15. Politikalar teması ile refah ve genç birey tanımı kategorisi şeması

Türkiye’de gençlik politikalarının oluşturulmasında ve uygulanmasında, gençlerin ihtiyaçları ve sorunları ile politikalar arasındaki ilişkilerin yetersiz olduğu görülmektedir. Gençlerin eşitsizlik, ekonomi, iş ve eğitim gibi temel sorunları, politikaların boşlukları ile yakın ilişki içinde olmasına rağmen, bu sorunlara yönelik etkin çözümler üretilmemiştir. Sosyal politikaların gençlerin gelecek kaygıları gibi önemli meselelerle sadece nispeten yakın ilişkisi bulunması, bu politikaların gençlerin refahını sağlamada yetersiz kaldığını göstermektedir.

STK/Vakıf/Fon gibi sivil toplum kuruluşlarının devlet kurumları ve yerel yönetimlerle olan iş birlikleri, gençlik refahını sağlama konusunda belirgin bir rol oynamasına karşın, devletin rolleri ile politikalar arasındaki zayıf ilişkiler, devletin gençlik politikalarındaki etkinliğinin sorgulanmasına neden olmaktadır. Gençlerin katılımı ve genç gücünün doğru kullanımı ile ilgili politika önerilerinin zayıf yakınlığı, gençlerin karar alma süreçlerine yeterince dâhil edilmediğini ve potansiyellerinin tam olarak kullanılmadığını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye’deki gençlik politikalarının etkinliği ve kapsayıcılığı konusunda ciddi eksiklikler bulunmakta ve bu durum, gençlerin toplumsal refah içinde yer almalarını engelleyen temel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

5.3. Hizmetler Teması

Hizmetler teması altında ele alınan başlıklar; kurumların gençlik refahındaki rolü, amacı veya katkıları, verilen hizmetler, merkez ve taşra arasındaki uygulama farklılıkları, hizmetlerin tanıtılması ve herkes tarafından yararlanılabilir olup olmadığı, hizmet sunumunda ihtiyaç veya farklılıkların gözetilip gözetilmediği, verilen hizmetlerin faydası/yeterliliği ve de son olarak geri bildirim alınması ile geri bildirimler doğrultusunda hizmetlerin düzenlenip düzenlenmediğine ilişkin başlıklar olup, bu tema altında hizmetlere ait genel bir çerçevenin çizilmesi amaçlanmaktadır.

Hizmetler temasına ilişkin ana kategoriler ve açıklamaları Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 6. Hizmetler teması ana kategoriler ve açıklamaları

Ana Kategori	Açıklama
Kurumun Refaha Katkısı/Rolü	Verilen hizmetler kapsamında kurumların rolü, amacı, sağladıkları katkı vb.
Verilen Hizmetler	Kurumlar tarafından verilen hizmetlerin neler olduğuna ilişkin aktarımlar.
Merkez ve Taşra Farkı	Hizmetlerde bölgesel farklılıklar.
Erişilebilirlik ile Duyurma/Tanıtmada Kullanılan Yöntem ve Karşılaşılan Sorunlar	Hizmetlerin herkese açık, erişilebilir veya herkes tarafından yararlanılabilir olup olmadığına ve de herkes tarafından söz konusu hizmetlerin varlığının öğrenilebilir olup olmadığına ilişkin görüşler ile hizmetlerin herkes tarafından öğrenilebilir olması adına hangi yöntemlerin kullanıldığına yönelik (örneğin; okullara resmi yazı göndermek, TEKNOFEST’lerde duyurmak, devlet sayfaları gibi resmi kanalları kullanmak, sosyal medyayı kullanmak, bizzat okullara gidip duyurmak vb.) aktarımlar.
İhtiyaç ve Farklılıkların Gözetilmesi	Engelliler, bağımlılar, hükümlüler, maddi durumu olmayanlar vs. grupların ihtiyaç ve farklılıklarının gözetilmesine ilişkin görüşler.
Hizmetlerin Faydası/Yeterliliği	Verilen hizmetlerin faydası veya yeterliliğine ilişkin görüşler.
Geri bildirimler ve Değerlendirilmeleri	Geri bildirim ve taleplerin alınması ve bu doğrultuda hizmetlerin düzenlenmesi.

5.3.1. Kurumun Refaha Katkısı veya Bu Konudaki Rolü

Görüşmecilerin, içlerinde bulundukları kurumların gençlik refahını artırmadaki katkısı veya bu alandaki rolü/amacı kapsamında ifade ettikleri görüşleri değerlendirildiğinde, çeşitli sorumluluk ve amaçların ortaya çıktığı görülmektedir. Kurum faaliyetlerinin içeriği konusunda değerlendirmede bulunan bir katılımcı Gençlik ve Spor Bakanlığı faaliyetlerinden kamplar konusunda, gençlerin farklı şehirler ve kültürlerle tanışmalarını sağlayarak onların mutluluğunu arttırdığını ifade etmiştir. Kamplarda ilk günlerde ailelerinden ayrılmanın getirdiği zorlukları yaşayan çocuklar, kısa sürede kampa uyum sağlayarak kendilerini bu deneyime adapte etmektedirler. Bu faaliyet içinde gençlerin hem deniz hem de doğa kamplarına katılma hakkı bulunmakta ve bu kamplar onların refahını artırmaktadır. Ayrıca, bu tür kültürel etkinlikler, gençlerin tarihi ve doğal güzellikleri keşfetmelerine olanak tanımakta ve bu da maddi unsurların ötesinde bir refah artışı olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, kampların gençlerin sosyal, kültürel ve duygusal gelişimlerine katkı sağladığı söylenebilir.

Eğer refahın içindeki parametrelerden bir tanesi mutluluksa farklı bir şehir görmek, farklı bir kültür görmek ise biz bunu kamplarda sağlıyoruz. Şöyle söyleyeyim, 12-13 yaşına geldiği ilk gün daha çok ağlayan, işte annesini isteyen telefonda, babasını isteyen çocuklar ikinci günün sonunda artık tamamen kendini kampa adanmış oluyor ve giderken gerçekten çok farklı fotoğraflar çıkıyor karşımıza. Hatta hani bir gencimizin hayatta iki defa kampa katılma hakkı var. Bir deniz kampına, bir de doğa kampına. Doğal olarak hani onların mutlu olduğu bir kamp onların refahını

artırmıştır. Onun için kültürel bir etkinliktir ve o da bu anlamda maddi şeyi bir kenara bırakıyorum refahın artırılması olarak değerlendirilebilir. (GSB3, Kişisel Görüşme)

Gençlik ve Spor Bakanlığı, İŞKUR ve Millî Eğitim Bakanlığı gibi kurumların projeleri hakkında değerlendirmede bulunan katılımcıların ifadelerine göre kültür sanat yarışmaları, gençlerin sahneye çıkarak kendilerini ifade etmelerini ve özgüven kazanmalarını sağlamaktadır. Bu tür etkinlikler, gençlerin kişisel gelişimine büyük katkı sunmaktadır. Ayrıca, kültür ve sanat etkinliklerine katılan çocukların sahne deneyimi yaşamaları, iletişim becerilerini geliştirmeleri ve öz güven kazanmaları açısından değerlidir. Engelli gençlerin yüzme gibi spor faaliyetlerinde gösterdikleri ilerlemeler de onların refahını artırmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı, gençlerin mutluluğunu ve ekonomik refahını önemsemekte, eğitimlerin bu refahı artırıp artırmadığını değerlendirmektedir. İŞKUR ise gençlerin eğitimden istihdama geçiş sürecinde kritik bir rol oynamakta, kariyer planlamalarına yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda, gençlerin topluma sağlıklı ve gelişmiş bireyler olarak kazandırılması hedeflenmektedir.

Şöyle ben en basiti kültür sanat yarışmalarından söyleyeceğim. Yani kişi ilk defa sahneye çıkıyor, ilk defa bir şey seslendiriyor orada. Yanlış da söylese, yanlış da okusa ama kişinin kendine bir güveni geliyor. Kişilerin gelişimine büyük katkı sağlıyor. Yani ben biraz önce söylediğim gibi o kampa giden 12 yaşındaki çocuk mutlaka o sahneye çıkıyor. O sahneye çıkması bile tek başına ayrı bir değerdir bence. Çünkü kişinin kendine güveni, işte ne bileyim konuşması, onunla ilgili iletişimi, her şeyi iyi ya da kötü, o 7 gün içerisinde ne öğretebilerseniz etkileniyor. (GSB5, Kişisel Görüşme)

Millî Eğitim Bakanlığı açısından şimdi ben refah derken iki şey düşünüyorum. Çocuğun gençliğin refahı, mutlu mu? Bir de ekonomik açıdan refahlı düşünüyorum, çocuk mutlu mu? Her çocuk mutlu değil. Eğitimler onun refah seviyesinde mutluluğunu, huzurunu işte güvenini artırıyor mu? Geleceğe dair, günle ilgili, ya gittiği okula bağlı. Çocuk biliyorsa, düşük puan aldı, ortalama bir okulda okuyor. Ona göre kaygısı oluyor. İyi okula giden daha mutlu. (MEB3, Kişisel Görüşme)

İŞKUR'un gençlik refahında çok kritik bir rolü olduğunu düşünüyorum. Eğitimden istihdama geçiş noktasında önemli. Kariyer kurgulamaları hangi mesleği seçeceklerini belirlemeleri açısından çok önemli. Yani ortaokul çağından itibaren İŞKUR hem ortaokullara hem liselere gidiyorlar. Üniversite öğrencilerine gidiyorlar. Mezunlara ayrıca iş bulma hizmeti sunumunda yardımcı oluyor. (ÇSGB2, Kişisel Görüşme)

Gençlerin iş gücü piyasasına girişlerini kolaylaştırmak amacıyla çeşitli devlet kurumlarının düzenlediği eğitim programları gençlerin refahlarının arttırılması açısından son derece önemlidir. Katılımcı değerlendirmelerine bakıldığında deneyimsiz ve iş tecrübesi olmayan gençlerin iş piyasasına girmekte yaşadıkları zorluklar, bilgi ve ifade eksiklikleri

gibi dört temel bileşen üzerinde durulmaktadır. Bu bağlamda, eğitim programları simülasyonlar ve istihdam becerileri oyunları ile gençleri iş piyasasına daha yetkin hâle getirmeyi hedeflemektedir. Gençlerin belirli bir istihdama yönlendirilmesi ve geleceğe dair olumlu bir perspektif kazanmaları da bu eğitimlerin amaçları arasındadır. Eğitimden ayrılan öğrencilerin kendi sorumluluklarını alarak eksik oldukları alanlarda kendilerini geliştirmeleri teşvik edilmektedir. Ayrıca, gençlerin refah düzeylerinin nitelikli işlere yerleşmeleri ile artacağı belirtilmektedir. İŞKUR ve diğer kurumlar, gençlerin sosyal güvenlik, sosyal politikalar ve ihtiyaçlarına yönelik destekleyici çalışmalar yaparak, onların iş hayatına entegrasyonunu sağlamayı amaçlamaktadır. Bu süreçte, gençlerin ihtiyaç duydukları kaynaklara erişimlerini kolaylaştırmak ve onlara köprü vazifesi görmek de önemli bir rol oynamaktadır. Bu tür faaliyetler, gençlerin hem ekonomik hem de sosyal anlamda refah düzeylerini artırmayı hedeflemektedir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı gibi kurumlardan katılımcıların bu konuda yaptıkları değerlendirmelere birkaç örnek aşağıda sıralanmıştır:

İş gücü piyasasına girmeye zorlanan deneyimsiz genç kitleyle çalışıyoruz biz, dolayısıyla korkuları olabiliyor. İşte güven işinden baktığımızda, bilgi eksikliği olabiliyor. Zaten iş tecrübesi anlamında, aynı zamanda ifade eksikliği olabiliyor. Yani bu dört bileşeni düşündüğümüzde bizim eğitimimizde bunu hedefliyoruz açıkçası. Yeni mezun iş gücü piyasasına girmeye hazır bir genci bu anlamda biraz daha yetkin kılmaya gerek simülasyonlarla gerek istihdam becerileri oyunları ile sürecin içerisine dâhil ediyoruz; yani bir iş gücü piyasası simülasyonu diyebilirim. (ÇSGB4, Kişisel Görüşme)

Biraz daha gelecek projeksiyonlu bir canlandırma yapıyoruz eğitim içerisinde. Bu tabii ki olumlu bir perspektif kazandırıyor. İşte eğitimden ayrılan öğrenciler genellikle işte bir yakınımın kapısını çalıp bir şey istemek yerine ya ben gideyim kendimle ilgili işte eksik olan bir ileri excel kursuna yazılayım diye biraz daha kendi sorumluluğunu alıyor, bu bile çok olumlu bir katkı. (ÇSGB4, Kişisel Görüşme)

Hem ekonomik anlamda hem sosyal anlamda hem de daha çok aktif rol almakla ilgili işleyişimiz var. Bizim amacımız aslında sadece gençlere yönelik hizmetleri, destekleyici faaliyetleri yapmak. Ama bu faaliyetleri yaparken de katalizör görevi de görmek. Yani devletin belediyelerin üniversitelerin birlikte çalıştığımız kurumların da bakış açılarında farklılıklar yaratabilmek, farkındalık yaratabilmeyi de hedefliyoruz. (ASHB3, Kişisel Görüşme)

Türkiye’de yukarıda bahsi geçen kurumlar dışında birçok vakıf, dernek ve sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra TÜBİTAK gibi gençlerin refahlarını arttırmak üzere projeler üreten kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. TÜBİTAK, gençlerin teknoloji tabanlı bölümlere yönelmesini teşvik ederek, havacılık, yazılım ve yapay zekâ gibi alanlarda eğitim almalarını sağlamaktadır. Bilim toplulukları aracılığıyla gençlerin bilimsel faaliyetlere katılımı

desteklenmekte ve bu alanda farkındalık yaratılmaktadır. Sivil toplum kuruluşları, gençlerin inanç, tarih, kültür ve akademik başarı gibi alanlarda gelişimlerini desteklemekte, geniş teşkilat ağları ile eğitim, yurt ve kurs faaliyetleri düzenlemektedir. Ayrıca gençlerin sosyal ve akademik gelişimlerine katkıda bulunmakta ve özellikle kadın gençlere yönelik projelerle onların başarılarını daha belirgin hale getirmeyi hedeflemektedir. Bu tür çalışmalar, gençlerin bireysel ve toplumsal refahını artırmayı amaçlamaktadır. TÜBİTAK ve diğer sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin bu konuda bildirdikleri görüşler aşağıda verilmiştir:

İşte çocuk diyor ki ben diyor bu eğitimi aldım. Özellikle havacılık güzel, derslerini çok beğendim. Bundan dolayı ben diyor işte Türkiye'deki işte X bir üniversite iyi bir meslek. Havacılık uzayla ilgili bölümüne girdim. Ya da işte benim yazılım orada hoşuma gidiyor ya da yapay zekâ. Bilgisayar mühendisliğini seçtim. Bizim burada eğitim alan çocuklar genelde teknoloji tabanlı bölümlere giden öğrenciler. (TÜBİTAK2, Kişisel Görüşme).

Eğitim faaliyetleri, yurt faaliyetleri, kurs faaliyetleri o üniversitelerde, okul işlerinde, teşkilatlanma çalışmaları, sadece il ilçe değil, üniversitelerdeki fakülte teşkilatlarında seminer düzenlemişler, liselerde lise çalışmalarımız var. Yani o teşkilat modeli üzerinden çalışmaları yürütüyoruz. O sürekliliği sağladık. (STK1, Kişisel Görüşme).

Gençlik refahına yönelik kurumsal katkılar, çok yönlü ve dinamik bir yapıya sahiptir. Bu yapı içerisinde, görüşmelerden edinilen verilere göre Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi kurumların kamplar vasıtasıyla gençlerin bağımsızlık kazanmalarına yönelik girişimleri, başlangıçta aile özlemi ve uyum sorunları gibi duygusal engellerle karşılaşsa da gençlerin mutluluğunu ve dolayısıyla refahını artırmada etkili olabilmektedir. Ancak, bu tür etkinliklerin uzun vadeli etkilerinin ve sürdürülebilirliğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından düzenlenen kültür sanat yarışmaları, gençlerin sahne tecrübesi kazanmalarını sağlamakla birlikte, bu tecrübenin gençlerin yeteneklerinin tam anlamıyla keşfedilmesi ve geliştirilmesi için yeterli olup olmadığı sorgulanmalıdır. Sahne deneyiminin sağladığı geçici özgüven artışının, gençlerin gerçek potansiyellerini açığa çıkarmada yetersiz kalabileceği düşünülmektedir.

Eğitim sistemi üzerinden gençlerin refahını artırmaya çalışan Millî Eğitim Bakanlığının yaklaşımları, eğitim kurumlarının gençler üzerinde yarattığı baskı ve kaygıları da göz önünde bulundurması gerekmektedir. İyi bir okula gitmenin mutlulukla ilişkilendirilmesi, ortalama veya altı performans gösteren okullardaki gençlerin refahının ihmal edebilmesine sebep olabilir.

İstihdam piyasasına hazırlık ve gençleri iş bulmaya yönlendirme konusunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı katılımcılarının görüşmelerde vurguladığı noktalar, gençlerin iş bulma sürecindeki zorlukları ve deneyim eksikliklerini de ortaya koymaktadır. İstihdam odaklı yaklaşımların, gençlerin kariyer tercihlerini daraltabileceği ve onları yalnızca iş bulma hedefine odaklanmaya itebileceği düşünülmektedir.

TÜBİTAK katılımcılarıyla yapılan görüşmelerden edinilen verilere göre TÜBİTAK'ın teknoloji tabanlı eğitimler sunarak lider pozisyonu alması, gençlerin diğer ilgi alanlarına ve yeteneklerine yeterince önem verilmemesi riskini barındırmaktadır. Teknolojiye odaklanan bir yaklaşım, gençlerin sanat, edebiyat veya sosyal bilimler gibi diğer disiplinlerdeki potansiyellerinin göz ardı edilmesine neden olabilir.

Bu bağlamda, devlet destekli ya da özel kurumların gençlik refahına katkı sağlama amacındaki samimiyetleri sorgulanmamakla birlikte, uygulamaların ve yaklaşımların daha kapsayıcı, çeşitlendirilmiş ve gençlerin ihtiyaçlarına duyarlı olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Gençlerin refahını artırmak için yapılan çalışmaların, gençlerin kendi potansiyellerini keşfetmelerine ve toplumda anlamlı bir yer edinmelerine olanak tanınması gerekmektedir. Bu, gençlerin sadece bugün değil, gelecekte de toplumda sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yer almalarını sağlayacaktır.

5.3.2. Verilen Hizmetler

Görüşmecilere, gençliğin refahını artırma rolü kapsamında sunmuş oldukları hizmetlerin neler olduğu sorulmuş ve alınan cevaplar değerlendirildiğinde, danışmanlıktan hizmet sunumlarının izlenmesi ve değerlendirilmesine, kültürel ve bilimsel faaliyetlerden burs ve barınma gibi temel ihtiyaçların karşılanmasına kadar çeşitli hizmetlerin olduğu görülmüştür.

Gençlik merkezleri, gençlerin sosyal, kültürel, sanatsal, bilimsel ve sportif faaliyetlere katılımını teşvik eden, kişisel gelişimlerine katkıda bulunan ve zararlı alışkanlıklara karşı bilinçlendirme çalışmaları yürüten kurumlardır. Bu merkezler, gençlere kariyer yönlendirme, girişimcilik, yabancı dil ve kişisel gelişim kursları gibi çeşitli eğitim ve destek hizmetleri sunmaktadır. Ayrıca, gençlerin projelerine uluslararası fonlardan hibe sağlama imkânı tanıyarak, onların girişimcilik ve yenilikçilik becerilerini geliştirmelerine

yardımcı olmaktadır. Gençlik merkezleri, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar da yaparak, gençlerin eksiklikleri tespit etmelerine ve çözüm üretmelerine katkı sağlamaktadır. Bu merkezler, gençlerin serbest zamanlarını verimli değerlendirmelerine olanak tanıyan ve onların topluma daha aktif bireyler olarak katılmalarını destekleyen önemli kurumlardır. Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde çalışan katılımcıların görüşmelerde bu görüşü destekleyici ifadelerine örnekler aşağıda verilmiştir:

“Bizim oradaki görevimiz bir problem yaşayan bir genç tespit edildiğinde ilgili makamlara iletmek, yani sadece danışmanlık verebiliyoruz biz” (GSB2, Kişisel Görüşme)

Şu an seksen bir ilde deney yap atölyesi var. Yani çok büyük bir atölyesi olması gerekiyor o eğitimi alması için gençlerin. Çünkü hem bir sınıf var hem de bir laboratuvarı var. Yani özel çocuklar seçiliyor daha çok. Bir bilim sınavı hem bir yetenek sınavı var. Öğretmenler değerlendiriyor. Üçüncü sınıftan sonra dördüncü sınıf, beşinci sınıf, altıncı sınıf girebiliyor. Bunlar üç yıl eğitim alıyorlar. Ama bir de mesela genç kod diye kodlama eğitimleri var gençlik merkezinde ücretsiz. (GSB2, Kişisel Görüşme)

İlk başta sadece mesela kurslar üzerinden yani Halk Eğitim gibi hizmet veren yerlerken artık tamamen işte kariyer yönlendirme için şeyler yapan girişimcilik için gençlere imkân sunan uluslararası fonlardan gençlerin yaptığı projelerle mesela hibe veren dediğiniz gibi yabancı dil olabilir, kişisel gelişim olabilir, bu tarz kurslara insanların ücretsiz ulaştığı bir yer oldu. (GSB2, Kişisel Görüşme)

Gençlik merkezleri, gençlerin bilim, teknoloji, spor ve kültürel alanlarda gelişimlerini destekleyen kapsamlı projeler sunmaktadır. DNA teknoloji atölyeleri ve sporcu taramaları gibi programlarla yetenekli çocuklar erken yaşta keşfedilmekte ve devlet desteğiyle geleceğe hazırlanmaktadır. Gönüllülük faaliyetleri, gençlerin sosyal sorumluluk bilincini artırırken, deniz kampları ve kültürel geziler gibi etkinlikler onların sosyalleşmesini ve kişisel gelişimlerini desteklemektedir. Ayrıca, gençlik merkezlerinde sunulan ücretsiz kurslar ve danışmanlık hizmetleri, gençlerin kariyer planlamalarına ve kişisel gelişimlerine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu merkezler, gençlerin serbest zamanlarını verimli değerlendirmelerine olanak tanıyan ve topluma aktif bireyler olarak katılmalarını destekleyen önemli kurumlardır. Bu kurumların bu tür hedefleri gerçekleştirmeye yönelik projeleri gençliğin refahını arttırmak için önemli adımlar içermektedir. Bu olumlu yaklaşımı destekler nitelikte katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

Bizim Bakanlığın ortaklaşa yaptığı gençlik merkezlerinde bildiğiniz gibi DNA teknoloji atölyeleri var. Bunlar çok erken yaştan itibaren bilim ve teknolojiye mahareti ve yeteneği olan çocukları keşfederek onlara devletin bir yatırım yapmasına da imkân sağlayan önemli projeler. (GSB3, Kişisel Görüşme)

İlkokul çağında bizim profesyonel uzmanlarımız okullara giderek sporcu taraması yapıyorlar. Bu şu anlama geliyor. Altı yaşında, yedi yaşında, spora meyilli olduğunu keşfettiğiniz bir çocuk sizin için aynı zamanda yıllar sonrasının bir olimpiyat şampiyonudur. Bir dünya şampiyonudur. (GSB3, Kişisel Görüşme)

Kendimize ait kumsalımız var. Deniz kamplarımız. Bize özel, devletin kumsalı. Gönüllerince deniz, kum, bunun keyfini yaşıyorlar. Aynı zamanda her kamp merkezinde biz bir günümüzü medeniyet, kültür ve tarih gezisine ayırıyoruz. Orada profesyonel rehberler var. Ya Çanakkale, Eceabat'taki tesisimize gelen bir gencimiz mutlaka şehitliği, Troya'yı görür. Nevşehir kampımızda Peri bacalarının işte arasından güneşin ışıklarıyla yükselen balonların keyfini çıkartır. Aydın'da mavi bayrak almış kumsalımızda, denizin keyfini çıkartır. Ya da Rize'de trekking yapar, Trabzon'da farklı aktiviteler vardır. (GSB3, Kişisel Görüşme)

Mesela deney yap dediğimiz proje bizim tek başımıza yaptığımız bir proje olmadığı için dört ortak bununla beraber yürütüldüğü için onun şöyle oluyor mesela. İşte 2019 yılında başladığında otuz ilde otuz atölye denmişti. Sonra bu yüze çıkarıldı. Sonra seksen bir ile de çıkarıldı. Şu an ise seksen bir ilde en az bir tane deney atölyesi mevcut. (GSB4, Kişisel Görüşme)

Gençlik ve Spor Bakanlığındaki diğer 2 görüşmecinin de değindiği kültürel faaliyetlere değinmektedir. Bununla birlikte, gençlerin seyahat, spor gibi hareketlilikleri sevdiğini ve buna uygun faaliyetler yürütmeye çalıştıklarını aktaran katılımcı görüşleri aşağıdaki şekildedir:

Hareketlilik dediğimiz seyyah tarzı çok önceden beri olan işte ne bileyim şehirler, kültürler dediğimiz daha sonrasında, işte bir şehirden alıp diğer bir şehre günübirlik gidip gelme tarzında hareketlilik programlarımız var. Bunun yanında gençlik kamplarımız var. Genci alıyorsunuz evinden, ücretsiz bir şekilde otobüse bindiriyoruz. Seyahat sigortasına kadar yapıyoruz. Yemek de dâhil olmak üzere kampa götürüyoruz. (GSB5, Kişisel Görüşme)

Tüm bunların yanı sıra gençlerin yeteneklerine göre eğitim almaları gerektiğini ifade eden katılımcılar da bulunmaktadır. Bu sayede gençlerin geleceğine yönelik daha sağlıklı bir yol çizilebilir. Bu da hem genç bireyler hem de toplum refahı için önemli bir yaklaşım geliştirmeye katkı sağlayacaktır. Bu konuda öneri niteliğindeki katılımcı görüşü aşağıdaki şekildedir:

Bir sporcu fabrikası gibi yaklaşık 16 tane branşımız var ve burada bizim amacımız şu, hiçbir branşla tanışmamış çocuğu alıp üç ay o branş hakkında temel eğitim vermek, kısa sürede öğreteceğimiz birçok şeyi öğretip branş hakkında bilgi edindirmek ve o üç ay sonunda gerçekten bir yeteneği varsa, artı gerçekten kendi de istiyorsa bu branşta devamını sağlamak. Bunu bütün on altı branşta yapıyoruz. Örnek veriyorum X bir çocuk geliyor. Tekvandodan başlıyor. Üç ay temel eğitimini alıyor. Hoca değerlendirmesini yapıyor. Yeterli değilse örnek veriyorum, eskriime gönderiyor, diğer branşlara gönderiyor gibi. Yani ben tesis için konuşayım tesisimiz bu yönde, branş tanıtımı yönünde çok etkili. (GSB8, Kişisel Görüşme)

Verilen hizmetler kapsamında MEB görüşmecilerinin cevapları değerlendirildiğinde, GSB görüşmecilerine nispeten verilen hizmetler konusunda daha az başlık sundukları anlaşılmaktadır. MEB katılımcılarının bazıları, TÜBİTAK projelerine ve yoğunlaştırılmış eğitim faaliyetleri gibi olumlu projelerinden bahsederken bazıları da hizmetlerin yeterli olmadığına ve öğrencilerin ucuz iş gücü olarak kullanmasına değinmektedir:

“Mesela ben TÜBİTAK'a üç tane proje hazırlıyorum bu yıl” (MEB3, Kişisel Görüşme).

Yoğunlaştırılmış eğitim veriyoruz. İşletmeye ihtiyaçları son sınıflarda. Diyor ki siz Ekim'de başlayın, Mayıs'ta bitirin ve işletmeye gidin. Ama diğer kurumlarda, diğer bölümlerde haftada iki gün okula gelin, üç gün işletmeye gidin. Ya da meslek eğitim merkezlerinde haftada bir gün okula gelin, dört gün işletmeye gidin. (MEB6, Kişisel Görüşme)

Şöyle ki bu öğrencilerimiz iyi mühendis olmak üzere geliyorlar. Çünkü bizim okullarımızdan eğer mühendis bölümüne gittiği zaman bu öğrencilerimiz diğer öğrencilere göre belli bir konuda çok fark atabiliyor. Uygulamalı çünkü. (MEB6, Kişisel Görüşme)

Yani öğrenci üzerinden ucuz iş gücü bence. Bu çocukları ucuz iş gücü olarak kullanıyorlar. Bir de bu sayılarla da övünüyorlar yani. Basında işte fabrika gibi çalışan okul, şöyle çalışan okul. Şu kadar döner sermayesi olan okullar var. Yani oralarda çocuklar bildiğiniz yani evet iş üretiyorlar, onun karşılığında para alıyorlar ama ne kadar çalışıyorlar. (MEB4, Kişisel Görüşme)

Zaten bir hizmet vermiyor milli eğitim. (MEB4, Kişisel Görüşme)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından verilen hizmetler değerlendirildiğinde hizmetlerin; danışmanlık, istihdam teşvikleri, istihdam hedefleri koymak, işveren ve genç arasından köprü kurmak, kariyer yönlendirmek, istihdam konusunda gençleri bilgilendirmek, eğitim vermek, stratejik planlarda yer alan konularda araştırmalar yürütmek şeklinde çeşitlilik gösterdiği anlaşılmaktadır:

Mesela şeyler var, yoğunlaştırılmış danışmanlık hizmeti verdiğimiz iş kulüplerimiz var mesela. Belli gruplar geliyor. Bu dört güne kadar eğitim oluyor burada. CV yazmadır, işverenle mülakat teknikleridir vesaire. Bu gibi konularda eğitim yapılıyor ve buraya çoğu zaman bir işveren de davet ediliyor. Bir simülasyon yapılıyor. Yani işveren gerçek bir işveren geliyor, oturuyor (ÇSGB1, Kişisel Görüşme).

Danışmanlık faaliyetleri aracılığıyla yapılıyor çoğunlukla. Yani bireysel olarak iş ve meslek danışmanlarımız başta olmak üzere kurum çalışanlarına bilgi, beceri ve tecrübeleriyle işte psikolojik destek ya da işte genel meslekler hakkında bilgi vermekten başlamak üzere bilgilendirme faaliyetleri, temas içinde olmaları, öğrencilerin onlara soru sorup, onlardan meslekler ve karar almada doğru bilgiler

olarak kendi önlerine bakabilecekleri bir fırsat kalitesi sunmak adına iletişim ve danışmanlık üzerinden bu faaliyetlere götürüyoruz (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

İşverenlerin gençleri istihdamı teşvik etmesi adına da hani kamusal kaynakları da aktarıyoruz. İstihdam teşvikleri, gençlerin işte 18-29 yaş arası gençler ve kadınlar diyoruz mesela. Hani kadınlarda yaş sınırı koymuyoruz (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

“Teşvikte süreyi ciddi anlamda arttırıyoruz gençler için” (ÇSGB1, Kişisel Görüşme).

“İş koçları şunları bilmek zorunda. Bizim kurumun verdiği teşvikleri bilmek durumunda. Sosyal güvenlik kurumunun verdiği teşvikleri bilmek durumunda. Hatta ziyaretlere biz de gidiyoruz. Bazı bakanlıkların teşviklerini bile bizim iş koçları anlatıyor” (ÇSGB3, Kişisel Görüşme).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, işçi ve işveren arasında bir köprü görevi görerek, internet üzerinden mevcut işler ve işverenler hakkında bilgi aktarımı sağlayan bir altyapı sunmaktadır. Her yıl belirlenen genç istihdam hedefleri doğrultusunda, Ankara İl Müdürlüğü ve hizmet merkezleri bu hedefleri tutturmak için çalışmalarını sürdürmektedir. Gençlere yönelik çeşitli programlar ve modüller sunulmakta, kariyer planlaması ve hedef belirleme süreçlerinde destek sağlanmaktadır. İş kulüpleri, özel politika gerektiren gruplara yönelik iş arama motivasyonu ve yöntem desteği sunarak, dört günlük interaktif eğitim modülleri ile katılımcıların iş arama süreçlerine katkı sağlamaktadır. Bu eğitimlerde, kendini tanıma, hedef koyma, öz geçmiş hazırlama ve istihdam becerileri gibi konular ele alınmakta, çeşitli yöntemler ve testler kullanılarak katılımcıların becerilerini geliştirmeleri hedeflenmektedir. Bu konuda katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Eşleştirme noktasında işçi, işveren arasında bir yerde duruyoruz ve asıl karar veren biz değiliz. Biz bir altyapı sağlıyoruz. Bu altyapı internet üzerinden işte mevcut işler ve mevcut işverenler arasındaki bilgi kaynağını aktarmak arasında” (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

“Her sene Ankara'nın, bütün illerin genç istihdamı hedefi vardır. Biz bu hedefi tutturmakla mükellefiz. Ankara İl Müdürlüğü hizmet merkezlerinden sorumlu olarak bu hedefi tutturmak durumunda. Hizmet merkezlerimiz de bu hedef doğrultusunda çalışmalarına devam ediyor” (ÇSGB3, Kişisel Görüşme).

“Bu istihdam alanında bir yani bizde zaten hani gençlere yönelik de şu an sunmuş olduğumuz program gençlere yönelik bir tanesi mi geçti bizim sunduğumuz bir modülümüz var” (ÇSGB4, Kişisel Görüşme).

“Kariyer planı ve kariyer hedefi, hayali ne? Beklentisine göre bir yol çizmek. Onu bilebilmek için de temas hâlinde kalabilmek. Bunu da diğer kurumlarla iş birliğiyle yapmaya çalışıyorum” (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

İş kulübü özellikle özel politika gerektiren gruplara yönelik bağımlılıkla mücadele engelliler, kadınlar, göçmenler ve gençler olmak üzere bir hedef kitlesinden oluşan iş arama motivasyonu ve yöntem desteği, iş arama süreçlerine katkı sağlayacak bir eğitim serisi. Dört güne yayılan bir eğitim modülü var. Eğitim az önce de söylediğim gibi akran seviyesinde gerçekleşiyor ve interaktif. Yani katılımın yüksek olması tercih ediliyor. Burada özellikle danışanların biraz daha eyleme ve sürece katılmalarını sağlıyoruz. Bunun için ilgi testi, yetenek testi gibi araçları da kullanabildiğimiz oluyor. En azından bir yüzleşme, kendisiyle ilgili bir yüzleşmeye aracılık ediyoruz orada. Daha sonra bir hedef koyma, yani bir hedef nasıl koyulur? Bir iş hedefi, kariyer hedefi cümlesi çıkartmaya yönelik etkinlikler yapıyoruz. Biraz teorik bilgi verdikten sonra kişinin kendi cümlesini yazmasına sevk ediyoruz. Zorluyoruz birazcık da. Çünkü biraz bu inisiyatifi almakta zorlanıyorlar açıkçası. Daha sonra öz geçmiş, iş arama kanalları, gizli iş gücü piyasası yine istihdam becerileri ki belki hani odak noktalarımızdan bir tanesi o. İstihdam becerileri, işte yumuşak beceriler, sert beceriler nelerdir? Bunların bir tanımını verip, kavramsal anlamda kişileri iş arama sürecinde transfer edebilecek beceri setleri nelerdir? Biraz o öngörüü geliştirmelerini sağlıyoruz. Bunu yine ilgi testleriyle bazen kişinin kendisini görmesine biraz daha aracılık ediyoruz (ÇSGB4, Kişisel Görüşme).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı görüşmecilerinden bazıları, hizmetler kapsamında diğer görüşmecilerden ayrırmakta ve kurumun sunduğu hizmet başlıklarının daha fazla çeşitlilik gösterdiğini ifade etmektedir. İstihdamı artırmak, araştırma yapmak, proje üretmek ve eğitimler vermek şeklinde hizmetlerinin bulunduğu katılımcı, Türkiye’nin 11. Kalkınma Planı’nı destekleyen araştırmalar yürüttüklerine de vurgu yapmaktadır:

Biz bakanlığa politika desteği anlamında dediğimiz gibi hem bakanlığın stratejik planlarını hem bizim ülkemizin on birinci kalkınma planlarını destekleyecek şekilde onlar da tabii stratejik planlarda yer alıyor, o planlarda yer alan konularda hem eğitimler hem de araştırmalar düzenliyoruz (ÇSGB5, Kişisel Görüşme).

İş gücü, istihdam, iş sağlığı güvenliği alanında biz aslında biraz daha ilgiliyiz diyebiliriz ama gençlikle ilgili de son iki yıldır biliyorsunuz milli teknoloji hamlesi miltek diye bir kavramımız var. Bir aslında bir şey sunuldu bize bir kapı, güzel bir fırsat. Ülkemiz için gençlik için. Biz de o vesileyle Cumhurbaşkanlığının Strateji Bütçe Başkanlığının sağladığı fonla biz de bir proje gerçekleştirdik burada arkadaşlarımızla birlikte orada biliyorsunuz ki başlıklardan birisi dijital becerilerinin

kazandırılması gençlere. E biz de bunu nasıl yaparız diye düşünürken gençlere son dönemlerde de oldukça popüler ve katma değeri çok yüksek olan yazılım alanında eğitimler verelim artı hem de Çalışma Bakanlığı misyonumuzun da bize sunduğu şeyle istihdamlarını da takip edelim anlamında işler yürüttük (ÇSGB5, Kişisel Görüşme).

Biz şu ana kadar yaklaşık doksandan fazla kişiye yüz yüze burada nereden baksan iki yüz, iki yüz, dört yüz saat şeklinde eğitim verdik. Mesela ilk grubumuz geçtiğimiz yıldır haziran ayında onların neredeyse yüzde seksenden fazlası işe girdi. Şimdi Gençlik Spor Bakanlığının gençlik merkezlerinde benzer eğitimler oluyor. Biz eğitimi bir eğitici vasıtasıyla verdik. Yani bizim kendi verdiğimiz eğitimler mesela yazılımla ilgili değil. Biz bu proje kapsamında biz dışarıdan da hocalarla çalışabilme imkânımız var. Bizim kurumumuzun öyle bir esnekliği var (ÇSGB5, Kişisel Görüşme).

Bizim 11. Kalkınma Planımız+ stratejik bakanlığımızın stratejik planına yönelik yaptığımız bir şey ya onun dışında zaten hani cumhurbaşkanlığı da böyle projeler kendisine geldiğinde daha kolay bütçeler indiriyor. Daha fazla imkân sağlıyor diyelim, yoksa sizin aklınıza gençliğe yönelik çok iyi bir plan vardır. Ama diyelim ki şu an Türkiye için biraz uzaktır. Mesela bu belki bütçelendirme aşamasında olumsuz değerlendirilebilir ama planda yer alıyordur. 11. Kalkınma Planı'nda bu (ÇSGB5, Kişisel Görüşme).

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sunmuş olduğu hizmetler değerlendirildiğinde, bu hizmetlerin korunmaya muhtaç çocukların aile ortamında büyümeleri, yetişmeleri, istihdam edilmeleri ve sosyal yardımlarla desteklenmeleri ve de erken evliliklerin önlenmesini sağlamak adına yürütülen hizmetler olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu faaliyetler Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı katılımcısı tarafından şöyle sıralanmaktadır:

Çocuk evi, biz şu anda normal vatandaşların yaşadığı mahalle aralarında daireler kiralyoruz ve buralarda korunmaya muhtaç çocukların kalmasını temin ediyoruz. Burada bir evde beşle sekiz arasında çocuk kalıyor. Bu çocukların mahalle ortamını, arkadaşlıkları normal ailelerin nasıl yaşadığını, dayanışmayı orada da görmeleri, kendi ayaklarının üzerinde durabilmeleri için böyle bir hizmet olumlu diye düşünüyorum (ASHB5, Kişisel Görüşme).

Çocuk yuvaları, yurtları ve daha sonraki işte o çocuk evleri ya da çocuk evleri sitelerinde çocukları hem kendi ayaklarının üzerinde durabilecek şekilde yetiştirmeye hem de bu ülkeye faydalı bireyler olarak yetiştirmeye çalışıyoruz. Bu çocukların hepsine eğitim sunuluyor. Onun dışında bizde korunma altına alınmış o korumaya muhtaç çocuklardan bahsediyoruz. Bu çocuklara eğitim sonrasında devlet memuriyetine doğrudan girme, böyle bir hizmet sunuyor. Bu şekilde en azından bu çocukların hayata geriden başlaması engellemiş oluyor (ASHB5, Kişisel Görüşme).

Kadınlara belirli meslek edindirmek için çalışan birimlerimiz var. İkincisi, bu erken evlilikleri ya da on sekiz yaş altındaki evlilikleri engellemek için bakanlığın yaptığı farkındalık çalışmaları var (ASHB5, Kişisel Görüşme).

Koruyucu aile ve evlat edindirme olmak üzere iki ayrı hizmeti var. Bu çocukların aile ortamında büyümesini istiyoruz daha çok. Yani o çocukların yanındaki gençlerin kendi ayaklarının üzerinde durmaları için ne yapıyor? Bu aile ortamı belirli bir şekilde görmeleri gerekiyor. Şu anda biz dediğim gibi o yurt sisteminden çok çocuklarımızı koruyucu aileye yönlendiriyoruz öncelikle (ASHB5, Kişisel Görüşme).

Belediyelerin sunmuş olduğu hizmetler değerlendirildiğinde, bu hizmetlerin bakanlıklar tarafından verilen çeşitli hizmetler ile benzerlik gösterdiği ancak söz konusu hizmetlerden kimi yerlerde ayrıştığı da görülebilmektedir. Örneğin; burs, barınma gibi temel ihtiyaçlar, eğitimler, istihdamı artırmaya yönelik faaliyetler, kültürel faaliyetler gibi hizmetler bakanlık hizmetleri ile benzeşmekte iken, gönüllü değişim programları, çalışma odaları, kütüphaneler, sağlık hizmetleri, kongre ve konferanslar, kadın sığınma evleri gibi konularda hizmetlerin farklılaştığı anlaşılmaktadır. Bir belediye katılımcısı tarafından dile getirilen hizmetler şöyle özetlenebilir:

İşletme müdürlüğümüz spor tesislerimizi işletiyor. Yani yüzme havuzu, paten, spor salonları gibi merkezleri, kapalı alanlarda verilen fitness işte ayrı bir neyse onlara verilen bir müdürlüğümüz o. Çok teknik bir müdürlük. Bunlar ücretsiz bir erişim. Benim bu saydığım grup ücretli ama hani dışarıdaki kadar yüksek ücretli değil. Abonelik sistemi de var (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Kadın Aile Hizmetleri Müdürlüğümüz tarafından sunulan hani o kadının hani özel durumlarına dair çünkü on sekiz yaşındaki de geliyor, on altı yaşındaki de geliyor. Sığınma evine danışma merkezimize. Böyle bir genç olarak değil kadın olarak değerlendiriliyor ihtiyaçlar çerçevesinde (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Kültür sosyal işler müdürlüğünde daha çok hobi etkinlikleri karşılık buluyor. Gençlerin hobi ihtiyaçları, kültür sanatla ilgili ihtiyaçları, üniversiteye hazırlık kursları var. Bunun içinde müzikle ilgili hobi el sanatlarıyla ilgili elli bin çeşit hobi kursları var. Bunun dışında sanatçı olan gençlerin yaptıkları eserleri sunabilecekleri şeyler var, salonları var. Sahneleyebilecekleri. Eğitimlerini yapabilecekleri konferans salonları, seminer salonları gibi salonlar var (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Kütüphaneler oluşmaya başladı, çalışma odaları oluşturulmaya başladı. Yani evi olan gencin bile daha yalıtılmış, daha özel, dikkatinin dağıtılmadığı ortamda çalışmasının onun için çok hani konforlu olacağı, geleceği için önemli her yerde kütüphanemiz olsun, her yerde çalışma salonumuz olsun diyen bir başkanımız var şu anda. Bunun dışında yeni şey başlattılar. Mesela üniversite hazırlık sınavları sadece matematik, fen, işte sayısal, sosyal, vesaire giderken bu sene güzel sanatlarla ilgili branşlara girecek olan üniversite öğrencileri için onların üniversitede devam ettiği sürece ihtiyacı olan gelişimler için özel bir salon düzenlendi Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde. Şimdi onlara kurslar da hazırlık kursları da başlatılıyor bu sene, tiyatro topluluklarına, gençlere hep öncelik verilir. Çünkü şey de kültür müdürümüz de sosyal politikalarla çok ilgili (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Bizim müdürlüğümüzde sosyal yardım etiketini pek kaldıramıyoruz ama yine de biraz hani ekonomik yoksulluktan hareket edip, barınma güçlüğü yaşayan, başarılı öğrenciler, işte burs bulma güçlüğü yaşayan, başarılı öğrenciler, başarılı derken hani dereceye girmiş değil de eğitimini kalmadan sürdürebilen öğrenciler diye düşünüyoruz. Üniversite öğrenci yemeği veriyoruz. Gençlerin işte üreme sağlığıyla ilgili eğitimlerini yapıp onların işte taramaları tedavileriyle ilgili hem destek hem de sağlık yönlendirmesi yaptığımız bir gönüllü danışmanlık ve test merkezimiz var. Testine kadar hepsi iyi yapılan bir merkezimiz. Bunun dışında gençlerin ihtiyaç duyduğu pek çok konuda onların hizmet aldığı müdürlüklerimizi dikkate alarak onlarla iş birliği, STK'larla iş birliğiyle biz sağlık eğitimleri ve güncel onların böyle ilgi duyduğu konularda konferans, kongre, seminer gibi çalışmalar yürütüyoruz (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

TÜBİTAK kurumunun sunmuş olduğu hizmetler değerlendirildiğinde, bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelerden haberdar etmek, ilgi ve merak uyandırmak, bilimsel yayınlar üretmek ve dağıtmak, eğitim vermek, atölyeler kurmak şeklinde çeşitli hizmetlerin sunulduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, TÜBİTAK katılımcıları bilim okuryazarlığını artırmaya yönelik kurumsal katkılarına dikkat çekerek sunmuş oldukları hizmetleri şöyle sıralamaktadır:

Bizim en büyük katkımız bilim okuryazarlığının artırılması. Yani yaşamı bilim çerçevesinden görebiliyor olması her yaşta olursa olsun, bilimi sadece bilim insanların anladığı ve anlattığı dilden toplumsal seviyeye çekiyor olabilmemiz. Merak edilen ya da merak edilmesi gereken günlük yaşam içerisinde kullandıkları teknolojinin içini görebilmeleri, içine girebilmeleri o dünyanın gerektiğinde vücutlarına girebilmeleri, ne tür değişimler geçirdikleri, gerektiğinde bindikleri otomobilin, bindikleri uçağın nasıl yapıldığını, başlangıcından sonuna kadar ve nasıl yapılabileceğini. Her şey bir tarafa doğadaki var olan mucizevi yaratılmış olan mucizevi varlıkların farkına varmak ve bizim özellikle biyo-taklit dediğimiz işte bir yaprağın gökyüzünden yere süzülürken, dönüşünden bir helikopter pervanesi yapmaktan tutun da ne bileyim işte bir kertenkelenin, duvara yapışan, ayağındaki şey var. Durumu teknolojiyi aktarabilecek hayal gücünü geliştirmeye sağlayacak bir yapımız var bizim (TÜBİTAK1, Kişisel Görüşme).

Bizim atölyeye koyduğumuz teknolojik ürünleri üniversite bulamazsınız. Yani gidip atölyedeki bizim gönderdiğimiz ürünleri inceleyin. Bir de üniversitelerin malzemelerine bakın. Biz tasarruf üretim dersinde ortaokul, beşinci sınıf, altıncı sınıf çocuğu 3D yazısını kullanıyor, hâkim oluyor. Yani böyle işte internet ortamında bulunduğu hani XY işte Z basit programlar diye çocuk böyle ciddi program alıyor. Makine mühendisliği okuyan, endüstriyel ürünler tasarımı okuyan öğrencilerin bildiği programları kullanıyorlar (TÜBİTAK2, Kişisel Görüşme).

Bizim bu atölyede burada sınıfın içerisinde iki tane eğitimci var aynı anda eş zamanlı bir tanesi teknik becerisi olan mühendis akademisyen eğitimci olarak kullanılabilir. Bir de bunun yanında pedagojik formasyon olan var. Bir de çocuk burada uygulama yapıyor, alması gerektiği kadar teorik bilgiye direkt aktaranlardan değil, sorgulayarak öğrenmeye çalışıyor (TÜBİTAK2, Kişisel Görüşme).

Bazı TÜBİTAK katılımcıları diğer TÜBİTAK görüşmecilerinden farklı olarak bilim merkezlerine değinmekte ve bilim merkezleri veya atölyelerin kuruluşunda TÜBİTAK'ın destekleyici hizmetine vurgu yapmaktadır:

Yine biraz maliyetleri var. Dört milyona kadar TÜBİTAK destek veriyor. Dört milyon bizden destek alıyorlar. İşte binayı kendisi yaparsa dört milyonun içine şey malzemesi yani malzemesi ya da benzer eğitim malzemeleri alabiliyor. Dolayısıyla bir şekilde yerelde on milyona küçük bir bilim merkezi ya da atölye kurulabiliyor (TÜBİTAK3, Kişisel Görüşme).

STK'ların sunmuş olduğu hizmetler değerlendirildiğinde; staj imkânı, burs imkânı, eğitim, mesleki gelişime katkı, kariyer desteği ve danışmanlık gibi çeşitli hizmetlerin sunulduğu anlaşılmaktadır. Bu hizmetler kapsamında bir STK katılımcısı staj sağlamaya yönelik hizmetlerini şöyle tanımlamaktadır:

Şunu yapabiliyoruz biz. Özellikle staj imkânları konusunda bizim insan kaynakları komisyonumuz var. Talepler toplanırken bir taraftan da belli iş kollarında, sendikalar, ondan sonra iş dernekleri, kurumlar, fabrikalar neyse bunlarla iletişime geçiliyor ve bu alanlarda staj talebinde bulunan arkadaşlarımızı irtibata geçtiğimiz fabrikalara sanayi odalarına yani onlara yönlendiriyoruz. Bu tanışıklık yani gençlerin eğitim öğretimine devam ederken ortaya konulan bir tanışıklık okulu bitirdikten sonra mesleğini edinmeye fırsat sağlıyor (STK1, Kişisel Görüşme).

Bizim çalışmalarımızda, formal etkenlerle birlikte esas doğal yani göstererek hayatın içerisinde ortaya koyduğumuz etkinlik alanlarıyla çalışmalar var. Birinci olarak eğitimi biz gündeme alıyoruz. İkincisi barınma imkânları. Üçüncüsü sosyal etkinlikler. Gençlerin bizim hayatın içerisinde gelişimlerine katkı sağlayacak, zihinlerini dağıtacak. Yani hayatı yaşayarak öğretime dönük izcilik çalışmalarımız var (STK1, Kişisel Görüşme).

Bazı STK katılımcıları ise, hizmetlerinde kadınlara ağırlık verdiklerini ve kadın sporcuların başarıları üzerinden yola çıktıklarını dile getirmektedir:

“Biz kadın ve genç inisiyatif olduğumuz için daha çok hani kadınlara ağırlık verdik” (STK2, Kişisel Görüşme).

Kadın sporcuların başarı hikâyelerindeki yılmazlık hikâyelerine yol aldık biz. Derneğimizin ana konularından bir tanesi yılmazlık beceri, baş etme becerilerindeki olan becerilerden bir tanesi. Orada bulunan kadın sporcuların yılmazlık becerilerini ortaya çıkaracak yılmadan nasıl yol aldıklarını ve bu yolda yürürken yaşadıkları zorluklar neler? Ve bu zorluklar karşısındaki duruşlarını, sergiledikleri duruşlardaki yılmazlık becerilerini ortaya koyacak bir çalışma (STK2, Kişisel Görüşme).

Verilen hizmetler kapsamında görüşmecilerden elde edilen bilgilere göre gençlere yönelik hizmetlerin eğitimden istihdam teşviklerine, kariyer desteği ve danışmanlıktan

kültürel faaliyetlere, bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelerin takip edilebilmesi adına yayın üretmekten korunmaya muhtaç çocukların aile ortamında yetişmelerini sağlamaya kadar oldukça çeşitlilik gösterdiği anlaşılmaktadır.

Gençlik refahını artırma amacıyla sunulan hizmetlerin etkinliği ve kapsamı üzerine yapılan değerlendirmeler, bu hizmetlerin gençlerin toplumsal katılımına ve bireysel gelişimine olan katkılarını ortaya koymaktadır. Ancak, danışmanlık hizmetlerinin yalnızca yönlendirici işlev görmesi ve atölye faaliyetlerinin erişilebilirlik ve nitelik açısından sınırlı olması gibi eleştirel noktalar dikkate alınmalıdır. Kültürel etkinliklerin ve gençlik kamplarının gençlerin akademik ve mesleki gelişimine somut katkıları sorgulanırken, bu tür faaliyetlerin gençlerin uzun vadeli refahına ve kariyer gelişimlerine etkisi de netleştirilmelidir.

Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından sunulan hizmetlerin gençlerin istihdamını teşvik etme ve refahını artırma amacıyla uyumlu olup olmadığı konusunda yapılan eleştirel değerlendirmeler, bu hizmetlerin gençlerin gerçek ihtiyaçlarına ve beklentilerine ne derece cevap verdiğini sorgulamaktadır. Özellikle, öğrencilerin ucuz iş gücü olarak kullanılması ve eğitim kurumlarının yeterli hizmet sunup sunmadığı gibi konular, gençlerin iş piyasasına hazırlanmasında eğitim kurumlarının rolünün son derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Katılımcılardan edinilen verilere göre Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından tanımlanan iş kulüpleri, özel politika gerektiren gruplara yönelik dört günlük eğitim modülleri sunarak, katılımcıların iş arama süreçlerine katkı sağlayacak beceriler geliştirmelerini hedeflemektedir. Bu kulüpler, katılımcıların kendilerini tanımlarını, hedef belirlemelerini ve iş arama kanallarını etkin kullanmalarını teşvik eden interaktif ve ekran seviyesinde eğitimler sunmaktadır.

Sonuç olarak, gençlik refahını artırma amacıyla sunulan hizmetlerin, gençlerin bireysel ihtiyaçlarına ve potansiyellerine duyarlı bir şekilde tasarlanması ve uygulanması gerekmektedir. Bu hizmetlerin, gençlerin toplumda sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yer almalarını sağlayacak şekilde hem kısa hem de uzun vadeli etkileri göz önünde bulundurarak geliştirilmesi, gençlerin bugün ve gelecekte toplumda aktif ve başarılı roller üstlenmelerine olanak tanıyacaktır.

5.3.3. Hizmetlerde Merkez ve Taşra Farkı

Görüşmecilere, hizmetler teması altında yöneltilen sorulardan biri hizmetlerin merkez ve taşra teşkilatları arasında farklılaşıp farklılaşmadığına yöneliktir. Bu kapsamda, 27 görüşmecinin farklılıklara ilişkin görüş bildirdiği görülmektedir. Merkez ve taşra teşkilatları arasında hizmetlerin sunumu açısından farklılık olmadığını ancak talebe göre değişebileceğini dile getiren katılımcıların yanı sıra temel felsefenin değişmeyeceğini düşünen katılımcılar da bulunmaktadır:

Gençlik merkezlerinde bir de şöyle bir şey var. Hep talebe binaen bazı şeyler yapılıyor. Yani mesela şöyle düşünüyorum. İzmir'de mesela bale kursu alma isteyen birisi eğer toplanıp giderse ona o kurs çıkar. Ama mesela bu talep için? Yani bir sınıf açılması için iki kişi de olabilir. Mesela dil kurslarında da öyle. Hangi dili talep ediyorsanız onun eğitmenini buluyorlar. Gençlik merkezi hani böyle çalışıyor (GSB2, Kişisel Görüşme).

Aynı hizmete erişebilir. Biz burada iki tane yöntem belirliyoruz. Birincisi merkezden yaptığımız projeler. Kamplar gibi. Bir de yerelden yapılan projelerimiz var. Biz merkezden proje yaparız. İşte hareketlilik yaparız. Kamplara göndeririz. Şırnak'taki arkadaşlarımızı Mersin'e götürürüz. İstanbul'a, Aydın'a götürürüz, Kuşadası'na götürürüz. Kamp yaparız, hareketlilik yaparız (GSB5, Kişisel Görüşme).

Türkiye'deki gençlik merkezlerinin sunduğu imkânlar, bölgesel farklılıklar ve kaynak dağılımı açısından önemli ölçüde değişkenlik göstermektedir. Özellikle doğu ve İç Anadolu bölgelerindeki küçük il ve ilçelerde bu merkezlerin sunduğu imkânlar, gençler için büyük bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Ancak, bu merkezlerin her ilçede bulunmaması ve bazı bölgelerde mobil araçlarla hizmet verilmesi, altyapı ve personel yetersizlikleri gibi sorunları beraberinde getirmektedir. Büyük şehirlerdeki gençlik merkezleri daha fazla kaynağa sahipken, taşra bölgelerinde bu kaynakların sınırlı olması, hizmet kalitesinde farklılıklara yol açmaktadır. Ayrıca, eğitimdeki başarı oranlarının bölgesel olarak değişmesi, öğretmenlerin yönlendirilmesi ve ailelerin beklentileri gibi faktörlerle ilişkilendirilmektedir. Bu durumu MEB ve GSB katılımcıları sıklıkla dile getirmektedir:

İmkânlar kısmında bence bölgeden bölgeye farklılık gösteriyor. Mesela gençlik merkezlerimiz var şu an sayısı Türkiye genelinde dört yüz yirmiden fazla. Bu gençlik merkezlerinin imkânları mesela işte doğuda ya da işte İç Anadolu'da nispeten ufak il ve ilçeler için sunduğu imkânlar önemli derecede büyük. Her ilde var ancak ilçelerde yok. Her ilçede yok. Zaten şöyle de bir şey var. Yani şimdi bazı ilçeler var orada bir gençlik merkezi inşa etmeniz zaten çok zor. Fayda maliyet analizi yapıyorsunuz. Zorunlu eğitimin bir parçası olmadığı için sosyal imkân olduğu için oralara da şu

şekilde gidiyor bunlar. İşte mobil araçlar vasıtasıyla haftalık aylık etkinlikler oluyor (GSB4, Kişisel Görüşme).

Mesela işte Hakkâri’de bizden başka belki bu kodlama eğitimini şu an sunabilecek bir şey yok. Dolayısıyla oradaki çocuk için bizim orada verdiğimiz eğitim, sunduğumuz şartlar, sağladığımız imkânlar çok büyük bir nimetken Ankara’da, İstanbul’da, İzmir’de, Kayseri’de, işte Antep’te, Bursa’da gençlerin çoğu bize daha az ihtiyaç duyuyor (GSB4, Kişisel Görüşme).

Çankaya Müdürlüğü yani ilçe müdürlükleri yani demek ki bölgesel olarak senin başındaki kişinin liderliği çok önemli. Bence neden Keçiören daha çalışıyor bilmiyorum. Hani ben kendim yirmi sekiz yıldır Çankaya’dayım. Çankaya’da yaşayan, çalışan bir öğretmen olarak birçok uygulamanın taşrada daha iyi yapıldığını bizden önce başladığını biliyorum. Kardeşlerimden dolayı. Biz daha gerideyiz (MEB2, Kişisel Görüşme).

Mesela öyle ki biz Iğdır’da bir göreve gitmiştik. Jandarma eşliğinde kız çocuğunu ki şöyle müdürümüz, gidip çocuğu alıp getiriyoruz. Halbuki biz bir güne kadar kız çocuğunu okula göndersek mi diyorduk şimdi ise tarım işçiliği var göndermiyorlar. Ama şimdi yani süreç tersine döndü (MEB8, Kişisel Görüşme).

Yukarıda bahsi geçen eleştirilerden farklı olarak özellikle ÇSGB bünyesinde merkez ve taşra teşkilatları arasında farklılık olmadığını ve eğer daha iyi olan iller varsa bunun kurum kaynaklı olmadığını dile getiren katılımcılar da bulunmaktadır:

Hani belli bölgelerde ya da belli yerlerdeki öğrenciler dâhil olduğu için o öğrencilerin kariyer ya da meslek seçiminde ya da daha sonrasındaki istihdama geçişleri noktasında daha fazla oransal olarak faydalandığını düşünebiliyorum. En azından kafamda. Yani ama kurum olarak böyle bir ayırımımız yok. (ÇSGB2, Kişisel Görüşme)

“Bu bir kamu kurumu.olarak biz seksen bir ilde örgütlüyüz. Ve seksen bir ilde aynı unvana sahip, aynı işleri yapan meslektaşlarımız var. Çalışanlarımız var. Ve bu çalışanların tamamına tek bir politika metni gidiyor buradan” (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

“Fiziksel olarak daha iyi olan illerimiz olabilir gençler için. Ama genel bilgi birikimini kurumsal aktarım boyutuyla düşündüğümüzde hayır zannetmiyorum” (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı görüşmecileri de tıpkı ÇSGB katılımcıları gibi merkez ve taşra arasında farklılık olmadığını dile getirmektedir:

Gidin Şanlıurfa’nın Eyyübiye Mahallesi’ne, Viranşehir ilçesinde, Şırnak Mahallesi’ne birkaç mahalleye o çocukları okulların mevcudunun üçte biri yok. Nerede o çocuk? Yerini söylüyorum size. Adres veriyorum yani. Bu nerede bu çocuklar? Mevsimlik tarım işine gidiyorlar. Şimdi bunu geldikleri yerde okul biliyor mu? Biliyor. Mülki

yönetici biliyor mu? Biliyor. Belediye başkanı biliyor mu? Biliyor (ASHB2, Kişisel Görüşme).

Bir farklılık arz etmiyor. Yani aslında merkezde yaptığımız çalışmalarda sadece dikkat ettiğimiz nokta o gençlerin kendi bulundukları yerden başlıyor olabilmeleri. Kendi mevcut koşulları çerçevesinde kendi mevcut koşulları içerisinde değerlendirilmeleri ve oradaki kaynakların kullanılarak belli bir noktaya gelmelerinin sağlanması (ASHB3, Kişisel Görüşme).

Bizde hizmet farklılaşması bu alanda olmuyor. Çünkü aynı mevzuat hepsine uygulanıyor. Aynı yönetmelik hepsine uygulanıyor. Yani örneğin bir İstanbul'daki, Edirne'deki uygulamayı bizde Hakkâri'de de aynı şekilde bulabilirsiniz. Yani oradaki çocuk evi, örneğin bir Tekirdağ'da varsa ayrıca Hakkâri'de de yine aynı hizmeti görmemiz mümkündür (ASHB5, Kişisel Görüşme).

TÜBİTAK görüşmecilerinin tamamı merkez ve taşra arasında fark olmadığını ve hizmetler açısından fark olmamakla birlikte hizmetlerin taşra okullarında daha iyi duyurulduğunu ifade etmektedir:

Bütün Millî Eğitim Bakanlığının valiliklerin ilçe müdürlüklerinin bizimle bu konuda tanışları var. Her şekilde protokollerini imzalayıp aynı zamanda belediyelerle. Bütün illerdeki belediyeler bizden hem abonelik yaparak hem de kitap temin ederek topluca, çünkü onlara indirimli olarak da sağlıyoruz kitapları, her noktada bize ulaşan herkesle özel iş birliği var. Bundan yana zaten kar amacı gütmeyen bir yapı içerisinde olduğu için TÜBİTAK yayınları tamamen maliyetine satışı olan bu noktada hiçbir şeyimiz yok. Bugüne kadar en ufak karşılaşmadığımız bir durum. Herkese eşit mesafedeyiz yani. Bunu çok rahatlıkla söyleyebiliriz. Yani hatta taşradakiler merkezdekilerden daha iyi haberdar oluyorlar bizden. Çünkü merkezdekileri okullar aracılığıyla iletilmiyor ama diğer taşraya okullar aracılığıyla öğretmenleri, Millî Eğitim ilçe ekipleriyle iletildiği için çok daha iyi haberdar olabiliyorlar (TÜBİTAK1, Kişisel Görüşme).

“Sadece sergiler değişiyor. İçerideki temalar değişiyor. Zaten biz de dünyayla entegre ediyoruz. Ama üç aşağı beş yukarı temel bilimler, işte yeryüzü uzay işte teknoloji, yapay zekâ gibi tüm dünyayı yakalamış durumda ilerliyoruz” (TÜBİTAK3, Kişisel Görüşme).

STK görüşmecilerinin tamamı merkez ve taşra arasında fark olduğunu dile getirmektedir:

“Adaletli bir dağılım yok. Yani söylüyorum. Ankara'da biz şu anda Gençlik Hizmetleri açısından birçok şeye erişme imkânı varken Hakkâri'de yok. Buna çözüm bulunmadı” (STK1, Kişisel Görüşme).

Benim hani taşrada arkadaşlarım var. Hoca arkadaşlarım var. Onlardan duyuyorum. Hani doğrudan şey değil ama bir arkadaşım şey demişti. Malatya'da çalışıyor kendisi. İşte benim sınıfım zaten hep Doğu bölgesinden gelen öğrencilerle dolu hani çocuk daha önce hiç hayatında böyle ne bileyim bir hoca görmemiş. İşte hayatı boyunca hiçbir konsere gitmemiş, tiyatro ne demek bilmiyor. Sinema ne demek bilmiyor. İşte ben onlara anlatınca böyle bana hayran hayran bakıyorlar. (STK3, Kişisel Görüşme)

STK katılımcıları ise, söz konusu farklılığı ele alırken taşra ile çalışmanın daha kolay olduğunu ifade ederek şu cümleleri dile getirmektedir:

Amacımız taşra zaten. Hani merkezden çok taşra ve belediyeler de taşralarda çok aktif rol aldıkları için daha hakimler, yerel belediyeler hani kendi toplumlarına. O yüzden de oralarda çalışmak bu sebeple daha yakın oluyor. Çünkü onların ellerinde oluşan fizibiliteler var. Veriler var. Hazır veriler var. Yani o hazır verilerden yola çıkmak yol almak bizim için daha kolay oluyor (STK2, Kişisel Görüşme).

Türkiye’de gençlik refahı ve eğitim hizmetlerinin sunumu, merkez ve taşra teşkilatları arasında farklılık gösterip göstermediği konusunda çeşitli görüşler mevcuttur. Katılımcılar tarafından GSB ve MEB bünyesindeki hizmetlerin bölgesel ihtiyaçlara göre şekillendiği, ancak bölgeden bölgeye değişen imkânlar ve personel yetersizliği gibi sorunların hizmetlerin kalitesini etkileyebileceği belirtilmektedir. Özellikle, Anadolu teşkilatlarının bazen merkezden daha iyi performans gösterdiği, ancak büyük şehirlerde ve bazı taşra bölgelerinde dezavantajlar yaşandığı ifade edilmektedir.

MEB katılımcıları tarafından eğitim kalitesinin öğretmenlerin yetkinliği ve motivasyonu ile doğrudan ilişkili olduğu, kamu kurumlarının tüm illerde aynı politikaları uyguladığı, ancak belli bölgelerdeki öğrencilerin bu hizmetlerden farklı oranlarda faydalandığı vurgulanmaktadır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı katılımcılarına göre ise ASHB, hizmetlerinde, merkez ve taşra arasında bir fark olmadığı, fakat eğitimden uzak kalan çocukların varlığına dikkat çekilmektedir.

TÜBİTAK katılımcıları ile yapılan görüşmelerden elde edilen verilere göre TÜBİTAK hizmetleri açısından merkez ve taşra arasında bir fark olmadığı, ancak taşra okullarının hizmetlerden daha iyi haberdar olduğu anlaşılrken, STK’lar tarafından sunulan hizmetlerin adaletli bir dağılım göstermediği, özellikle büyük şehirlerdeki gençlerin daha kolay erişim sağladığı, ancak bazı taşra bölgelerinde hizmetlerin yetersiz kaldığı ifade edilmektedir.

Bu bağlamda, hizmet sunumlarında bölgesel farklılıkların ve eğitim politikalarının uygulanmasında bölgesel eşitsizliklerin giderilmesinin önemi vurgulanmakta, gençlerin

eğitim ve gelişim fırsatlarından eşit şekilde yararlanmalarını sağlamak için hizmetlerin her bölgede gençlerin ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanması ve uygulanması gerektiği belirtilmektedir.

Erişilebilirlik ile Duyurma/Tanıtımda Kullanılan Yöntem ve Karşılaşılan Sorunlar

Hizmetlerin herkese açık, erişilebilir veya herkes tarafından yararlanılabilir olup olmadığına ve de herkes tarafından söz konusu hizmetlerin varlığının öğrenilebilir olup olmadığına ilişkin görüşler ile hizmetlerin herkes tarafından öğrenilebilir olması adına hangi yöntemlerin kullanıldığına yönelik aktarımlar bu başlık altında değerlendirilmektedir. Söz konusu başlıkta, 20 görüşmecinin görüş bildirdiği görülmektedir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı görüşmecilerinin tamamı erişim veya hizmetlerin duyurulması konusunda sorun olduğunu ifade etmektedir. Hizmetlerin duyurulmasında kullanılan yöntemlere örnek olarak ise, okul tanıtımları ve sosyal medya gösterilmektedir.

Erişimde sorun olmadığını ancak, hizmetlerin duyurulmasında sorun olduğunu ifade eden bazı katılımcı aktarımları şöyledir:

İşte ekteki afişlerin, tasarımların ve duyuruların paylaşılması, yapılması bunları göndeririz. İki, gençlik merkezlerimizde genç ofislerimiz kanalıyla okullara gideriz. Her bir okula gidilir. Okullarda rehberlik dersinde, saatinde gençlik kamplarının tanıtımı yapılır. Erişimle ilgili sıkıntı yok (GSB3, Kişisel Görüşme).

Erişimle ilgili sıkıntılar olduğunu düşünmüyorum. Evet internete ulaşamayan sosyal medyaya erişemeyen ve beni tanımayan birisi varsa evet bilinirliği, aslında sonra burada bir erişimle ilgili yani gittiği merkezi bulmayla ilgili işte ilçenin taşra teşkilatında erişmekle ilgili bir de bu hizmetlerinizden haberdar olmakla ilgili bir erişim sorunu olabilir. Mesela Instagram, Twitter'dan daha çok kullanıyoruz bu anlamda ya da ne bileyim diğer sosyal medya hesaplarını sosyal medyalarda paylaşıyoruz. Kendi web sitemizde paylaşıyoruz (GSB5, Kişisel Görüşme).

Diğer Gençlik ve Spor Bakanlığı görüşmecilerinin konuya ilişkin görüşleri şöyledir:

Aslında yani hani son zamanlarda bakanlığın hakikaten sosyal medya hesapları vesaire çok aktif. Onları takip eden çok fazla genç var. Ama yine de hani genç nüfusu düşündüğünüzde herkesin böyle bir bilgisi var mıdır dersiniz muhtemelen yoktur. (GSB2, Kişisel Görüşme)

“Burada temel sorun ben yaşıyorum, yani sosyal politikaları her gence ulaştırma ve tanıtma noktasında daha çok sıkıntılı bulunduğunu düşünüyorum” (GSB4, Kişisel Görüşme).

“Erzurum'daki tesisler birçoğu açıkçası, yani orada tesisler var ama onlara ulaşacak erişim sıkıntısı yaşayan gençlerimiz var” (GSB8, Kişisel Görüşme).

Hizmetlerin duyurulmasında sorun olduğunu dile getiren katılımcı aktarımları şöyledir:

Mesela ben kızımı baleye götürüyordum. Üst katta belediyenin gençlik kültür merkezi varmış. Bir bakıyorum saziyla çıkıyor, gitarıyla çıkıyor. Sen öteki tarafta para verip gitar kursu aldirmaya çalışıyorsun. Yukarıda bedava hizmet var. Ama ben bunu görmüyorum. Bilmiyorum (MEB3, Kişisel Görüşme).

“Çalışma bakanlığının var, Gençlik Spor Bakanlığının var. Ama çocukların bundan bilgisi yok” (MEB8, Kişisel Görüşme).

Birçok katılımcı devletin gençlere yönelik politikalarının yeterince bilinmediğini ve erişim sorunlarının var olduğunu belirtmektedir. Kurumlar, gençlere yönelik hizmetlerini duyurmak için çeşitli kanallar kullanmakta ve kariyer gelişimi, CV hazırlama, mülakat teknikleri gibi konularda eğitimler sunmaktadır. Ancak, bu hizmetlerin duyurulmasında ve geniş kitlelere ulaşılmasında sınırlılıklar olduğu ifade edilmektedir. Sosyal medya ve kamu spotları gibi araçlar kullanılsa da mikro düzeyde daha fazla çalışma yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, başvuru şartlarının belirlenmesi ve eğitimlerin erişilebilirliği konularında da eleştiriler bulunmaktadır. Bu durum, gençlerin hizmetlere erişimini zorlaştırmakta ve daha kapsayıcı politikaların geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu yönde görüş bildiren katılımcı yorumları şöyledir:

“Devletin uyguladığı gençlere yönelik olarak uyguladığı politikalar çok fazla bilinmiyor” (ÇSGB1, Kişisel Görüşme).

“Biz hizmetlerimizin tamamını duyurmaya çalışıyoruz. Gençlerin hiçbirinin sanmıyorum ki kurumun kapısından içeri girdiğinde sana burada ekmek çıkmaz ya da hadi sen git bakalım diye geri dönlüğünü düşünmüyorum” (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

Biz gidiyoruz o gençlere geleceğin meslekleriyle alakalı bilgilendirmede bulunuyoruz ya da kariyer gelişimiyle alakalı sunum ve seminerler yapıyor bizim iş koçlarımız. Hedef doğrultusunda o okullara bu hizmetleri sunar. Seminerleri sunar. İş kulüpleri var. İş kulüplerinde o gençlere yine CV hazırlama, sunum yapma, mülakat teknikleri, dersleri veriliyor gençlere yine. Okullar toplu halde randevu alıp bu eğitimlere katılabiliyor (ÇSGB3, Kişisel Görüşme).

Mesela biz birinde 50 kişi seçecektik ama yaklaşık 1.000 kişi başvurdu diye biz işte başvuru şartlarımızı belirledik işte 30 yaştan küçük olmak dedik mezun olmak veya

işte bazen staj durumları olduğu için mezun olabilecek durumda olan diye şart koyduk işte. Yazılım alanında bir eğitim olmaya sahip olması gerektiğiyle ilgili veya açtığımız yazılım dersinde hocamızın belirlediği kriterler vardı. Mesela diyor ki, java diline hâkim olmak. İşte c sharp diline hâkim olmak (ÇSGB5, Kişisel Görüşme).

Hizmetlere erişimde sorun olmadığını ifaden eden BELEDİYE katılımcısı, yemek hizmetinde sınır olmamakla birlikte burs ve yurt konusunda kapasite sınırlarının olduğuna değinmektedir. Ayrıca, kültür ve sanat ile ilgili etkinliklere ilişkin herhangi bir katılım kriterinin de olmadığını dile getirilmektedir:

Yemek hizmetinde hiçbir sınırimız yok. Üç bin öğrenci de gelip yemek yiyebilir, beş bin de gelebilir. Onunla ilgili altyapıyı zaten oluşturarak hizmet yapıyoruz. Burs konusunda ve yurt barınma konusunda bir kapasite sınırimız oluyor. Gönüllüler üzerinden gelince de gerçek yoksul öğrenciye ulaşmaya çalışıyoruz. Bu bahar döneminde bir yazılım geliştirdik. Biraz burs vermeyi imrendirecek (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

Kültür sanatla ilgili hizmetlere, erişimiyle ilgili o şey de dâhil olmak istiyor, üniversite hazırlık kütüphane. Hiçbir ekonomik sınır yok, gösterge, ihtiyaç yok, bir şekil şartı aranmıyor orada. Herkese açık. Ve şu anda da hani aaa orada izdiham oldu. O hizmeti alamadı dediğimiz bir şeyle karşılaşmadık (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

TÜBİTAK görüşmecilerinin tamamı hizmetlere erişimle ilgili bir sorun olmadığını, duyuruların veya kendilerine erişimin; internet sayfası, telefon, mail, sosyal medya, TEKNOFEST, resmi kanallar, TV gibi çeşitli kanallar ile gerçekleştirildiğini ifade etmektedir. Bununla birlikte, bilim merkezlerinde bir eleme kriteri olmamakla birlikte deney yap çalışmalarına katılacakların akademik başarı kriteri ile seçildiği de ifade edilmektedir:

“Ortaokuldan itibaren yeni bir kütüphaneye gittiği zaman yayınlarımıza kesinlikle çok rahat ulaşabilir” (TÜBİTAK1, Kişisel Görüşme).

“TÜBİTAK kanallarından çok rahat bir şekilde ulaşabiliyorlar bize telefonla maille. Biz onlara projeyi anlatıyoruz” (TÜBİTAK2, Kişisel Görüşme).

“Bununla ilgili sosyal medyalarda, ondan sonra Cumhurbaşkanımız bizzat kendisi TEKNOFEST'e giden çocuklar biliyor mesela. Millî Eğitim Bakanlığı tüm kendisine bağlı resmi ve özel kurumlara resmi yazı gönderdi” (TÜBİTAK2, Kişisel Görüşme).

Herkes yani her çocuğun şu anda bir bilim merkezi görme olasılığı var yani Konya'ya gittiğinizde Konya'dan geçerken bile bir bilim merkezine uğrayıp işte çok düşük bir ücret karşılığında içeriye girip ya da Bursa'daysanız okullarınız gezi yapabiliyor.

Biraz daha öğretmenlerin yönlendirilmesine ihtiyaç var (TÜBİTAK3, Kişisel Görüşme).

STK görüşmecilerinden bazıları her sivil toplum kuruluşunun ilgili duyuruları yaptığını ifade ederken bazıları da hizmetlerin duyurulmasında sorunlar olduğunu dile getirmektedir:

“Her bir sivil toplum kuruluşu sosyal medyalar aracılığıyla çalışmalarının duyurusunu yapabiliyor. Duyuruya binaen ve gençler zaten sürekli orada oldukları için bunu görüyorlar” (STK1, Kişisel Görüşme).

Ben duyuruları çok önemsiyorum. Yapılan çalışmalardan bizler bile haberdar olmuyoruz. Hep internete girip sayfaları araştır. Kolay erişimin sağlanması gerekiyor. Kolay erişim hep bir araştırma üzerine belki sosyal medyayı daha etkin kullanmak gerekiyor. Belki bununla ilgili reklam çalışmalarının daha yoğun yapılması gerekiyor (STK2, Kişisel Görüşme).

Türkiye’deki gençlik ve spor hizmetlerinin erişilebilirliği ve tanıtımı, çeşitli kurumlar tarafından yönetilmektedir. Ancak, Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) görüşmecileri, hizmetlerin duyurulması ve erişimi konusunda bazı zorluklar olduğunu belirtmiştir. Bu durum, sosyal medya ve okul tanıtımları gibi yöntemlerin kullanılmasına rağmen, gençlerin bu hizmetlerden tam olarak haberdar olmadıklarını göstermektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) görüşmecileri de benzer sorunları dile getirmiştir. Bu durum, hizmetlerin yeterince tanıtılmadığını ve gençlerin bu politikalardan yeterince haberdar olmadıklarını göstermektedir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) görüşmecileri ise, erişimde bazı sınırlılıklar olduğunu, ancak tanıtımın yeterli olduğunu belirtmiştir.

Belediyeler tarafından sunulan hizmetlerde ise, yemek hizmetlerinde sınır olmadığı, ancak burs ve yurt konusunda kapasite sınırları olduğu belirtilmiştir. Kültür ve sanat etkinliklerine katılım için herhangi bir ekonomik sınırın olmadığı ifade edilmiştir.

Bu durum, hizmetlerin tanıtımı ve erişilebilirliği konusunda bütüncül bir strateji geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Hizmetlerin gençlere ulaştırılmasında ve tanıtılmasında karşılaşılan sorunlar, gençlerin bu hizmetlerden faydalanma oranını doğrudan etkileyebilmektedir.

Türkiye’de gençlik ve bilim hizmetlerinin erişilebilirliği ve tanıtımı, kurumlar arasında farklılık göstermektedir. TÜBİTAK görüşmecileri, hizmetlere erişimde bir sorun olmadığını ve çeşitli kanallar aracılığıyla duyuruların etkin bir şekilde yapıldığını belirtmiştir. Ancak, sivil toplum kuruluşlarından gelen görüşler, hizmetlerin duyurulmasında sorunlar yaşandığını ve sosyal medyanın daha etkin kullanılması gerektiğini vurgulamıştır.

Sonuç olarak, hizmetlerin tanıtımı ve erişilebilirliği konusunda bütüncül bir strateji geliştirilmesi gerekmektedir. Hizmetlerin gençlere ulaştırılmasında ve tanıtılmasında karşılaşılan sorunlar, gençlerin bu hizmetlerden faydalanma oranını doğrudan etkileyebilmektedir. Bu nedenle, hizmetlerin etkin bir şekilde tanıtılması ve gençlerin bu hizmetlere kolayca erişebilmesi için kapsamlı ve stratejik bir yaklaşımın benimsenmesi önem taşımaktadır.

İhtiyaç ve Farklılıkların Gözetilmesi

Gençlerin farklılıkları veya ihtiyaçlarının hizmet sunumlarında gözetilip gözetilmediğine ilişkin 23 görüşmecinin görüş bildirdiği görülmektedir. Bu kapsamda, bazı GSB katılımcıları hizmetlerde engelli olan, maddi imkânı olmayan ve bağımlı olan gençlerin topluma kazandırılabilmek için gözetildiğini dile getirmektedir:

Bizim kamplarımızın bir kısmı sadece engelsiz kamp olarak tanımlanmıştır. Ve engelli bireylere dönük çalışırlar. O kamplardaki ortamlar da onların daha rahat yaşayabileceği günlük ihtiyaçlarını daha rahat giderebileceği bir formatta düzenlenmiş ve dizayn edilmiştir. Daha çok deniz kamplarımızı tercih ederler. Ve biz aileleriyle beraber misafir ederiz. Yani her engelli gencimizin yanında ya annesi vardır ya babası vardır. Ya abisi vardır ya ablası vardır. Ya da bazen anne ve baba beraber gelirler. Ve buraya burada görevlendirdiğimiz gönüllü kamp liderleri, diğer kamp liderlerinden farklı olarak engelli bireylere dönük kamp liderliği eğitim programına tabi tutulmuşlardır (GSB3, Kişisel Görüşme).

Buradaki temel kriter maddi imkân. En büyük etken o zaten. Şimdi şöyle bakanlığın çok önemli bir imkânı var. Biliyorsunuz genel müdürlüğün kredi burs verirken ya da yurt verirken onu görüyor. Farklı devlet kurumundan bilgi çekiyor bakanlığından. Şimdi biz bu imkânı kamplarda da kullanıyoruz. Doğal olarak o gencin girdiği bilgiyi teyit etme imkânına ve kabiliyetine zaten sahibim. Doğal olarak orada kişisel birtakım bilgiler yerine ispat edilmiş bilgiler ve kriterler üzerinden neticelendirme yapıyoruz biz (GSB3, Kişisel Görüşme).

Engelli arkadaşlara yönelikse zaten bizim tesislerimiz engellilere de rehabilite edilmiş bir şekilde ağırlıklı olarak. Yeni yapılan tesislerimiz özellikle o şekilde. Onları da hiçbir şekilde ayırmıyoruz. Bizim projelerimizin içerisinde diğer faaliyetlerde yani yürüme engeli olan, yürüyemeyen, tek başına yürüyemeyen bir

arkadaşı bile refakatçısıyla birlikte yurt dışına tarih, medeniyet, kültür kamplarının kültürünü götürdüğümüzü biliyorum ben (GSB5, Kişisel Görüşme).

“Bağımlı gençlerle buz hokeyi kısmında çalışan bir grubumuz var. Gerçekten ilk başta geldiklerinde çok çok agresiflerdi. Ama zamanla burada görmüş oldukları sevgi, arkadaşlık, bir bağ kurduk yani” (GSB8, Kişisel Görüşme).

Millî Eğitim Bakanlığı görüşmecilerinden bazıları ihtiyaç ve farklılıkların dikkate alındığını, bazıları ise farklılıkların gözlemlenmediğini ifade etmektedir:

“Yani farklı coğrafyalarda, oradaki ihtiyaçlar farklı olabilir, engelli bireyin ihtiyaçları farklı olabilir, ya da bağımlı bir gencin durumu farklı olabilir. Bu eğitimde standart var ama” (MEB1, Kişisel Görüşme).

Ben özel durumdaki çocuğa ne yapılmasını gerektiğini bilmiyorum. Kâğıt üstünde anladın mı? Yaptık oldu politikası. Yani öğretmenlerde de bir branşlaşma ve buna yönelik yönlendirme yok Milli Eğitim tarafından. Ha sen yap hadi. Sen öğretmensin. Yapacaksın. Sen üstün zekâlıya da yapacaksın öğrenme güçlüğü olana da yapacaksın (MEB3, Kişisel Görüşme).

Özel eğitim gerektiren öğrencilerimiz için zaten özel eğitim var. Aynı şekilde ama aynı sistem içerisinde eğitim veriyorlar. Aynı okula geliyorlar. Sınıflarını onlara özel yapıyoruz. Programlarını özel yapıyoruz. Ama bizim mesleki eğitim okulumuzun içerisinde. Sonrasında da iş hayatına aynı şekilde devam ediyorlar onlar da (MEB6, Kişisel Görüşme).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı görüşmecilerinden bazıları farklı gruplara özel politikalar üretildiğini, engellilere ve hükümlülere yönelik faaliyetlerinin olduğunu, göçmen gibi dezavantajlı gruplara da hitap ettiklerini ve cinsiyet ve bölgeler arasında denge kurmaya çalıştıklarını dile getirmektedirler:

“Her bir politikada farklı. Mesela şu anki uygulanan teşvikte kadınlar, gençler var. Bu yıl uygulaması sona eren bir teşviktir. Kadın genç engelli vardı” (ÇSGB1, Kişisel Görüşme).

“Engelliler var. Bağımlılıkla mücadele, kadın sığınma evleri, göçmenler. Yine ona keza gençler, üniversite öğrencileri” (ÇSGB4, Kişisel Görüşme).

“Mesela engelli koçluğu var bizde. Bir engelli genç, ben hani işe ihtiyacım var dediğinde onu normal iş ve meslek danışmanına ya da iş koçuna yönlendirmiyor. Onunla

ilgili özel birim var. Engelli koçluğu birimi var. O engelli koçluğu birimine yönlendiriliyor” (ÇSGB3, Kişisel Görüşme).

Burada biz şeye de tabii cinsiyet ayrımına da dikkat ettik. Tam eşit olmasına dikkat ettik ama o doğu ile batı arasında gelen de aslında bir ayrım gözetmek. Yani Ankara dışından gelen herkes bizim için eşitti. Hani burada konaklamasını karşıladık, yemeğini karşıladık. Ankara içindekiler hatta şey yaptı, böyle bizim de var. (ÇSGB5, Kişisel Görüşme)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı görüşmecilerinden bazıları ihtiyaç ve farklılıkların gözetildiğini dile getirmektedirler:

Gençlerle ilgili yaptığımız çalışmalarda da biraz önce dediğimiz gibi dezavantajlı grupların desteklenmesine yönelik fırsat eşitliği yakalayabilmelerine yönelik program ve projeler geliştiriyoruz. Mesela neler yapıyoruz? Sportif faaliyetlere katılımlarını sağlıyoruz. Ama genel klasik spor alanlarının dışında farklı alanlara mesela dağcılık gibi veya doğayı tanımak gibi organizasyonları gerçekleştirmeyi tercih ediyoruz. Çünkü farklı açılımları yakalamalarını istiyoruz gençlerimizin (ASHB3, Kişisel Görüşme).

“Bizim önceliğimiz orada. Tabii onun dışında da bu bahsettiğim korunmaya muhtaç çocuklar” (ASHB5, Kişisel Görüşme)

TÜBİTAK katılımcıları da bağımlı ve engelli gençlere özel hizmetler sunduklarından ve yayınlarının cezaevlerine de ulaştığından bahsetmektedir:

“Bağımlı çocuklar ve engelli çocuklar için onlara uygun kitaplar hazırlıyoruz. Bu süreçte aileler de dâhil ediliyor ve Bakanlık ile yapılan çalışmalar, çalıştaylar kapsamında davet ediyoruz.” (TÜBİTAK1, Kişisel Görüşme).

Yani şöyle en uygun yeri yani halkın ulaşabileceği ağırlıklı biraz daha dezavantajlı bölgelere kayma eğilimi var açıkçası. Çünkü Ümitköy’de başka kimsenin güzel okulu var yani. Biz de müthiş gerçi de gerçekten iyi okullar var. Paralı. Yani oradakiler de veriyor herhalde ki orada okullar açılıyor. Ama yani işte Keçiören tarafında ya da işte Mamak’taki bir tarafın öğrencisinde bu eğitimde dezavantajını kaldırmak için biraz daha o taraflara ağırlık veriyoruz kurumun zaten genel yapısı öyle (TÜBİTAK3, Kişisel Görüşme).

STK görüşmecilerinden bazıları ihtiyaç ve farklılıkları gözetememekle birlikte bunları yalnızca ilgili birimlere yönlendirebildiklerini aktarmışlardır.

Türkiye’deki gençlik hizmetlerinin sunumunda, gençlerin ihtiyaçları ve farklılıklarının gözetilip gözetilmediği konusunda belirgin bir tutarsızlık olduğu görülmektedir. Bu durum, 23 görüşmecinin ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bazı kurumlar,

özellikle Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB), engelli ve maddi imkânı olmayan gençlerin ihtiyaçlarını dikkate alırken, diğerleri bu konuda yetersiz kalmaktadır. Özellikle Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) görüşmecilerinin ifadeleri, engelli gençlerin ihtiyaçlarının yeterince gözetilmediğini ortaya koymaktadır. Bu durum, eğitim hakkının tüm gençlere eşit bir şekilde sunulmasının önündeki önemli bir engel olarak görülmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) görüşmecileri, farklı gruplara özel politikalar üretildiğini belirtmiş olsalar da bu politikaların gençlerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılayıp karşılamadığı konusunda belirsizlikler bulunmaktadır. Ayrıca, TÜBİTAK görüşmecilerinin ifadeleri, maddi durumu olmayan gençlerin ihtiyaçlarının gözetildiğini göstermektedir. Ancak, bu durumun tüm gençler için geçerli olup olmadığı konusunda net bir bilgi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, gençlik hizmetlerinin sunumunda gençlerin ihtiyaçları ve farklılıklarının yeterince gözetilmediği görülmektedir. Bu durum, hizmetlerin gençlere eşit bir şekilde sunulmasının önündeki önemli bir engel olarak görülmektedir. Bu nedenle, gençlerin ihtiyaçları ve farklılıklarının daha etkin bir şekilde gözetilmesi için kapsamlı ve stratejik bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir. Bu, gençlerin bu hizmetlerden en iyi şekilde yararlanabilmesi için önemlidir. Bu konuda daha fazla çalışma ve araştırma yapılması gerekmektedir.

Hizmetlerin Faydası/Yeterliliği

Hizmetlerin faydası ve yeterliliğine ilişkin cevaplar değerlendirildiğinde, 18 görüşmecinin bu kapsamda görüş bildirdiği anlaşılmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı görüşmecilerinden bazıları hizmetlerin faydalı olduğunu ancak henüz yeterli olmadığını, bazıları ise hizmetlerde fayda gözlemlendiğini dile getirmektedir:

Yeterli değil. Yani şunu hiçbir zaman duymadım. İşte Gençlik Merkezi'nde şunları şunları yapıyoruz. Yeterli. Hani istiyorlar gibi bir yaklaşıma hiçbir zaman şahit olmadım aksine işte mesela şu an bunda hani şahsen ben ve bir arkadaşım daha ön ayak oldum. Yani yeterliliği tartışılır ama ben faydalı olduğunu düşünüyorum (GSB4, Kişisel Görüşme).

“Yüzmede devam eden engelli grubumuzda hani çok çok ileri seviyelerde dediğim gibi gelişmeler gördük” (GSB8, Kişisel Görüşme).

Millî Eğitim Bakanlığı görüşmecileri değerlendirildiğinde, yine hizmetlerin yeterli olmadığı ancak sunulan hizmetlerin de faydalı olduğu görüşünün ağırlık kazandığı anlaşılmaktadır:

“Ben iyisini verebildiysem faydalı. Ama görev yapmak için, bir şeyler yaptıysam, geri dönütler almadıysam, ilgilenmediysem, bunun peşine düşmediysem hiçbir anlamı yok” (MEB3, Kişisel Görüşme).

“Geliştirilmesi gereken alanlar var, boşluklar var. Üst politika belgelerinde de o vardı. Biz teorik bilgileri veriyoruz, akademik bilgileri veriyoruz ama bunlar yaşam becerilerine dönüşmüyor” (MEB7, Kişisel Görüşme).

“Ya ben şöyle düşünüyorum. Yapacağımız çok şey var ama çok da güzel çalışmalar var” (MEB8, Kişisel Görüşme).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı görüşmecilerinden bazılarının hizmetleri yeterli bulmadığı ancak faydalı gördüğü anlaşılmaktadır:

Mutlaka faydalı. Bizim yani bizim kurum olarak öyle bir kurum ki birkaç tane böyle idari para cezamız var bizim işte. İşverenlerin işçi çıkarırken bize bildirmemesi, var olan işçi sayısı otuzu geçerse, her ay bildirim yapması gibi. Böyle belli durumlar var iş gücü piyasasını regüle etmek adına koyduğumuz kurallar. Oralardaki cezalar dışında bizim her yaptığımız adım faydalı. Yani ama bu yeterli mi sorusuna geldiğimizde bilmiyorum yani hiçbir zaman yeterli olacak mı onu da bilmiyorum. Çünkü biz tek başımıza bu yeterliliği sağlayacak kurum değiliz (ÇSGB2, Kişisel Görüşme).

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı katılımcıları, hizmetlerin yeterli bulunmasının kurumları geriye düşüreceğini ve daha fazla hizmet üretmek adına çalışılması gerekliliğini vurgulamaktadır:

“Kesinlikle yeterli değil. Bu çalışmaların bu ülkenin geleceğini düşünüyorsak bu çalışmaların çok daha artırılması özellikle de iş imkânlarının mutlaka artırılması gerekiyor” (ASHB5, Kişisel Görüşme).

TÜBİTAK görüşmecileri hizmetlerinin faydalarını şu cümlelerle tanımlamaktadır:

Onlara kattığımız en büyük değer, en büyük fark merak duygularını canlı tutuyoruz. Çünkü merak duygusu çocukluk yaşlarda çok fazlayken yetişkinlik yaşında yok oluyor. Merak duygusunun yok olduğu andan itibaren de sıradanlaşıyorsunuz. Sadece günün koşullarını yaşıyorsunuz. Ama biz yayınlarımızla sadece gençleri değil

her yaştan kesimin merak duygusunu canlı tutmaya çalışıyoruz. Bu bizim yapabildiğimiz yegâne şey. Yani hiç kimsenin yapmadığı bir şeyi yapıyoruz belki (TÜBİTAK1, Kişisel Görüşme).

On bir tane dersini çok çok iyi öğrenmiş oluyor. Bununla ilgili olarak uluslararası platformun dünyanın neresine giderse gitsin kendisine çok şükür iyi ifade eder. Bize çünkü çok data geliyor. Hani sürekli bir çalışma yapıyoruz çocuklarla. Kendi yazılımlarını yapmış. Bir X ülkesinin bir teknoloji firmasına satmış. Patentini almış. Ortaokul öğrencisi lise öğrencisi (TÜBİTAK2, Kişisel Görüşme).

Tüm STK görüşmecileri hizmetleri faydalı bulmakla birlikte; bazıları, hizmetleri yeterli bulmamaktadır. Bazı katılımcılar ise, gönüllülük esasıyla çalışmanın daha hızlı yol almayı sağladığına değinmektedir.

E tabii. Yani o katkı olduğu için devamlılık sağlanıyor. Misal yeni bir sivil toplum kuruluşu olsa işte iki üç yıl sonra dayanamayıp kapatmak gibi bir hâlimiz olmadığı için yani bir katkı sağlıyor ki yani siz bir çalışma ortaya koyuyorsunuz. Genç bunu benimsiyor ve tekrar buraya geliyor. Yani bir döngüyle birlikte yürüyor. O katkıyı gördüğü için sahip çıkıyor (STK1, Kişisel Görüşme).

“Gönüllülük esasıyla çalıştığımız için sahada daha hızlı yol alabiliyorsunuz. Motivasyonunuz yüksek oluyor. O yüzden tabii ki hani ihtiyaç belirlemede de etkin rol ama en yüksek paydanın sahada olduğunu düşünüyorum” (STK2, Kişisel Görüşme).

Özetle, hizmetlerin tamamen yeterli ve faydalı olduğunu öne süren bir görüşmeci bulunmamaktadır. Hizmetleri faydalı bulan görüşmecilerin hizmetlerin henüz yeterli olmadığı konusunda görüş birliği içinde oldukları anlaşılmaktadır.

Türkiye’deki gençlik hizmetlerinin faydası ve yeterliliği konusunda yapılan değerlendirmeler, hizmetlerin genel olarak faydalı olduğu ancak henüz yeterli seviyeye ulaşmadığı sonucunu ortaya koymaktadır. Bu durum, 18 görüşmecinin ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı görüşmecileri, hizmetlerin gençler üzerinde belirgin bir fayda sağladığını belirtirken, aynı zamanda hizmetlerin yeterlilik seviyesinin daha da artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu durum, hizmetlerin gençlerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılamadığını göstermektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı görüşmecilerinin ifadeleri, hizmetlerin gençlerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, eğitim hizmetlerinin gençlerin beceri ve yeteneklerini tam olarak geliştiremediğini göstermektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı görüşmecileri, hizmetlerin gençlerin iş gücü piyasasına girişini kolaylaştırdığını belirtirken, aynı zamanda genç işsizlik oranının hâlâ yüksek olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum, hizmetlerin gençlerin iş bulma ihtiyaçlarını tam olarak karşılamadığını göstermektedir.

Sonuç olarak, gençlik hizmetlerinin genel olarak faydalı olduğu ancak henüz yeterli seviyeye ulaşmadığı görülmektedir. Bu durum, hizmetlerin gençlerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılamadığını ve bu nedenle hizmetlerin daha da geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu, gençlerin bu hizmetlerden en iyi şekilde yararlanabilmesi için önemlidir. Bu konuda daha fazla çalışma ve araştırma yapılması gerekmektedir. Bu, gençlerin ihtiyaçlarını daha iyi anlamamızı ve bu ihtiyaçları karşılamak için daha etkili politikalar ve stratejiler geliştirmemizi sağlayacaktır.

Geri Bildirimler ve Değerlendirmeleri

Sunulan hizmetlerin sonunda alınan geri bildirimlere ilişkin görüşler değerlendirildiğinde, 27 görüşmecinin geri bildirimler ve değerlendirilmelerine ilişkin görüş bildirdikleri görülmektedir.

Hizmet sonrası memnuniyet anketleri kanalıyla geribildirim aldıklarını ifade eden bazı Gençlik ve Spor Bakanlığı katılımcıları, hizmetlerin iyileştirilmesinde geri bildirimlerin faydalı olduğuna değinmektedir. Bazıları da benzer şekilde geri bildirim olmadan devletin kurumlarının, kamunun gelişmesinin zor olacağını vurgulayarak geri bildirimlerin faydalı olduğunu dile getirmektedir. Katılımcılar mesajlar, şikâyetler ve anketler kanalıyla geri bildirim aldıklarını ifade etmektedirler:

Her sene gençlik kamplarını değerlendiren hem lider yani kamp liderleriyle hem gençlerle mahalleleriyle düzenli olarak yaptığımız bir anketimiz var. Şimdi mesela gençlik merkezleriyle hem gençlik merkezi çalışanlarıyla hem de yaklaşık iki yıldır falan devam ediyor şu an. Artık nihayete erdi. Hem de gençlerle. Yani seksen bir ilden gençlerle, gençlik merkezlerinin değerlendirilmesine yönelik yaptığımız bir çalışmamız var (GSB2, Kişisel Görüşme).

Mesela ev arkadaşım da benim gibi bir uzman yardımcısı. Ona geçen hafta bir veliden gelen mesaj gidiyor. Oradaki velilerle oturuyor bir muhabbet ediyor falan. Ve son derece disiplinli şekilde çalıştığımızı gördük. Böyle bir imkân tanıdığınız için çok teşekkür ederiz gibi bir şey geliyor (GSB4, Kişisel Görüşme).

Şöyle ki mesela Gençlik Spor Bakanlığı olarak biz genel itibariyle alanda anket yaparız. Daha doğrusu anket demeyim. Bir nevi alan taraması da diyebiliriz buna.

Yani bizden ne tür beklentiniz var? Ne sizin hoşunuza gider (GSB5, Kişisel Görüşme).

Şöyle olumsuz bir şey oldu mu açıkçası bakanlıktan hemen arıyorlar. Şikâyet var, böyle şikâyet var. Ama benim bildiğim, sadece ben kendim şahıs olarak söyleyeyim. Yani belki dediğim gibi şu an aktif liglere katılan faal spor yapan kazandırdığım çocuk sayısı en az beş yüzdü. Bu beş yüz kişiden en az dört yüzü bana gelip teşekkür ediyor (GSB8, Kişisel Görüşme).

Mil Eğitim Bakanlığı görüşmecilerinin hizmetlere ilişkin geri bildirimler konusunda görüşleri değerlendirildiğinde, bazıları anket, bazıları saha ziyaretleri ve bazılarının da görüşme kanalıyla geri bildirim aldığı, fakat bazı zamanlarda da geri bildirim alınmadığı anlaşılmaktadır. Tüm bunlara ek olarak bir katılımcı ise sınavları geri bildirim olarak görmektedir.

Geri bildirim şu şekilde alıyoruz. Her iki taraftan da geri bildirim alıyoruz biz. Çünkü protokolün sivil tarafı ya da işte bizim bakanlığımızda olmayan tarafı protokolün tekrar öncelenmesini talep ediyor. Bu sefer soruyoruz. Diyoruz ki bunun çıktısı neydi? Hani memnun musunuz? Diğer taraf talep ederse bunu nasıl geliştirebiliriz diye iki taraflı bir görüşme yapmaya çalışıyoruz (MEB1, Kişisel Görüşme).

Okul kurullarında okullarda işte öğretmen anketi yapılıyor. Biz idareyi ve okulu sorguluyoruz. Veli anketi yapılıyor. Bir de üç ve dördüncü çocuklar katılabiliyor. Öğrencilerin de okulla ilgili anketleri var ve biz bunu kurulda tartışıyoruz. Bizim okulla ilgili çıkan dönüşler bunlar arkadaşlar. Şunlar, şunlar eksik deniyor, şunlar, şunlar ihtiyaç duyuyor. Velinin yorumları, çocukların yorumları (MEB2, Kişisel Görüşme).

“Sahaya gidiyoruz. Şimdi mesela şu an bir çalışmamız daha var. Arkadaşımız Ankara'da. Gitti. Görüşmeler yapıyor. Sahanın memnuniyetini alıyoruz. Bir uygulamaya geçiyoruz” (MEB8, Kişisel Görüşme).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı görüşmecilerinin hizmetlere ilişkin geri bildirimler konusunda görüşleri değerlendirildiğinde, görüşme, performans değerlendirmesi, ön test ve soru formları (anket) kanalıyla geri bildirimlerin toplanmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bir katılımcı ise, sorun merkezi olmalarından dolayı geri bildirimlerin görünür olduğuna değinmektedir:

Aslında burası sorun merkezi. Yani hani bu geri bildirim negatif yönde bir geri bildirim bir de pozitif yönde bir geri bildirim. Her işte başvuru durumunda bir geri bildirim ya bireysel geri bildirim değil ama bunu baktığınız zaman görebiliyorsunuz (ÇSGB1, Kişisel Görüşme).

Biz burada eğitimleri süresince sürekli takip ettik zaten hem de böyle çok yakın takip ettik. Hani böyle hepsinin de hâlâ iletişim numarası var. Birçoğuyla görüşürüm. Hani

ararlar sağ olsunlar ve işe girdiklerinde böyle yani biz çok mutlu olduk bir yere işte, onlar da tabii ki bize sağ olsun şey yapmadılar, minnet duyuyorlar, böyle seviniyorlar. Oradan doğrudan işe giriyor olmaları hatta iyi bir ücretle işe giriyor olmaları bizi çok sevindirdi hatta (ÇSGB5, Kişisel Görüşme).

Biz hem eğitim ihtiyaç analizlerini yapıyoruz hem de eğitim esnasında ön test son testlerini yapıyoruz. Ayriyeten de eğitim ardından değerlendirme istediğimiz bizim eğitim kurumunda olduğumuz için bir formumuz var. Hem o formdan alıyoruz görüşlerini. Hem hocaya yönelik hem bizlere yönelik sunduğumuz ortama yönelik yani sınıfın sıcaklığına kadar sorduğumuz soru var (ÇSGB5, Kişisel Görüşme).

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı görüşmecilerinden bazıları, görüşme veya geri dönüşler şeklinde geri bildirim aldıklarını dile getirmektedirler. Bununla birlikte bir katılımcı geri bildirimlere yönelik bilimsel bir çalışmaya ihtiyaç olduğuna vurgu yapmaktadır:

Bizim üyelerimiz arasında ve üyelerimizin çocukları üzerinden de gençlerin üzerinden de bazen görüş aldıklarımız oluyor, öneri aldıklarımız oluyor. Kendi yaşam deneyimleri içerisinde bizi yönlendirmelerini tercih edebiliyoruz (ASHB3, Kişisel Görüşme)

Çocuklar örneğin yurtlarda yuvalarda büyük ya da çocuk evlerinde yetişip daha sonra iş hayatlarını geçtikten sonra durumlarına yönelik bir bilimsel bir çalışma yapıldığına ben rastlamadım en azından şu ana kadar. Olmasında da fayda var diye düşünüyorum. Onların ihtiyaçlarını belirlemek için (ASHB5, Kişisel Görüşme).

BELEDİYE katılımcısı, kamuoyu yoklaması ve geri dönüş testleri üzerinden geri bildirim aldıklarına değinmektedir:

Yerel yönetimlerde biz onu yapmaya çalışıyoruz hizmet sunulurken. Onların hizmete ilişkin erişiminden, hizmetin niteliğine kadar ne tür bir hizmet istediğini küçük kamuoyu yoklamalarıyla hizmet alanlar üzerinden sorguluyoruz. Ona göre yeniden revize edebiliyoruz hizmetlerimizi. (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme)

“Geri bildirim hani toplam kalite nedeniyle bir zorunluluk genel olarak bir geri dönüş testi yapıyorlar hizmetin sunumuna ilişkin” (BELEDİYE1, Kişisel Görüşme).

TÜBİTAK görüşmecilerinin geri bildirimler ve değerlendirilme süreçlerine ilişkin görüşleri ele alındığında, öğrencilerin soruları, talepleri veya anketler üzerinden geri bildirim alındığı anlaşılmaktadır:

Biz her ders bittikten sonra öğrencilerimize anket ölçeklerimiz var. Onları gönderiyoruz. Hani bu dersin birinci haftasını değerlendirelim. İkinci haftasını değerlendirelim. Biz bu on bir dersin tamamı için bunu yaptık. Hem çocuklardan gelen hem de öğretmenlerden gelen dataları aldık. Akademisyen, hocalarımızla, işçilik geliştiricilerle bir toplantı yaptık (TÜBİTAK2, Kişisel Görüşme).

Muhtemelen talep, yani ilk başta biz kuruyoruz bu sistemi. Onun üzerine içerideki işletim sırasında yo illa bunu yapacaksın diye bir zorunluluk yok yani. Ama çocukların ilgi duyduğu konular genelde üç aşağı beş yukarı belli. Atölyelerde belli. Genelde koyduğumuzda onlara ilgi duyuyorlar. Ama işlemeyen bir atölye ya da çok sık tekrar eden bir şey varsa bir yıl, iki yıl devam ediyorsa ilgi azalmaya başlamışsa hemen atölyeye yeni bir atölye geliyor (TÜBİTAK3, Kişisel Görüşme).

STK görüşmecilerinin geri bildirimlere ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, her görüşmecinin geri bildirim aldığı, geri bildirimlerin anket kanalıyla ve düzenli periyotlarla gerçekleştiği, geri bildirimler üzerinden bir taslak oluşturulduğu anlaşılmaktadır:

Yaptığımız belli periyotlarda anketlerimiz var. Sene başı anketlerimizde beklentiler anketi yapıyoruz. Senenin sonunda da memnuniyet anketi yapıyoruz. Sene başında o beklenti ve yönelimleri çıkarttıktan sonra ona dönük politikalar uygulamaya çalışıyoruz (STK1, Kişisel Görüşme).

Türkiye'deki gençlik hizmetlerinin geri bildirim ve değerlendirme süreçleri, çeşitli kurumlar tarafından farklı yöntemlerle ele alınmaktadır. Ancak, bu süreçlerin etkinliği ve kapsamlılığı konusunda belirgin bir tutarsızlık olduğu görülmektedir. Bu durum, 27 görüşmecinin ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, TÜBİTAK ve çeşitli STK'lar, hizmetlerin sonunda memnuniyet anketleri, görüşmeler, şikâyetler, performans değerlendirmeleri, çalıştaylar, saha ziyaretleri, kamuoyu yoklamaları, sınavlar ve talepler gibi çeşitli kanallar aracılığıyla geri bildirim toplamaktadır. Ancak, bu geri bildirimlerin toplanması ve değerlendirilmesi süreçleri, kurumlar arasında önemli farklılıklar göstermektedir.

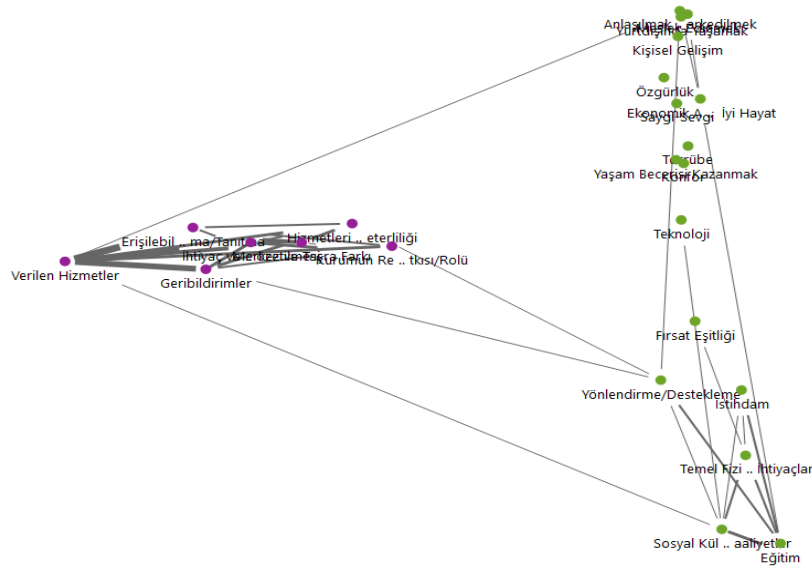
Özellikle, bazı kurumlar geri bildirim toplama süreçlerini düzenli ve sistematik bir şekilde yürütürken, diğerleri bu süreçleri daha rastgele ve düzensiz bir şekilde yürütmektedir. Ayrıca, geri bildirimlerin toplanması ve değerlendirilmesi süreçlerinin etkinliği ve kapsamlılığı konusunda da belirgin bir tutarsızlık bulunmaktadır.

Sonuç olarak, gençlik hizmetlerinin geri bildirim ve değerlendirme süreçlerinin etkinliği ve kapsamlılığı konusunda önemli iyileştirmelere ihtiyaç vardır. Bu süreçlerin daha sistematik, düzenli ve kapsamlı bir şekilde yürütülmesi, hizmetlerin kalitesinin ve etkinliğinin artırılmasında önemli bir rol oynayabilir. Bu konuda daha fazla çalışma ve araştırma yapılması gerekmektedir. Bu, gençlerin hizmetlerden en iyi şekilde yararlanabilmesi ve hizmetlerin gençlerin ihtiyaçlarını daha etkin bir şekilde karşılaması için önemlidir.

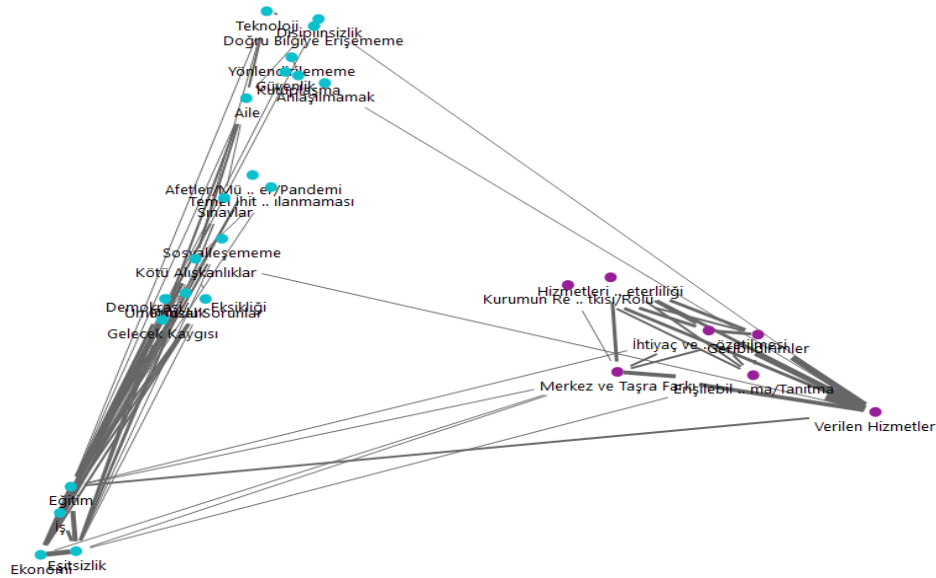
5.3.4. Hizmetler Teması Kategorilerinin Kavramlar Teması Kategorileri ile İlişkisi

*Çizgilerin kalınlığı ilişkinin gücünü göstermektedir.

Hizmetler teması kategorileri ile kavramlar temasından gençlerin ihtiyaçları kategorisi arasındaki yakınlıklar değerlendirildiğinde önemli bir yakınlığın bulunmadığı anlaşılmaktadır. Verilen hizmetler, geri bildirimler ve hizmetlerin yeterliliği ile gençlerin ihtiyaçları arasında zayıf bir yakınlığın olduğunu ifade etmek mümkündür.

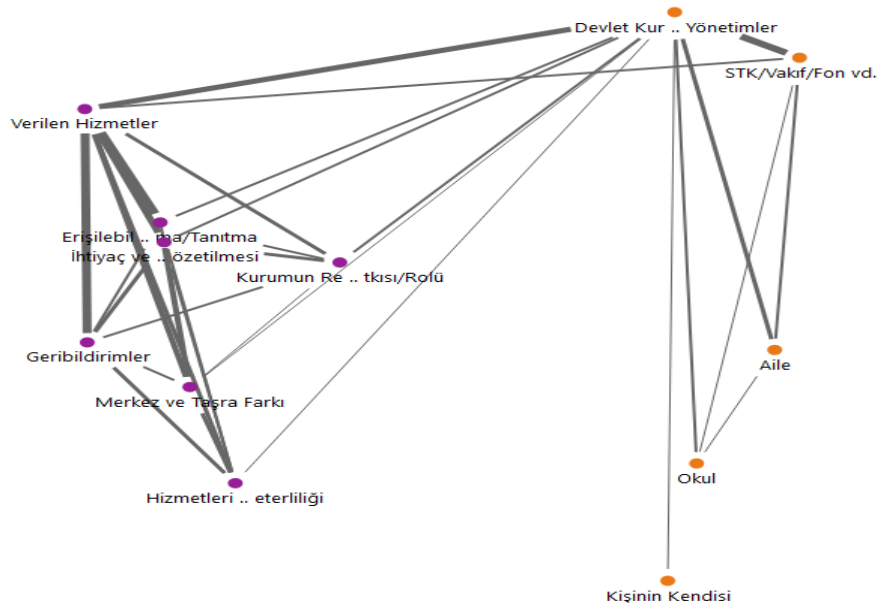
Şekil 16. Hizmetler teması ile gençlerin ihtiyaçları kategorisi şeması

Şekil 17. Hizmetler teması ile gençlerin sorunları kategorisi şeması

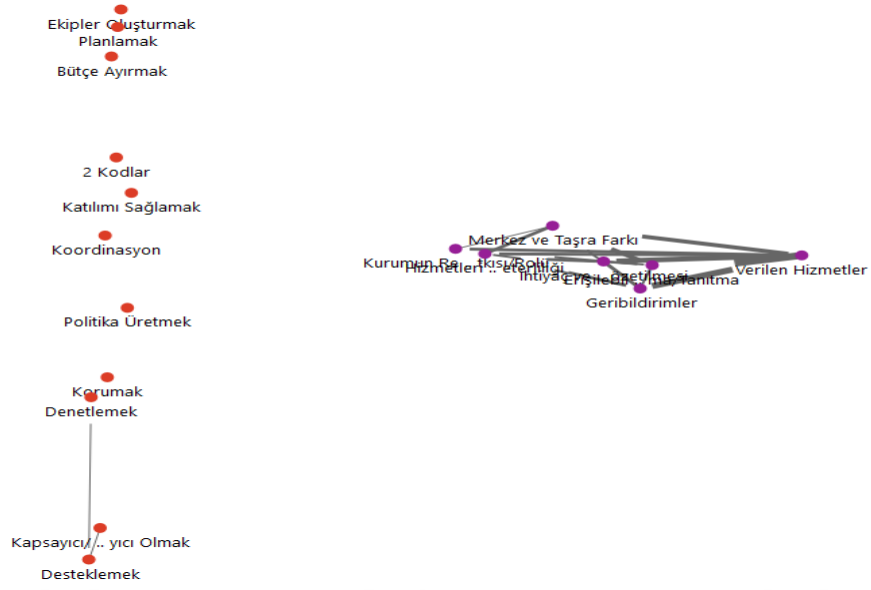
Gençlerin sorunları ile hizmetler teması kategorileri arasındaki kod yakınlığı değerlendirildiğinde, merkez ve taşra arasındaki farklar ile eşitsizlik ve ekonominin zayıf, verilen hizmetler ile eğitim sorununun nispeten güçlü yakınlık kurduğu görülmektedir. Bununla birlikte, genel olarak gençlerin sorunları ve hizmetler arasında güçlü bir yakınlığa rastlanmamaktadır.

Hizmetler teması kategorileri ile gençlik refahını sağlayan aktörler arasındaki kod yakınlıkları değerlendirildiğinde, verilen hizmetler ile devlet kurumları ve yerel yönetimlerin oldukça güçlü bir yakınlık içerisinde olduğu, bunu STK/Vakıf/Fon vd. arasındaki yakınlığın takip ettiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, görüşmecilerin kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütlerinde görev alan görüşmeciler olması nedeniyle kurumlarının verdikleri hizmetleri devlet kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri ile sıklıkla birlikte ele almaları öngörülen bir sonuçtur. Aile, okul ve kişilerin ise hizmetler temasındaki kategorilerden hiçbiri ile yakınlığı bulunmamaktadır.

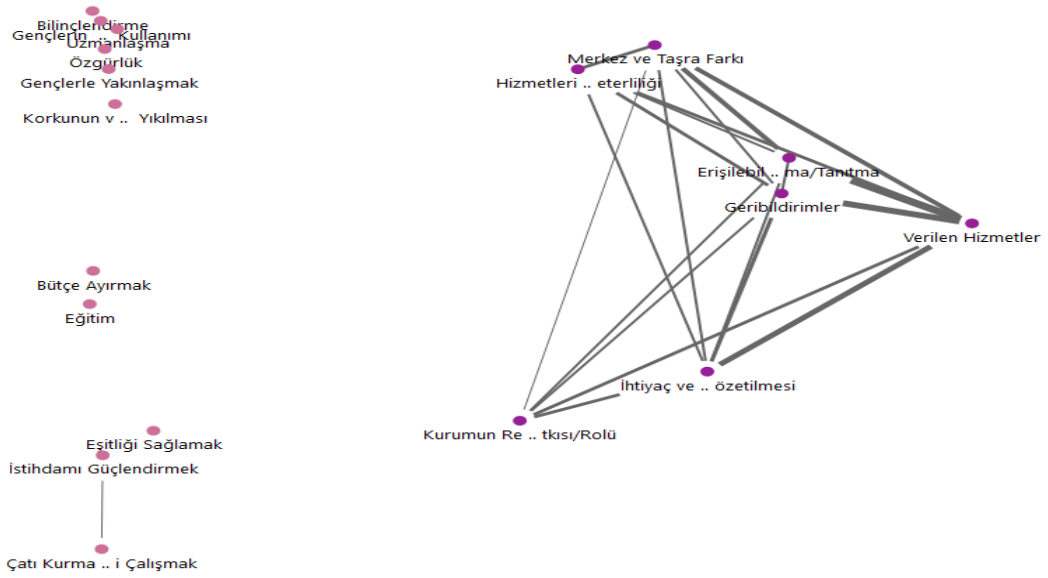
Şekil 18. Hizmetler teması ile gençlik refahını sağlayan aktörler kategorisi şeması

Hizmetler teması ile devletin rolü arasında kod yakınlıkları açısından belirgin bir yakınlık bulunmamaktadır.

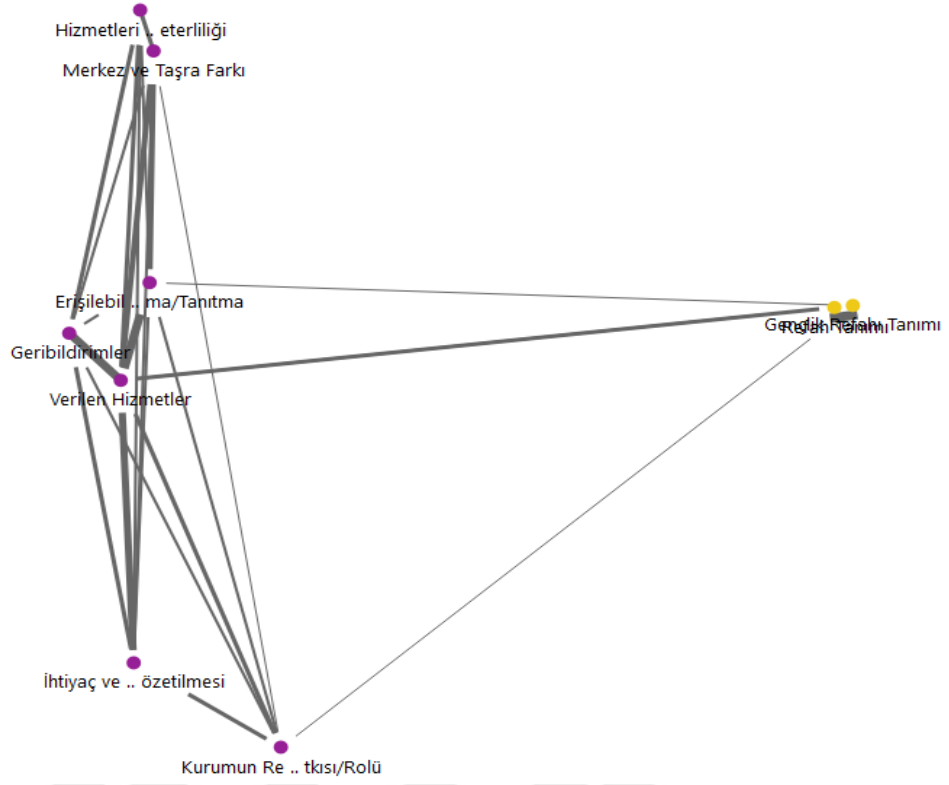
Şekil 19. Hizmetler teması ile devletin rolü kategorisi şeması

Hizmetler teması ile refah politikası önerileri arasında kod yakınlıkları açısından belirgin bir yakınlığa rastlanmamaktadır.

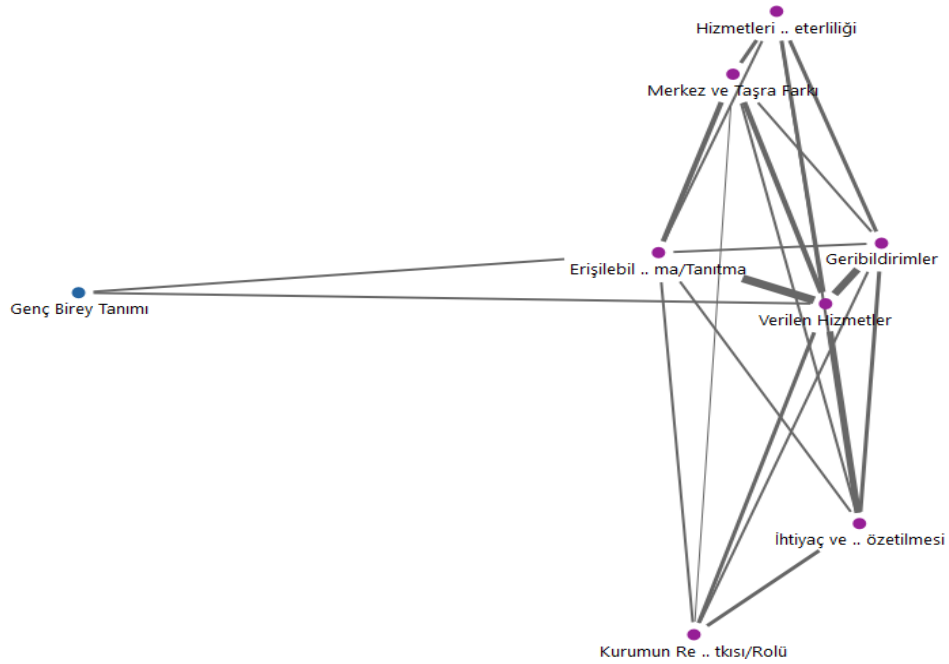
Şekil 20. Hizmetler teması ile refah politikası önerileri kategorisi şeması

Hizmetler temasındaki kategoriler ile refah ve gençlik refahı tanımları arasındaki kod yakınlığı değerlendirildiğinde, verilen hizmetlerin gençlik refahı ile sıklıkla bir arada ele alındığı anlaşılmaktadır. Erişilebilirlik/Duyurma ile kurumların refaha katkısının nispeten zayıf şekilde refah tanımıyla birlikte ele alındığı görülmektedir.

Şekil 21. Hizmetler teması ile refah ve gençlik refahı tanımı kategorisi şeması

Hizmetler teması kategoriler ile genç birey tanımı kategorisi arasındaki kod yakınlıkları değerlendirildiğinde, genç birey tanımının verilen hizmetler ile erişilebilirlik/duyurma kategorileri ile zayıf yakınlık kurduğu anlaşılmaktadır.

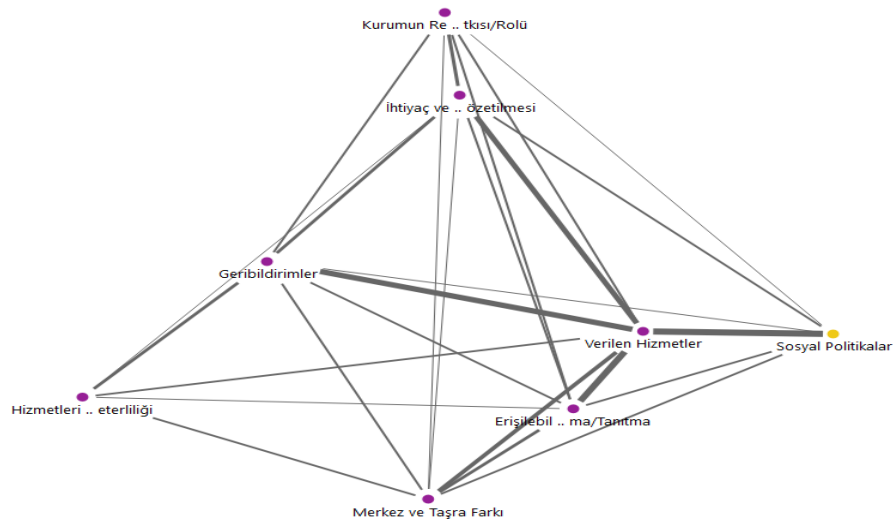

Şekil 22. Hizmetler teması ile genç birey tanımı kategorisi şeması

5.3.5. Hizmetler Teması Kategorilerinin Politikalar Teması Kategorileri ile İlişkisi

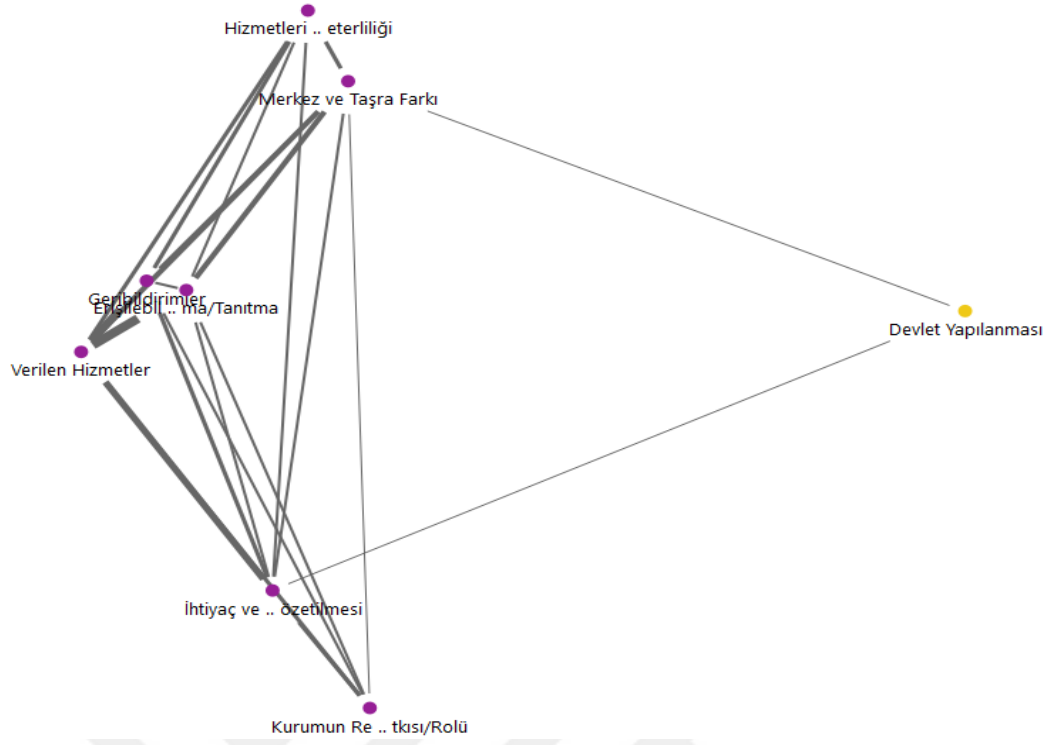
*Çizgilerin kalınlığı ilişkinin gücünü göstermektedir.

Hizmetler teması kategorilerinin politikalar temasından sosyal politikalar kategorisi ile kod yakınlığı değerlendirildiğinde, sosyal politikaların verilen hizmetler ile oldukça güçlü bir kod yakınlığına sahip olduğu, bununla birlikte sosyal politikaların hizmetler temasının birçok kategorisi ile yakınlık kurduğu anlaşılmaktadır.

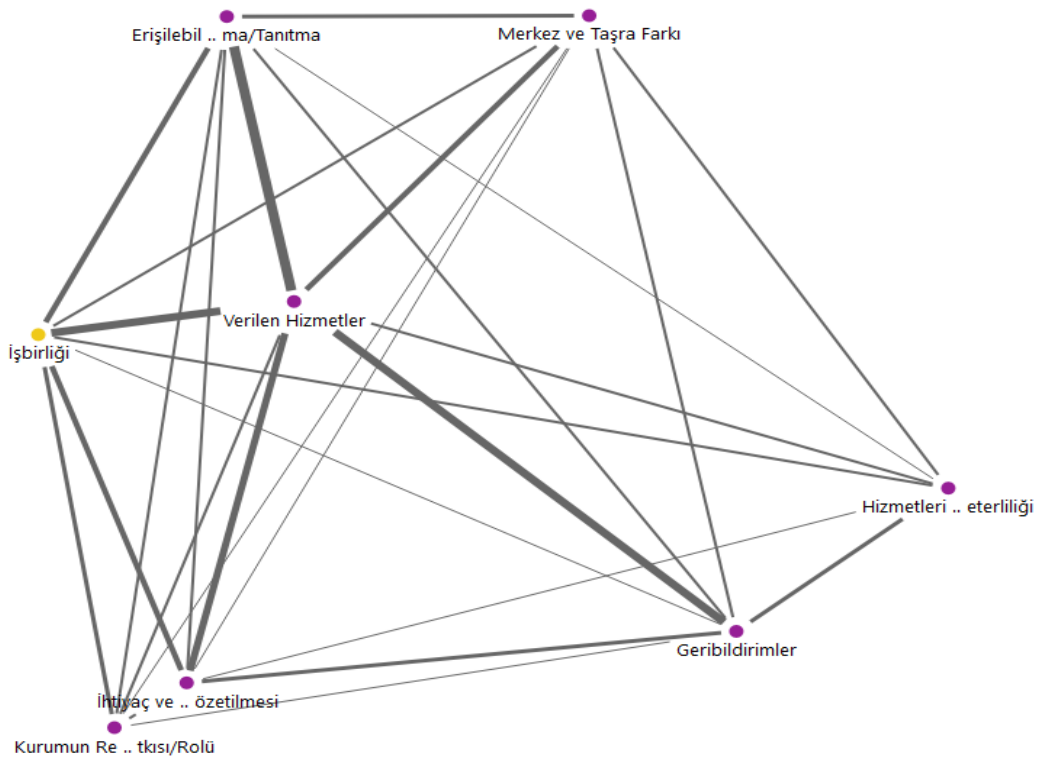

Şekil 23. Hizmetler teması ile sosyal politikalar kategorisi şeması

Sosyal politikaların etkisinin verilen hizmetler, geri bildirimler, kurumun refaha katkısı/rolü, erişilebilirlik/duyurma ve hizmetlerin faydası/yeterliliği kategorileri ile belirgin bir kod yakınlığı içerisinde olduğu görülmektedir.

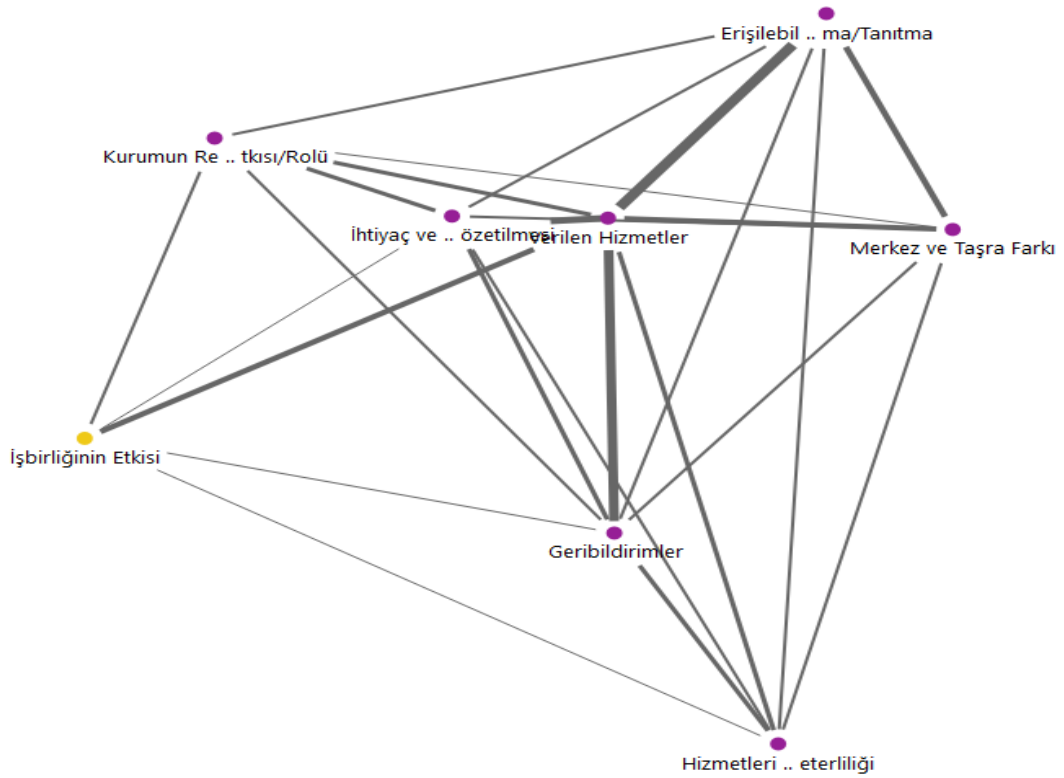
Şekil 25. Hizmetler teması ile devlet yapılanması kategorisi şeması

Şekil 26. Hizmetler teması ile iş birliği kategorisi şeması

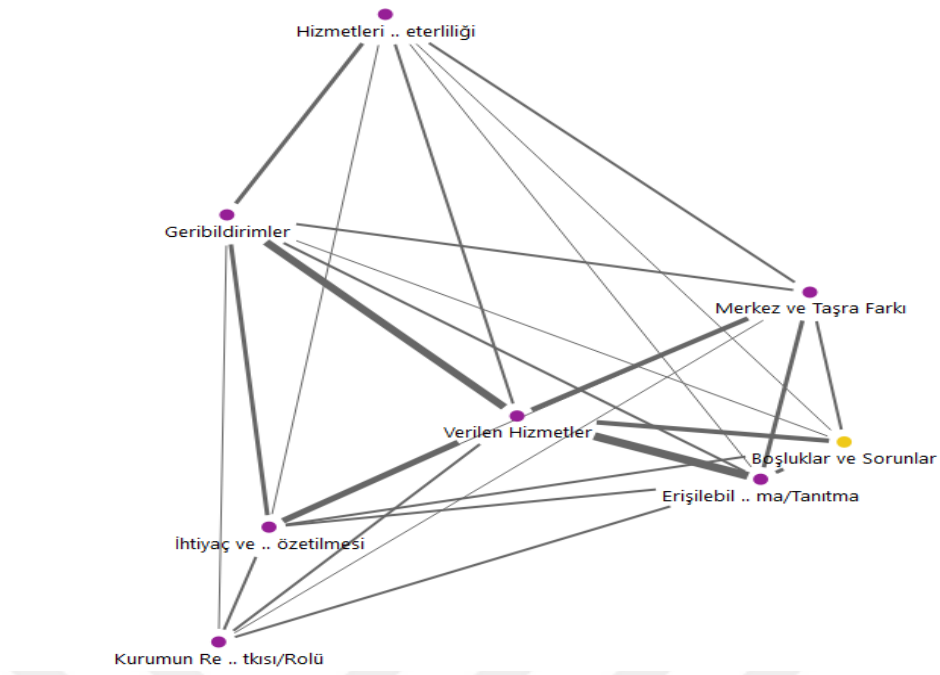
Hizmetler teması ile politikalar temasından iş birliği kategorisi arasından önemli kod yakınlıklarının olduğu görülmektedir. Buna göre, farklı kurum/kuruluşlar ile yapılan iş birlikleri; verilen hizmetler, erişilebilirlik/duyurma, ihtiyaç ve farklılıkların gözetilmesi ve kurumun refaha katkısı/rolü ile birlikte sıklıkla ele alınmaktadır.

Hizmetler teması kategorileri ile farklı kurum ve kuruluşlar ile yürütülen iş birliklerinin etkisi kategorisi arasındaki kod yakınlıkları değerlendirildiğinde, iş birliklerin etkilerinin verilen hizmetler ile güçlü, kurumun refaha katkısı/rolü ile nispeten zayıf yakınlık içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.

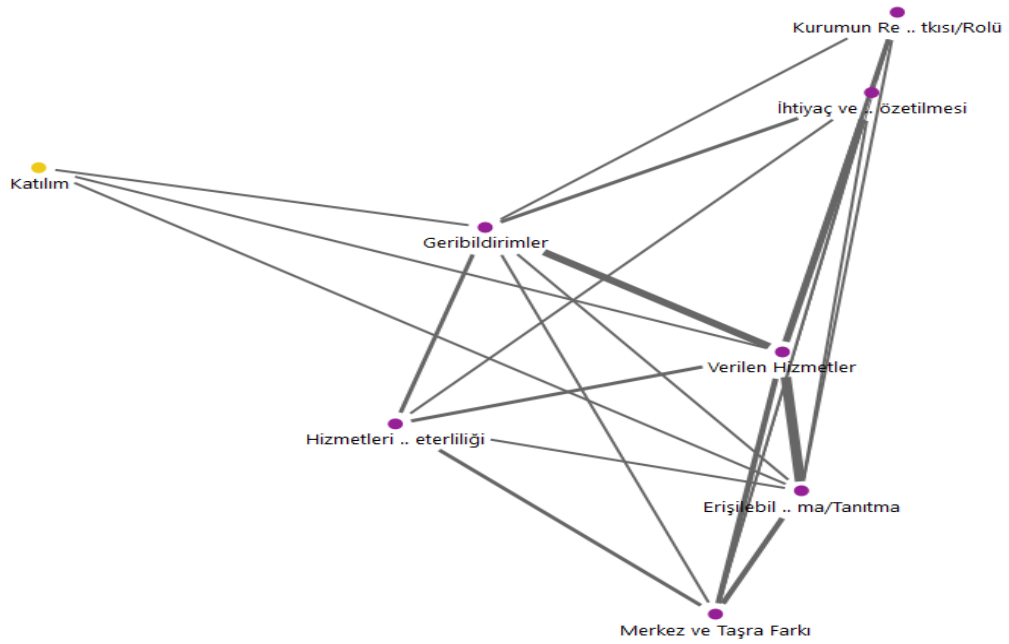

Şekil 27. Hizmetler teması ile işbirliğinin etkisi kategorisi şeması

Politikalar temasından boşluklar ve sorunlar kategorisinin hizmetler teması kategorileri ile yakınlığı ele alındığında, boşluklar ve sorunların verilen hizmetler ile güçlü, merkez ve taşıra farkı ile nispeten zayıf yakınlık içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 28. Hizmetler teması ile boşluklar ve sorunlar kategorisi şeması

Şekil 29. Hizmetler teması ile katılım kategorisi şeması

Politikalar temasından katılım kategorisinin hizmetler teması kategorileri ile yakınlığı değerlendirildiğinde, katılımın geri bildirimler, verilen hizmetler ve erişilebilirlik/duyurma kategorileri ile orta seviyede güçlü yakınlık içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye’deki gençlik hizmetlerinin çeşitli temalar ve kategorilerle ilişkisi incelendiğinde, belirgin bazı tutarsızlıklar ve zayıf bağlantılar olduğu görülmektedir. Bu durum, 27 görüşmecinin ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Gençlerin ihtiyaçları ile hizmetler teması kategorileri arasında önemli bir yakınlık bulunmamaktadır. Verilen hizmetler, geri bildirimler ve hizmetlerin yeterliliği ile gençlerin ihtiyaçları arasında zayıf bir yakınlık olduğu görülmektedir. Bu durum, hizmetlerin gençlerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılamadığını göstermektedir.

Gençlerin sorunları ile hizmetler teması kategorileri arasında da güçlü bir yakınlık bulunmamaktadır. Merkez ve taşra arasındaki farklar ile eşitsizlik ve ekonominin zayıflığı, verilen hizmetler ile eğitim sorunları arasında nispeten güçlü bir yakınlık kurarken, genel olarak gençlerin sorunları ve hizmetler arasında güçlü bir yakınlık bulunmamaktadır.

Hizmetler teması kategorileri ile gençlik refahını sağlayan aktörler arasında, verilen hizmetler ile devlet kurumları ve yerel yönetimler arasında oldukça güçlü bir yakınlık bulunmaktadır. Ancak, aile, okul ve kişilerin hizmetler temasındaki kategorilerden hiçbiri ile yakınlığı bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, gençlik hizmetlerinin çeşitli temalar ve kategorilerle ilişkisi, hizmetlerin gençlerin ihtiyaçlarını ve sorunlarını tam olarak karşılamadığını göstermektedir. Bu durum, hizmetlerin daha etkin bir şekilde sunulması ve gençlerin ihtiyaçlarının daha iyi karşılanması için daha kapsamlı ve stratejik bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu konuda daha fazla çalışma ve araştırma yapılması gerekmektedir. Bu, gençlerin bu hizmetlerden en iyi şekilde yararlanabilmesi ve hizmetlerin gençlerin ihtiyaçlarını daha etkin bir şekilde karşılaması için önemlidir.

6. TARTIŞMA

Gençlik kavramı hem olumlu hem de olumsuz yönleri içeren karmaşık bir yapıya sahiptir ve bireylerin yaşından ziyade sahip oldukları özellikler doğrultusunda değerlendirilmelidir. Katılımcı görüşleri ışığında, gençliğin tanımının devlet ve toplum politikalarına yön verdiği ve bu kavramın zaman içinde evrim geçirdiği görülmektedir. Her toplum, kendi sosyal ve kültürel yapısına uygun gençlik tanımını oluşturur; bu bağlamda, gençlerin yalnızca yaşla tanımlanmasının sınırlayıcı olduğu vurgulanmaktadır. Gençlik enerjisi, umut, canlılık ve yeniliği temsil ederken, deneyimsizlik gibi özellikleri de barındırır. Bu bağlamda, Balcı, Gök ve Akoğlu'nun (2018) çalışması, gençlik politikalarının sürdürülebilirliğin sosyal boyutlarıyla nasıl örtüştüğünü ve gençlik tanımının politikaları nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, gençlik tanımının devlet ve toplum politikalarına yön verdiği ve gençlik politikalarının gençlerin gelişimini destekleyecek şekilde yapılandırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Gençlerin ihtiyaçları sadece fiziksel ve maddi imkânlarla sınırlı değildir. Duygusal tatmin, kişisel gelişim, kurumlararası iş birliği ve yaşam becerileri de önemlidir. Kaliteli eğitim, teknolojik erişim, istihdam ve mesleki eğitim, ekonomik bağımsızlık ve topluma katılım için kritiktir. Anlaşılmak, fark edilmek, değerli hissetmek ve saygı görmek, duygusal refah için hayati öneme sahiptir. Bu hususlar, Yücel'in (2022) gençlik politikaları üzerine yaptığı çalışmada da vurgulanmaktadır. Yücel, gençlerin duygusal ihtiyaçlarının ve kurumlararası iş birliğinin önemini belirtirken, gençlik politikalarının gençlerin bireysel ve toplumsal gelişimini desteklemesi gerektiğini ifade eder.

Gençlerin karşılaştığı sorunlar, temel ihtiyaçlarının karşılanmamasından kaynaklanır. Rehberlik ve destek eksikliği, özgürlüklerin sınırlandırılması ve sosyal faaliyetlere erişimdeki engeller, gençlerin ihtiyaçlarının yeterince karşılanmadığını gösterir. Eğitim sorunları, iş bulma güçlükleri ve iş piyasasına entegrasyon zorlukları, gençlerin iş dünyasındaki başlıca engelleridir. Yavuz'un (2013) çalışması, gençlerin bu sorunlarla nasıl başa çıktığını ve sosyal belediyecilik bağlamında sunulan hizmetlerin gençlerin gelişimindeki rolünü inceler. Araştırma, sosyal ve kültürel faaliyetlere erişimdeki zorlukları vurgulayarak gençlerin bu engellerle nasıl mücadele ettiğini açıklar.

Gençlerin karşılaştığı sorunların çözümü, onların ihtiyaçlarının kapsamlı bir şekilde ele alınmasını ve bu ihtiyaçlara yönelik etkin stratejilerin geliştirilmesini gerektirir. Eğitim

ve kariyerle ilgili endişeler, akademik başarıların yanı sıra sosyal becerilerin geliştirilmesinin önemini vurgular. Ekonomik zorluklar ve borçla mezuniyet, gençlerin gelecek planlarını etkileyen ciddi sorunlardır. Bu bağlamda, Şenaslan (2019), Türkiye'deki güncel gençlik politikalarını inceleyerek, gençlerin eğitim ve istihdam sorunlarına yönelik politikaların geliştirilmesinin önemine dikkat çeker. Çalışma, gençlerin profesyonel ve kişisel gelişimini destekleyecek politikaların gerekliliğini vurgular.

Görüşmecilerin, çalıştıkları kurumların gençlik refahını artırmadaki katkıları veya bu alandaki rolleri/amaçları hakkında ifade ettikleri görüşler değerlendirildiğinde, çeşitli sorumluluk ve hedeflerin ortaya çıktığı görülmektedir. Katılımcılar, gençlik refahını artırmak için sunulan hizmetlerin planlama eksiklikleri nedeniyle beklentilerin altında kaldığını ve bu durumun, gençlerin sanat, edebiyat gibi farklı alanlardaki potansiyellerini geliştirmelerini engellediğini ifade etmektedir. Özellikle teknoloji odaklı eğitimlere ağırlık verilmesi, gençlerin sosyal ve beşerî bilimlere olan ilgisini ve potansiyelini sınırlandırmakta, bu durum, gençlerin bireysel yeteneklerini keşfetmesini zorlaştırmaktadır. Katılımcılar, sunulan hizmetlerin, gençlerin kendi potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmesine fırsat tanımadığı ve sürdürülebilirlik açısından eksiklikler barındırdığını belirtmişlerdir. Bu bulgular, Yücel'in (2022) gençlik politikaları ve hizmetleri üzerine yaptığı çalışmada da desteklenmektedir. Yücel, gençlerin sanatsal ve edebi potansiyellerini geliştirebilmek için daha kapsayıcı ve çok yönlü hizmetlerin sunulması gerektiğini vurgulamaktadır. Gençlerin bireysel yeteneklerini keşfetmelerine olanak tanıyan hizmetlerin eksikliği, onların uzun vadeli gelişimlerini olumsuz etkileyebilir.

Gençlik merkezleri, gençlerin sosyal, kültürel, sanatsal, bilimsel ve sportif faaliyetlere katılımını teşvik eden, kişisel gelişimlerine katkıda bulunan ve zararlı alışkanlıklara karşı bilinçlendirme çalışmaları yürüten kurumlardır. Katılımcılar, gençlik merkezlerinin sunduğu kültürel etkinlikler ve gençlik kamplarının gençlerin akademik ve mesleki gelişimlerine olan katkısının kısıtlı kaldığını ifade etmektedir. Atölye faaliyetlerinin erişilebilirlik ve nitelik açısından daha fazla geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu görüş, Yavuz'un (2013) sosyal belediyeçilik bağlamında çocuk ve gençlik hizmetleri üzerine yaptığı çalışmada da görülmektedir. Yavuz, gençlik merkezlerinin sunduğu hizmetlerin, gençlerin sosyal ve akademik gelişimlerine daha fazla katkı sağlaması gerektiğini vurgulamaktadır. Atölye faaliyetlerinin erişilebilirliği ve niteliğinin artırılması, gençlerin bireysel gelişimlerini destekleyecektir.

Türkiye’de gençlik refahına katkı sağlayan hizmetlerin merkez ve taşra teşkilatları arasında farklılık gösterip göstermediği konusunda çeşitli görüşler mevcuttur. Katılımcılar, hizmetlerin kalitesinin bölgeden bölgeye değişen imkânlar ve personel yetersizliği nedeniyle farklılık gösterdiğini belirtmektedir. Büyük şehirlerde hizmetlerin daha kolay erişilebilir olduğu, taşra bölgelerinde ise hizmetlere erişimde sıkıntılar yaşandığı ifade edilmiştir. Bu durum, gençler arasında eşitsizliği artırmaktadır. Balcı, Gök ve Akoğlu’nun (2018) çalışması da benzer bulgulara ulaşmıştır. Araştırma, gençlik hizmetlerinin merkez ve taşra teşkilatları arasındaki farklarını ve bu farkların gençler üzerindeki etkilerini incelemektedir. Bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi, gençlik refahı politikalarının etkinliğini artırmak için önemlidir.

Hizmetlerin herkese açık, erişilebilir ve herkes tarafından kullanılabilir olup olmadığı ile ilgili olarak katılımcılar, gençlere sunulan hizmetlerin erişilebilirliğinde önemli sıkıntılar yaşandığını vurgulamaktadır. Özellikle sosyal medyanın etkin kullanılmasının gerekliliği, kurumlar arasında erişim farklılıklarının giderilmesi ve bu hizmetlerin gençlere daha iyi tanıtılması gerektiği ifade edilmiştir. Şenaslan (2019), gençlerin hizmetlere erişimindeki engelleri ele almakta ve bu hizmetlerin daha geniş bir erişim alanına yayılması gerektiğini belirtmektedir. Gençlerin hizmetlere erişimini artırmak için sosyal medya ve dijital kanalların daha etkin kullanılması önemlidir.

Gençlik refahını artırmaya yönelik hizmetlerin sosyal içermeye katkıları açısından eksiklikler bulunmaktadır. Katılımcılar, farklı gruplara özel politikalar geliştirildiğini ancak bu politikaların dezavantajlı gençlerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılamadığını belirtmektedir. Eğitim, iş fırsatlarına erişim, ulaşım ve kültürel farklılıkların entegrasyonu hedefleyen kapsamlı stratejilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bacak, Topkaya ve Gezer’in (2015) araştırması, sosyal içermenin gençlik politikalarındaki önemini vurgulamakta ve farklı gruplara yönelik kapsayıcı politikaların geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Dezavantajlı grupların ihtiyaçlarına yanıt veren politikalar, gençlerin refahını desteklemelidir.

Türkiye’deki gençlik politikaları ve hizmetlerinin genel olarak faydalı olduğu, ancak henüz istenilen seviyeye ulaşmadığı anlaşılmaktadır. Katılımcılar, hizmetlerin yeterliliğinin artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Farklı kurumların geri bildirim toplama ve değerlendirme süreçlerinde tutarsızlıklar olması nedeniyle, gençlerin ihtiyaçlarına yönelik politikaların kapsamlı bir yaklaşımla yeniden ele alınmasının önemi üzerinde durulmuştur. Bu görüş, Yücel’in (2022) çalışmasıyla da örtüşmektedir. Yücel, gençlik politikalarının

etkinliğini artırmak için geri bildirim mekanizmalarının daha sistematik ve tutarlı hale getirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Gençlik politikalarının her bölgede eşit erişim sağlaması için bölgesel farklılıkların göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilmektedir.

Katılımcıların görüşlerine göre Türkiye’de gençliğe yönelik sosyal politikalar, gençlerin toplumsal yaşama katılımını artırmayı ve yaşam kalitesini iyileştirmeyi amaçlasa da bu politikaların bireysel ihtiyaçlara yeterince yanıt veremediği eleştirilmektedir. Kurumlararası iş birliği, kötü alışkanlıklardan korunma ve sosyalleşme gibi hedefler gençlerin yaşam koşullarıyla sınırlı uyum gösterirken, bazı politikalar nitelik yerine niceliğe odaklanarak özelleştirilmiş destekleri göz ardı edebilmektedir. Yurt gibi hizmetlerin iyileştirilmesi, gençlerin farklı sosyoekonomik arka planlarına eşit fırsatlar sunma açısından yeterince kapsayıcı bulunmamaktadır. Ayrıca, politikaların erişim ve sürdürülebilirliğinde altyapı eksikliklerinin temel sorunları gölgeleyebileceği belirtilmiştir. Bazı uzmanlar, sosyal politikaların gençlere kariyer planlama ve sosyal sorumluluk perspektifleri kazandırdığını belirtirken, mevcut verilerin bu politikaların uzun vadeli etkilerini yansıtmada yetersiz kaldığı dile getirilmiştir. Katılımcıların üçte biri ise politikaların genel olarak yetersiz kaldığını ve gençlik refahına beklenen katkıyı sağlamadığını ifade etmektedir. Bu bağlamda, sosyal politikaların etkinliği gençlerin gerçek deneyim ve faydaları ile değerlendirilmeli, ayrıca uzun vadeli etkilerin izlenebilirliğinin artırılması gereklidir. Bu görüşler, Balcı, Gök ve Akoğlu'nun (2018) çalışması ile paraleldir. Araştırma, Türkiye’deki gençlik politikalarının sürdürülebilirliğin sosyal boyutlarıyla nasıl örtüştüğünü ve gençlik tanımının politikaları nasıl etkilediğini incelemektedir. Çalışma, gençlik politikalarının bireysel ihtiyaçları yeterince karşılamadığını ve bu politikaların sürdürülebilirlik açısından eksiklikler barındırdığını vurgulamaktadır.

Katılımcı görüşlerine dayanarak Türkiye’de gençlik refahına yönelik sosyal politika ve hizmetlerde önemli fırsatlar ve zorluklar bulunduğu anlaşılmaktadır. Cumhurbaşkanlığı tarafından oluşturulan politikaların bakanlıklarca yürütülmesi temel hedefleri içerirken, uygulamada gençlerin farklı ihtiyaçlarına yeterince yanıt verilip verilmediği tartışılmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın çeşitli programları ve gençlik merkezlerinin yanı sıra üniversiteler, belediyeler, TÜBİTAK ve sivil toplum kuruluşları gibi aktörler de gençlerin gelişimini desteklemeye çalışmaktadır. Ancak, gençlerin gerçek ihtiyaçlarına uzun vadeli,

sürdürülebilir katkı sağlama noktasında yeterlilik sorgulanmaktadır. Bu bulgular, Yücel'in (2022) çalışmasıyla da örtüşmektedir. Yücel, gençlik politikalarının gençlerin gelişimine uzun vadeli ve sürdürülebilir katkı sağlaması gerektiğini vurgulamaktadır. Sosyal politikalarda kültürel, bilimsel, spor, barınma ve ekonomik destek gibi alanlarda fark yaratacak projeler bulunmakla birlikte, hizmetlerin nitelik ve kapsayıcılığı yeterli görülmemektedir.

Katılımcılar, gençlik refah politikalarının farklı kurumlar tarafından yürütülmesi konusunda üç ana görüş belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar, sosyal politikaların oluşturulması ve uygulanmasında iş bölümü ve uzmanlaşmanın genç nüfusa daha hızlı ulaşma gibi avantajlar sağladığını savunurken, diğerleri farklı kurumların karmaşaya neden olduğunu ve merkezi bir yapının gerekliliğini vurgulamışlardır. Ayrıca, birçok katılımcı, sosyal politikalara yönelik faaliyetlerin yerel oluşumlarla iş birliği içinde gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Gençlik refahına yönelik politikaların uygulanmasında yer alan çeşitli kurumların rolleri, işlevselliği ve aralarındaki koordinasyon, bu politikaların başarısını ve gençler üzerindeki etkisini belirlemede kritik bir öneme sahiptir. Bu bulgular, Yavuz'un (2013) çalışmasıyla desteklenmektedir. Yavuz, gençlik politikalarının uygulanmasında merkeziyetçi bir yapının dezavantajlarını ve kurumlar arası koordinasyon eksikliklerinin hizmetlerin verimliliğini düşürdüğünü vurgulamaktadır. Kurumsal iş bölümü ve uzmanlaşmanın gençlerin sosyal katılımına olumlu katkı sağlarken, koordinasyon eksikliklerinin hizmetlerin etkinliğini azalttığını belirtmektedir.

Farklı STK'ların aynı alanda faaliyet göstermesi kaynak kullanımı açısından verimliliği azaltmakta ve belirli yerel ihtiyaçlara hızlı yanıt verilmesini zorlaştırmaktadır. Genç girişimciliğe verilen desteğin sınırlı olması ve politikaların gençlerin uzun vadeli ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması, gençlerin potansiyellerini geliştirme çabalarını engelleyebilir. KOSGEB ve benzeri kurumların genç girişimcilere yönelik desteklerinin artırılması, gençlerin girişimcilik alanında daha güçlü bir destekle ilerlemelerine katkıda bulunacaktır. Bu bulgular, Bacak, Topkaya ve Gezer'in (2015) çalışmasıyla da örtüşmektedir. Araştırma, genç girişimciliğin desteklenmesi ve kaynakların verimli kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Genç girişimcilere yönelik desteklerin artırılması, onların girişimcilik alanında ilerlemelerine büyük katkı sağlayacaktır.

Türkiye'de gençlik politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında merkeziyetçi bir yapı dikkat çekmektedir. Katılımcılar, politika belirleme süreçlerinin yetersiz olduğunu ve

gençlerin ihtiyaçlarına yeterince odaklanılmadığını belirtmektedir. Gençlik politikalarının merkeziyetçi bir yapıda yürütülmesi, kararların alt kademelere etkin biçimde yansıtılmasını güçleştirmekte ve politika yapıcılarının uzmanlaşmaya yönelik eksiklikleri, gençlerin çeşitli alanlardaki ihtiyaçlarına yanıt verme konusunda sorunlar yaratmaktadır. Gençlerin kurumlararası iş birliği ve toplumsal katılımını sağlama hedefleriyle oluşturulan politikalar, özellikle dezavantajlı gruplara yönelik farklı kamu kurumlarının desteğine ihtiyaç duymakta ancak kurumlar arası koordinasyon eksiklikleri bu süreci zorlaştırmaktadır. Bu bulgular, Şenaslan'ın (2019) çalışmasıyla da paraleldir. Şenaslan, merkeziyetçi yapıların gençlik politikalarının etkinliğini azalttığını ve kurumlar arası koordinasyon eksikliklerinin dezavantajlı grupların ihtiyaçlarının karşılanmasını zorlaştırdığını vurgulamaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı, belediyeler ve STK'lar gibi farklı aktörlerin koordinasyonu, gençlerin refahını artırmak için elzemdir.

Gençlerin iş gücü piyasasına girişlerini kolaylaştırmak amacıyla çeşitli devlet kurumlarının düzenlediği programlar ve projeler, gençlerin refahını artırmak açısından büyük önem taşımaktadır. İstihdam piyasasına hazırlık ve gençleri iş bulmaya yönlendirme konusunda katılımcıların görüşmelerde vurguladığı noktalar, gençlerin iş bulma sürecindeki zorlukları ve deneyim eksikliklerini de gözler önüne sermektedir. İstihdam odaklı yaklaşımların, gençlerin kariyer tercihlerini daraltabileceği ve onları yalnızca iş bulma hedefine odaklanmaya itebileceği düşünülmektedir. Katılımcıların görüşlerine göre gençlerin iş gücü piyasasına girişi desteklemek için uygulanan istihdam odaklı programlar, gençlerin yalnızca iş bulmaya odaklanmasını sağlarken, kariyer tercihlerini daraltarak uzun vadeli hedeflerinden uzaklaştırabilmektedir. Gençler, deneyim eksiklikleri nedeniyle iş arama süreçlerinde büyük zorluklarla karşılaşmakta; sunulan eğitim ve destek modülleri ise bu eksiklikleri kapatmakta yetersiz kalmaktadır. Uygulanan politikalar sosyal güvenlik entegrasyonunu hedeflese de gençlerin ihtiyaç duydukları kaynaklara erişim sağlanamamakta ve bu durum, genç işsizlik oranlarını azaltma çabalarını sekteye uğratmaktadır. Türkiye'nin 11. Kalkınma Planı doğrultusunda çeşitlilik gösteren hizmetlerin, gençlerin iş piyasasına erişimini kolaylaştırması amaçlanırken, kurumlar arasındaki koordinasyon eksiklikleri bu amacın gerçekleştirilmesini güçleştirmektedir. Bu bulgular, Bacak, Topkaya ve Gezer'in (2015) çalışmasıyla da desteklenmektedir. Araştırma, gençlerin iş gücü piyasasına girişini kolaylaştırmak için sunulan programların gençlerin kariyer tercihlerinde daralmaya neden olabileceğini ve genç işsizliğini azaltma çabalarının önündeki engelleri vurgulamaktadır. Gençlerin ihtiyaç duydukları kaynaklara erişim sağlanması ve iş

bulma sürecinde yeterli destek alması, işsizlik oranlarının azaltılması açısından kritik öneme sahiptir.

Türkiye’de gençlik politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında merkeziyetçi bir yapı dikkat çekmektedir. Kamu sektöründeki örgütlerin yapılanma süreçleri ve karar alma mekanizmaları, üst yönetim tarafından belirlenen önceliklerin alt kademelere aktarılmasıyla yürütülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, son on yılda gençlere yönelik kurumsal ve mevzuat düzenlemelerine ağırlık vermiştir. Bu çerçevede, gençlerin eğitim, sağlık, işsizlik, yoksulluk, şiddet, suç ve madde bağımlılığı gibi çeşitli sosyal, ekonomik, politik ve kültürel sorunları ve talepleri ele alınmıştır. Ancak bazı katılımcılar, politika belirleme süreçlerinin yetersiz olduğunu ve gençlerin ihtiyaçlarına yeterince odaklanılmadığını belirtmektedir. Katılımcılar, bilimsellikten uzaklaşıldığını ve sağlık konusunda gençlerin ihtiyaçlarına yeterince cevap verilemediğini, özellikle dezavantajlı bireylerin ihtiyaçlarının yeterince düşünülmediğini ifade etmektedir. Bu bulgular, Şenaslan’ın (2019) çalışmasıyla paraleldir. Şenaslan, merkeziyetçi yapıların gençlik politikalarının etkinliğini azalttığını ve kurumlar arası koordinasyon eksikliklerinin dezavantajlı grupların ihtiyaçlarının karşılanmasını zorlaştırdığını vurgulamaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı, belediyeler ve STK’lar gibi farklı aktörler’in koordinasyonu, gençlerin refahını artırmak için önemlidir.

Kapsamlı bir gençlik refah politikası, kamu kurumlarının uzmanlık alanlarına göre ayrıştırılması ve gençlere yönelik projelerin hızla hayata geçirilmesi amacıyla bürokrasinin sadeleştirilmesini gerektirirken, gençlerin eğitimde ve iş hayatında etkin rol alabilmelerini destekleyecek sosyal ve ekonomik çözümler sunmak önem taşır. Yönetim değişiklikleriyle politikaların sürdürülebilirliğinin sektöre uğraması ve rehberlik hizmetlerinin etkinliğinin artırılmaması gibi faktörler gençlik politikalarının bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye’nin gençlik refah politikalarının güncellenerek daha güçlü, bilimsel temelli ve demokratik değerlere dayalı bir yapıda, sosyal devlet anlayışını merkezde tutan kapsamlı bir sistemle geliştirilmesi gerektiği, katılımcıların ortak vurgusudur. Bu görüşler, Balcı, Gök ve Akoğlu’nun (2018) çalışması ile de uyumludur. Çalışma, gençlik politikalarının güncellenerek daha kapsamlı ve sürdürülebilir bir yapı kazanmasının, gençlerin refahını artıracak sosyal ve ekonomik çözümler sunmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, Türkiye'de gençlik refah politikalarının mevcut durumunu ve bu politikaların gençlerin yaşamlarına olan etkisini derinlemesine incelemiştir. Demokratik ve insan hakları temelli bir gençlik politikasında genç bireyler, devlet tarafından diğer yurttaşlar kadar kendi yaşamlarında söz sahibi olması gereken bireyler olarak tanımlanırlar. Bu yaklaşım gençlik politikalarının temelindeki başarı kriteri, gençlere toplumun yüklediği sorumluluk değil, gençlerin günümüzdeki ihtiyaçlarını ne ölçüde karşılandığı ve yaşamlarına dair karar almalarını ne derece kolaylaştırabildiği ile ilgilidir (URL-13).

Ulusal gençlik politikaları bir ülkenin kendi sınırları içindeki genç nüfusun iyi yaşam koşulları ve imkânlarla erişimini sağlamak ve diğer ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik oluşturduğu kanunlardır (Denstad 2014, s.19). Türkiye'nin 11. Kalkınma Planı'nın hedefleri arasında “*Gençlerin güçlü yaşam becerisine sahip olarak yetişmeleri sağlanması amaçlanmak*”; ve “*Gençleri hangi risklere karşı hazırlıklı olmaları gerektiği*” konusunda bilinçlendirmek vardır. Türkiye’de gençliğe yönelik hedefler, gençlerin toplumsal yaşama entegrasyonunu artırmayı ve yaşam kalitelerini iyileştirmeyi amaçlasa da bulgular, bu politikaların hem teorik çerçevede hem de pratik uygulamada çeşitli sorunlar barındırdığını göstermektedir. Gençlik refah politikaları, bir yandan gençlerin toplumsal kalkınmaya katkı sunma potansiyelini harekete geçirmeyi hedeflerken, diğer yandan mevcut uygulamalardaki eksiklikler bu potansiyelin ortaya çıkarılmasını sınırlamaktadır.

Araştırma, gençliğe yönelik politikaların son yıllarda arttığını fakat refah uygulamalarının çeşitli yapısal ve işlevsel sorunlarla karşı karşıya olduğunu ortaya koymaktadır. Verilen hizmetler yasal metinlerine uygun şekilde varlık göstermekle birlikte genellikle niceliğe odaklanarak gençlerin bireysel ihtiyaçlarını göz ardı etmektedir. Kısa vadeli planlama anlayışı ve gençlerin süreçlere yeterince dâhil edilmemesi, bu sorunların temel nedenleri olarak değerlendirilmektedir.

Gençliğe yönelik politikaların sosyal politika kapsamında değerlendirilmediği araştırmanın en çarpıcı sonuçlarından biridir. Politika, toplumun ortak çıkarlarını, değerlerini ve hedeflerini belirleyen ve koruyan bir süreçtir. Sosyal refah politikası ise bir toplumdaki bireylerin ve grupların refahını ve yaşam kalitesini iyileştirmeyi amaçlayan hükûmet programlarını ve girişimlerini ifade etmektedir (Yıldırım ve Şahin, 2019). Gençlerin toplumsal yaşama katılımını, gelişimini ve haklarını destekleyen politikalar

kategori olarak sosyal politikaların kapsamına alınmalıdır. Politikaların hem nesnesi hemde öznesi olan gençlik refah politikalarını düzenlemek elbette zordur. Fakat toplumsal refahın gelişimi, ülke ekonomisinin kalkınması için gençlerin ihtiyaç duydukları kaynaklara ve fırsatlara erişimleri sağlanmalı, sosyal adaleti teşvik eden ve eşitsizliği azaltan kapsamlı ve dinamik refah politikalarına geçilmelidir. Türkiye’de uygulanan gençlik politikalarının bireysel farklılıkların ve toplumsal dinamiklerin yeterince dikkate alınmaması, politikaların etkili bir şekilde hayata geçirilmesinin önünde engeller yaratmaktadır. Bu bağlamda, uygulanan politikaların refah artırıcı özellik taşıyıp taşımadığı ve de aynı zamanda uygulama sürecinde gençlerin gerçek ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığı, sorunlarını nasıl çözümlediği tartışmaya açılmalıdır.

Türkiye ulusal gençlik politikası bağımsız bakanlıklar arası eşgüdümü esas almaktadır. Bütünleşik bir strateji için gençlik politika gelişmesi ve uygulanmasında farklı bakanlıklar arasındaki eş güdüm sağlanmalıdır. 91. kez gençlik kavramı zikredilmiş 11. Kalkınma Planı’nın hedeflerinden bir diğeri “*Bağımsız bir bütçe ile gençlik politikalarının uygulanabilmesi için edinilen vaatlerin yerine getirilmesi*”dir. GSB gençlik ile ilgili yapılan projeleri ve çalışmaları desteklemek ve denetlemek görevleri ile devlet tarafından görevlendirilmiştir. Bu doğrultuda 2012 yılından beri GSB gençlik alanındaki projelere destek vermeye başlamıştır. 2013 yılında 331 projeyi fonlamıştır. Bu kurumların 193’ü derneklerden oluşmaktadır. Diğer kuruluşlar üniversiteler, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı liseler, Valilikler ve proje koordinasyon birimleridir. Bu desteklerden sadece 41’i direkt olarak gençlik ile ilgili çalışan kurumlara aktarılmıştır. Kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasında iş birliği mekanizmalarının yetersiz olması, gençlere yönelik hizmetlerin etkinliğini azaltmaktadır. Katılımcıların bir kısmı, bu dağınıklığın merkezi bir yapı ile çözülebileceğini öne sürerken, diğerleri yerel ihtiyaçlara daha hızlı yanıt verebilecek esnek mekanizmaların önemini vurgulamıştır. Bu çelişkili görüşler, gençliğe yönelik uygulanan politikaların farklı bakanlıklar ve kuruluşlar tarafından farklı değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Gençliğin tanımından başlayarak hizmetlerden alınan geri bildirimlere kadar kurum ve kuruluşlar arasındaki bakış açısı farklılıkları gençlerin refahını olumsuz yönde etkilemektedir.

Ulusal Gençlik ve Spor belgesi, eğitime ve istihdama erişim, sosyal içerme ve demokratik yaşama katılım gibi gençlerin karşılaştığı benzersiz zorluklara ve fırsatlara değinmek üzere tasarlanmıştır. (URL-4). Türkiye’de gençlik refah politikalarından söz

edebilmek için spordan bağımsız, gençlerin bireysel ve toplumsal gelişimlerini desteklemek için önemli fırsatlar sunan gençlerin değişen ve çeşitlenen ihtiyaçlarını tam anlamıyla yanıt veren, kurum ve kuruluşlar arası koordinasyon eksikliği gideren vatandaş hakkı temelli yasal düzenlemelere ihtiyaç vardır. Politikalar daha kapsayıcı, sürdürülebilir ve dinamik bir yapıya dönüştürülmelidir. Avrupa Birliği uyum süreci ile geliştirilen gençlik politikalarının eğitim, istihdam, sağlık ve sosyal destek alanlarındaki temel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için, politikaların gençlerin gerçek deneyim ve beklentilerine dayalı bir anlayışla yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Özellikle dezavantajlı genç grupların bu politikalar kapsamındaki durumları, toplumsal eşitlik ve sosyal adalet hedefleri açısından kritik bir önem taşımaktadır.

Avrupa Konseyi'nin (2003) gençliğe yönelik en önemli politikası; katılım merkezli eğitim ve öğretim politikasıdır. Gençlerin kişisel ve mesleki yaşamlarında başarılı olmak için gerekli beceri ve bilgiye sahip olmalarını sağlamak açısından hayati öneme sahiptir (Konseyi, 2003, s. 12). Bulgular Türkiye'deki mevcut eğitim politikalarının gençleri iş gücü piyasasına hazırlama konusundaki yetersizliğini ve istihdam odaklı politikaların, uzun vadeli kariyer hedeflerini desteklemek yerine gençleri yalnızca iş bulma odaklı bir anlayışa yönlendirdiğini göstermektedir. Eğitimden istihdama geçiş sürecinde yaşanan zorluklar, gençlerin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli kayıplar yaşamasına neden olmaktadır. AB, eğitim ve öğretim politikalarının yanı sıra gençlerin iş gücüne geçişini desteklemek için istihdam ve girişimcilik politikaları da uygulamaktadır (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 52). Bu bağlamda, eğitim ve istihdam politikalarının birbiriyle uyumlu hâle getirilmesi, mesleki eğitim programlarının güçlendirilmesi ve girişimcilik becerilerinin artırılmasına yönelik yenilikçi yaklaşımların benimsenmesi gerekmektedir. Gençlerin eğitimden istihdama geçiş süreçlerini kolaylaştıracak, uzun vadeli kariyer hedeflerini destekleyecek ve toplumsal katılımlarını artıracak yenilikçi politikaların geliştirilmesi elzemdir. Eğitim ve istihdam politikalarının uyumlu bir şekilde yapılandırılması, gençlerin potansiyellerini gerçekleştirmelerine katkı sunacaktır.

Türkiye'de yerel yönetim birimleri, il özel idareleri, belediyeler ve köylerdir. 2023 yılı itibarıyla Türkiye'de 81 il 922 ilçe ve yaklaşık 1393 belediye bulunmaktadır. Kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasında iş birliği mekanizmalarının yetersiz olması, gençlere yönelik hizmetlerin etkinliğini azaltmaktadır. Araştırma gençlik refah politikalarının merkez ve taşrada sürdürülebilirlik ve erişim açısından önemli farklar

taşıdığını da ortaya koymaktadır. Gençliğe yönelik politikaların eksik geçişkenliği, hizmetlerin erişilebilirliği ve sürdürülebilirliği, refah politikalarının en zayıf yönlerindendir. Özellikle kırsal bölgelerde yaşayan gençlerin, eğitim ve sosyal destek hizmetlerine erişimde karşılaştığı güçlükler, fırsat eşitsizliklerinin derinleşmesine neden olmaktadır. Merkezi ve yerel yönetimler arasında güçlü bir koordinasyon mekanizması oluşturulması, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının bu süreçlere daha fazla dâhil edilmesi, gençlerin farklı ihtiyaçlarına hızlı çözümler sunmasında etkinliği artırabilir.

Gençlerin politika yapım ve uygulama süreçlerine dâhil edilmemesi hem demokratik katılım hem de politikaların etkinliği açısından ciddi bir boşluk yaratmaktadır. Bulgular, gençlerin çoğunlukla bu süreçlerin pasif nesneleri olarak görüldüğünü, oysa onların kendi yaşamlarına dair kararlarda aktif rol almalarının bu politikaların başarı şansını artıracağını ortaya koymaktadır. Gençlerin süreçlere dâhil edilmesi yalnızca bireysel güçlenmelerine değil, aynı zamanda politikaların toplumsal karşılık bulmasına da katkı sağlayacaktır. Avrupa Konseyi, gençlik politikalarına yönelik çalışmalarda gençlerin katılımını önemsemektedir (Aksoy, N. (2021, s. 19). Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi ortaklığı, gençlerin sosyal yaşamını artırmayı artırmaya yönelik çalışmaları yürüterek, gençlerin toplumsal hayatta daha aktif bir rol almasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu ortaklık, gençlerin sorunlarına yönelik politikaların geliştirilmesi ve gençlerin sorunlarının ele alınması için önemli bir fırsat sunmaktadır (Akman, Argun ve Akçay, 2011, s. 46-53). Gençlerin politika yapım süreçlerine katılımı, bu politikaların etkinliği ve kabul edilebilirliği açısından hayati bir öneme sahiptir. Bulgular, gençlerin bu süreçlerde çoğunlukla pasif birer hedef kitle olarak değerlendirildiğini, ancak onların aktif paydaşlar olarak sürece dâhil edilmesinin politikaların başarısını artıracığını göstermektedir. Gençlik meclisleri, yerel danışma kurulları ve dijital geri bildirim mekanizmaları gibi katılımcı platformlar, gençlerin kendi ihtiyaçlarını ifade edebileceği ve politikaların şekillenmesine katkı sağlayabileceği araçlar olarak kullanılmalıdır. Bu tür mekanizmaların yaygınlaştırılması, gençlerin alınan kararlarda söz sahibi olmalarını sağlayarak hem demokratik değerleri güçlendirecek hem de politikaların sahada uygulanabilirliğini artıracaktır.

Sağlık ve sosyal destek hizmetleri açısından, gençlerin ruhsal sağlık ihtiyaçlarının yeterince karşılanmadığı bulgusu dikkat çekicidir. Bu bağlamda bulgular, politikaların erişilebilirliğinden ziyade gençlerin bireysel ve toplumsal ruh sağlığına yönelik hizmetlerin yetersizliğini işaret etmektedir. Dijital terapiler ve mobil uygulamalar gibi yenilikçi

çözümler, gençlerin ruh sağlığına yönelik hizmetlerin kapsamını genişletmek için etkili araçlar sunabilir. Mevcut hizmetlerin düzenli olarak değerlendirilmesi, geri bildirim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve ihtiyaçlara uygun yeni çözümlerin geliştirilmesi, sağlık politikalarının etkinliğini artıracaktır. Gençlerin sosyal destek mekanizmalarına daha kolay erişimini sağlayacak teknolojik altyapıların kurulması da bu süreçte önemli bir rol oynayacaktır.

Gençlik politikası, gençlerin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatlarını kapsayan tüm politikaları kapsayan bir kavramdır. Avrupa gençlik politikaları, uluslararası insan hakları sistemine dikkat çekerken; OECD raporları gençlerin refahını artırmada ruh sağlığı ve dayanıklılığın önemini vurgulamaktadır. UNICEF 2013 raporunda gençler arasındaki ruh sağlığı sorunlarının dünya çapında yaygınlığından söz etmektedir. Özellikle sağlık alanında, gençlerin ihtiyaçlarına uygun çözümler üretilmemesi, bu politikaların bilimsellikten uzaklaştığını ve gençlerin gerçek problemlerini yeterince kavrayamadığını işaret etmektedir. BM ise gençlerin refahına öncelik vererek herkes için daha adil ve eşitlikçi bir dünya yaratmayı amaçlamaktadır (Çetintürk ve Küçük 2019, s. 279). Herkes için adil ve eşitlikçi politikalara en az ulaşabildiği gruplar arasında dezavantajlı gençler yer almaktadır. Bulgular, eğitimden sağlığa, istihdamdan sosyal hizmetlere kadar birçok alanda dezavantajlı grupların ihtiyaçlarının yeterince karşılanmadığını göstermektedir. Dezavantajlı grupların sistem dışına itilmesi, toplumsal eşitsizlikleri daha da derinleştirmektedir. Ayrıca, bu genç grupların ihtiyaçlarını temel alan özel politikaların geliştirilmesi ve bu gruplara yönelik destek mekanizmalarının çeşitlendirilmesi gerekmektedir.

Gençlik refahı yalnızca ekonomik göstergelerle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda gençlerin sosyopsikolojik ihtiyaçlarını da kapsayan çok boyutlu bir yapıyı ifade etmektedir. Ancak, bulgular bu boyutların yeterince dikkate alınmadığını ortaya koymaktadır. Özellikle istihdam odaklı politikaların gençlerin uzun vadeli kariyer hedeflerini daraltarak onları yalnızca iş bulma hedefine odaklaması, gençlerin yaratıcılığını ve bireysel potansiyelini sınırlamaktadır. Kariyer planlamasında daha esnek ve yaratıcı yaklaşımlar benimsenmesi, gençlerin sadece bireysel değil toplumsal katkılarını da artırabilir.

Gençlik politikalarının temel alanlarına baktığımızda; “eğitim ve hayat boyu öğrenme; aile, etik ve insani değerler; istihdam, girişimcilik ve meslek eğitimi; dezavantajlı gençler ve sosyal içerme, sağlık ve çevre; demokratik katılım ve yurttaşlık bilinci, kültür ve sanat; bilim ve teknoloji, uluslararası alanda gençlik ve kültürlerarası diyalog; serbest

zamanların değeriendirilmesi, gençlik bilgilendirmesi; gönüllülük ve hareketlilik” (Uslu, 2013, s.46). Bu belge teorik olarak kapsamlı olup, Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu’nun önermiş oldukları gençlik politikaları ile uyumlu olarak gözükmektedir. Fakat bu belge hazırlanırken gençlerin veya gençlik ile ilgili çalışan kurum ve kuruluşların ihtiyaçları ve taleplerinin göz önünde olup olmadığı ve bu belgenin pratik olarak uygulanabilip uygulanamadığı ise üzerine tartışılabilir bir konudur.

Bu çalışma, Türkiye’de gençlik refah politikalarının mevcut durumunu tartışarak, politikaların hem teorik hem de pratik düzeyde önemli eksiklikler barındırdığını ortaya koymaktadır. Bulgular, bu politikaların gençlerin ihtiyaçlarını yeterince karşılamadığını ve toplumun gençlik potansiyelini etkin bir şekilde değerlendiremediğini göstermektedir. Gençlik refahı politikalarının daha kapsayıcı, erişilebilir ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşması, yalnızca gençlerin bireysel yaşamlarını iyileştirmekle kalmayacak, aynı zamanda toplumsal kalkınma hedeflerine de katkı sağlayacaktır.

Bulgular, gençlik refah politikalarının çok boyutlu bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini açıkça ortaya koymakta ve gençlerin yalnızca politikaların hedef kitlesi değil, aynı zamanda bu süreçlerin etkin birer öznesi olması gerektiğini vurgulamaktadır. Gençlik, toplumsal kalkınmanın itici gücüdür ve onların potansiyellerini ortaya çıkaracak bütüncül bir sistemin inşası, ülkenin geleceği için kritik bir öneme sahiptir.

Sonuç olarak, gençlik refah politikalarının dinamik, esnek ve uzun vadeli bir perspektifle ele alınması gerekmektedir. Bulgular, gençlik politikalarının sadece mevcut ihtiyaçlara değil, değişen sosyoekonomik koşullara ve gelecekteki beklentilere yanıt verebilecek bir yapıda geliştirilmesi gerektiğini açıkça göstermektedir. Bu politikaların bilimsel temelli, demokratik değerlere dayalı ve sürdürülebilir bir sistemle şekillendirilmesi, gençlerin bireysel gelişimlerini desteklerken aynı zamanda toplumsal faydayı da artıracaktır. Bu bağlamda, gençlik refah politikalarının kapsamlı bir yaklaşımla ele alınması ile kurum ve kuruluşları koordinasyonuna, mevzuatsal boşluk ve çakışmaların bertaraf edilmesine ve toplumsal faydanın eş zamanlı olarak artırılmasına olanak sağlayacaktır.

8. KAYNAKLAR

- 10687 Nolu Kent Konseyi Yönetmeliği Kurum ve Kuruluş Yönetmeliği (İçişleri Bakanlığı),
Resmî Gazete Tarihi: 08.10.2006, Sayısı: 26313, (20.10.2023).
- 1079 Nolu Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde
Kararname, Tertip: 5, Madde 2, Resmî Gazete Tarihi: 08.06.2011, Sayısı: 27958.
- 9521 Nolu İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği, 9521,
Kurum ve Kuruluş Yönetmeliği (İçişleri Bakanlığı) Resmî Gazete Tarihi: 09.10.2023
Sayısı: 25961
- Acar, H. (2008). Türkiye'nin ulusal gençlik politikası nasıl yapılandırılmalıdır? *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-20.
- Açar, E. & Güneş, C. (2023). OECD Ülkelerinde Makroekonomik Faktörlerin Ne Eğitimde
Ne İstihdamda Olan Gençlerin Oranına Etkisi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*,
11(31), 56-68.
- Ak, Y., Polat, K., Toktaş, D., ve Şahin Söylemez, S. (2021). Neden ve Etki Boyutlarıyla “Ne
Eğitimde Ne İstihdamda Ne De Yetiştirmede (Neiy)” Olan Gençler. Research Gate.
(<https://www.researchgate.net/publication/356572153>, Erişim 02.11.2023).
- Akay, H. (2016). Gençliğin İstihdama Katılımı ve Genç İşsizliği: Temel Göstergeler,
Politikalar ve Yaklaşımlar.
- Akay, H. (2024). Kalkınma Planlarındaki Gençlik Politikaları Üzerinden Genel Bir
Değerlendirme. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 6(4), 1278-1297.
- Akay, H., (2022). Yerel Yönetimler ve Gençlik Politikaları: Erbaa (Tokat) Belediyesi
Örneği. *Türk Kamu Yönetimi Dergisi*, 3(1), 32-43.
- Akbulut, N. (2023). Türkiye’de Genç Nüfusun Eğitim ve İstihdam Durumuna Yönelik
Sosyal ve Ekonomik Politikalar. *BİLTÜRK Journal of Economics and Related
Studies*, 5(4), 276-300.

- Akman, E., Argun, Ç., ve Akçay, E. Y. (2011). Avrupa Birliği'nin Değişen Nüfus Yapısında Gençler ve Ab'nin Gençlik Politikaları. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(21), 41-72.
- Aksoy, N. (2021). *Kadın çalışmasında işverenin hak ihlalleri* (Master's thesis, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Alpar, B. I. (2022). *Uluslararası Öğrencilerin Yaşam Kalitesi: Covid-19 Sürecinde İstanbul Üniversitesi Örneği*, İstanbul Üniversitesi Yayınevi.
- Altun, Ö. Y. (2023). Gençlik-ler Sosyolojisi: Nicel Bir Deneme. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, 9(18), 23-37.
- Arslan, A. (2004). 5018 sayılı kamu mali yönetimi ve kontrol kanunu ile kamu harcama sisteminde yapılan düzenlemeler. *Maliye Dergisi*, 145(1), 1-44.
- Atatürk Diyor Ki. (1980). MEB Yayınları, İstanbul, s. 87.
- Atatürkün Söylev ve Demeçleri II, s.141.
- Avrupa Birliği Programı, (2013). *Yüksek Lisans Tezi*, İzmir.
- Avrupa Komisyonu Gençlik Program Kılavuzu, http://www.ua.gov.tr/docs/gen%C3%A7lik-program%C4%B1/2013yiaprogramkila_vuzu.pdf?sfvrsn=0
- Ayaz, M.F. (2015). Turgut Özal dönemi eğitim politikaları ve günümüze yansımaları, *Akademik Bakış Dergisi*, S.50, 325-338.
- Aysan, M. F., & Avcı, S. (2015). Türkiye'de Gençliğin Refahı, Sosyal Politikalar ve Kurumlar. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, Ağustos 2015, 3(2), 109-143.
- Bağcı, İ. (2020). Modernleşme sürecindeki Türkiye'de gençliğin siyasal ve sosyal analizi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(22), 1511-1539.
- Baran, A. G. (2019). Türkiye'de Gençlerin Gönüllülük Faaliyetlerine Katılım Durumu. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(Gençlik ve Gönüllülük), 5-26.
- Bayrak, T. (2006). a.g.e., s. 153-175. Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Divan Yayıncılık, İstanbul, s. 244

- Bayrak, T. (2010). “İzciliğin Türkiye’ye Gelişi ve Günümüzdeki Görünümü”, *Sosyoloji Dergisi*, 3. Dizi, 20. Sayı, /1, 153-175.;
- BCA, Fon No: 030-01, Kutu No: 65, Dosya No: 407, Sıra No:14.
- Beşirli, H. (2013). *Gençlik sosyolojisi: Politik toplumsallaşma ve gençlik*. Siyasal Kitabevi.
- Beşirli, H., & Yalçinkaya, M. (2022). Gençlik Çalışmalarında Dönemler ve Tartışmalar. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 10(31), 279-295.
- Bozoğlu, T. (2020) “Avustralya’da Gençlik Politikası”, içinde Dünyadan Farklı Ülke Örnekleriyle Gençlik Politikaları (eds.) Yasemin Çakırer Özservet & Hülya Küçük Bayraktar, Astana Yayınları: Ankara. pp.29-70, ISBN: 9786257890663.
- Buz, Sema ve Ayyıldız, A. A. (2020). Çocuk refahı çalışanlarının farklı sosyal hizmet sunum modellerindeki deneyimleri: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı dönemleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(2), 524-553.
- C. Koçak, Türkiye’de Milli Şef Dönemi 1938-1945, Yurt Yayınevi, İstanbul 1986, s. 301.
- Certel, E. ve Kurtaran, Y. (2008). Avrupa Çapında Gençlik Politikaları. İçinde N. Yentürk, Y. Kurtaran ve G. Nemutlu (Ed.), Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları. (2. ed.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 197-220.
- Ceylan, H. (2016). Avrupa gençlik politikaları ve gönüllülük. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(42), 1049-1061.
- Chisholm, L., Kovacheva, S. ve Merico, M. (2011). European Youth Studies Integrating Research, Policy and Practice. Triangles Series. Reader-1.
- Cieslik, Mark, Donald Simpson. 2013. *Key Concepts in Youth Studies*. London: Sage.
- Cohen, Phil. 1972. *Rethinking the Youth Question*. London: Palgrave.
- Cumhuriyet Gazetesi, 1 Nisan 1947.
- Cumhuriyet Gazetesi, 11 Nisan 1947.
- Cumhuriyet Gazetesi, 19 Mayıs 1944.
- Cumhuriyet Gazetesi, 22 Haziran 1947.

Cumhuriyet Gazetesi, 22 Ocak 1949.

Cumhuriyet Gazetesi, 24 Şubat 1933.; Milliyet Gazetesi, 26 Şubat 1933.; Vakit Gazetesi, 27 Şubat 1933.

Cumhuriyet Gazetesi, 7 Mart 1947.

Cumhuriyet Gazetesi, 8 Mayıs 1947.

Cumhuriyet Gazetesi, 8-9-10-11 Aralık 1937.

Cumhuriyet Gazetesi, 9 Haziran 1947.

Çakı, F. (2021). Gençlik Politikalarında Güçlendirme, Katılım ve Kalkınma Söylemleri. *Research Gate*, (1), 166-191.

Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye’de gelir eşitsizliği ve yoksulluk. In *Journal of Social Policy Conferences* (No. 59, pp. 89-132). Istanbul University.

Çelik, A. (2013). Kent yönetimi bağlamında kent konseyinin işlevleri üzerine bir değerlendirme. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(2), 215-229.

Çetintürk, V. E., ve Küçük, H. (2019). Gençlik Politikalarında Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme: Türkiye ve Finlandiya Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 263-284.

Çevik, Ö. C. (2023). Bir Hak Olarak “Eğitim” ve Eğitim-Refah İlişkisi. *İnsan Hakları Yıllığı*, 40, 115-149.

Çingir, Ö. F. (2020) “Malezya’da Gençlik Politikaları ve Gençlerin Genel Durumu”, içinde Dünyadan Farklı Ülke Örnekleriyle Gençlik Politikaları (eds.) Yasemin Çakırer Özservet & Hülya Küçük Bayraktar, Astana Yayinlari: Ankara. pp.183-200, ISBN: 9786257890663.

Demirtürk, S. (2015). 1960-1980 döneminde Türkiye’de sosyo-ekonomik değişimin ve dışa yönelişin toplumsal dinamikleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*, C.4, S.12, 155-182.

- Denstad, F.Y. (2014). Gençlik Politikaları Kılavuzu: Ulusal gençlik stratejisi nasıl geliştirilir? Hale Akay (Çev.) İstanbul Bilgi Üniversitesi Şebeke Gençlerin Katılım Projesi Kitapları-No:1, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Dibou, T. (2012). Towards a Better Understanding of the Model of EU Youth Policy. *Studies of Changing Societies: Youth Under Global Perspective*. SCS Journal. 1-5, 15- 36.
- Dilik, S. (1980). Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Arasındaki İlişki. Erişim: 13.09.2023, http://www.politics.ankara.edu.tr/dergi/pdf/35/1/6_sait_dilik.pdf.
- Dolapçioğlu, S., & Girişken, M. C. (2022). Avrupa Birliği Projeleri: ERASMUS+ Programı ve Eylem Planları. *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(49), 296-317.
- Eichhorst, W., Hinte, H., ve Rinne, U. (2013). *Youth unemployment in Europe: what to do about it?* (No. 65). IZA policy paper.
- Eichhorst, W., ve Rinne, U. (2017). *The European youth guarantee: A preliminary assessment and broader conceptual implications* (No. 128). IZA Policy Paper.
- Endonezya: Endonezya, gençlerin eğitim ve istihdam fırsatlarına erişimini artırmak için gençlik politikaları geliştirmiştir. Ülke, gençlerin katılımını teşvik etmek, genç liderler yetiştirmek ve gençlerin toplumsal sorunlara duyarlı olmalarını sağlamak amacıyla çalışmalar yapmaktadır (Robby, 2020: 206).
- Erdoğan, K. A. (2022). Gönüllülük Davranışının Mutluluk Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 173-185.
- Erikli, S. (2022). Avrupa Birliği ve Türkiye’de Genç Yoksulluğu. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 123-139.
- Erol, E. D. (2013). Türkiye ve Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Düzeylerinin Karşılaştırmalı Analizi. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 5(1), 198-208.
- Erol, S. I. (2013). Gençlere yönelik aktif istihdam politikaları: Japonya, Kore, Çin ve Türkiye örnekleri. *TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 24(6), 15-43.

- Ertem, B. (2009). “Türkiye-ABD İlişkilerinde Turuman Doktrini ve Marshall Plan”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 12 Sayı 21, Haziran, s. 377-397.
- Esping-Andersen, G. (2006). Altın çağ sonrası? Küresel bir ekonomide refah devleti ikilemleri. *Sosyal Politika Yazıları*, 53-100.
- F. Ahmad, Modern Türkiye’nin Oluşumu, Kaynak Yayınları, İstanbul 2012, s. 18.
- Fatma Başak Uslu, *AB’de ve Türkiye’de Gençlik Politikaları Uygulamaları*, 9 Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı Avrupa Birliği Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2013.
- G. İnanc, “Bir Memleket Davası: Beden Terbiyesi”, Toplumsal Tarih, C. 3, Sayı 14, Şubat 1995, s. 59-63.
- G. Uzgören, Türk İzcilik Tarihi, İstanbul Papatya Yayınları, İstanbul 2000, s. 19.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı GSB. (2013). GSB. Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi. Erişim Tarihi: 14.07.2023, http://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı, Proje Desteği, <http://www.gsb.gov.tr>.
- Göksoy, S. K., ve Hacıhasanoglu, O. (2023). Sosyal Sürdürülebilirlik İlkelerinin Yere Aidiyet Parametresi ile Değerlendirmesi: İstanbul Bahçelievler Merkez Mahallesi. *STAR Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 33-56.
- Göktaş, P. (2017). Kuşakların Kariyer Yaklaşımları ile İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Çalışma. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(16), 373-393.
- Gür, E., ve Bahçeci, D. (2014). Avrupa’da Gençlerin Katılımı ve Gençlik Politikası: Karşılaştırmalı Analiz: Şebeke Projesi Gençlerin Katılımı Projesi. *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul*.
- H. A. Yücel, “Gençlikte Siyaset”, Cumhuriyet Gazetesi, 31 Ocak 1954.

- H. B. Kaçmazoğlu, Demokrat Parti Dönemi Toplumsal Tartışmaları, Birey Yayıncılık, İstanbul, 1998, s. 31.
- Hämäläinen, K., Hamalainen, U., ve Tuomala, J. (2014). The labour market impacts of a youth guarantee: lessons for Europe? *Government institute for economic research working papers*, (60).
- Hesapçıoğlu, M. (2013). Avrupa Birliği Sürecinde Eğitim ve Avrupa Vatandaşlığı. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 26(26), 73-93.
- Işıkçı, Y. M., ve Karatepe, S. (2016). Türkiye’de çocuğa yönelik sosyal politika uygulamaları ve tarihsel analizi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), 69-100.
- İkizler, H. (2023). Türkiye’de Gençlerin Sağlığa Erişimi Ne Ölçüde Karşılıyor? *Current Perspectives in Social Sciences*, 27(3), 203-210.
- İletişim Yayınları, İstanbul 2011.
- İlke Toygür, Türkiye’nin Katıldığı Avrupa Birliği Programları: Hayat Boyu Öğrenme Programı, İktisadi Kalkınma Vakfı, 2012.
- İpek, E., (2022). Sosyal Politikanın Dünyada ve Türkiye’de Tarihsel Gelişimi. Sosyal Politikayı Keşfetmek: Temel Çalışma Konuları (ss.1-26), *Ankara: Nobel Yayınevi*.
- Jeong, E. K. (2020) “Güney Kore’nin Gençlik Politikası”, içinde Dünyadan Farklı Ülke Örnekleriyle Gençlik Politikaları (eds.) Yasemin Çakırer Özservet & Hülya Küçük Bayraktar, Astana Yayınları: Ankara. pp.151-180, ISBN: 9786257890663.
- K. Karabekir, İttihat ve Terakki Cemiyeti 1896-1909, Emre Yayınları, İstanbul 1975, s. 17.;
- Kabacalı, A. (2007) Türkiye’de Gençlik Hareketleri, Güner Yayınları, İstanbul, s. 16-17.
- Kâhya, Y. (2020). Gençlerin yaşam kalitesi ve gelecek beklentileri. *Business ve Management Studies: An International Journal*, 8(1), 950-968.
- Kahyaoğlu, O. (2008). *Yaşam memnuniyeti ve yaşam memnuniyetini etkileyen değişkenler ile ekonometrik uygulama: Türkiye örneği* (Doctoral dissertation, DEÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü).

- Kandemir, O., ve Kürkcü, M. (2016). Bir Refah Göstergesi Olan “Yaşam Endeksi” Bağlamında Tr82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop) Bölgesinin Analizi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(4), 22-35.
- Karaman, N. (2022). *Refah Devletin Dönüşümü Bağlamında Sivil Toplum Kuruluşlarının Yoksullukla Mücadeledeki Rolü: Gıda Bankacılığı Uygulaması*, (Doctoral dissertation, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- Karaömerlioğlu, A. Orada Bir Köy var Uzakta: Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem,
- Kaya, A. (2020). *Modernleşme sürecinde Türkiye’de gençlik hareketleri: Örgütsel, düşünsel, fonksiyonel ve tarihsel bir değerlendirme (1865-1960)*.
- Kelleci, S. Ü., & Türk, Z. (2016). Genç İşsizliğin İncelenmesi: OECD Ülkeleri ve Türkiye Karşılaştırması. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 5(13), 10-25.
- Khashimov, M. (2020) “Rusya Federasyonu’nun Gençlik Politikası”, içinde Dünyadan Farklı Ülke Örnekleriyle Gençlik Politikaları (eds.) Yasemin Çakırer Özservet & Hülya Küçük Bayraktar, Astana Yayınları: Ankara. pp.109-141, ISBN: 9786257890663.
- Kleinman, M. (2006). Kriz mi? Ne Krizi? Avrupa Refah Devletlerinde Süreklilik ve Değişim. *İçinde Sosyal Politika Yazıları*. (7.ed.). İstanbul: İletişim. 159-195.
- Konseyi, A. (2003). Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlenmiş Avrupa Şartı. *Yerel ve Bölgesel İdareler Meclisi, Strasbourg*, 5.
- Konseyi, A. (2016). *Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejisi (2016-2021)*.
- Kovankaya, Ş. (2021). *Adalet ve kalkınma partisi döneminde gençlere yönelik sosyal politikalar* (Master's thesis, Kırklareli Üniversitesi).
- Kurtaran, Y. (2008). “Türkiye’de Gençlik Alanında Devletin Rolü”, Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları, (der. Yörük Kurtaran, Gülesin Nemutlu, Nurhan Yentürk) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, (Devlet), s. 150.

- Küçükoba, E. (2022). Refah Devleti Bağlamında Sosyal Politika, Sosyal Hizmetin Tarihi Gelişimi ve Türkiye. *Toplumsal Politika Dergisi*, 3(2), 164-176.
- Lüküslü, D. (2009), “Türkiye’de Gençlik Miti” 1980 Sonrası Türkiye Gençliği (2nd ed.) İstanbul, İletişim.
- Lüküslü, D. (2010). Gençlik Örgütlenmelerindeki Gençlerin Sorunları, İhtiyaçları, İstekleri ve Önerileri Temelinde Türkiye’de Gençlik Politikaları Göstergelerinin Oluşturulması Araştırma Projesi Raporu. *Gençlik Çalışmaları Birimi Proje Raporları*.
- M. Gencer, Jöntürk Modernizmi ve Alman Ruhu: 1908-1918 Dönemi Türk-Alman İlişkileri ve Eğitim, İletişim Yayınlar, İstanbul 2010, s. 45.
- Macionis, J. J. (2012). *The social problems*. (4. bs.). Boston: Pearson Prentice Hill.
- Mardin, Ş. (2010). Türkiye’de Din ve Siyaset, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 14.
- Meydanoğlu, Z., İçduygu, A. ve Sert, D.Ş. (2011). “STEP Raporu: Türkiye’de Sivil Toplum: Bir Dönüm Noktası”, Uluslararası Sivil Toplum Endeksi Projesi Türkiye Ülke Raporu II, No: 51, TÜSEV Yayınları, ss.79-80
- Oktay, T. (2017). Gençliğe yönelik politika ve uygulamalarda yerel yönetimlerin rolü. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 309-336.
- Orhan, R. (2019). Çocuk gelişiminde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 157-176.
- Öz, İ. (2014). Demokrat Partinin gençlik politikaları ve gençlik teşkilatı. *Yüksek Lisans Tezi*, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, S. (2004). Sosyal Refah'ın Sağlanması Yeni Bir Anlayış: “Refah Karması” ve Sosyal Refah Sağlayıcı Kurumlar. In *Journal of Social Policy Conferences* (No. 48). Istanbul University.
- Özer, M. (2020). Okuldan işe geçiş sorunlarında bireyselci ve yapısalcı yaklaşım çatışması. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(22), 330-345.

- Özer, Y.E. (2011). “Gençlerin Toplumsal Yaşama Katılımı ve Yerel Yönetimlerin Rolü”, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:26, Sayı:1, ss. 43-65.
- Özer, M. (2023). Türkiye’de Eğitim Sisteminde Son 20 Yılda Gerçekleştirilen Dönüşümün Son OECD Raporuna Dayalı Bir Değerlendirmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 13(2), 148-163.
- Özservet, Y. Ç. ve Bayraktar, H. K. (2020). Dünyadaki Genç Nüfusun Durumuna ve Gençlik Politikalarına Genel Bakış. *Dünyadan Farklı Ülke Örnekleriyle Gençlik Politikaları*, 15.
- Özservet, Y. Ç. ve Bayraktar, H. K. (2020). *Gençlik Politikaları*. Astana Yayınları.
- Pastore, F. (2015). The European Youth Guarantee: labor market context, conditions and opportunities in Italy. *IZA Journal of European Labor Studies*, 4(1), 1-22.
- Robby, H. M. F. (2020) “Endonezya’da Gençlik ve Politikaları”, içinde Dünyadan Farklı Ülke Örnekleriyle Gençlik Politikaları (eds.) Yasemin Çakırer Özservet & Hülya Küçük Bayraktar, Astana Yayınları: Ankara. pp.199-211, ISBN: 9786257890663.
- Sargın N., Ormanlar Ş. ve Berktaş, İ. İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği 1946-1951.
- Sarı, E. ve Şahin, A. (2011). *Gençlik Politikası Bağlamında, Türk Gençliğinin Devleti Algılaması Biçimi ve Devletten Beklentileri*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Siurala, L. (2005). A European Framework For Youth Policy. Directorate of Youth and Sport Council of Europe Publishing.
- Soygüzel, Hasan. “Gençlik ve Gençlik Sorunları”, http://www.hasansoyguzel.net/hs/index.php?menugonder=makale_genclik, (Erişim, 19.11.2013).
- Şanlıoğlu, Ö. (2016). Sosyal refah devletinin krizi ve sürdürülebilirliği üzerine bir değerlendirme. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(2).
- Şeker, A. ve Kurt, G., (2018). Bir Sosyal Politika Alanı Olarak Yaşlılık ve Sosyal Hizmet Uygulamaları. *Nüfusbilim Dergisi*, 40, 7-30.

- Şenaslan, A. (2019). *Türkiye Siyasetinin Güncel Gençlik Politikaları, Parti Teşkilatları, Belediyeler ve Gençliğin Mobilizasyonu*, Gece Kitaplığı.
- Şentuna, M. ve Çelebi, M. (2010). Türkiye’deki Gençlik ve Spor İle İlgili Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Gençlik Politikalarının Değerlendirilmesi ve Bir Model Örneği. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(3), 109-117.
- Şentuna, M. ve Çelebi, M. (2010). Türkiye’deki Gençlik Ve Spor İle İlgili Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Gençlik Politikalarının Değerlendirilmesi ve Bir Model Örneği. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 4-3, 109-117.
- Tangülü, Z. (2012). Demokrat Parti dönemi eğitim politikaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, C.10, S.2, 389-410.
- Taylak, M. (1969). *Saltanat, 2. Meşrutiyet ve 1. Cumhuriyet'te öğrenci hareketleri*. Başnur Matbaası.
- TBMM Tutanak Dergisi, 15 Mayıs 1928.
- TBMM Tutanak Dergisi, 16. 11. 1951.
- TBMM Tutanak Dergisi, 5 Ağustos 1942.
- Tekin, H. H. (2006). Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(13), 101-116.
- Tereci, D., Turan, G., Kasa, N., Öncel, T., ve Arslansoyu, N. (2016). Yaşlılık kavramına bir bakış. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 16(1), 84-116.
- Tiyatro Oyunlarının Etkisi, İletişim Yayınları, İstanbul 2013.
- Topbaş, Osman Nuri (2010). *Hakk’a Adanmış Gençlik*, İstanbul: Erkam Yayınları.
- Toprak, Z. (1979). “İttihat ve Terakkinin Paramiliter Gençlik Örgütleri” *Boğaziçi Üniversitesi Dergisi*, Sayı 7, İstanbul, s. 95-113.
- Tosun, S. B. (2020). Avrupa Birliği Gençlik Politikaları. *Bölüm Yazarları*, 141.
- Ulus Gazetesi, 20 Mayıs 1944.

- UNICEF, (2011). Report on State of the World's Children 2011: Adolescence: An Age of Opportunity Asia-Pacific Interagency Group on Youth, Investing in Youth Policy.
- UNICEF, Belgesi, *Çocuk Raporu ve Bakanlığı*, K. (2013). UNICEF Türkiye.
- Urhan, N. (2020). Hayat Boyu Öğrenme: Avrupa Birliği ve Türkiye Karşılaştırması. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 1, 18-45.
- URL-1, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16774veMevzuatTur=7 ve Mevzuat Tertip=5>. (Erişim Tarihi, 27.10.2023).
- URL-10, https://www.ab.gov.tr/_45007.html. (Erişim 05.11.2023).
- URL-11, (<https://data.tuik.gov.tr>, erişim tarihi: 16.10.2023).
- URL-12, <https://gdpd.gsb.gov.tr/>, (Erişim 05.11.2023).
- URL-13, Volkan Yılmaz, “Ulusal Gençlik Politikası Belgesinde Temel Eğilimler”, Politika Notu, 18.03.2013 No: 1/2013, <http://www.genclikcalismalari.org/politika-notu-ulusal-genclik-politikasi-belgesinde-temel-egilimler-2/>, (10.09.2023).
- URL-14, <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>, (Erişim: 18.10.2023).
- URL-15, https://tasam.org/tr-TR/Icerik/2314/58_hukumet_programi, (Erişim, 05.11.2023)
- URL-16, https://www5.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukumetler/hukumetler_cilt_8.pdf, (Erişim, 02.11.2023).
- URL-17, https://www5.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukumetler/hukumetler_cilt_8.pdf, (Erişim, 02.11.2023).
- URL-18, https://www5.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukumetler/hukumetler_cilt_8.pdf, (Erişim, 02.11.2023).
- URL-19, https://www5.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukumetler/hukumetler_cilt_8.pdf, (Erişim, 02.11.2023).
- URL-2, <https://www.unesco.org.tr/Home/AnnouncementDetail/302>. (Erişim 31.10.2023).

- URL-20, https://www5.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukumetler/hukumetler_cilt_8.pdf, (Erişim, 02.11.2023).
- URL-21, https://www5.tbmm.gov.tr/yayinlar/hukumetler/hukumetler_cilt_8.pdf, (Erişim, 02.11.2023).
- URL-22, <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Dokuzuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2007-2013%E2%80%8B.pdf> Erişim: 14.10.2023.
- URL-23, <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf>, Erişim: 10.10.2023.
- URL-24, https://www.sbb.gov.tr/wp62content/uploads/2019/11/On_Birinci_Kalkinma-Plan_2019-2023.pdf, Erişim: 10.09.2023.
- URL-25, (Microsoft Word - ULUSAL GEN\307L\335K ve SPOR POL\335T\335KASI BELGES\335) (gsb.gov.tr). ((Erişim 02.11.2023).
- URL-3, Yıldırım alp, S., ve Yenihan, B. (2013). Sosyal Dışlanma ve İşgücü Piyasasında Gençler. *Mevzuat dergisi*. <https://www.mevzuatdergisi.com/2013/04a/01.htm>, (Erişim, 31.10.2023).
- URL-4, <https://youthngos.org/ab-ve-genclik>. (Erişim 02.11.2023). 2
- URL-5, <https://genclikdernekleri.org/avrupa-konseyi-ve-genclik-haklari/> (Erişim, 05.11.2023).
- URL-6, <https://bilgivebeceri.org/2019/07/29/avrupa-birligi-genclik-stratejisi-2019-2027/>. (Erişim 05.11.2023).
- URL-7, *Eğitim ve Gençlik Politikası | Temel Politika.*, www.ikv.org.tr/ikv.asp?ust_id=31veid=229. (Erişim, 05.11.2023).
- URL-8, <https://rm.coe.int/16806fe641>. (Erişim 05.11.2023).
- URL-9, https://www.ab.gov.tr/fasil-26-egitim-ve-kultur_91.html. (Erişim 05.11.2023).

- Ümmühan, A. & Güvel, E. A. (2023). Kadınların Eğitim Oranlarının Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımına Etkisi; 22 OECD Ülkesi Üzerine Bir Panel Nedensellik Analizi. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (60), 172-183. (5).
- Van der Wende, M. C. (2000). The Bologna Declaration: Enhancing the transparency and competitiveness of European higher education. *Journal of Studies in International Education*, 4(2), 3-10.
- Vatandaş, C., Mahitapoğlu, H., Can, B., Aydın, M., Doğruer, İ. M., Tekin, M., ... ve Özkaya, C. (2013). Türkiye Gençlik Raporu. *SEKAM*. (Rapor).
- Yalçın, O. M., ve Hanoğlu, E. T. (2020). OECD nin Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programında Başarılı Ülkeler ile Türkiye'nin Eğitim Yönetimi ve Denetimi Açısından Karşılaştırılması. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 36-44.
- Yalsızuçanlar, S. (2011). Vefa Apartmanı, Timaş Yayınlar, İstanbul.
- Yaman, A. (2021). Kamu politikası analizi bağlamında Türkiye'nin gençlik politikası. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 45-71.
- Yangılar, F., ve Kaçar, M. (2020). Yetersiz ve Dengesiz Beslenmeyle İlişkili Sağlık Sorunları, Gıda Endüstrisindeki Teknolojik Uygulamalar ve Öneriler. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 61-74.
- Yavuz, S., ve Özmete, E. (2012). Türkiye'de genç bireyler ve ebeveynleri arasında yaşanan sorunların "aile yapısı araştırması" sonuçlarına göre değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(29), 9-27.
- Yavuzer, Y. (2011). Okullarda Saldırganlık/Şiddet: Okul ve Öğretmenle İlgili Risk Faktörleri ve Önleme Stratejileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 43-61.
- Yay, S. (2020). *Çağdaş İktisadi Düşünceler Perspektifinden Sosyal Refah Devleti*. Astana Yayınları.
- Yeniçun, S. H. (2020). Yükselen Güç Çin'in Gençlik Politikaları ve Çin Gençliği Üzerine Bir Değerlendirme. *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 203-212.

- Yıldıran, İ. (2004). Fair Play: Kapsami, Türkiye’deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4), 3-16.
- Yıldırım, B., ve Şahin, F. (2019). Esping-Andersen’in refah devleti sınıflandırması ve makro sosyal hizmet uygulamaları temelinde Türkiye’nin konumu. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 2525-2554.
- Yıldırım, S., ve Yenihan, B. (2013). Sosyal Dışlanma ve İşgücü Piyasasında Gençler. *Mevzuat dergisi*. 1-13.
- Yılmaz, T. S. (1997). Türkiye’de Gençlik Hareketleri, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, s. 24.
- Yüksel, H. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Sağlığı Geliştirici Yaşam Biçimi Davranışlarına Etki Eden Sosyal Faktörler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (34), 137-150.
- Zafer Gazetesi, 18 Mayıs 1950.
- Zürcher, E. J. (2008). Millî Mücadelede İttihatçılık, Çev.: Nüzhet Salihoğlu, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 159-160